

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2565

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

AN ACTION RESEARCH TO ENHANCE ENTREPRENEURIAL COMPETENCIES OF HAND-
WOVEN COMMUNITIES.

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Non-Formal Education

Department of Lifelong Education

FACULTY OF EDUCATION

Chulalongkorn University

Academic Year 2022

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็น
	ผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ
โดย	น.ส.อรวิภา มงคลดาว
สาขาวิชา	การศึกษานอกระบบโรงเรียน
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสวาสน์ โกวิทยา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

..... คณะบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุขิวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรัทยา ธรรมกิตติภาพ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสวาสน์ โกวิทยา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(รองศาสตราจารย์ ดร.อาชญญา รัตนอุบล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรฉัตร สุปัญญา)

อริวิภา มงคลดาว : การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ. (AN ACTION RESEARCH TO ENHANCE ENTREPRENEURIAL COMPETENCIES OF HAND-WOVEN COMMUNITIES.) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.มนัสวาน์ โกวิทยา, อ.ที่ปรึกษาร่วม : รศ. ดร.อาชญญา รัตนอุบล

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ และนำเสนอแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการสำหรับชุมชนผ้าทอมือ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) แบ่งการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 ขึ้นวางแผน ประกอบด้วย 3 กิจกรรม กิจกรรมที่ 1 เป็นการสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 18 คน และใช้แบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ กับผู้ประกอบการผ้าทอมือในประเทศไทย จำนวน 1,029 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์โปรแกรมสถิติทางคอมพิวเตอร์ และโปรแกรม LESREL กิจกรรมที่ 2 เป็นการระบุสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ต้องการพัฒนาของกลุ่มทอผ้าซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย เป็นการกำหนดแผนปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดใน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบบันทึกภาคสนามและแบบสังเกตการณ์เข้าร่วมการเรียนรู้ วิเคราะห์ผลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา กิจกรรมที่ 3 การวางแผนพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการตามทีกลุ่มเป้าหมายระบุ เป็นการดำเนินการร่วมกับสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือในชุมชนขุนอมแฮดใน ที่ยินดีเข้าร่วมการเรียนรู้จำนวน 55 คน ขั้นตอนที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ เป็นการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการที่ผู้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้กำหนดไว้ ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสังเกตผล เป็นการร่วมกันตรวจสอบการบรรลุผลตามแผนปฏิบัติการ และขั้นตอนที่ 4 ขั้นสะท้อนคิด ประกอบด้วย 2 กิจกรรม กิจกรรมที่ 1.กิจกรรมร่วมสรุปและถอดบทเรียนจากประสบการณ์ที่ได้รับจากกระบวนการ และกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมสังเคราะห์เป็นแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน โดยปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องสำคัญ จำนวน 9 คน ได้แก่ 1.นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ รักษาการแทนพัฒนาการอำเภออาก้อย 2.พัฒนาชุมชน อบต.สบโขง 3.ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาครอบครัวและกศนศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออมก้อย 4.หัวหน้าศูนย์เรียนรู้การพัฒนอมก้อย 5.หัวหน้าฝ่ายเผยแพร่และขยายผล ศูนย์เรียนรู้การพัฒนอมก้อย 6.ครู.กศน อาก้อย ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมกิจกรรมอาชีพผ้าทอมือ 3 ท่าน และ 9.ผู้ใหญ่บ้านชุมชนขุนอมแฮดใน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ประกอบด้วย สมรรถนะหลัก (core competency) มี 4 องค์ประกอบ และสมรรถนะทางวิชาชีพ (functional competency) มี 3 องค์ประกอบ 2. จากกระบวนการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ 5 ขั้นตอน สังเคราะห์เป็นแนวปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ ประกอบด้วย เจ็อนใจแห่งความสำเร็จ 5 ประการและปัจจัยแห่งความสำเร็จ 5 ประการ และแนวปฏิบัติสำหรับผู้ส่งเสริมการปฏิบัติการ (1) แนวปฏิบัติสำหรับผู้นำชุมชน (2) แนวปฏิบัติสำหรับผู้นำกลุ่มผ้าทอมือ (3) แนวปฏิบัติสำหรับสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ และ (4) แนวปฏิบัติของผู้ส่งเสริม โดยในการดำเนินการกระบวนการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือมีเจ็อนใจแห่งความสำเร็จ 5 ประการ และปัจจัยแห่งความสำเร็จ 5 ประการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา การศึกษานอกระบบโรงเรียน
ปีการศึกษา 2565

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

6184233527 : MAJOR NON-FORMAL EDUCATION

KEYWORD: adult learning, hand-woven's competencies, hand-woven fabric community, Action Research, entrepreneurs' competency

Ornwipa Mongkondaw : AN ACTION RESEARCH TO ENHANCE ENTREPRENEURIAL COMPETENCIES OF HAND-WOVEN COMMUNITIES.. Advisor: Asst. Prof. MANASWAS KOVITAYA, Ph.D. Co-advisor: Assoc. Prof. Archanya Ratana-ubol, Ph.D.

The objective of the research was to synthesize the competency of entrepreneurs in hand-woven fabric community. The objective also included guidelines to promote entrepreneurs' competency in hand-woven fabric community. The researcher used Action Research for the operation and divided into 4 steps i.e. step 1 plan: this step composed of 3 activities; the 1st activity was synthesis the entrepreneurs' competency in hand-woven fabric. The researcher collected data by in-depth interviews with groups of 18 people who gave important information. In addition, the questionnaires dealing with entrepreneurs' competency in hand-woven fabric were inquired with 1,029 entrepreneurs in Thailand. The researcher used Qualitative Data Analysis by content analysis. Also Quantitative Analysis was operated by computer statistical package analysis and LESREL program. The 2nd activity was to specify the entrepreneurs' competency who wanted to develop the target groups of weaving in "Khun Om Hat Community". The researcher collected data by Field Notes and observed the learning participation, then analyzed the results by content analysis. The 3rd activity concerned with the plan to develop the entrepreneurs' competency in accordance with the target groups' specifying. It was a conjoint activity with 55 members of hand-woven groups in Khun Om Hat Nai community. Such members were pleased to join the learning activity. Step 2 operation: the operation was run in line with the plan prescribed by the participants in the learning activity. Step 3 result observation: it is a mutual check for the achievement, pursuant to the action plan. And step 4 reflective practice: This step composed of 2 activities i.e. 1. propose guidelines to promote the entrepreneurs' competency in the community of hand-woven fabric. It's a joint activity of "Lesson Learned" from the experience gained from the process, and 2. synthesize to get guidelines to promote entrepreneurs' competency in the community of hand-woven fabric. Besides this, improvement was carried out in keeping with the suggestions of the related persons namely, 1. Community Development Specialist, Professional Level, Acting District Development Officer of "Omkoai District", 2. Community Developer, Sub-district Administrative Organization (SAO), Sobkhong Sub-district, 3. Director, Non-Formal Education and Informal Education Center, Omkoai District, 4. Head of Omkoai Development Learning Center, 5. Head of the Section of Publishing and Expanding, Omkoai Development Learning Center, 6. three teachers of Sub-district Non-Formal Education, 7. Village Chief of Om Hat Nai community, Mae Long District, Chiangmai Province.

The study revealed that 1) the competency of hand-woven fabric entrepreneurs composed of "Core Competency" with 4 components, and "Functional Competency" with 3 components, 2) referring to the process of 5 steps to promote the competency of hand-woven fabric entrepreneurs, it was synthesized to be guidelines to promote the entrepreneurs' competency. There were 4 guidelines for the following persons; (1) guideline for community leader (2) guideline for leader of hand-woven fabric group (3) guideline for members of hand-woven fabric groups and (4) guideline for promoters. Lastly, the operating process to promote the competency of hand-woven fabric entrepreneurs consisted of 5 Conditions for Success and 5 Critical Success Factors.

Field of Study: Non-Formal Education

Student's Signature

Academic Year: 2022

Advisor's Signature

Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ทนุวิจัย 90 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภชน์ และทุนบัณฑิตศึกษา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา ผู้เป็นพลังแรงใจให้ผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้คนรอบตัวที่เป็นแรงผลักดันและพลังบวกของผู้วิจัย

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ตลอดจนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มชุมชนผ้าทอมือขุนอมแฮดใน และกลุ่มผ้าทอมือในอำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

ในความกรุณา ความห่วงใยเอื้ออาทร มิตรภาพและร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างความสุขในระหว่างเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งในขณะการวิจัยจนปัจจุบัน

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณศูนย์เรียนรู้การพัฒนอมก๋อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ ตำบลอมก๋อย อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ที่ให้คำแนะนำและช่วยเหลือผู้วิจัยในระหว่างการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้ง 3 ท่าน และคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ในความกรุณาแนะนำและสละเวลาเพื่อทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้สมบูรณ์

อรวิภา มงคลดาว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
คำถามการวิจัย.....	3
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	4
ขอบเขตการทำวิจัย.....	4
คำจำกัดความในการวิจัย.....	5
ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ตอนที่ 1 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	9
1.1 ข้อตกลงเบื้องต้นและการตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	9
1.2 การส่งเสริมการเรียนรู้ และการสร้างแรงดึงดูดในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	11
1.3 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	13
1.4 กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่.....	14
1.5 ผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator).....	19
1.6 การเรียนรู้จากการประสบการณ์และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม.....	21
ตอนที่ 2 แนวคิดสมรรถนะและวิเคราะห์สมรรถนะ.....	30

2.1 ความหมายและประเภทของสมรรถนะ	30
2.2 วิธีการ เทคนิคการศึกษาวิเคราะห์สมรรถนะ	31
2.3 การสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม	32
2.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis).....	38
2.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis).....	39
2.6 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis).....	41
ตอนที่ 3 ผ้าทอมือและชุมชนผ้าทอมือในประเทศไทย.....	41
3.1 ความเป็นมาของผ้าและการทอผ้า.....	41
3.2 วัตถุประสงค์และความสำคัญของการทอผ้า	42
3.3 การจำแนกผ้าและกระบวนการทอผ้า	43
3.4 กระบวนการทอผ้า.....	49
3.5 การเป็นผู้ประกอบการและการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	52
3.6 ความสำคัญและบทบาทของผู้ประกอบการในการพัฒนาเศรษฐกิจ	55
ตอนที่ 5 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ.....	63
5.1 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ.....	63
5.2 รูปแบบและลักษณะสำคัญของวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	64
5.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis and McTaggart.....	65
5.4 ข้อจำกัดและประโยชน์ในการนำไปใช้	69
5.5 จริยธรรมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ.....	69
ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	71
6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ	71
6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ	74
ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	78
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	79

1. ขั้นตอนการวางแผน.....	79
กิจกรรมที่ 1 การสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ.....	79
กิจกรรมที่ 2 การระบุสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ต้องการพัฒนาของกลุ่มทอ ผ้าซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย.....	90
กิจกรรมที่ 3 การวางแผนพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการตามที่กลุ่มเป้าหมายระบุ.....	94
2. ขั้นตอนการปฏิบัติการ.....	97
3. ขั้นตอนการสังเกตผล.....	98
4. ขั้นตอนการสะท้อนคิด.....	99
กิจกรรมที่ 1 การสรุปผลและถอดบทเรียนจากกระบวนการปฏิบัติและการสังเกต.....	99
กิจกรรมที่ 2 สังเคราะห์แนวทางปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชน ผ้าทอมือ.....	100
การพิทักษ์สิทธิ์กลุ่มตัวอย่าง.....	101
บทที่ 4 ผลการดำเนินการวิจัย.....	105
1. ผลของการวิจัยของขั้นการวางแผน.....	105
ผลของกิจกรรมที่ 1 การสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ.....	105
ผลของกิจกรรมที่ 2 ผลการระบุสมรรถนะ การวางแผนและลงมือปฏิบัติตามแผนการ ดำเนินการในพื้นที่เป้าหมาย.....	132
ผลของกิจกรรมที่ 3 ออกแบบและวางแผนการปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็น ผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน.....	148
2. ผลของการวิจัยขั้นปฏิบัติการ (Action).....	156
3. ผลการวิจัยของขั้นการสังเกตผล (Observing).....	160
4. ผลการวิจัยของขั้นตอนการสะท้อนคิด (Reflect).....	170
ผลของกิจกรรมที่ 1 การสรุปและถอดบทเรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้.....	170
ผลของกิจกรรมที่ 2. การสังเคราะห์แนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ของชุมชนผ้าทอมือของชุมชน.....	187

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัย	208
สรุปผลการวิจัย.....	208
อภิปรายผลการวิจัย.....	215
องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย	226
ข้อเสนอแนะในการวิจัย	228
ภาคผนวก.....	230
ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ ..	230
ภาคผนวก ข แบบสอบถามความต้องการของกลุ่ม/ชุมชนผ้าทอมือ	231
ภาคผนวก ค แบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ.....	233
ภาคผนวก ง ร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ	236
ภาคผนวก จ แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์ @ อมก๋อย ..	251
ภาคผนวก ฉ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้.....	251
ภาคผนวก ช ผลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบของสมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือจาก โปรแกรม LESREL.....	252
ภาคผนวก ซ ข้อคำถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	254
ภาคผนวก ญ ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	258
ภาคผนวก ฎ เอกสารการตรวจเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	270
ภาคผนวก ฏ ภาพบรรยากาศในการเก็บข้อมูล	271
ภาคผนวก ฐ ผลลัพธ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในกิจกรรมเป็นเราชาวโปว์ ๑ อมก๋อย	272
บรรณานุกรม.....	2
ประวัติผู้เขียน	11

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ตารางกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	14
ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบการสัมภาษณ์แต่ละประเภท	33
ตารางที่ 3 ตัวอย่างการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม	37
ตารางที่ 4 ตารางรายละเอียดจรรยาบรรณในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	70
ตารางที่ 5 ตารางแสดงรายละเอียดผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ประสบความสำเร็จให้สัมภาษณ์.....	79
ตารางที่ 6 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ	81
ตารางที่ 7 ตารางแสดงละเอียดของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการผ้าทอมือในการหาองค์ประกอบ	82
ตารางที่ 8 ตารางรายละเอียดโครงสร้างแบบสอบถาม.....	85
ตารางที่ 9 ตารางสรุปผลการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็น ผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ	102
ตารางที่ 10 ตารางผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	107
ตารางที่ 11 สรุปประเด็นสาระจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	112
ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	114
ตารางที่ 13 ตารางแยกวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือและ สมรรถนะทางวิชาชีพการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	116
ตารางที่ 14 องค์ประกอบสมรรถนะแกนที่ 1 “การเป็นผู้นำ”.....	118
ตารางที่ 15 องค์ประกอบสมรรถนะแกนที่ 2 “การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ”	119
ตารางที่ 16 องค์ประกอบสมรรถนะแกนที่ 3 “การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของ ผลิตภัณฑ์”	119
ตารางที่ 17 องค์ประกอบสมรรถนะแกนที่ 4 “ความรู้ความชำนาญในการทอผ้า”	120
ตารางที่ 18 องค์ประกอบสมรรถนะทางวิชาชีพที่ 1 “จรรยาบรรณในการประกอบการผ้าทอมือ”	120

ตารางที่ 19 องค์ประกอบสมรรถนะทางวิชาชีพที่ 2 “การออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ”	121
ตารางที่ 20 องค์ประกอบสมรรถนะทางวิชาชีพที่ 3 “การวางแผนจัดการต้นทุนการผลิตผ้าทอมือ”	121
ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น.....	123
ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ของสมรรถนะแกนของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ (CORE).....	125
ตารางที่ 23 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดสมรรถนะหลักของการเป็นผู้ประกอบการ	126
ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ของ FUNT (สมรรถนะทางวิชาชีพของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ).....	127
ตารางที่ 25 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดสมรรถนะทางวิชาชีพ.....	128
ตารางที่ 26 ตารางสรุปผลสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	130
ตารางที่ 27 ตารางปัญหาการประกอบการผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดใน	135
ตารางที่ 28 ตารางแสดงจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้.....	136
ตารางที่ 29 ตารางแสดงตำแหน่งของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	137
ตารางที่ 30 ตารางแสดงระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ.....	137
ตารางที่ 31 ตารางความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมกำหนดโจทย์และวางแผนการดำเนินกิจกรรม การเรียนรู้.....	138
ตารางที่ 32 ตารางปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือชุมชนอมแฮดใน (ปัญหาจากตนเอง-ปัญหาที่เกิด จากคนอื่นและสิ่งรอบข้าง)	139
ตารางที่ 33 ความสอดคล้องระหว่างปัญหาการประกอบการผ้าทอมือของกลุ่มเป้าหมายกับสมรรถนะ การเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ.....	140
ตารางที่ 34 ตารางสรุปผลการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการประกอบการในพื้นที่	142
ตารางที่ 35 ลำดับความสำคัญเพื่อกำหนดโจทย์ปัญหาการประกอบการผ้าทอมือของกลุ่ม	143

ตารางที่ 36 ผลการร่วมระดมความคิดเพื่อร่วมกันหาวิธีการ ขั้นตอน ข้อมูลเนื้อหา ทรัพยากรเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือด้วยตนเอง..... 145

ตารางที่ 37 รายละเอียดของแผนการปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการผ้าทอมือ“เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย” 151

ตารางที่ 38 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในการปฏิบัติตามแผนกิจกรรม “เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย” 156

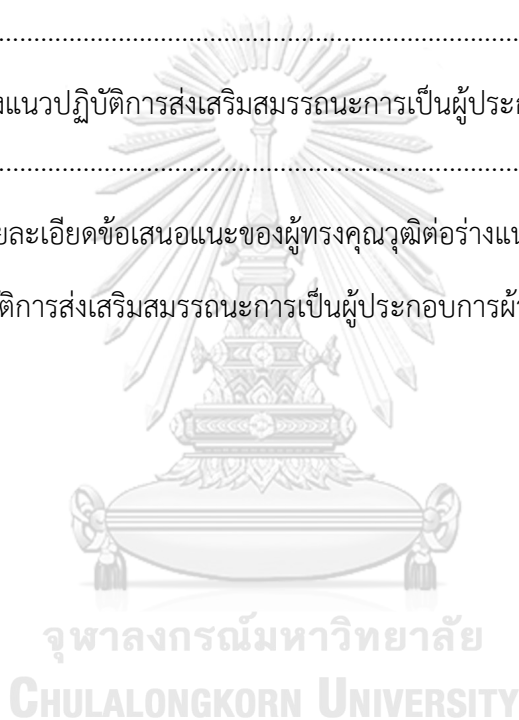
ตารางที่ 39 การสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย” 160

ตารางที่ 40 ตารางสรุปการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการดำเนินการเป็นเราชาวโปว์ @ อมก๋อย..... 171

ตารางที่ 41 ตารางร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ 188

ตารางที่ 42 ตารางรายละเอียดข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิต่อร่างแนวปฏิบัติ 195

ตารางที่ 43 แนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน 199

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงวงจรพัฒนาการของการเรียนรู้.....	24
ภาพที่ 2 กระบวนการกลุ่ม (Group Process).....	29
ภาพที่ 3 ภาพแสดงกระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติ.....	68
ภาพที่ 4 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดสมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	126
ภาพที่ 5 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลสมรรถนะทางวิชาชีพการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	128
ภาพที่ 6 ภาพสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ.....	129
ภาพที่ 7 แผนที่ชุมชนแฮดไน แผนที่ที่ตั้ง ศศช. ชุมชนแฮดไน กศน.อำเภอมก๋อย.....	132
ภาพที่ 8 ผลขั้นตอนการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ.....	180
ภาพที่ 9 สรุปแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ.....	207
ภาพที่ 10 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย.....	227

บทที่ 1

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนจำเป็นจะต้องพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จากการเข้าใจ ‘วิถี’ การดำเนินชีวิต เสริมสร้างบทบาทของครอบครัวและชุมชน โดยการสร้างและพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน มีความรู้ความชำนาญที่สอดคล้องกับเทคโนโลยีและความเปลี่ยนแปลง เพื่อก้าวเข้าสู่สังคมผู้ประกอบการได้อย่างเต็มศักยภาพและมีความสามารถในการแข่งขัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562)

การพัฒนาคนเข้าสู่สังคมผู้ประกอบการต้องต่อยอดจากรากฐานทางวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นของทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับบริบทของเศรษฐกิจและสังคมของโลกสมัยใหม่ที่มีโครงสร้างทางเทคโนโลยีและดิจิทัล พร้อมทั้งพัฒนาและเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการ ให้เป็นผู้ประกอบการที่มีทักษะ ความรู้ความสามารถในการแข่งขัน มีอัตลักษณ์ที่ชัดเจน โดยมีพื้นฐานแนวคิดการต่อยอดอดีตผ่านรากเหง้าทางเศรษฐกิจ อัตลักษณ์วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต และจุดเด่นทางทรัพยากรธรรมชาติที่หลากหลาย ประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตามบริบทของเศรษฐกิจและสังคมโลกสมัยใหม่ สู่การปูทางสู่อนาคตด้วยการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของประเทศด้านคมนาคมและขนส่ง รวมทั้งพื้นฐานวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและดิจิทัลและการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมและบริการอนาคต ที่สร้างคุณค่าใหม่ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคู่มือใหม่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคตบนพื้นฐานของการต่อยอดอดีต และปรับปัจจุบันควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี รวมถึงการเพิ่มขึ้นของคนชั้นกลางในประเทศได้ในคราวเดียวกัน พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานยุคใหม่ สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ทั้งขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ตลอดจนวิสาหกิจชุมชน หรือวิสาหกิจเพื่อสังคม รวมทั้งเกษตรกรให้เป็นผู้ประกอบการที่มีทักษะ และจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการ (gazette., 2021) ดังนั้นผู้ประกอบการจึงต้องเป็นผู้“ผลิตเก่ง ขายเก่ง” หรือ “ซื้อเป็น ขายเป็น” มีสมรรถนะที่หลากหลายเพื่อแก้ไขปัญหา ช่วยสร้างความคิดสร้างสรรค์ และความมั่นใจให้เกิดขึ้นในบุคคล (Forum., 2011)

การส่งเสริมผู้ประกอบการในประเทศไทยนั้นรัฐบาลมีนโยบายเกี่ยวกับ “โมเดลประเทศไทย 4.0” ที่ให้ความสำคัญในการสร้างผู้ประกอบการ เช่น โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (New Entrepreneur Creation: NEC) การทำหลักสูตรการศึกษาสาขาผู้ประกอบการในมหาวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) รวมทั้งส่งเสริมผู้ประกอบการรายเดี่ยวและรายกลุ่มด้วยการให้ความรู้และการลงพื้นที่ปฏิบัติการและในรูปแบบออนไลน์ ในจำนวนผู้ประกอบการของประเทศไทยมากถึง 5 ล้านราย ที่ดำเนินกิจการที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย 4 เนื่องจาก

เป็นสินค้าและบริการพื้นฐานในการดำเนินชีวิตที่มีความสำคัญ ประกอบด้วยอาหาร ยารักษาโรคที่อยู่อาศัย และเครื่องนุ่งห่ม ปัจจัยสำคัญทั้ง 4 มิได้เกิดขึ้นเพื่อให้คนไทยดำรงชีพอยู่ได้เท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ และภูมิความรู้ต่าง ๆ ของคนไทย โดยเฉพาะผ้าทอมือ ซึ่งเป็นตัวแทนของวิถีชีวิตและวัฒนธรรม และยังเป็นองค์ความรู้ที่อยู่คู่กับประเทศไทยมาตั้งแต่อดีต (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2561) (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม, ม.ป.ป.)

จากข้อมูลของกรมพัฒนาชุมชนและกระทรวงพาณิชย์ 2561 พบว่าในปัจจุบันผู้ประกอบการผ้าทอมือในประเทศไทยมีจำนวนมากถึง 9 หมื่นราย อยู่กระจายไปทุกพื้นที่ของประเทศ แต่พบว่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือที่มีศักยภาพในการแข่งขันมีเพียง 6,008 ผลิตภัณฑ์เท่านั้น ซึ่งเกิดจากการขาดความรู้ และทักษะที่จำเป็น รวมถึงคุณลักษณะที่เหมาะสมของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ทำให้ผู้ประกอบการผ้าทอมือประสบปัญหาการผลิตที่ไม่ได้มาตรฐานและไม่ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค รวมทั้งผลิตภัณฑ์ยังขาดอัตลักษณ์ในการสร้างการจดจำให้ผู้ซื้อ (Promotion., 2020) รวมไปถึงการขาดการวิจัยและพัฒนาในการผลิตและการออกแบบ (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2015; สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2561)

ปัญหาข้างต้นส่งผลให้ผู้ประกอบการผ้าทอมือเกิดความย่อท้อและขาดความอดทนรอความสำเร็จในการประกอบการ นำไปสู่การเลิกกิจการในที่สุด (พนทิพย์ ชวรัสไอ, ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ, & ไฉ จามรมาน, 2555) เพื่อให้ผู้ประกอบการผ้าทอมือมีสมรรถนะ และประสบความสำเร็จในการประกอบการ จึงจำต้องส่งเสริมให้ผู้ประกอบการผ้าทอมือเกิดสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะไปพร้อมกันทั้ง 3 ด้าน (นวิทย์ เอ็มเอก, ดนุวัต สุวรรณวงศ์, เกียรติศักดิ์ พันธุ์พงศ์, & ปาริฉัตร ตู่คำ, 2558) (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2550) เนื่องจากการเป็นผู้ประกอบการเป็นความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่สำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การผลักดันและสร้างเสริมทักษะการเป็นผู้ประกอบการให้แก่ผู้ประกอบการผ้าทอมือ จึงมีความสำคัญในการพัฒนากำลังคน เพื่อเป็นกำลังผลักดันเศรษฐกิจให้เติบโต (Bellance & Brandt, 2011; Blawatt, 1998; World Economic Forum, 2011) นอกจากนี้ประโยชน์ที่เกิดกับเศรษฐกิจและสังคมแล้ว สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการยังช่วยเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ การมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหา รวมถึงความมั่นใจให้เกิดในตัวบุคคล (World Economic Forum, 2011; Wilson et al., 2009)

การขาดสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ เป็นปัญหาสำคัญและจำเป็นต้องแก้ไขด้วยการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการผ้าทอมือมีสมรรถนะ พร้อมสำหรับการเป็นผู้ประกอบการที่มีประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากผู้ประกอบการผ้าทอมือล้วนอยู่ในวัยผู้ใหญ่ ดังนั้นการใช้หลักการเรียนรู้

ของผู้ใหญ่ ที่เน้นการให้อิสระ ความสนใจและความต้องการของผู้ใหญ่ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นสามารถนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ผู้ประกอบการผ้าทอมือส่วนใหญ่อยู่ในวัยผู้ใหญ่ เพื่อให้การแก้ไขปัญหาตรงความต้องการและสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ที่เน้นการให้อิสระทางการคิดและการตั้งใจให้เกิดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงหลักการจัดกิจกรรมที่เน้นการใช้ประสบการณ์ของผู้ใหญ่เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความรู้เดิมกับวิถีชีวิต (อาชัญญา รัตนอุบล, 2562) จำเป็นจะต้องเข้าใจทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของ (M. S. Knowles, 1970) สร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนถึงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้อการสร้างควมรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง เชื่อมโยงประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียนแต่ละคนเข้ากับเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ เชื่อมโยงการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการทำงานและการดำรงชีวิตของผู้เรียน และเป็นความรู้ที่สามารถนำไปใช้งานได้จริง มุ่งเน้นการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวิชาชีพของผู้เรียน สร้างแรงจูงใจภายในให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้ ใช้การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติเป็นแนวทางการการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้ประกอบการผ้าทอมือประสบความสำเร็จในการประกอบการ ผู้ประกอบการผ้าทอมือจำเป็นต้องทราบสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือเพื่อเติมเต็มและเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เหมาะสมต่อการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ผู้วิจัยสนใจศึกษาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ พร้อมทั้งกระบวนการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่ให้มีความสำคัญกับกระบวนการประชาธิปไตยจาก การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับปัญหาที่ต้องการแก้ไข และมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินการเพื่อการปรับปรุงปัญหาให้ดีขึ้น การสร้างความรู้ใหม่ (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และ สุภาพ ฉัตรภรณ์, 2555) และการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นมาจากการบูรณาการความรู้กับการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นตามสภาพจริงในบริบทนั้น ๆ (Whitehead, 2006) เพื่อให้ชุมชนและผู้ประกอบการสามารถพึ่งพาตนเอง สร้างอาชีพที่มั่นคงและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

คำถามการวิจัย

1. สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. สภาพและปัญหาของการประกอบการของชุมชนผ้าทอมือเป็นอย่างไร
3. การส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือมีกระบวนการขั้นตอนอย่างไร

4. แนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือควรมีแนวปฏิบัติสำหรับผู้เกี่ยวข้องกลุ่มใดบ้างและอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ
2. เพื่อนำเสนอแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการสำหรับชุมชนทอผ้าทอมือ

ขอบเขตการทำวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของงานวิจัยเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

1.1 การสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ศึกษาในทุกภาคของประเทศ เฉพาะจังหวัดที่มีผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ประสบความสำเร็จเท่านั้น

1.2 การศึกษาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน ศึกษาในพื้นที่ชุมชนผ้าทอมือที่ยังไม่มีผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับคุณภาพในระดับ 5 ดาว และเป็นชุมชนที่สมัครใจเข้าร่วมการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถทำกิจกรรมแบบผสม (ออนไลน์และลงพื้นที่) ตลอดโครงการได้เท่านั้น

2. ขอบเขตด้านประชากร

2.1 การสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ศึกษาจากประชากรต่อไปนี้

2.1.1 ผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ประสบความสำเร็จ ศึกษาเฉพาะผู้ประกอบการที่มีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคัดเลือกจาก OTOP ในระดับ 5 ดาว ต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2559 – 2563 หรือได้รับเลือกให้เป็นผู้ประกอบการ Top of The Best OTOP Select 77 Experience ประจำปี 2562 - 2563 ในกลุ่มผ้าที่มีศักยภาพ หรือ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือมีเอกลักษณ์และมีคุณภาพเป็นที่รู้จักทั้งในระดับประเทศและต่างประเทศ หรือเป็นผู้ที่ศูนย์ศิลปาชีพระหว่างประเทศยกย่องให้เป็นผู้ที่มีผลงานการทอผ้าระดับครูศิลป์ เฉพาะผู้ประกอบการผ้าไหมทอมือ ผลิตภัณฑ์จะต้องได้รับตราพระราชทานนกยูง ตั้งแต่สี่เงินขึ้นไป และ

2.1.2 กลุ่มผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนในประเทศไทยใน 4 ภูมิภาค ได้แก่ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้

2.2 กลุ่มผู้ประกอบการผ้าทอมือในชุมชนตามข้อ 1.2 ที่สมัครใจเข้าร่วมกิจกรรม

3. ขอบเขตเชิงเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือด้วยวิธีการทางองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) และองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

คำจำกัดความในการวิจัย

ผ้าทอมือ หมายถึง ผ้าฝ้ายและผ้าไหมที่ผลิตขึ้นจากวิธีการทอมือด้วยกี่พื้นบ้านและกี่กระตุก

ผู้ประกอบการผ้าทอมือ หมายถึง บุคคลที่ใช้ความรู้ ความสามารถในการจัดการตนเองเพื่อพัฒนาการประกอบการผ้าทอมือ ให้ประสบความสำเร็จ

ชุมชนผ้าทอมือ หมายถึง พื้นที่ที่มีการรวมตัวกันของผู้ประกอบการผ้าทอมือ เพื่อผลิตผ้าทอมือจำหน่ายสร้างรายได้

สมรรถนะของผู้ประกอบการผ้าทอมือ หมายถึง ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะที่ผู้ประกอบการผ้าทอมือที่จำเป็นต้องมีเพื่อประสบความสำเร็จ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง วิธีการและขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemis และ Margarets ที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือตามความต้องการของชุมชนผ้าทอมือ เริ่มต้นจากการวางแผน การลงมือปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล

สมรรถนะหลัก หมายถึง ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่จำเป็นต้องมี เพื่อให้การประกอบการสำเร็จ ประกอบด้วย การเป็นผู้นำ การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ และความรู้ความชำนาญในการทอผ้า

สมรรถนะทางวิชาชีพ หมายถึง จริยธรรมในการประกอบการ การออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ การบริหารต้นทุนผ้าทอมือ

แนวปฏิบัติ หมายถึง ขั้นตอนและบทบาทในการส่งเสริมสมรรถนะผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ เพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบการ

ขั้นตอน หมายถึง วิธีการที่ใช้ในการดำเนินการส่งเสริมผู้ประกอบการผ้าทอมือเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามลำดับ ประกอบด้วย 1.การสร้างบรรยากาศเพื่อเตรียมความพร้อมผู้เข้าร่วมกิจกรรม 2.การร่วมคิดแก้ไขปัญหาและวิเคราะห์ความต้องการ 3.การร่วมกำหนดทิศทางการดำเนินการแก้ไข 4.การร่วมสร้างและดำเนินการอย่างรับผิดชอบตามหน้าที่ 5.การร่วมสรุปและประเมินผล และ 6.การร่วมติดตามความก้าวหน้า

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตัวของที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมสมรรถนะผู้ประกอบการ ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม หน่วยงานที่กำกับดูแล และผู้ส่งเสริมทำการปฏิบัติงานในพื้นที่ พร้อมทั้งปัจจัยและเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

1. ผู้ประกอบการผ้าทอมือ/ผู้สนใจสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ และมีคุณลักษณะที่เหมาะสมในการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ เพื่อประสบความสำเร็จในการประกอบการ
2. กลุ่ม/ชุมชนผ้าทอมือสามารถเติมเต็มหรือพัฒนากลุ่ม/ชุมชนให้มีสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ
3. ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสมรรถนะการประกอบการผ้าทอมือ สามารถประยุกต์แนวปฏิบัติในการประกอบการ ให้สอดคล้องกับบริบทเพื่อยกระดับการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ รวมถึงผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือในเชิงเศรษฐกิจของครอบครัวและชุมชน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่

- 1.1 ข้อตกลงเบื้องต้นในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เพื่อตอบสนองการเรียนรู้
- 1.2 การส่งเสริมการเรียนรู้ และการสร้างแรงดึงดูดในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 1.3 หลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 1.4 กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่
- 1.5 ผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator)
- 1.6 หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้
- 1.7 การเรียนรู้จากการประสบการณ์และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ตอนที่ 2 แนวคิดสมรรถนะและวิเคราะห์สมรรถนะ

- 2.1 แนวคิดและประเภทของสมรรถนะ
- 2.2 วิธีการเทคนิคการศึกษาวิเคราะห์สมรรถนะ
- 2.3 การสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม
- 2.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)
- 2.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)
- 2.6 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

ตอนที่ 3 ผ้าทอมือและชุมชนผ้าทอมือในประเทศไทย

- 3.1 ความเป็นมาของผ้าและการทอผ้า
- 3.2 วัตถุประสงค์และความสำคัญของการทอผ้า
- 3.3 การจำแนกผ้าและกระบวนการทอผ้า
- 3.4 การเป็นผู้ประกอบการและการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ
- 3.5 ความสำคัญและบทบาทของผู้ประกอบการในการพัฒนาเศรษฐกิจ
- 3.6 ผู้ประกอบการผ้าทอมือของไทยในแต่ละภูมิภาค

ตอนที่ 4 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

- 4.1 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
- 4.2 รูปแบบและลักษณะสำคัญของวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
- 4.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemnis และ Magtacgat

4.4 ข้อจำกัดและประโยชน์ในการนำไปใช้

4.5 จริยธรรมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ตอนที่ 5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

ตอนที่ 6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 1 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่

งานวิจัยนี้กลุ่มเป้าหมายอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ เพื่อให้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตรงตามธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้เรียน และความต้องการ ความสนใจ ผู้จัดจำเป็นต้องรู้และเข้าใจหลักการ ทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Gould, 2012) เนื่องจากผู้ใหญ่ให้ความสนใจและความต้องการในการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญและเน้นการนำประสบการณ์ มาประยุกต์เข้ากับบริบท หรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว การทำงาน งานอดิเรก หรือการพัฒนาและปรับตัวจะเป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ให้ความสนใจเป็นพิเศษ (Rogers., 2003)

1.1 ข้อตกลงเบื้องต้นและการตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

1) ข้อตกลงเบื้องต้นในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (M. Knowles, 1984)

(1) ผู้ใหญ่เรียนรู้จากความต้องการและความสนใจ ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีเมื่อความรู้นั้นตรงกับ ความต้องการ ความสนใจ และสอดคล้องกับประสบการณ์เดิม ดังนั้นผู้จัดควรจัดกิจกรรมที่ หลากหลายเพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

(2) ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีเมื่อการเรียนรู้เชื่อมโยงสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต การเรียนรู้ของ ผู้ใหญ่จึงควรยึดถือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตผู้ใหญ่เป็นหลักสำคัญ

(3) ประสบการณ์ของผู้ใหญ่เป็นแหล่งเรียนรู้สำคัญ ผู้จัดหรือผู้อำนวยการควมสะดวกถึงต้อง วิเคราะห์ประสบการณ์ของผู้ใหญ่อย่างละเอียด เพื่อนำมาเป็นส่วนหนึ่งใช้ในการเรียนการสอน เพื่อใช้ ประโยชน์ในลำดับต่อไป

(4) ผู้ใหญ่เป็นผู้นำตนเอง ผู้ใหญ่มีความรู้สึกและต้องการนำตนเอง บทบาทของผู้จัดต้อง ร่วมค้นหาคำตอบร่วมกับผู้เรียนมากกว่า ทำหน้าที่ชี้แนะสั่งสอนเพื่อให้ความรู้

(5) ความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่จะมีความคิดที่แตกต่างกัน ผู้จัด/ผู้อำนวยการควมสะดวกจึงต้องเตรียมรับมือกับความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งทางด้านระดับ การศึกษา ความพร้อมในการเรียนรู้ รูปแบบการเรียนรู้และรูปแบบการสอน รวมถึงเวลาในการเรียน การสอน เพื่อให้สามารถรองรับความแตกต่าง ผู้จัดจึงควรใช้สื่อและกิจกรรมที่หลากหลายรองรับกับ ความแตกต่างของผู้เรียนและยังเป็นการช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองจากวิธีการสอนที่ไม่ คู่กันเคย

2) การตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

การตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (M. Knowles, 1984)

ผู้ใหญ่ (Adult) เป็นผู้ที่มีความคิดความอ่าน ผู้จัดในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitators) ต้องทราบหลักการพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy) 5 ประการ ดังนี้

(1) มโนทัศน์แห่งตน (Self – Concept) ผู้ใหญ่ต้องการรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง ต้องการตัดสินใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีอิสระทางการคิด โดยการกำกับตนเอง (self – directed learning) เป็นสำคัญ

(2) ประสบการณ์ของผู้เรียน (Learner Experience) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะใช้ประสบการณ์ชีวิตของตนเองเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยงประสบการณ์ชีวิต เข้ากับเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ จะทำให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

(3) ความพร้อมของผู้เรียน (Readiness to Learn) ผู้ใหญ่มีความพร้อมและให้ความสนใจในการเรียนรู้สิ่งที่สอดคล้องกับการทำงานและการดำรงชีวิตของตนเอง ความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ยังเป็นผลมาจากประสบการณ์การทำงานและบทบาททางสังคมของตนเอง

(4) ความสอดคล้องเชื่อมโยงของการเรียนรู้ (Orientation to Learn) ผู้ใหญ่เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem - Based) เพื่อนำความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริงในการปฏิบัติงานของตนเอง ดังนั้นการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงมุ่งเน้นการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ มากกว่าการใช้เนื้อหาเป็นหลัก

(5) แรงจูงใจในการเรียนรู้ (Motivation to Learn) ผู้ใหญ่ใช้แรงจูงใจภายใน (internal motivation) ซึ่งปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ มากกว่าแรงจูงใจจากภายนอก (External Motivation) จึงทำให้ผู้ใหญ่ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้

สามารถสรุปได้ว่าข้อตกลงเบื้องต้นในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นที่ทำให้ผู้จัดการเรียนรู้เกิดความเข้าใจและตระหนักต่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้อย่างเต็มประสิทธิภาพตามศักยภาพ โดยผู้จัดจะต้องคำนึงถึงความต้องการและความสนใจ การเชื่อมโยงความรู้สู่สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต การใช้ประสบการณ์ของผู้ใหญ่เป็นแหล่งเรียนรู้ ผู้ใหญ่ต้องการนำตนเองในการเรียนรู้ และมีความแตกต่างทางความคิดเป็นสิ่งที่ผู้จัดต้องเตรียมความพร้อม ผู้จัดต้องมีวิธีการและกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้ใหญ่สามารถพัฒนาตนเองจากวิธีการสอนที่ไม่คุ้นเคย โดยมีทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy) เพื่อช่วยตอบสนองการเรียนรู้ ประกอบด้วย มโนทัศน์แห่งตน (Self – Concept) การรับผิดชอบตนเองในการเรียนรู้ ต้องการตัดสินใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีอิสระทางการคิด โดยการกำกับตนเอง (self – directed learning) เป็นสำคัญ ประสบการณ์ของผู้เรียน (Learner Experience) เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นการเชื่อมโยง

ประสบการณ์ชีวิตเข้ากับเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ความพร้อมของผู้เรียน (Readiness to Learn) ผู้ใหญ่มีความพร้อมและให้ความสนใจในการเรียนรู้สิ่งที่สอดคล้องกับการทำงานและการดำรงชีวิตของตนเอง ความพร้อมในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ยังเป็นผลมาจากประสบการณ์การทำงานและบทบาททางสังคมของตนเอง และการเชื่อมโยงของการเรียนรู้ (Orientation to Learn) ผู้ใหญ่เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem - Based) เพื่อนำความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงมุ่งเน้นการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ มากกว่าการใช้เนื้อหาเป็นหลัก และแรงจูงใจในการเรียนรู้ (Motivation to Learn) ผู้ใหญ่ใช้แรงจูงใจภายใน (internal motivation) ซึ่งปัจจัยสนับสนุนการเรียนรู้ มากกว่าแรงจูงใจจากภายนอก (External Motivation) จึงทำให้ผู้ใหญ่ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้

1.2 การส่งเสริมการเรียนรู้ และการสร้างแรงดึงดูดในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

1) การส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ (M. S. Knowles, 1987) ได้นำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

(1) กำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียน สามารถวางแผนและจัดระบบการเรียนรู้เพื่อการบรรลุเป้าหมายด้วยตนเอง

(2) สร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนถึงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้

(3) การสร้างความรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง ให้อิสระในการคิดและการตัดสินใจทางการเรียนรู้ใช้การเรียนรู้โดยการกำกับตนเองเป็นสำคัญ

(4) เชื่อมโยงประสบการณ์ชีวิตของผู้เรียนแต่ละคนเข้ากับเนื้อหาสาระของการเรียนรู้

(5) เชื่อมโยงการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการทำงานและการดำรงชีวิตของผู้เรียน และเป็นความรู้ที่สามารถนำไปใช้งานได้จริง

(6) มุ่งเน้นการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวิชาชีพของผู้เรียน

(7) สร้างแรงจูงใจภายในให้กับผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดศักยภาพอย่างเต็มที่ในการเรียนรู้

(8) ใช้การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติเป็นแนวทางการการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้

(9) ให้ความเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้เรียน

2) การสร้างแรงดึงดูดในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (มารุต พัฒนาผล, 2561) เป็นการทำให้ผู้เรียนมีความตั้งใจ มุ่งมั่นต่อการเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ (Crockett, 2017) และให้เกียรติและเคารพศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนและผู้สอนเพื่อให้

การเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงเนื้อหาความรู้สู่การปฏิบัติเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ โดยผู้สอนในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มีดังนี้ (M. Knowles, 1984 อ้างถึงใน อาชญญา รัตนอุบล 2562)

- (1) สร้างความไว้วางใจ (trust) ให้เกิดกับผู้เรียน
- (2) สร้างสัมพันธภาพที่ตีบนพื้นฐานของการยอมรับนับถือ
- (3) ปฏิบัติต่อผู้เรียนด้วยความเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
- (4) ตริ่ความสนใจ เอาใจใส่ติดตาม และประทับประคองผู้เรียน
- (5) ฟังผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง ไม่ด่วนสรุป ไม่ด่วนตัดสิน ไม่ด่วนสวนกลับ

ดังนั้นการสร้างแรงดึงดูดในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ กำกับและประเมินตนเอง รวมถึงสามารถปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่องนำไปสู่ ความสุขในการเรียนรู้ (Happiness in Learning) ส่งผลต่อ คุณภาพ และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545) ความสุขในการเรียนรู้ เป็นความรู้สึกที่ผู้เรียนมีต่อการปฏิบัติกิจกรรม จากการใช้มีส่วนร่วมใน การทำกิจกรรม และการได้รับการยอมรับจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงบรรยากาศของความช่วยเหลือเกื้อกูลในการเรียนรู้ การลงมือทำกิจกรรมนำไปสู่การรักและภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัว รวมทั้ง ความสุขที่มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและสนใจ นอกจากนี้หลักสูตรและเนื้อหาที่แปลกใหม่ช่วยจูงใจให้เกิดการติดตาม และต้องการค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความสนใจและสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน

พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีความสุขในการเรียนรู้ คือ มีความต้องการเรียนรู้และทำกิจกรรมมากขึ้น รู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลินในการเรียน อยากร่วมทำกิจกรรมต่างๆ ในการเรียนอยากทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและผู้จัด สนุกสนานที่ได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนและผู้จัด และรู้สึกดีที่ได้อยู่กับเพื่อนและผู้สอน สบายใจที่ได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งมั่นอยากรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้ แสดงความสนใจเรียน ไม่เบื่อการเรียน มีความสนุกกับการเรียนและอยากเรียนรู้อยากค้นหาคำตอบที่ตนเองยังไม่รู้ สนใจไขว่คว้าหาความรู้ กระตือรือร้นที่จะหาค้นคว้า หาคำตอบด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ความสุขในการเรียนรู้จึงเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ (กิตติยวดี บุญเชื้อ, 2540; คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543; พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต, 2555; วิชัย วงษ์ใหญ่, 2542 อ้างถึงใน มารุต พัฒนาผล, 2561)

ดังนั้นการส่งเสริมการเรียนรู้และการสร้างแรงดึงดูดในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ จึงเป็นวิธีการและขั้นตอนที่สามารถสร้างความสุขในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยเริ่มต้นจากการขั้นตอนการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ การกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนวางแผน การสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนถึงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติ การสร้างความรับผิดชอบสู่อิสระในการตัดสินใจการเรียนรู้ โดยเน้นการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นหลัก การเชื่อมโยงประสบการณ์ชีวิตกับเนื้อหาสาระของการเรียนรู้และเชื่อมโยงการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการ

ดำรงชีวิตประยุกต์ความรู้เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา เพื่อให้การเรียนรู้สามารถนำไปใช้งานได้ทันที การสร้างแรงจูงใจภายในเพื่อตึงศักยภาพของผู้เรียนให้ได้มากที่สุด และการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้และการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติ วิธีการสร้างความสุขในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ประกอบด้วย การสร้างความไว้วางใจ (trust) ให้เกิดกับผู้เรียน การสร้างสัมพันธภาพที่ดีและปฏิบัติต่อผู้เรียนบนพื้นฐานของการยอมรับนับถือ เคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ของผู้เรียน การเอาใจใส่ ให้ความสำคัญกับความแตกต่างของผู้เรียนในการเรียนรู้และประคับประคองและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถบรรลุการเรียนรู้ที่กำหนด และเป็นผู้ฟังผู้เรียนอย่างลึกซึ้ง ไม่ตัดสินผู้เรียน แต่ให้โอกาสผู้เรียนได้แก้ไขสิ่งผิดด้วยตนเอง

1.3 หลักการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

1) หลักการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (จกกลนี ชุติมาเทวินทร์, 2544; อาชญญา รัตนอุบล, 2562)

(1) กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้องไม่ทำให้ผู้ใหญ่รู้สึกว่าคุณปฏิบัติเหมือนเป็นเด็ก ผู้ใหญ่เป็นผู้ชี้นำตนเองได้ในการเรียนรู้

(2) กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ควรจัดประสบการณ์เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้แต่เป็นประโยชน์ต่อผู้ร่วมเรียนรู้

(3) กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้องเน้นการให้คุณค่าและการหาความหมายในชีวิต ฝึกฝนทักษะต่างๆ

(4) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จำเป็นต้องจัดเตรียมบรรยากาศเพื่อส่งเสริมความตื่นตัว ไปพร้อมกับความรู้สึกผ่อนคลาย เพื่อให้ผู้ใหญ่เกิดความพร้อมและพอใจต่อการเรียนรู้

(5) กิจกรรมการเรียนรู้ต้องเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่ค้นพบตัวเอง เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีผู้เชี่ยวชาญ ผู้รู้ คอยแนะนำและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ซึ่งเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้ใหญ่เกิดความรู้และสามารถค้นหาตัวเองได้

(6) กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้จัดจะต้องด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อรองรับความแตกต่างของผู้เรียนที่ผู้ใหญ่

(7) กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้องมีการเสริมแรงในทางบวก โดยการให้คำชมเชย การให้รางวัลอย่างเหมาะสมเพื่อช่วยกระตุ้นและจูงใจในการเรียนรู้ได้อย่างมากเช่นเดียวกัน

(8) กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จะได้ผลดีมากที่สุด เมื่อการเรียนรู้นั้นๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้งานในปัจจุบันได้

(9) กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่เป็นการอบรมควรเริ่มต้นจากภาพรวมก่อน จากนั้นระบุที่ละส่วนทีละขั้นตอน แล้วจึงตามด้วยการแสดงให้เห็นภาพรวมอีกครั้ง

(10) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้องคำนึงถึงอัตราการหลงลืมของผู้ใหญ่ที่อาจเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ผู้จัดจะต้องหาวิธีให้การเรียนรู้ต่างๆ สามารถจำได้ง่ายและเพิ่มพูนขึ้นได้โดยการกระทำซ้ำๆ แสดงซ้ำๆ พูดซ้ำๆ ในเรื่องเดียวกันแต่เปลี่ยนวิธีการนำเสนอซึ่งจะช่วยได้อย่างมากเพื่อให้จำได้ไม่ลืม

สรุปว่าหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ตอบสนองผู้ใหญ่ซึ่งเป็นผู้เรียนรู้ ผู้จัดจะต้องให้ความสำคัญกับความรู้สึกและวิธีการดำเนินการ โดยเฉพาะการจัดบรรยากาศเพื่อที่ปลอดภัยเพื่อให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ โดยผู้สอนต้องปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ (Facilitator) คอยให้การช่วยเหลือสนับสนุน เน้นให้การลงมือปฏิบัติ และให้ความรู้เรียนที่สอดคล้องกับความสนใจและความต้องการ นำความรู้ที่ได้ไปใช้แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้จัดหรือผู้อำนวยความสะดวกจึงมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ เกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีของผู้เรียนไปพร้อมกัน

1.4 กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ต้องคำนึงถึงข้อตกลงเกี่ยวกับพื้นฐานการเรียนรู้ของผู้ใหญ่เป็นสำคัญ เพื่อให้ได้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้ใหญ่ จากการศึกษาวิจัยเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ มีความสอดคล้องกับวิธีการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ (นันทวัฒน์ สุขผล, 2543) ที่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เข้าร่วมและเกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	รายละเอียดกิจกรรม	ข้อดี	ข้อจำกัด
การระดมสมอง (Brainstorming)	การให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างอิสระโดยไม่มี การอภิปรายว่าความคิดที่เสนอถูกหรือผิด จนกว่าสมาชิกเสนอความคิดหมดแล้วจึงวิเคราะห์หรือประเมินค่าของความคิดเพื่อนำไปสู่ข้อสรุปในเรื่องนั้นๆ จำนวนผู้เข้าประชุม ไม่ควรเกิน 15 คน เวลาในการแสดงความคิดเห็นไม่เกิน 15 นาทีและใช้เวลาทั้งหมดรวมทั้งสรุปไม่ควรเกิน 1 ชั่วโมงครึ่ง	ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมโดยตรง ช่วยกันคิดทำให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ส่งเสริมให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหา ในลักษณะต่างๆ ทำให้ได้ความคิดที่หลากหลาย ในเวลาที่จำกัด	ได้ความคิดเห็นจำนวนมากแต่อาจมีคุณค่าน้อย ต้องจำกัดกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้ทุกคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็น หากผู้เข้ารับการฝึกอบรมขาดความรู้ ความเข้าใจ พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องหรือปัญหาที่นำมาระดมสมอง อาจทำให้ความคิดเห็นที่ได้ไม่ตรงจุดหรือวัตถุประสงค์

กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	รายละเอียดกิจกรรม	ข้อดี	ข้อจำกัด
			ที่ต้องการ ปัญหาที่นำมาเพื่อระดมสมองควรเป็นปัญหาเดียว
การจัดกิจกรรมประชุมกลุ่มย่อย (Buzz Session)	เป็นการแบ่งผู้เข้ารับการฝึกอบรมจากกลุ่มใหญ่ เป็นกลุ่มย่อยละ 2-6 คนเพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาอาจเป็นปัญหาเดียวกันหรือต่างกันในช่วงเวลาที่กำหนด มีวิทยากรคอยช่วยเหลือทุกกลุ่ม แต่ละกลุ่มต้องเลือกประธาน และเลขานุการของกลุ่มเพื่อดำเนินการแล้วนำความคิดเห็นของกลุ่มเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ ช่วงแสดงความคิดเห็นไม่ควรใช้เวลาเกิน 2 ชั่วโมงหรือมากกว่า นั้นขึ้นกับจำนวนกลุ่มและข้อปัญหา	เปิดโอกาสให้ทุกคนได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน บรรยากาศเป็นกันเอง	การประชุมกลุ่มย่อยในห้องเดียวกันอาจทำให้เกิดเสียงรบกวนกัน ประธานอาจไม่มีลักษณะ ผู้นำดำเนินการประชุมได้ไม่ดี ทำให้ผู้ร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นได้ไม่เต็มที่ควบคุมเวลาได้ยาก
การจัดกิจกรรมกรณีศึกษา (Case Study)	เป็นการนำเอากรณีที่เป็นปัญหาจริงมาเสนอในกลุ่มผู้เข้ารับการอบรมให้สมาชิกของกลุ่มใช้หลักวิชาและประสบการณ์ที่ได้จากการปฏิบัติงานมาวิเคราะห์กรณีที่ยกมา มีที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำและให้แนวทางเพื่อให้สมาชิกกลุ่มวิเคราะห์ปัญหาได้ตรงวัตถุประสงค์เหมาะสมสำหรับ การฝึกอบรมทางกฎหมาย การบริหารงาน และการฝึกอบรมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญของมนุษย์บุคคล ที่เข้าฝึกอบรมที่เหมาะสมที่จะใช้เทคนิคนี้คือผู้บริหาร ผู้จัดการและผู้ที่จะเข้าสู่ระดับมืออาชีพ ใช้ได้ดีกับการ ฝึกอบรมที่จะต้องมีการเปลี่ยนทัศนคติและสร้างเสริมทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลใช้เวลาไม่เกิน 1-2 ชั่วโมง	ช่วยให้ผู้เข้าฝึกอบรมได้วิเคราะห์หาคำตอบปัญหาในเรื่องที่เหมือนจริง นำไปปรับใช้กับ การปฏิบัติงานได้ มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ ประสบการณ์ที่หลากหลาย นำไปสู่ความเข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้น ได้แนวทางในการแก้ปัญหาหลายแนวทาง การได้ศึกษาเรื่องราวจากกรณีศึกษามากๆ จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	ผู้เข้าฝึกอบรมบางคนอาจถูกรบกวนความคิดโดยผู้เข้าอบรมอื่นที่มีบุคลิกภาพ วัยวุฒิ หรือคุณวุฒิที่เหนือกว่ากรณีศึกษาเป็นเรื่องจริงที่ทำได้ยาก หรือต้องใช้ความสามารถในการสร้างกรณีศึกษาเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้เข้าฝึกอบรม
การจัดกิจกรรมการประชุมใหญ่ (Convention)	เป็นรูปแบบของการประชุมที่จัดขึ้นเพื่อให้สมาชิกที่เป็นผู้แทนของส่วนงานต่างๆ ได้มาร่วมพิจารณานโยบาย หลักเกณฑ์และแนวทางดำเนินการเพื่อให้เกิด ความก้าวหน้าและมั่นคงขององค์กร ใช้เวลาไม่เกิน 3 ชั่วโมง	เป็นวิธีที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ และพัฒนาความรู้ ผู้เข้าร่วมประชุมมี โอกาสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และ ประสบการณ์ก่อให้เกิดการ ร่วมมือกันของส่วนย่อยในองค์กร	ผู้เข้าร่วมประชุมจำนวนมาก ถ้า ผู้จัดขาด ประสบการณ์อาจส่งผลต่อการจัดการประชุมได้ ผู้เข้าร่วมประชุมอาจไม่มีโอกาสได้แสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุม เสียงบประมาณ ค่าใช้จ่ายมาก

กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	รายละเอียดกิจกรรม	ข้อดี	ข้อจำกัด
การจัดกิจกรรมเกมการบริหาร (Management Game)	เป็นการแข่งขันระหว่างกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เพื่อดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การวางแผน การตัดสินใจ การเป็นผู้นำ ฯลฯ เป็นการปฏิบัติเหมือนเหตุการณ์จริง ขนาดของกลุ่มขึ้นอยู่กับเกมที่นำมาใช้ ใช้เวลา 30 นาที ถึง 3 ชั่วโมง	เป็นการย่อยสถานการณ์จริงให้ฝึกในช่วงสั้นๆ ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วม ร่วมช่วยกันคิดช่วยกันทำ	คือ การเลือกเกมที่ไม่เหมาะสมจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ การแบ่งกลุ่มมากเกินไปจะเป็นอุปสรรคต่อการแข่งขัน บางเกมต้องใช้อุปกรณ์และเวลามาก
การจัดกิจกรรมแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)	เป็นการนำเอาเรื่องที่เป็นกรณีตัวอย่างมาเสนอในรูปแบบการแสดงบทบาทให้ผู้เข้ารับการอบรมได้เห็นภาพชัดเจนเกี่ยวกับปัญหาที่เป็นกรณีตัวอย่าง	การใช้บทบาทสมมติจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความสนใจ ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ แสดงออกด้วยการปฏิบัติจริง ทำให้เกิดความเข้าใจและหาข้อสรุปได้	มีความยุ่งยากในการเตรียมการล่วงหน้า ใช้เวลานาน บางคนไม่กล้าแสดงออก ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการหาอาสาสมัครในการแสดงบทบาท ต้องสามารถเชื่อมโยงความคิดของสมาชิกไปสู่ข้อสรุปได้
การจัดกิจกรรมการสัมมนา (Seminar)	เป็นการประชุมของผู้ที่ปฏิบัติงานอย่างเดี่ยวหรือคล้ายกันแล้ว พบปัญหาที่เหมือนกัน เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นหาแนวทางปฏิบัติในการแก้ปัญหาโดยมีการบรรยายให้ความรู้พื้นฐานก่อนแล้วจึงแบ่งกลุ่มย่อยจากนั้นนำผลการอภิปรายของกลุ่มย่อยนำเสนอที่ประชุมใหญ่ ใช้เวลา 1-3 วัน	ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วมมากในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ ผลสรุปของการสัมมนานำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาได้ดี	ที่ปรึกษาในกลุ่มหรือสมาชิกที่เข้ารับการอบรมอาจครอบงำความคิดของผู้อื่นได้ เพราะวิสัยทัศน์ คุณวุฒิ หรือตำแหน่งหน้าที่การงาน หากผู้เข้ารับการอบรมมีประสบการณ์การทำงานและความรู้ที่ต่างระดับกันมากอาจทำให้ได้แนวทางที่จะนำไปพัฒนางานที่มีลักษณะแคบ
การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา (Field Trip)	เป็นการนำผู้เข้ารับการอบรมไปศึกษาไปยังสถานที่อื่น นอกสถานที่อบรม เพื่อให้ได้เห็นของจริง	เป็นการเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจ ได้เห็นการปฏิบัติจริง	ต้องมีการเตรียมการล่วงหน้าและต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ใช้เวลาและค่าใช้จ่ายมาก
การจัดกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop)	เป็นรูปแบบของการฝึกอบรมที่ส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเรียนรู้ทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ แบ่งการดำเนินการเป็น 2 ส่วน คือการให้ความรู้ของวิทยากร และการปฏิบัติของผู้เข้ารับการอบรมโดยอาศัยหลักการที่วิทยากรได้ให้ความรู้เป็นแนวทาง	คือส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เข้ารับการอบรม สามารถนำผลการประชุมปฏิบัติการไปใช้การปฏิบัติงานในหน่วยงาน	ต้องใช้เจ้าหน้าที่จำนวนมากในการอำนวยความสะดวกต่อผู้เข้ารับการอบรม รวมทั้งการจัดการจัดวิทยากรประจำกลุ่ม ลีน เบ ลี อ ง เวลา และค่าใช้จ่ายสูง

กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	รายละเอียดกิจกรรม	ข้อดี	ข้อจำกัด
การจัดกิจกรรมการฝึกประสาทสัมผัส (Sensitivity Training)	เป็นการอบรมที่เน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหา เริ่มจากการเสนอปัญหาหรือประเด็นที่สร้างความคับข้องใจให้กับกลุ่มเพื่อให้หาทางวิเคราะห์ และแสวงหาแนวทางที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของงานผู้เข้ารับการอบรมจะเรียนรู้พฤติกรรมของกลุ่มผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมกับกลุ่มประสบการณ์ทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นความสำเร็จ ความผิดหวัง และความคับข้องใจของกลุ่มจะได้รับการแก้ปัญหากันเองภายในกลุ่มการแสดงออกทางความรู้สึกของสมาชิกในกลุ่มจะมีผลอย่างมากต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคน	เปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมได้แสดงออกทางด้านความรู้สึก และรู้จักควบคุมความรู้สึกที่อาจมีผลกระทบต่อผู้อื่น ส่งเสริมให้ผู้เข้าอบรมได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่พฤติกรรมที่พึงปรารถนาขององค์กร	ไม่สามารถใช้ได้กับบุคลากรทุกระดับในองค์กร จำนวนผู้เข้าอบรมจำกัดเพียงกลุ่มเล็กๆ ประมาณ 6-8 คน ลื่นเปลี่ยนเวลา ค่าใช้จ่ายสูง ประเมินยาก
การใช้กิจกรรมนันทนาการ (Recreational Activity)	เป็นการให้ผู้เข้าอบรมร่วมกัน ทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง เช่น ร้องเพลง เล่นเกม ประมวลเป็นจังหวะ ฯลฯ โดยเน้นการทำ กิจกรรมเป็นกลุ่มเพื่อมุ่งเปลี่ยนทัศนคติและสร้างความสัมพันธ์ ตลอดจนสร้างความสนุกสนานระหว่างการฝึกอบรมไม่ควรใช้เวลาเกิน 20-40 นาที	ผู้เข้าอบรมมีส่วนร่วมทุกคน บรรยากาศสนุกสนาน	ใช้ได้กับบางหัวข้อเท่านั้น ส่วนใหญ่ใช้สลับกับการบรรยาย วิทยากรต้องมีทักษะในการนำกลุ่ม
การฝึกอบรมในงาน (On-The-Job Training)	เป็นเทคนิควิธีการฝึกอบรมที่ช่วยให้ผู้เข้าอบรมได้เรียนรู้จากการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริง เป็นวิธีการที่มีผลต่อผู้เข้าอบรมสูงเพราะสมาชิกแต่ละคนจะมีความต้องการที่จะแสวงหาความรู้เพื่อการปฏิบัติงานของตัวเอง เหมาะสำหรับการฝึกพนักงานในระดับปฏิบัติการหรือพนักงานทั่วไป	คือผู้เข้าอบรมว่าต้องการให้เรียนรู้มากน้อยเพียงใด ช่วยส่งเสริมทักษะและความชำนาญงานเฉพาะทาง สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการฝึกอบรมให้ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ช่วยให้ผู้เข้าอบรมมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน	อาจทำให้ผลผลิตชะงักบ้างเพราะต้องให้ผู้ทำงาน ผู้ผ่านการอบรมจะมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะเฉพาะเรื่องที่ได้ฝึกอบรมเท่านั้น ถ้าผู้ถ่ายทอดความรู้ขาดทักษะ อาจทำให้เกิดอุปสรรคในการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์
การจัดกิจกรรมการฝึกหัดงาน (Apprenticeship Training)	เป็นเทคนิควิธีการฝึกอบรมที่เชื่อมโยงความรู้ที่ได้จากการฝึกอบรมกับการฝึกปฏิบัติ เหมาะกับงานที่เป็นช่างฝีมือ เช่น ช่างทำหม ช่างไฟฟ้า ช่างประปา ฯลฯ ระยะเวลาในการฝึกหัดงานขึ้นอยู่กับลักษณะอาชีพและความรู้และประสบการณ์ของผู้เข้าอบรม	สามารถสร้างบุคลากรระดับฝีมือเพื่อรองรับความต้องการด้านแรงงานฝีมือได้อย่างมีประสิทธิภาพ	ค่าใช้จ่ายสูงมาก ใช้เวลานาน

กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	รายละเอียดกิจกรรม	ข้อดี	ข้อจำกัด
การโยกย้าย สับเปลี่ยนงาน (Job Rotation)	เป็นการโยกย้ายบุคลากรจากงานส่วนหนึ่งไปสู่งานอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บุคลากรได้ประสบการณ์ที่ต่างไปจากงานในหน่วยงานเดิม	ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีของบุคคลในสำนักงานต่างๆ เป็นการเสริมสร้างความรู้ ทักษะ และประสบการณ์เพื่อรองรับการเปลี่ยนตำแหน่งที่สูงขึ้น	การโยกย้ายสับเปลี่ยนในระดับพนักงาน อาจมีผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานโดยเฉพาะช่วงที่เข้าสู่งานใหม่ซึ่งจะต้องใช้เวลาศึกษาและฝึกปฏิบัติ การโยกย้ายสับเปลี่ยนเพื่อเตรียมบุคลากรเข้าสู่ตำแหน่งผู้บริหารต้องอาศัยความร่วมมือของผู้บริหารที่จะคอยให้ความช่วยเหลือ
สถานการณ์จำลอง (Simulation Technique or Simulators)	เป็นการฝึกการทำงานโดยใช้เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ประดิษฐ์ขึ้นเหมือนจริง ในสถานการณ์ที่จำลองใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด	ทำให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถ และทักษะสูงได้ในระยะเวลาสั้น ช่วยลดอันตรายและความเสียหายที่อาจเกิดขึ้น ช่วยประหยัดงบประมาณในการลงทุนด้านเครื่องมือที่มีราคาแพง	การลงทุนในการสร้างสถานการณ์จำลองสูงมาก วิทยากรต้องมีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ ผู้เข้าอบรมต้องผ่านการฝึกอบรมภาคทฤษฎีมาเป็นอย่างดี การฝึกแต่ละครั้งรับสมาชิกได้จำนวนจำกัด
การสะท้อนประสบการณ์ (Case Story)	เป็นวิธีการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ที่ใช้การสะท้อนประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นฐานในการเรียนรู้ (Experience-Based learning Approach) พัฒนาโดย Patricia Maslin-Ostrowski และ Richard H.Ackerman	เกิดจากการผสมผสานแนวคิดหลักคือให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแนวคิดหรือมุมมองที่หลากหลายผ่านการสะท้อนความคิดของผู้อื่นต่อเรื่องราวหรือประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาหรือความคับข้องใจในขณะทำงานเพื่อให้ในที่สุดผู้เรียนสามารถคิดทางเลือกที่หลากหลายที่จะสามารถเผชิญต่อสถานการณ์ที่ทำให้เกิดความคับข้องใจในการทำงานได้ด้วย	หากผู้เข้าร่วมมีประสบการณ์ต่างกันอาจไม่เกิดการแบ่งปันและสะท้อนประสบการณ์

กิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	รายละเอียดกิจกรรม	ข้อดี	ข้อจำกัด
		ตนเอง (Maslin-Ostrowski and Ackerman, 2004)	

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่จำเป็นต้องเสริมลักษณะการแสดงออก (Furukawa., 1980) มีรายละเอียดดังนี้

1) การสร้างสิ่งล่อใจเพื่อใ้บุคคลแสดงออก จากการเสริมแรงโดยตรงต่อผู้ที่แสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ หรือการทำตามต้นแบบ หรือการให้ต้นแบบเสริมแรงตนเองซึ่งจะช่วยให้ผู้สังเกต รู้จักการใช้การเสริมแรงตนเองซึ่งในระยะยาวจะมีผลดีกว่าการใช้แรงเสริมจากภายนอก

2) การแสดงออกที่มีประสิทธิภาพ จากการซักซ้อมและการให้ข้อมูลย้อนกลับ วิธีการคือให้บุคคลสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ แล้วลองให้ทำจากนั้นมีการให้บอกสิ่งที่ทำดีและสิ่งที่ควรแก้ไข ทำวนไปจนสามารถทำได้ดี

3) การให้บุคคลนำเอาสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในสภาพการณ์อื่น โดยการจัดสภาพการณ์ให้คล้ายคลึงกับสภาพการณ์ในชีวิตประจำวันมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนสามารถขยายขอบเขตการเรียนรู้ของตนได้มากขึ้นจากประสบการณ์ที่ได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ต้องอยู่ภายใต้หลักการพื้นฐานของการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้จัดไม่ควรเลือกวิธีการหรือเทคนิคการจัดเพื่อ วิธีเดียว แต่ควรผสมผสานกันมากกว่า 1 วิธี โดยคำนึงถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เนื้อหาที่ต้องการให้ความรู้พื้นฐานของผู้ที่เข้ารับการอบรมรวมทั้งองค์ประกอบอื่นๆ เพื่อให้บรรลุตามจุดหมายที่กำหนดไว้มากที่สุด

CHULALONGKORN UNIVERSITY

1.5 ผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ (Facilitator)

ผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ จากการเสนอแนะวิธีการและยุทธศาสตร์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนลงมือเรียนรู้และค้นพบความรู้จากการปฏิบัติของตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำข้อมูลเหล่านั้นไปสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้จำเป็นต้องมีคุณสมบัติสำคัญในการสร้างไว้วางใจและความนับถือยกย่องแก่ผู้เรียน ความจริงใจ เข้าใจและเห็นใจต่อผู้เรียน และต้องมีลักษณะของผู้ฟังที่ดี ผู้นำเสนอ ผู้สังเกต ผู้ตั้งคำถาม ผู้แนะนำ และเป็นผู้ให้คำชื่นชมการเสริมแรง สะท้อนความคิด จัดระเบียบและบรรยากาศการเรียนรู้ เป็นผู้ประเมินการเรียนรู้ มีประสบการณ์ในเรื่องที่จะอำนวยความสะดวก สามารถใช้ในการสื่อสาร ชำนาญในการใช้สื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนใช้เป็น

แนวทางในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง อาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ พิมพันธ์ เตชะคุปต์ (2544)

- 1) หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ (REES., 2005)
 - (1) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้จะต้องคอยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ
 - (2) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ต้องเป็นกลางในการพูดคุยจัดการกระบวนการไม่เข้าไปแทรกแซงในเนื้อหา
 - (3) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้/ปฏิบัติงาน
 - (4) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สร้างความสมดุลให้ทุกคนมีส่วนร่วมเท่ากัน
 - (5) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สนับสนุนการพูดคุยให้เกิดขึ้นภายในกลุ่ม
 - (6) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้จัดกระบวนการและรูปแบบสำหรับการทำงานร่วมกันหรือทำงานกลุ่ม
 - (7) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ต้องตั้งใจฟังอย่างกระตือรือร้นและส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมทำอย่างเดียวกัน
 - (8) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สนับสนุนมุมมองที่แตกต่าง
 - (9) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้บันทึก จัดการ สรุปข้อมูลที่ได้จากสมาชิกที่ร่วมเรียนรู้
 - (10) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ใช้กระบวนการเชิงบวกในการจัดการปัญหาในกลุ่ม
 - (11) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้สนับสนุนให้ผู้เรียนรู้ได้ประเมินตนเองในการเรียนรู้และการพัฒนาของกลุ่ม
 - (12) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ใช้ประโยชน์ของความต่างระหว่างบุคคลเพื่อให้เกิดประโยชน์กับส่วนรวม
 - (13) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ป้องกันสมาชิกและให้เกียรติในความคิดของผู้เรียนรู้ทุกคนจากการถูกโจมตีและละเลย
 - (14) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้เน้นการใช้ความรู้ ประสบการณ์ และความคิดสร้างสรรค์ของกลุ่ม เพื่อเป็นแหล่งในการเรียนรู้
 - (15) ผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้จัดการกับความแตกต่างและข้อจำกัดทางวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดการร่วมมือในการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สามารถสรุปได้ว่าผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ เป็นบทบาทของผู้จัดการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ด้วยการดึงศักยภาพผู้เรียน

จากการฟังอย่างตั้งใจ ถามอย่างเป็นมิตร แนะนำและชื่นชมเพื่อเสริมแรง และสร้างบรรยากาศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

1.6 การเรียนรู้จากการประสบการณ์และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

1) แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ เป็นวิธีการที่ผู้เรียนจะได้ใช้ประสาททั้งการฟัง การมอง การสัมผัส การคิดตาม และการตั้งคำถาม จากประสบการณ์ตรงที่พบเจอ จำจด เรียนรู้และสามารถเรียกกลับมาใช้ได้โดยไม่ลืม แนวคิดการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ (Experiential Learning) จุดเริ่มต้นของการศึกษาเชิงประสบการณ์ เริ่มในทศวรรษ 1930 เมื่อ (Dewey) ได้เขียนหนังสือ “Experience and Education” ซึ่งก่อให้เกิดการตื่นตัวเรื่องการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง โดยเฉพาะในสถานการณ์การทำงาน และในทศวรรษ ที่ 1960 ผลจากการปฏิบัติของการศึกษา คือ การเพิ่มการใช้ประสบการณ์ภาคสนามมาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับอุดมศึกษา (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2554)

จุดมุ่งหมายของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักในปรากฏการณ์ในชีวิตจริง ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา โดยให้ประสบการณ์ภาคสนามเชื่อมโยงการเรียนรู้ความคิดและการกระทำเข้าด้วยกัน การเรียนรู้เชิงประสบการณ์จึงสัมพันธ์กับ “การเรียนรู้จากการกระทำ” วิธีการเรียนการสอนจะเชื่อมโยงทักษะการเรียนรู้กับสถานการณ์จริงในโลกของการทำงานจริงซึ่งเป็นวิธีสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างความรู้จากประสบการณ์เดิม โดยมีลักษณะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

- (1) การเรียนรู้อาศัยประสบการณ์ของผู้เรียน
- (2) ประสบการณ์ก่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่ท้าทายอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวาในการเรียน ผู้เรียนต้องทำกิจกรรมตลอดเวลา ไม่ได้นั่งฟังการบรรยายอย่างเดียว
- (3) มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง และระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน
- (4) มีปฏิสัมพันธ์ที่ทำให้เกิดการขยายตัวของเครือข่ายความรู้ออกไปอย่างกว้างขวาง
- (5) อาศัยการสื่อสารทุกรูปแบบ เช่น การพูด หรือ การเขียน การวาดรูป การแสดง บทบาทสมมติ ซึ่งจะเอื้ออำนวยให้เกิดการแลกเปลี่ยน การวิเคราะห์ และสังเคราะห์การเรียนรู้

ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้จากประสบการณ์มีความสำคัญ ช่วยจูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อ สู่การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง จากการมีประสบการณ์เดิมเชื่อมระหว่างข้อมูลภายนอกกับความคิดความรู้สึกของตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนหล่อหลอมความเป็นตัวของตัวเอง และรู้จัก ควบคุมตนเอง เกี่ยวกับการมีประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต ประสบการณ์ภาคสนามจะเชื่อมโยงการเรียนรู้ ความคิด และการกระทำเข้าด้วยกัน การเรียนรู้จากประสบการณ์ก่อให้เกิดการบรรลุถึงพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย (The Association for Experiential Education: AEE, 2010)

ดังนั้นการเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการกระทำ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างจริงจัง นอกจากนี้ยังเป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้โดยเท่าเทียมกับผู้สอน และมีสิ่งเร้าที่หลากหลายกว่าการบรรยายของผู้สอนเพียงอย่างเดียว เน้นประสบการณ์ของแต่ละบุคคล โดยให้ความสำคัญกับความเข้าใจของผู้เรียน และการสร้างมุมมองต่างๆ ตามความคิดของผู้เรียนเอง ผู้สอนต้องยอมรับการเรียนรู้ของผู้เรียน จากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นโดยไม่ตีค่าให้ความหมาย หรือแปลความในสิ่งที่ผู้เรียนนำเสนอ เพราะการให้คุณค่าเป็นบทบาทของผู้เรียนเอง ผู้สอนมีบทบาทเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกมากกว่าเป็นผู้สอน การกระตุ้นให้คิดทบทวนเกี่ยวกับประสบการณ์ตนเอง เพื่อบูรณาการประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิม ผ่านกระบวนการคิดทบทวนซึ่งอาจเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนโดยลำพัง หรือกระบวนการกลุ่มจากการอภิปราย โดยต้องรับฟังซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นหัวใจของการเรียนรู้ ผู้สอนไม่เพียงแต่รับฟังทุกคนแต่ต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนรับฟังซึ่งกันและกัน โดยเคารพในความเป็นบุคคลและแสดงบทบาทในการเป็นผู้ฟังที่ดี ประสบการณ์ของบุคคลเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีค่า ผู้เรียนจะถูกกระตุ้นให้คิดทบทวนเกี่ยวกับประสบการณ์ในอดีตเพื่อวางแผนสำหรับอนาคต จึงกล่าวได้ว่าเป็นการพยายามใช้ประสบการณ์ของแต่ละบุคคลให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (Burnard, 1996)

ความสำคัญและกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงอย่างเท่าเทียมกันจากการรับประสบการณ์ในชีวิต และเป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดความสามัคคีร่วมมือกัน และช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดสมาธิ วิเคราะห์ทบทวน สังเกตอย่างลึกซึ้งถึงประสบการณ์ที่ได้รับ สะท้อนความคิด สรุปลงเป็นความคิดรวบยอด และรู้วิธีการประยุกต์นำไปใช้ให้เหมาะสมในสถานการณ์ต่าง ๆ การเรียนรู้ที่ให้ความเท่าเทียมกันจากการรับประสบการณ์ในชีวิต (Kolb, 1984) (Luckner, 1997)

Pfeiffer (1983) ได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นลักษณะของวงจรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

- (1) การค้นหาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) ผู้เรียนจะเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยการค้นหาและแลกเปลี่ยนกับกลุ่มเพื่อน และครูผู้สอน
- (2) การนำเสนอประสบการณ์ (Share & Publishing) ผู้เรียนจะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการนำเสนอประสบการณ์เดิมในอดีต การสังเกต การร่วมปฏิสัมพันธ์ต่อกันในระหว่างปฏิบัติกิจกรรม
- (3) การเข้าร่วมอภิปราย (Processing) ผู้เรียนมีโอกาสตรวจสอบและเข้าร่วมอภิปรายรูปแบบและการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรม
- (4) การสรุปสร้างความรู้ใหม่ (Generalizing) ผู้เรียนจะนำประสบการณ์ที่ได้รับมาผสมผสานและกำหนดสร้างเป็นความรู้ใหม่

(5) การประยุกต์ใช้ (Applying) การนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องแล้วสร้างเป็นประสบการณ์ใหม่สำหรับตนเอง

Goh (1998) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์ว่าวงจรการเรียนรู้นั้นมี 5 ขั้นตอน โดยได้เสนอแนวคิดว่าในทุกรูปแบบการเรียนรู้จากประสบการณ์จะมีกระบวนการพื้นฐานจำนวน 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย การปฏิบัติ (Do) การไตร่ตรอง (Reflect) และการประยุกต์ใช้ (Apply) รายละเอียดวงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Goh มีทั้งหมด 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

(1) ประสบการณ์ (Experience) เป็นการรับรู้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจากการเข้าร่วมกิจกรรม หรืออาจเป็นการกำหนดประสบการณ์ใหม่

(2) การแลกเปลี่ยน (Share) เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล การสังเกต การไตร่ตรองและนำเสนอข้อมูล

(3) กระบวนการ (Process) เป็นการอภิปรายผลข้อมูล การค้นหาประสบการณ์ การวิเคราะห์และสะท้อนกลับข้อมูล

(4) การสรุปภาพรวม (Generalize) เป็นการสรุปภาพรวมและกำหนดเป็นประสบการณ์ใหม่และทดสอบ/ปฏิบัติจริง

(5) การประยุกต์ใช้ (Apply) เป็นการนำผลการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการนำไปปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน

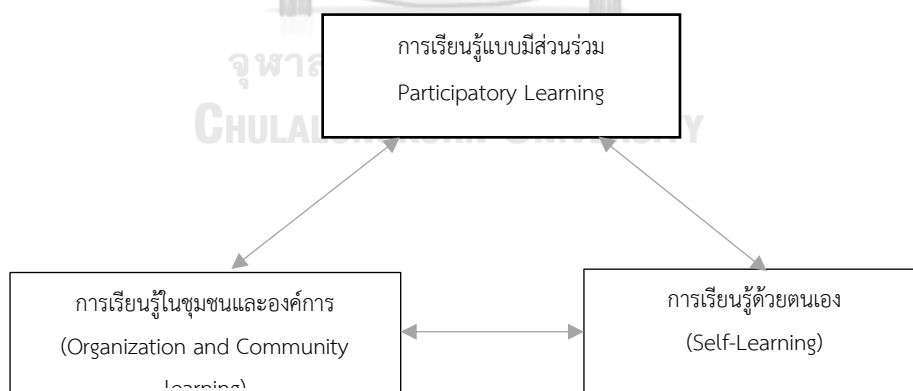
วงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ของ Ester (1996) มีความครอบคลุมแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์หลายแนวคิด สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม และเป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ได้ใช้ทดลองกับผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่พบว่าได้ผลดีเป็นอย่างมาก

สามารถสรุปได้ว่าการเรียนรู้จากประสบการณ์ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักในปรากฏการณ์ในชีวิตจริง นำไปสู่การเชื่อมโยงการเรียนรู้ความคิดและการกระทำเข้าด้วยกัน มีลักษณะสำคัญ 5 ประการ 1. จูงใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อสู่อุปสรรคแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต 2. เชื่อมโยงการเรียนรู้ ความคิด และการกระทำเข้าด้วยกัน 3. การเรียนรู้จากประสบการณ์เป็นการเรียนรู้ที่เน้นการกระทำ เพื่อบูรณาการประสบการณ์ใหม่กับประสบการณ์เดิม 4. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติอย่างจริงจัง 5. การเรียนที่ให้ความเท่าเทียมของผู้เรียนและผู้เรียน ความสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์ช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงอย่างเท่าเทียมกันจากการรับประสบการณ์ในชีวิต และเป็นการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดความสามัคคีร่วมมือกันและช่วยเหลือเมื่อเกิดปัญหาในการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ประสบการณ์ใช้ให้เหมาะสมในสถานการณ์ วงจรการเรียนรู้จากประสบการณ์ เริ่มจากการ 1) การค้นหาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2) การนำเสนอประสบการณ์ (Share & Publishing) 3) การเข้าร่วมอภิปราย (Processing) 4) การสรุป 5) การประยุกต์ใช้ (Applying)

2) การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning: PL)

ปลายทศวรรษที่ 20 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมถูกนำมาใช้ทั้งในด้านพัฒนาชุมชน ด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม โดยเน้นประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมวัฒนธรรม หลักการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการที่เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาในทุกระดับ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนทุกขั้นตอน คือ ร่วมคิดวิเคราะห์ ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ปฏิบัติตามแผนเพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมติดตามประเมินผลในกิจกรรม/โครงการของชุมชน ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลของการพัฒนาทั้งในบุคคลและองค์กร ภายใต้เชื่อว่าการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมสร้างประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคลทั้งด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติได้ดีที่สุด ซึ่งเกิดจากรู้ผ่านประสบการณ์ผลสันทนาการกับกระบวนการกลุ่ม เพราะในแต่ละองค์ประกอบของวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์นั้น ผู้เรียนจะสามารถนำประสบการณ์ที่มีออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และทดลองใช้ความรู้ที่ได้เรียนมาไปสู่การปฏิบัติดีนั้น จำเป็นจะต้องผ่านกระบวนการกลุ่ม ที่มีความสำคัญเนื่องจากความแตกต่างของแต่ละบุคคลเมื่ออยู่ลำพังจะเป็นข้อจำกัด แต่เมื่อรวมกลุ่มจะกลายเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ (วนิดา ชนินത്യทรวงศ์, 2543)

ดังนั้นการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะมีประสิทธิภาพเมื่อผู้เรียนมีการแสดงความคิดเห็นและร่วมกันทำงานเป็นกลุ่ม จึงทำให้ผู้เรียนต้องปรับตนเองจากผู้ที่คอยรับความรู้จากผู้สอนมาเป็นผู้ที่แสวงหาความรู้ เพื่อเตรียมตัวเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มจะทำให้การเรียนรู้ขยายตัวกว้างขึ้น ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แผนภาพแสดงวงจรพัฒนาการของการเรียนรู้

วนิดา ชนินത്യทรวงศ์ (2543)

(1) ความหมายและลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

Pretty (1997); Suttirut, Phunpanich, and Leamsuwan (2019); UNESCO. (2001a)

ให้ความหมายการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาตนเองของผู้เรียนผ่านประสบการณ์ จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นคิดเห็นร่วมกัน การคิดวิเคราะห์ ที่นำไปสู่การประยุกต์ใช้ความรู้ที่เกิดขึ้นในการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การเรียนรู้อย่างต่อเนื่องอย่างไม่สิ้นสุด และยังเป็นรูปแบบการสอนที่ประสิทธิภาพในการพัฒนาบุคคลด้านความรู้อันเนื่องมาจากโครงสร้างพื้นฐานของการการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ผสมผสานกับกระบวนการกลุ่ม และเนื่องด้วยผู้เรียนทุกคนมีประสบการณ์ความรู้เบื้องต้นจึงสามารถช่วยทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดหรือเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน นำไปสู่เกิดความรู้ใหม่ ความเข้าใจ และความตระหนักได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น (Punpom, 2018 อ้างถึงใน อัจฉริยา เชื้อเย็น กัญญาพัชญ์ จาอ้าย วโรตม เสมอเชื้อ พิมพกา ปัญญาใหญ่, 2565)

สามารถสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการนำประสบการณ์จากการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

(2) หลักการของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

UNESCO. (2001b) กล่าวถึงหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมนั้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ไม่เป็นฝ่ายรับข้อมูลจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว ผู้สอนมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกและกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ให้คำแนะนำ อธิบาย สาธิตและสรุปการเรียนรู้ ผู้เรียนสามารถเจรจาถึงความคาดหวังในการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ ความรู้ ทักษะ และทัศนคติ หรือวิธีการเรียนการสอนที่ต้องการใช้หรือการประเมินผลการเรียนรู้

Pretty, Guijt, Scoones, and Thompson (1995) กล่าวว่าหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม นั้นจะกำหนดวิธีการและระบบของกระบวนการเรียนรู้ที่มีส่วนร่วมของทั้งผู้เรียน ผู้สอน และคนในพื้นที่ มีมุมมองที่หลากหลาย ความคิดเห็นที่แตกต่างของผู้เรียนทุกคนมีความสำคัญ มีกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มผ่านการวิเคราะห์และการมีปฏิสัมพันธ์ของกลุ่ม มีบริบทเฉพาะเจาะจงที่สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมในแต่ละเงื่อนไข โดยผู้เรียนเป็นผู้ประดิษฐ์วิธีใหม่ๆ เงื่อนไขและชื่อ ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของ ผู้สอนมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และช่วยปรับสถานการณ์ของผู้เรียน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งมุมมองและความพร้อมในการลงมือปฏิบัติ

อุตม เขยทิวศ์ (2545) กล่าวถึงหลักการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มาจากความเชื่อว่าการเรียนรู้ของคนเราเป็นกระบวนการสร้างความรู้ด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูช่วยจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยให้เกิดการสร้างความรู้มากกว่าการถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ผู้เรียน กระบวนการสร้างความรู้จึงต้องอ้างอิงจากประสบการณ์ผู้เรียน เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นฝ่ายกระทำ อันจะทำให้

เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การกระทำใหม่ๆ อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ในลักษณะนี้จึงย้าถึงลักษณะทางสังคมของการเรียนรู้ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยตนเอง และระหว่างผู้เรียนกับครูทำให้เกิดการขยายผลของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่างกว้างขวาง โดยอาศัยการแสดงออกในลักษณะต่างๆ เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้ สรุปลงเป็นหลักการเรียนรู้แบบ มีส่วนร่วม 5 ประการ ดังนี้

- การเรียนคือกิจกรรมที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ ที่ทำทหายอย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติจริงของผู้เรียน (Active Learning)

- กิจกรรมการเรียนรู้เป็นการเรียนรู้ที่อาศัยประสบการณ์เดิมของผู้เรียน

- มีการสื่อสารหลายทาง เช่น การพูด หรือการเขียนเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ความรู้

- มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยตนเองและระหว่างผู้เรียนกับครู

- ปฏิสัมพันธ์ที่มีทำให้เกิดการขยายผลของเครือข่ายความรู้ที่ทุกคนมีอยู่ออกไปอย่างกว้างขวางจากหลักการดังกล่าวนำมาอธิบายในลักษณะขององค์ประกอบและขั้นตอนของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมได้โดย วัฒนาพร ระงับทุกข์ (2544) กล่าวถึงองค์ประกอบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมว่าประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 4 ประการ คือ

- ประสบการณ์ (Experience) เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนนำประสบการณ์เดิมของตนออกมาใช้ในการเรียนและแบ่งปันประสบการณ์ของตนกับเพื่อนๆ ที่อาจมีประสบการณ์คล้ายคลึงหรือแตกต่างกัน

- การสะท้อนความคิดและอภิปราย (Reflect and Discussion) เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่ม ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดประเด็นวิเคราะห์ วิจัย ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงความคิด ผู้อื่นที่ต่างไปจากตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น ผลจากการสะท้อนความคิดเห็นหรืออภิปรายทำให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลายและได้เรียนรู้การทำงานเป็นทีม

- ความเข้าใจและเกิดความคิดรวบยอด (Understanding and Conceptualization) เป็นขั้นตอนการสร้าง ความเข้าใจและนำไปสู่การเกิดความคิดรวบยอดอาจเกิดขึ้นโดยผู้เรียนเป็นฝ่ายริเริ่มและครูช่วยเสริมให้สมบูรณ์ หรือครูอาจนำทางแล้วผู้เรียนสานต่อจนความคิดนั้นสมบูรณ์เป็นความคิดรวบยอด

- การทดลองหรือประยุกต์แนวคิด (Experiment or Application) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนนำเอาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ไปประยุกต์ใช้ในลักษณะหรือสถานการณ์ต่างๆ จนเกิดเป็นแนวทางปฏิบัติของผู้เรียนเองสรุปได้ว่า หลักการพื้นฐานของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้เรียนซึ่งมีลักษณะเป็นกลุ่มได้เรียนรู้ร่วมกันในกิจกรรมหรืองานโดยผ่านกระบวนการของการเรียนรู้

เชิงประสบการณ์ ได้แก่ การนำประสบการณ์ส่วนตัวมาแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่ม การร่วมกันสะท้อนคิดอภิปรายในประสบการณ์นั้นๆ ร่วมกัน จนนำไปสู่การสรุปเป็นความคิดรวบยอด และความคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้หรือทดลองใช้ในชีวิตต่อไป ซึ่งจากหลักการนี้ผู้เรียนหรือสมาชิกกลุ่มก็จะเกิดการเรียนรู้จากการที่ตนเองได้มีส่วนร่วมร่วมกับคนอื่นๆ ในกลุ่มในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ คิด วิพากษ์เข้าใจและเห็นคุณค่าทั้งของตนเองและผู้อื่น

(3) กระบวนการและลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

สำหรับกระบวนการของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีนักวิชาการและองค์กรกล่าวถึงไว้หลายท่าน ซึ่งมีรายละเอียดแตกต่างกันไปและมีขั้นตอนที่แตกต่างกัน แต่โดยรวมแล้วก็ยังคงมีลักษณะของการอธิบายที่แตกย่อยออกมาจากองค์ประกอบหลัก 2 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมคือการเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการเรียนรู้โดยกระบวนการกลุ่มนั่นเอง โดยเพิ่มเติมในส่วนของรายละเอียดที่จะเข้าใจในตัวผู้เรียนหรือสมาชิกกลุ่ม การจัดสภาพแวดล้อม ตลอดจนวิธีการเทคนิคเข้ามา และสรุปออกมาเป็นกระบวนการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

UNESCO (2001) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เป็นขั้นตอน 6 ขั้นตอน คือ

- (1) ผู้เรียนเปรียบเทียบประสบการณ์กับผู้อื่นจะทำให้ค้นพบว่าแต่ละคนมีการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน
- (2) พัฒนารูปวิธีการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่นกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน
- (3) เข้าใจผู้เรียนแต่ละคนถึงความแตกต่างของประสบการณ์และความรู้เดิม
- (4) ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน ใช้เครื่องมือในการสอนหลากหลายเพื่อสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมทุกคนแทนที่การใช้การบรรยายและเน้นการลงมือปฏิบัติ
- (5) สร้างสภาพแวดล้อมทางกายภาพและจิตใจให้มีความสะดวกสบายในการเรียนรู้
- (6) ประเมินผลการเรียนรู้ทุกขั้นตอนทั้งจากตัวผู้เรียนและผู้อื่นประเมินเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

Bruce (2007) อ้างถึงใน ยุรนนท์ ตามกาล, สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล, and เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2561) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ดังนี้

- (1) เริ่มต้นจากการนำประสบการณ์ของผู้เรียน การตั้งประเด็นปัญหา ด้วยการตั้งกลุ่มของผู้เรียนเองและเลือกหัวข้อสำหรับการทำกิจกรรม
- (2) จัดตั้งความสัมพันธ์พื้นฐานของการสนทนา โดยมีแนวทางสัมพันธ์กับการดำเนินชีวิตจริง โดยเริ่มต้นจากความรู้และความเชี่ยวชาญของผู้เรียน
- (3) ผู้เรียนพัฒนาขอบเขตการอภิปรายและการวิเคราะห์ด้วยประสบการณ์ของผู้เรียนเอง
- (4) มีการสื่อสารที่หลากหลายและมีกิจกรรมที่สนุกสนานสนใจ เน้นการปฏิบัติกระบวนการกลุ่ม

Pretty (1997) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในลักษณะหลักปฏิบัติที่ควรจะเป็น (ไม่มีลักษณะของขั้นตอน) ว่ากระบวนการควรเป็นดังนี้

- 1) สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วม
- 2) ใช้สื่อการเรียนการสอนและกิจกรรมหลายรูปแบบ
- 3) ใช้การสื่อสารสองทางอย่างมีส่วนร่วมและมีการป้อนข้อมูลย้อนกลับจากผู้เรียน
- 4) แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ค้นพบความสามารถของตนเอง และเน้นการลงมือปฏิบัติ
- 5) ผู้เรียนได้สร้างการเรียนรู้ในรูปแบบของตนเองอย่างเป็นธรรมชาติ

อุดม เขยกิจวงศ์ (2545) กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในลักษณะหลักการจัดกระบวนการ 5 ประการ คือ

1) เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีความสุข สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน โดยได้เรียนในสิ่งที่ตนชอบ สนใจ และถนัด เมื่อผู้เรียนทำสำเร็จก็จะเกิดกำลังใจในการที่จะก้าวต่อไปข้างหน้า อยากรคิดทำสิ่งใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา ทำให้มีเจตคติมองโลกในแง่ดี

2) ต้องให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถของตนเองเป็นการเน้นผู้เรียนได้เรียนโดยปฏิบัติจริง ถ้าปฏิบัติจริง ถ้าปฏิบัติได้สำเร็จเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง และการที่ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเองทำให้รู้จักตนเองมากขึ้น เห็นคุณค่าของตนเองซึ่งก่อให้เกิดความภาคภูมิใจ

3) เน้นให้ผู้เรียนเรียนสิ่งที่มีความหมายต่อตนเองโดยความรู้ต้องสัมพันธ์กับธรรมชาติ วิถีชีวิตของคนในแต่ละชุมชน การเรียนสิ่งที่มีความหมายเป็นการตอบสนองความสนใจ ความต้องการ/ปัญหาของผู้เรียน

4) มีกิจกรรมและสื่อหลากหลายประกอบการเรียนรู้

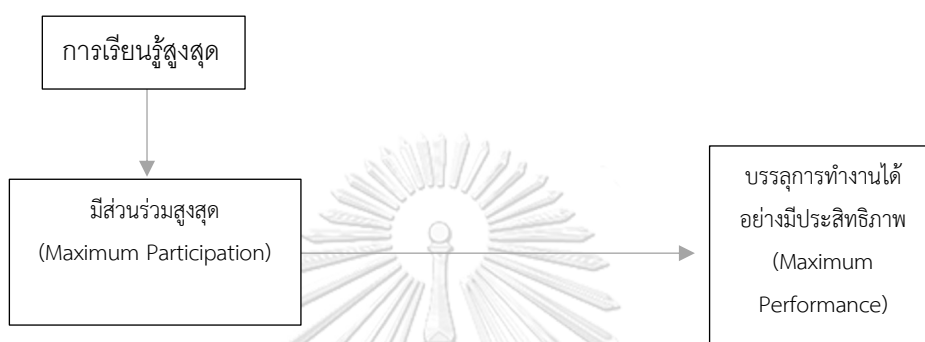
5) มีการประเมินผลการเรียนรู้ทุกขั้นตอน โดยการประเมิน 2 ทาง คือ ผู้อื่นประเมินและตัวเองประเมิน เนื้อหาที่จะประเมินตัวเองเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียนว่าผู้เรียนสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ไม่จำกัดเนื้อหา และสามารถนำไปประยุกต์และบูรณาการได้

สรุปว่า กระบวนการการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยเฉพาะที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนนั้น เน้นไปที่การจัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่เอื้อให้ผู้เรียนมีความสุขสามารถถึงประสบการณ์ของตนเอง ออกมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม เห็นคุณค่าของประสบการณ์ทั้งของตนเองและผู้อื่น กล่าวแสดงออกซึ่งความคิดเห็น ตลอดจนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้กับชีวิตของตนเองได้ ส่วนฝ่ายผู้สอนนั้นต้องมีส่วนร่วมในลักษณะผู้สนับสนุนผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้เกิดบรรยากาศดังกล่าว รวมทั้งดำเนินกิจกรรมด้วยการสื่อสารหรือวิธีการ เทคนิคที่หลากหลาย โดยลำดับขั้นตอนของกระบวนการนั้นมักยึดตามวงจรการเรียนรู้ 4 ขั้นตอนของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และเพิ่มเติมในส่วนของการประเมินผลการเรียนรู้เข้าไป

(4) ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

ลักษณะสำคัญของการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม คือ กระบวนการกลุ่ม (Group Process) เป็นการเรียนรู้พื้นฐานที่สำคัญ เมื่อประกอบเข้ากับการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ กระบวนการกลุ่มจะช่วยทำให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมสูงสุดและทำให้บรรลุการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังรูปภาพที่ 4

กระบวนการกลุ่ม (Group Process)

ภาพที่ 2 กระบวนการกลุ่ม (Group Process)

การมีส่วนร่วมสูงสุด (Maximum Participation) ของผู้เรียนขึ้นอยู่กับการออกแบบกลุ่ม ซึ่งมีตั้งแต่กลุ่มเล็กที่สุด คือ 2 คน จนกระทั่งกลุ่มใหญ่ กลุ่มแต่ละประเภทมีข้อดีและข้อจำกัดต่างกัน ผู้เรียนทุกคนควรมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมของแต่ละองค์ประกอบ ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องพิจารณาขนาดของผู้เรียนในการจัดกลุ่มเพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้อย่างเท่าเทียม

การบรรลุการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Maximum Performance) ถึงแม้ผู้สอนจะออกแบบกลุ่มให้ผู้เรียนทุกคนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมแล้วก็ตาม แต่สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำให้กลุ่มผู้เรียนบรรลุงานสูงสุดได้ คือ การออกแบบงานซึ่งเป็นกิจกรรมที่ผู้สอนจะต้องจัดทำเพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้

สามารถสรุปผลได้ว่า กระบวนการกลุ่มที่มีส่วนร่วมเพื่อการบรรลุผลสำเร็จสามารถเกิดขึ้นได้จากการที่ผู้สอนช่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมโดยผู้เข้าร่วมกิจกรรมกระทำตามแผนที่วางไว้ และการมีส่วนร่วมทั้งผู้จัดและผู้เข้าร่วมในการเรียนรู้ คือ ผู้จัดเข้าร่วมเรียนรู้การเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเพื่อรู้และเข้าใจผู้เข้าร่วมกิจกรรม และผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้เรียนรู้เนื้อหาความรู้ ข้อมูลใหม่ที่ทันสมัย และเกิดความเข้าใจในตัวผู้สอนมากขึ้น อาจเรียกได้ว่าเป็นกระบวนการกลุ่มเรียนรู้ปฏิสัมพันธ์อย่างมีส่วนร่วมสูงสุด

ตอนที่ 2 แนวคิดสมรรถนะและวิเคราะห์สมรรถนะ

2.1 ความหมายและประเภทของสมรรถนะ

1) ความหมายของสมรรถนะ

McClelland (1961) กล่าวว่า สมรรถนะ เป็นคุณลักษณะของบุคคลที่แสดงออกมาถึงลักษณะนิสัยในการทำงาน และทักษะการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบของความรู้ ทักษะ พฤติกรรม และคุณลักษณะที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุน ให้บุคคลปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานส่งผลให้บุคคลนั้นปฏิบัติงานได้ดีกว่าผู้อื่นที่ปฏิบัติงานในลักษณะเดียวกันมา (Spencer L.M, 1994)

สกอตต์ บี พารี สังเคราะห์แนวคิดของแมคเคลแลนด์ เกี่ยวกับส่วนประกอบของสมรรถนะสังเคราะห์ได้เพียง 3 ส่วนคือ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ซึ่งต่างกับ McClelland (1961) สมรรถนะเป็นส่วนประกอบขึ้นมาจาก ความรู้ ทักษะ และเจตคติ/แรงจูงใจก่อให้เกิดสมรรถนะ (สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ, 2004)

นักวิชาการชาวไทย ดนัย เทียนพุ่ม (2551) สมรรถนะ คือ การบูรณาการความรู้ ทักษะ ทักษะ และคุณลักษณะส่วนบุคคล จนทำให้ผลงานนั้นมีคุณค่าสูงสุดหรือ ทำให้ปัจเจกบุคคลสามารถสร้างผลงานการปฏิบัติงานที่ดีตามเกณฑ์ที่กำหนด และสามารถปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้ดีกว่าผู้อื่น และมีพฤติกรรมที่ทำให้คนสามารถทำงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพซึ่งไม่เกี่ยวกับตัวงานโดยตรง (นิสดารย์ เวชยานนท์, 2543) สรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่ทำให้บุคคลสามารถ ประสบความสำเร็จในการทำงานได้ดีกว่าผู้อื่น เมื่อทำงานในลักษณะเดียวกัน

2) ประเภทของสมรรถนะ

การจัดประเภทสมรรถนะถูกกำหนดจากวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้ McClelland 1961 อธิบายถึงการจัดประเภทสมรรถนะของบุคคลสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ 1.สมรรถนะขั้นพื้นฐาน เป็นความรู้หรือทักษะพื้นฐานที่บุคคลจำเป็นต้องมีในการทำงาน เช่น ความสามารถในการอ่าน การพูด หรือการเขียน ซึ่งสมรรถนะเหล่านี้ไม่ได้ทำให้บุคคลนั้นมีผลงานที่แตกต่างจากผู้อื่นหรือไม่สามารถทำให้บุคคลนั้นมีผลงานที่ดีกว่าผู้อื่น 2.สมรรถนะขั้นแยกแยะได้ เป็นปัจจัยที่ทำให้บุคคลมีผลการทำงานสูงกว่ามาตรฐาน หรือดีกว่าบุคคลทั่วไป ซึ่งทำให้บุคคลผู้นั้นมีความแตกต่างจากผู้อื่นอย่างเห็นได้ชัด สมรรถนะกลุ่มนี้มุ่งเน้นที่การใช้ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ เพื่อช่วยให้เกิดผลงานที่ดีที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2548)

(Spencer L.M, 1994)ได้แบ่งประเภทสมรรถนะออกเป็น 3 กลุ่ม ที่เหมาะสมกับการทำวิจัย ได้แก่ 1. สมรรถนะหลัก หมายถึง พื้นฐานของความรู้และทักษะที่ทุกคนจำเป็นต้องมี ซึ่งสามารถพัฒนาขึ้นมาได้โดยการฝึกอบรม 2.สมรรถนะขั้นแยกแยะได้ หมายถึง สมรรถนะที่สามารถแยก

ผู้ปฏิบัติงานที่มีความสามารถโดดเด่นออกจากผู้ปฏิบัติงานที่มีความสามารถระดับปานกลางได้ แม้ว่าสมรรถนะด้านนี้จะยากต่อการพัฒนา แต่ก็เป็นตัวกำหนดความสำเร็จในการทำงานของบุคคลในระยะยาว 3. สมรรถนะขั้นกลยุทธ์ หมายถึง สมรรถนะ หลักขององค์กร แต่มุ่งไปที่สมรรถภาพขององค์กร รวมไปถึงสมรรถนะที่จะสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ซึ่งได้แก่ความสามารถด้านนวัตกรรมการให้บริการความรวดเร็วในการปฏิบัติงานและเทคโนโลยี

2.2 วิธีการ เทคนิคการศึกษาวิเคราะห์สมรรถนะ

McClelland (1961) ได้พัฒนาเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม เป็นวิธีการสัมภาษณ์โดยให้ผู้ให้ข้อมูลเล่าเหตุการณ์ ที่รู้สึกว่าจะประสบความสำเร็จสูงสุด 3 เหตุการณ์ และเหตุการณ์ที่รู้สึกว่าจะล้มเหลว 3 เหตุการณ์ จากนั้นผู้สัมภาษณ์ก็ถามคำถามติดตามถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดสถานการณ์นั้น ๆ มีใครที่เกี่ยวข้องบ้าง เขาคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร และต้องการอะไรเพื่อจัดการกับสถานการณ์ แล้วเขาทำอย่างไร และเกิดอะไรขึ้นจากพฤติกรรมการทำงานนั้นของเขา เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Event Interview: BEI) มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมการทำงานเพื่อหาคุณลักษณะ ทักษะ และความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน โดยพัฒนามาจากการผสมผสานวิธีวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในงาน และวิธีการของแบบทดสอบทางจิตวิทยา (Thematic Apperception Test: TAT)

การวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญในงานทำได้โดยรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้ ในสถานการณ์การทำงาน หรือสถานการณ์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีจุดมุ่งหมาย เพื่อค้นหาคุณลักษณะที่สำคัญ และทักษะที่จำเป็น สำหรับการทำงานที่ประสบความสำเร็จ ในส่วนของแบบทดสอบทางจิตวิทยา เป็นแบบทดสอบการเล่าเรื่องจากภาพ มีจุดมุ่งหมายเน้นที่ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน เมื่อได้ข้อมูลมาแล้วก็นำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อศึกษาลักษณะของผู้ที่ประสบความสำเร็จ ที่ไม่เหมือนกับผู้ที่ประสบความสำเร็จปานกลาง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาถอดรหัส ด้วยวิธีการที่เรียกว่าการวิเคราะห์เนื้อหาจากคำพูด แล้วนำข้อมูลที่ถอดรหัสแล้วมาวิเคราะห์ความแตกต่างทางสถิติ เพื่อศึกษาลักษณะที่แตกต่างระหว่างผู้ที่ประสบความสำเร็จในงาน (มีผลงานในระดับสูง) กับผู้ที่ผลงานระดับปานกลาง (สำนักงานก. พ. 2537)

นอกเหนือจากนี้ การกำหนดสมรรถนะจากตำราและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่าการศึกษาสมรรถนะมีแนวทางการศึกษาได้หลายวิธี ได้แก่ การศึกษาด้วยเทคนิคการพยานอนาคต (Ethnographic Future Research: EFR) ซึ่งพัฒนามาจากระเบียบวิธีการวิจัยทางมานุษยวิทยาโดยอาศัยการรวบรวมความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในอนาคตภาพ ทั้งในเชิงกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งทางลบและทางบวกเพื่อให้ได้ภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด การศึกษาด้วย

การใช้เทคนิควิจัยอนาคต (Ethnographic Delphi Future Research: EDFR) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิจัยอนาคตที่ผสมผสานระหว่างเทคนิคเดลฟายกับเทคนิค EFR

การศึกษาด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการทางสถิติที่นำมา เพื่อใช้ลดจำนวนตัวแปร ที่มีหลายตัวแปรให้เหลือเพียงตัวแปรจำนวนน้อย โดยการรวมตัวแปรที่มีความร่วมกันสูงเข้าไว้ในกลุ่มเดียวกัน หรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน นำมาไว้ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งทำให้ตัวแปรในแต่ละกลุ่มไม่เหลื่อมล้ำกัน หรือตัวแปรที่ได้แยกออกจากกันอย่างชัดเจน (J. F. Hair, Jr., Anderson, R. E., Tatham, R. L. and Black, W. C., 2010)

2.3 การสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม

เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม (behavioral event interview technique) เป็นเทคนิคการสัมภาษณ์ที่สัมพันธ์เกี่ยวกับแนวคิดในเรื่องสมรรถนะ ซึ่งในตอนนี้นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นมาของเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม ความหมายของการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม การตั้งคำถามการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม และข้อจำกัดการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม

1) ความเป็นมาของเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม

John C. Flanagan 1954 ทำการพัฒนาเทคนิคเหตุการณ์วิกฤติ ที่มุ่งศึกษาความแตกต่างของพฤติกรรมการทำงานที่มีประสิทธิภาพและการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพของกองทัพสหรัฐอเมริกา ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เทคนิคนี้ช่วยระบุความต้องการในงานและตรวจสอบสมรรถนะของผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ เทคนิคเหตุการณ์สำคัญนี้เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ช่วยให้บุคคลมีโอกาสทบทวนประสบการณ์และระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญเกี่ยวกับเรื่องราวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเห็นภาพในสมองเสมือนกำลังเกิดขึ้น โดยใช้การเขียนหรือตอบด้วยคำพูด Flanagan ระบุว่า การสังเกตเป็นวิธีการที่ควรใช้มากที่สุด และมีทางเลือกอื่นคือ การสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม การใช้แบบบันทึก ต่อมา McClelland พัฒนาเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม (Behavioral Event Interview) โดยพัฒนามาจากเทคนิคเหตุการณ์สำคัญของ (Flanagan, 1954)

2) ความหมายของการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม (อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์, 2551)

เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง มีการใช้คำถามแบบปลายเปิด โดยให้ผู้สัมภาษณ์บรรยายรายละเอียดของพฤติกรรมในอดีตของบุคคลเป็นตัวแทนพฤติกรรมในอนาคตของเขาได้ดีที่สุด การสัมภาษณ์แบบดังกล่าวจึงมีความเที่ยงและความตรงสูงในการทำนายความสามารถของบุคคลในอนาคต ดังนั้น ความหมายของเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม คือ วิธีการสัมภาษณ์ที่ใช้คำถามแบบปลายเปิด โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์บรรยายรายละเอียดของพฤติกรรมที่ผ่านมาเพื่อเป็นข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการปฏิบัติการ จากหลักการ

ดังกล่าว การตั้งคำถามเชิงพฤติกรรมจะสะท้อนประสบการณ์ของผู้สัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบว่ามีความสามารถหรือคุณลักษณะตรงตามที่คุณลักษณะที่ต้องการหรือไม่ โดยมีพื้นฐานว่า หากผู้สัมภาษณ์เคยมีพฤติกรรมอย่างไรในอดีต ก็จะมีแนวโน้มที่จะปฏิบัติอย่างนั้นในอนาคต เพราะพฤติกรรมคือการกระทำหรือสิ่งที่คนกระทำซ้ำๆ จนกลายเป็นความเคยชิน เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมมีการประยุกต์ใช้ในการสัมภาษณ์งานเพื่อคัดเลือกคนเข้าทำงานให้ตรงกับสมรรถนะที่ต้องการ คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์เป็นสิ่งที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้เคยแสดงพฤติกรรมนั้นจริง ไม่ใช่ตอบตามความรู้สึกหรือความคิดที่น่าจะทำ ทั้งนี้เนื่องจากปัญหาบางอย่างเป็นปัญหาที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ไม่เคยประสบมาก่อน จึงทำให้อาจตอบคำถามด้วยความรู้สึก ดังนั้นการใช้คำถามเชิงพฤติกรรมจึงสามารถเปรียบเทียบและประเมินคุณสมบัติของผู้ถูกสัมภาษณ์ที่มีความเหมาะสมมากที่สุดด้วยการวิเคราะห์คำตอบจากชุดคำถามเดียวกันในสมรรถนะที่เหมือนกัน ซึ่งสามารถเปรียบเทียบลักษณะสำคัญข้อดี และข้อจำกัดของการสัมภาษณ์แต่ละประเภทได้ดังรายละเอียดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบการสัมภาษณ์แต่ละประเภท

ประเภทการสัมภาษณ์	ลักษณะสำคัญ	ข้อดีและข้อจำกัด
Traditional Interview	เป็นการสัมภาษณ์แบบเดิมที่ถามถึงภูมิหลัง ประวัติการศึกษา ประวัติการทำงานของผู้ถูกสัมภาษณ์	ข้อดี คนทั่วไปเข้าใจง่าย เป็นคำตอบแบบสั้นๆ บางคำถามอาจให้ระบุคุณสมบัติที่เหมาะสมกับตำแหน่งงาน หัวหน้างานหรือวัฒนธรรมองค์กร ข้อจำกัด ผู้ถูกสัมภาษณ์มีการเตรียมคำตอบมาเป็นอย่างดี แม้จะใช้คำถามเดียวกันก็ไม่สามารถใช้ได้กับทุกคน
Situational Interview	เป็นคำถามที่กำหนดสถานการณ์	ข้อดี สามารถจับคู่คำถามให้ตรงกับกับตำแหน่งงานที่ต้องการได้ง่าย การใช้คำถามประเภทนี้จึงเหมาะกับการสัมภาษณ์บุคคลที่ไม่มีประสบการณ์ทำงาน แต่เป็น

ประเภทการสัมภาษณ์	ลักษณะสำคัญ	ข้อดีและข้อจำกัด
		<p>บุคคลที่มีความรู้</p> <p>ข้อจำกัด คือการสัมภาษณ์แบบนี้จะเชื่อว่าบุคคลสามารถที่จะกระทำในสิ่งที่ตนเองพูด ซึ่งคำตอบที่ได้อาจจะไม่สามารถปฏิบัติได้จริง บางอย่างอาจจะใช้แค่ความรู้สึกในการตอบ ซึ่งไม่สัมพันธ์กับพฤติกรรมในอนาคต</p>
Case Interview	<p>เป็นการสัมภาษณ์ที่มีการกำหนดตัวผู้สัมภาษณ์จากประสบการณ์หรือเหตุการณ์เพื่อให้ข้อมูลเฉพาะ</p>	<p>ข้อดี เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์นำเสนอทักษะการคิดวิเคราะห์ของตนโดยไม่ต้องอาศัยประสบการณ์ และเปิดโอกาสให้ผู้สัมภาษณ์ได้เห็นกระบวนการคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์</p> <p>ข้อจำกัด ผู้ถูกสัมภาษณ์อาจจะเรียนรู้คำตอบที่ตรงใจผู้สัมภาษณ์มาก่อน ทำให้ได้คำตอบที่ไม่มีความจริงใจ และบางตำแหน่งงานการใช้การคิดสร้างสรรค์ในการสัมภาษณ์ก็ไม่เหมาะสม เพราะอาจจะได้คนที่มีความสามารถไม่ตรงกับตำแหน่งงาน</p>
Behavioral Event Interview	<p>เป็นการสัมภาษณ์ตามแนวทางของสมรรถนะ เพื่อค้นหาพฤติกรรมที่แสดงออกในอดีตเพื่อทำนายพฤติกรรมที่จะ</p>	<p>ข้อดี คือ ข้อคำถามสะท้อนให้เห็นถึงสมรรถนะ การสัมภาษณ์วิธีนี้จะแบ่งระดับการประเมินพฤติกรรมของผู้ถูก</p>

ประเภทการสัมภาษณ์	ลักษณะสำคัญ	ข้อดีและข้อจำกัด
	<p>แสดงออกในอนาคต โดยยึดข้อคำถามตามสมรรถนะที่กำหนดไว้ เทคนิคการสัมภาษณ์นี้มีลักษณะแตกต่างจากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการอื่นๆ คือ ผู้สัมภาษณ์มีกรอบแนวคิดและทิศทางในการสัมภาษณ์ที่ชัดเจน โดยอยู่บนพื้นฐานของสมรรถนะ ซึ่งทำให้ผู้สัมภาษณ์ไม่ถามคำถามที่ไม่เกี่ยวข้อง</p>	<p>สัมภาษณ์ว่ามีสมรรถนะอยู่ในระดับใด คำถามเป็นคำถามเชิงพฤติกรรมในอดีตไม่ใช่เชิงจำลองสถานการณ์ ทำให้ได้คำตอบที่มาจากประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง</p> <p>ข้อจำกัด คือ ผู้สัมภาษณ์ต้องมีวิธีศึกษาพฤติกรรมของผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละราย ต้องได้รับการฝึกอบรมแนวคิดและวิธีการตั้งคำถามตามแนวคิดสมรรถนะ เพื่อความมั่นใจในการสัมภาษณ์ และเพิ่มทักษะในการรับฟังและจับประเด็นในการสัมภาษณ์</p>

3) การตั้งคำถามการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม

การตั้งคำถามการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม มีเทคนิคที่นิยมใช้ได้แก่ เทคนิค STAR ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551)

S (Situation) เป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ยกตัวอย่างเหตุการณ์ในอดีตหรือยกตัวอย่างประสบการณ์จริงที่ผู้สัมภาษณ์ต้องการจะรู้ว่าผู้ถูกสัมภาษณ์ได้เจอปัญหาหรืออุปสรรคนั้นๆหรือไม่

T (task) เป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับภาระงาน ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อธิบายว่าได้ทำหน้าที่หรือรับผิดชอบสิ่งใดในสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในบางครั้งคำถามนี้อาจรวมอยู่ในคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์

A (action) เป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติ โดยจะต้องตั้งคำถามในลักษณะเจาะจงว่าในสถานการณ์หรือในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้นๆ ผู้ถูกสัมภาษณ์มีวิธีการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหา นั้นอย่างไร มีบทบาทอย่างไร ผู้สัมภาษณ์มีความสามารถในการรับมือกับปัญหานั้นได้อย่างไร มีใครช่วยเหลือในการปฏิบัติบ้างหรือไม่ หรือสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง

R (result) เป็นการตั้งคำถามเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้น เป็นการตั้งคำถามเพื่อให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สรุปว่า จากเหตุการณ์หรือสถานการณ์และวิธีการแก้ไขปัญหาที่เล่ามามีบทสรุปของเหตุการณ์นั้น

อย่างไร สรุปแล้วเหตุการณ์นั้นเลวร้ายหรือดีขึ้น เพราะอะไร ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้เรียนรู้อะไรจากประสบการณ์ในครั้งนั้น หรือสามารถนำบทสรุปจากเหตุการณ์นั้นมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติในอนาคตได้อย่างไร คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม เป็นคำถามที่ถามถึงพฤติกรรมในอดีตของผู้สัมภาษณ์ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ลักษณะของคำถามจะเน้นให้ผู้ตอบได้เล่า อธิบาย บรรยาย หรือยกตัวอย่าง เช่น “ช่วยเล่าเกี่ยวกับ...” “ยกตัวอย่างสถานการณ์...” เป็นต้น

สำหรับคำถามที่ใช้ในการติดตามประเด็น เป็นคำถามที่ใช้เพื่อซักถามเพิ่มเติมเพื่อให้ได้รายละเอียดของการปฏิบัติ โดยมีลักษณะคำถาม เช่น ให้ยกตัวอย่าง คิดอย่างไร ทำอย่างไร ได้เรียนรู้อะไร พบอะไรเพิ่มเติมหรือไม่ อะไรคือความท้าทายที่คุณเผชิญหน้า เป็นต้น

4) ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม (Kumar,2004)

ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมนั้น แบ่งได้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

(1) ขั้นนำและอธิบาย (introduction and explanation) ขั้นตอนนี้เป็นการสร้างความผ่อนคลาย ผู้วิจัยแจ้งผู้ถูกสัมภาษณ์ทราบถึงจุดประสงค์ รวมถึงอ่านข้อมูลในการพิทักษ์ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์จะได้รับ และอธิบายการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ เพื่อเตรียมความพร้อมในการสัมภาษณ์

(2) ขั้นบรรยายงาน (job description) ขั้นนี้ผู้วิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการในการประกอบกรผ้าทอมือและผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์หรือประสบการณ์เกี่ยวกับความสำเร็จในการประกอบกร

(3) ขั้นเหตุการณ์เชิงพฤติกรรม (behavioral event) ขั้นตอนนี้ให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่าเกี่ยวกับประสบการณ์/เหตุการณ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จและความล้มเหลวอย่างละเอียด

(4) ขั้นลักษณะที่จำเป็นในการทำงาน (characteristics needed to do the job) ผู้วิจัยสอบถามผู้ถูกสัมภาษณ์เกี่ยวกับลักษณะความรู้ ทักษะหรือความสามารถ ทักษะหรือลักษณะนิสัย แนวคิด ที่ผู้ถูกสัมภาษณ์คิดว่ามีความจำเป็นในการเป็นผู้ประกอบกรผ้าทอมือ

(5) ขั้นสรุป (conclusion and summary) ในขั้นนี้ผู้วิจัยสรุปการสัมภาษณ์ ตรวจสอบคำตอบว่ามีสอดคล้องถูกต้องเป็นไปตามที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูล และคำตอบที่ได้ผู้วิจัยมีความเข้าใจตรงตามที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้ให้ไว้พร้อมทั้งเน้นย้ำว่าข้อมูลจะถูกนำไปใช้ในงานวิจัยนี้เท่านั้นไม่มีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ และการสรุปผลจะเป็นภาครวมเพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ตัวอย่างการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม

ขั้นตอน	การปฏิบัติ	ผลที่ได้	ตัวอย่างคำถาม	ตัวอย่างคำตอบ
ขั้นนำและอธิบาย	ผู้วิจัยแสดงความเคารพ ทักทายด้วยความสุภาพ พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ และอ่านข้อความสิทธิ์ IRB	ผู้ให้สัมภาษณ์ เข้าใจ วัตถุประสงค์และเข้าทราบสิทธิ์ ที่ตนเองจะได้รับตามIRB และพร้อมให้การสัมภาษณ์	-	-
ขั้นบรรยาย	ผู้วิจัยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์เล่า ประวัติและประสบการณ์ เกี่ยวกับการประกอบอาชีพทอผ้า	ผู้วิจัยทราบประวัติ และ ประสบการณ์การประกอบอาชีพทอผ้าของผู้ให้สัมภาษณ์	ท่านเคยมีประสบการณ์การ ประกอบอาชีพทอผ้า (เริ่มต้น เรียนรู้จากอย่างไร สนใจเพราะอะไรใครสอน และมาเป็น ผู้ประกอบการได้อย่างไร)	เริ่มต้นจากแม่ของแม่ทำ ทำมาเรื่อย ๆ มาเรียนรู้จริงกับป้า เห็นทำได้ที่บ้าน ตอนแรกทอใส่ มาทำจริง ๆ จัง ๆ ก็หลังจาก ทำถวายพระพันปีหลวง ตอนแรกแค่อยากทำให้ท่านไว แต่ มาท่านจ้างให้ทำจากนั้น กลายเป็นกลุ่มภาคเหนือเกิด อาชีพนี้ตรงนี้จากตรงนี้เลย
ขั้นเหตุการณ์เชิงพฤติกรรม	ผู้วิจัยใช้ข้อความเชิง พฤติกรรม โดยอาศัย เทคนิคSTAR จำนวน 7 ข้อ	ผู้ให้สัมภาษณ์ บรรยาย พฤติกรรมหรือเหตุการณ์การ สัมภาษณ์อย่างละเอียด ทำให้ สามารถนำไปวิเคราะห์ ส ม ร ร ณ ะ ก ร เป็น ผู้ประกอบการผ้าทอมือจากการ พฤติกรรมและแนวความคิด ลักษณะนิสัยของผู้ให้สัมภาษณ์	S T ในการประกอบการมี เหตุการณ์ไม่คาดฝันอะไรบ้าง ขอให้เล่าเกี่ยวกับสถานการณ์ ดังกล่าว A จากเหตุการณ์นั้นท่านแก้ไข ปัญหาอย่างไร R ผลของการแก้ไขปัญหานั้น ใช้อย่างไร	อย่างไรปัจจุบันเกิดโรคระบาด ขึ้นกลุ่มเราไม่หยุดการผลิตนะ เราดูเท่าที่ของภาวะระบาดการ มี ชะลอและผลดีให้สมาชิกมาคน ละ 14 วันทำ แต่ถ้าคนไหนมีก็ ทำได้เลยที่บ้านไม่ต้องมา รวมตัว เน้นขายลายทำขายได้ ราคา เพราะกว่าโรคระบาดจะ หมดก็น่าจะทอเสร็จกันกัน คือ เน้นขายลายเก่าและเน้นทำ ตามออเดอร์ลูกค้า ไม่ทอเตรียม แบบอดีต
ขั้นลักษณะที่จำเป็นในการทำงาน	ผู้วิจัยสอบถามผู้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับ ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติที่สำคัญของการ เป็นผู้สัมภาษณ์	ระบุความรู้ ความสามารถ และ ทัศนคติเพื่อนำไปสู่การจำแนก สมรรถนะหลักและสมรรถนะ ตามหน้าที่ของผู้ประกอบการ ผ้าทอมือ	จาก ประสบการณ์ การ ประกอบอาชีพของท่าน ท่านคิดว่าผู้ประกอบการผ้าทอมือควรมี ความรู้ ความสามารถ ทัศนคติอย่างไร และอะไร จำเป็นที่สุด	ต้องมีให้ครบสามอย่าง มีความรู้สึก ทำได้แก้ไขบอก สอนได้ เน้นนอนว่าต้องเป็นคน มุ่งความสำเร็จน่าองสิ่งนี้เป็น พลังผลักดันตัวพวกเราทุกคน
ขั้นสรุป	ผู้วิจัยสรุปการสัมภาษณ์ ตรวจสอบ คำตอบและ กล่าวขอบคุณผู้ให้ข้อมูล	เป็นการตรวจสอบความถูกต้อง ของข้อมูล และสร้างบรรยากาศ ผ่อนคลาย หลังจาก การ สัมภาษณ์	สมรรถนะ การ เป็น ผู้ประกอบการผ้าทอมือของผู้ให้ ข้อมูลประกอบด้วย การมี จรรยาบรรณในอาชีพ และการ มีความรู้ที่ถูกต้อง ถูกต้อง หรือไม่อย่างไร	ถูกต้องครั้งหนึ่งครับ คือ การมี จรรยาบรรณ ในวิชาชีพมีความสำคัญมากที่สุด บ่งถึง ตัวตนของเราในฐานะ ผู้ประกอบการ การเห็นคุณค่า ของอาชีพผ้าทอมือ ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของตนเอง และผู้รับบริการ สำคัญมาก ๆ ครับ ส่วนการมีความรู้ในสมัยนี้ ความรู้หาได้ทั่วไปครับ ต่อให้ เป็นเรื่องรองลงมาครับ คนจะ ประกอบอาชีพทอมือก็ต้องมีความรู้เกี่ยวกับการทอผ้า นะ ครับ

6) ข้อจำกัดการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม (Kumar,2004)

จากการศึกษาเอกสารพบว่าการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมยังมีข้อจำกัด ดังนี้

(1) วิธีการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมขึ้นกับการระลึกเหตุการณ์ของผู้ถูกสัมภาษณ์ หากผู้ถูกสัมภาษณ์เลือกนำเสนอข้อมูลเพียงบางส่วน อาจทำให้เกิดความลำเอียงได้

(2) บางครั้งผู้สัมภาษณ์ไม่ได้ถามข้อมูลที่เกี่ยวข้องหรือข้อมูลที่จำเป็น ซึ่งอาจถามเฉพาะความคิดเห็นหรือความรู้สึก

(3) การตีความคำตอบ ถ้าหากผู้สัมภาษณ์ไม่เชี่ยวชาญด้านการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมอาจเกิดการคาดเดาและใช้การตัดสินส่วนบุคคล

2.4 การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis)

การวิเคราะห์องค์ประกอบ หรือการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis) เป็นการวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปร หรือที่ตัวแปรพหุนาม (Multivariate Statistical Analysis) ประเภทเทคนิคตัวแปรสัมพันธ์กัน (Interdependent techniques) (J. F. J. Hair, Anderson, R. E., Tatham, R. L. and Black, W. C., 1995; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537) กล่าวคือเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ที่ไม่มีการแบ่งตัวแปร ออกเป็นตัวแปรอิสระ (Independent Variable) และตัวแปรตาม (Dependent Variable) แต่เป็นลักษณะของการวิเคราะห์กลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน การวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นเทคนิคทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีหลักการเชิงวิชาการ มีวิธีการที่ซับซ้อนมีอำนาจการทดสอบสูง และเป็นเทคนิคหนึ่งที่มีประโยชน์และนิยมใช้กันมากในทางสังคมศาสตร์ ซึ่งมีตัวแปรที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก จึงนำไปสู่คำถามวิจัยว่า ตัวแปรที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมากนั้นมีรูปแบบหรือโครงสร้างความสัมพันธ์เป็นอย่างไร เราจะสามารถรวมตัวแปรหรือจับกลุ่มตัวแปรที่มีอยู่จำนวนมากเหล่านั้นอย่างไร เพื่อลดจำนวนตัวแปรให้อยู่ในรูปตัวแปรใหม่หรือเรียกว่าองค์ประกอบ (Factor) หรือคุณลักษณะ (Trait) โดยองค์ประกอบหรือคุณลักษณะ ที่สร้างขึ้นใหม่นี้จะต้องมีความหมายที่สื่อถึงความหมายของตัวแปรเดิมที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันได้ วัตถุประสงค์สำคัญของการวิเคราะห์องค์ประกอบมีอยู่ 2 ประการ คือ 1) เพื่อสำรวจและระบุ องค์ประกอบร่วมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลจากการวิเคราะห์องค์ประกอบช่วยให้นักวิจัยลดจำนวนตัวแปรลงและได้องค์ประกอบซึ่งทำให้เข้าใจลักษณะของข้อมูลได้ง่าย และสะดวกในการแปลความหมาย รวมทั้งได้ทราบแบบแผน (Pattern) และโครงสร้าง (Structure) ความสัมพันธ์ของข้อมูลด้วย และ 2) เพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับแบบแผนและโครงสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูล กรณีนี้นักวิจัยต้องมีกรอบแนวคิดและสมมติฐานอยู่ก่อนแล้ว และใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับกรอบแนวคิดและสมมติฐานเพียงใด (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542; Tabachnick

and fiddle, 1996; Hair, et al, 2010) จากวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบทั้ง 2 ประการนี้นำไปสู่ประเภทของการวิเคราะห์องค์ประกอบ 2 ประเภทคือ

1) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ใช้ในกรณีที่ยังไม่มีกรอบแนวคิดทฤษฎีรองรับสนับสนุนอย่างชัดเจนและไม่มีสมมุติฐานเกี่ยวกับจำนวนองค์ประกอบและตัวบ่งชี้กำหนดไว้ล่วงหน้า และ 2) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ใช้ในกรณีที่มีกรอบแนวคิดทฤษฎีรองรับสนับสนุนชัดเจน และมีสมมุติฐานกำหนดไว้ล่วงหน้าว่าข้อมูลอันประกอบด้วยตัวแปรหลายตัวนั้นมีกี่องค์ประกอบ อะไรบ้าง และแต่ละองค์ประกอบ ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ หรือตัวบ่งชี้อะไรบ้าง หรือมีโมเดลการวัดแล้ว นักวิจัยจึงใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เป็นเพียงเครื่องมือเพื่อพิสูจน์ความถูกต้องของโมเดลการวัดในการที่จะยอมรับหรือปฏิเสธทฤษฎีการวัดคุณลักษณะที่นักวิจัยต้องการศึกษา

2.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจและระบุองค์ประกอบรวมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างตัวแปรที่สังเกตได้ จำนวนองค์ประกอบรวมที่ได้จะมีน้อยกว่าจำนวนตัวแปร (อุทุมพร จามรمان, 2532) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

(1) การเตรียมเมตริกสัมพันธ์ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ใช้ในการคำนวณเมตริกสหสัมพันธ์ขึ้นอยู่กับปัญหาในการวิจัย เมตริกส่วนใหญ่ที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ คือ เมตริกสหสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์โปรดักโมเมนต์ การวิเคราะห์องค์ประกอบขึ้นอยู่กับข้อกำหนดเป้าหมายความสัมพันธ์ที่ต้องการศึกษา หากต้องการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่ จำนวนหน่วยคะแนนที่นำมาหาค่าสหสัมพันธ์แต่ละคู่คือหน่วยตัวอย่าง ใช้เมตริกสหสัมพันธ์แบบอาร์ R-type หากต้องการศึกษาความสัมพันธ์ของหน่วยตัวอย่างแต่ละคู่ จำนวนหน่วยของคะแนนที่นำมาหาค่าสหสัมพันธ์ คือ คุณลักษณะของหน่วยตัวอย่างแต่ละคน ใช้เมตริกสหสัมพันธ์แบบอาร์เพื่อศึกษาตัวแปรแฝงที่แสดงออกมาเป็นตัวแปรที่สังเกตได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

(2) การสกัดองค์ประกอบขั้นต้น (Extraction of The Initial Factors) เป็นการลดจำนวนข้อมูล เพื่อแยกองค์ประกอบรวมให้มีจำนวนองค์ประกอบน้อยที่สุด ที่สามารถหาค่าน้ำหนักองค์ประกอบไปคำนวณเมตริกสหสัมพันธ์ของตัวแปรที่สังเกตได้ วิธีการสกัดองค์ประกอบ แบ่งเป็น 2 ประเภท ได้แก่ แบบจำลองที่ว่าด้วยตัวประกอบหลัก (Component Factor Model) และแบบจำลองที่ว่าด้วยตัวประกอบร่วม (Common Factor Mode) ซึ่งการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีส่วนประกอบमुखสำคัญ (Principal Component Analysis) เป็นวิธีที่ได้รับความนิยมมากที่สุด (อุทุมพร จามรมาน, 2532; สุขชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2545 อ้างถึงใน) เป็นการสกัดให้องค์ประกอบแรกที่มีค่าความแปรปรวนอันเนื่องมาจากตัวแปรทั้งหลายสูงสุด

(3) วิธีหมุนแกน (method of rotation) การหมุนแกนจะทำให้ตัวแปรบางตัวที่เป็นสมาชิกหลายองค์ประกอบกลายเป็นสมาชิกในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งชัดเจนมากยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปร การหมุนแกนทำได้ 3 วิธี ได้แก่ 1) การหมุนแกนโดยใช้กราฟ (Graphic Rotation) มีการหมุน 2 แบบ คือการหมุนแบบตั้งฉาก (Orthogonal Rotation) เมื่อพิจารณาว่าองค์ประกอบเป็นอิสระต่อกัน การหมุนแบบที่สองคือ การหมุนแบบมุมแหลม (Oblique Rotation) เมื่อพิจารณาว่าองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กัน 2) การหมุนแกนโดยใช้การวิเคราะห์ (Analytical Rotation) 3) การหมุนแกนเข้าสู่เมตริกเป้าหมาย (Rotation to Target Matrix)

(4) การสร้างสเกลองค์ประกอบ องค์ประกอบร่วมมีส่วนที่กำหนดไม่ได้ และการวิจัยมีความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง สเกลองค์ประกอบที่สร้างขึ้นจะแตกต่างจากองค์ประกอบร่วมที่ควรจะเป็นตามทฤษฎี ต้องมีเกณฑ์ในการสร้างให้สเกลองค์ประกอบให้ใกล้เคียงกับองค์ประกอบร่วมมากที่สุด

(5) การตั้งชื่อองค์ประกอบ หากเรารู้ค่า Factor Loading แล้วขั้นตอนถัดมาคือ การตั้งชื่อองค์ประกอบ กฎการตั้งชื่อควรจะสั้น และมีความหมายสอดคล้องกับองค์ประกอบ พิจารณาจากความคล้ายคลึงกันระหว่างตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบ อาจใช้ชื่อองค์ประกอบตามที่มีผู้วิจัยค้นคว้ามา หรือตั้งชื่อใหม่ให้สอดคล้องกับแนวคิดของผู้วิจัย

1) วัตถุประสงค์และประโยชน์การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

(1) เพื่อศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ของกลมตัวแปร ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าตัวแปรใดบ้างมีความสัมพันธ์กัน นำไปสู่การจัดกลุ่มตัวแปรเป็นมิติหรือองค์ประกอบ อันเป็นการสรุปสาระข้อมูล (data summarization) และ

(2) เพื่อสร้างตัวแปรใหม่หรือองค์ประกอบสำหรับใช้เป็นตัวแทนของตัวแปรต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กัน อันเป็นการลดจำนวนตัวแปรหรือลดปริมาณข้อมูล (Data Reduction) (Hair, et al, 2010; นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2555: กัลยา วานิชย์บัญชา, 2551) หรือกล่าวโดยสรุป ก็คือเพื่อสำรวจและระบุองค์ประกอบร่วมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง

2) ประโยชน์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้น มีดังนี้

(1) ช่วยลดจำนวนตัวแปรให้น้อยลง โดยการสร้างตัวแปรใหม่ ในรูปของคะแนนองค์ประกอบ (Factor Score) ซึ่งคะแนนองค์ประกอบที่สร้างขึ้นใหม่นี้สามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ต่อยอดเพื่อตอบวัตถุประสงค์ต่างๆ ของการวิจัย ด้วยการวิเคราะห์ทางสถิติอื่นๆ ได้เช่น การวิเคราะห์สหสัมพันธ์การวิเคราะห์ถดถอย การวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม การวิเคราะห์เปรียบเทียบ

(2) ใช้ในการพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดผล หรือเครื่องมือวิจัยในด้านความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct validity)

(3) ใช้ในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองสูง หรือปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ในการวิเคราะห์ทางสถิติบางเทคนิค เช่น เทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยพหุ เป็นต้น โดยการใช้การวิเคราะห์องค์เชิงสำรวจ เพื่อสร้างตัวแปรใหม่แทนตัวแปรต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันไว้เป็นองค์ประกอบเดียวกัน แล้วนำตัวแปรใหม่นี้ไปใช้ในการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคทางสถิตินั้น ซึ่งทำให้สามารถแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ภาวะร่วมเส้นตรงพหุได้

(4) ใช้ในการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้หรือพัฒนาโมเดลการวัด หรือวิเคราะห์หาองค์ประกอบสำคัญของคุณลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะนักวิจัยมืออาชีพ การวิเคราะห์องค์ประกอบความรับผิดชอบต่อสังคมของนักการเมือง การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของรถยนต์ หรือผลผลิตผลิตภัณฑ์ต่างๆ ตามความต้องการของผู้บริโภค

2.6 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis)

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมีขั้นตอนเช่นเดียวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ เพียงแต่ไม่มีขั้นตอนการตั้งชื่อองค์ประกอบ ในขั้นตอนการเตรียมเมทริกซ์สหสัมพันธ์นอกจากจะเตรียมการแบบเดียวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจแล้ว นักวิจัยจำเป็นต้องกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล และระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดลก่อนการวิเคราะห์ข้อมูลขั้นศักดิ์องค์ประกอบ และการหมุนแกนจะเป็นการทำงานของโปรแกรมในการวิเคราะห์และในขั้นการสร้างตัวแปรองค์ประกอบหรือสเกลองค์ประกอบจะเป็นแบบเดียวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

จากที่กล่าวมาว่าการวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ใช้การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยรวมตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันไว้ในองค์ประกอบเดียวกัน ในงานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบที่ได้คือ มีค่าไอแกมมากกว่า 1 และตัวแปรแต่ละตัวต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .30 ขึ้นไป

ตอนที่ 3 ผ้าทอมือและชุมชนผ้าทอมือในประเทศไทย

3.1 ความเป็นมาของผ้าและการทอผ้า

ผ้าเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในการดำรงชีวิต เป็นหนึ่งในปัจจัยสี่นอกจากอาหาร ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค ผ้าเป็นเครื่องนุ่งห่มที่ปรากฏอยู่ในประวัติศาสตร์ร่วมกับมนุษย์ในฐานะเป็นสิ่งที่ช่วยปกปิดร่างกาย (วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ, 2530) ผ้านอกจะมีรูปแบบตามการใช้สอยแล้ว ยังแทรกไปด้วยความ

เชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดต่อกันมา นอกจากการทอผ้าเพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มแล้ว การทอผ้ายังเพื่อใช้ในพิธีกรรม และความเชื่อถือศรัทธาในศาสนา เช่น การทอผ้าเพื่อใช้ทำหมอน ผ้าหอคัมภีร์ ธงหรือธงชัยถวายพระในงานบุญตามประเพณี สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นความสำคัญและความสัมพันธ์ระหว่างการทอผ้าในแต่ละพื้นที่ของไทย

เสื้อผ้าและเครื่องนุ่งห่มของไทย มีทั้งที่เป็นผ้าไหมและผ้าฝ้าย ซึ่งปกติคนทั่วไปมักจะให้ความสำคัญค่า และสำคัญกับผ้าไหม ด้วยเหตุผลที่ต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการคิดออกแบบลวดลายให้วิจิตรพิสดาร ความถี่พิถีพิถันของการทอ การใช้สีเส้นที่สดใส รวมถึงคุณภาพของเส้นใย และเนื้อผ้ามีความคงทนกว่าเส้นใยฝ้าย และมักจะนิยมนำไปใช้งานบุญประเพณี โอกาสพิเศษต่าง ๆ หรือเพื่อใช้แสดงสถานภาพทางสังคมของผู้สวมใส่ ในขณะที่ผ้าฝ้ายเป็นผ้าที่ใช้ในชีวิตประจำวันไปอย่างปกติธรรมดา เป็นผ้าที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันเกือบทุกด้าน ทั้งการใส่อยู่บ้าน ทำงาน รวมถึงการนำไปใช้ในพิธีกรรมและความเชื่อทางศาสนา ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตค่อนข้างมาก จึงเป็นเหตุให้ผ้าฝ้ายถูกมองว่าเป็นผ้าและเครื่องนุ่งห่มที่ทอได้ง่าย เป็นผ้าพื้น และมีอยู่ทั่วไป จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องทอผ้าฝ้ายให้มีความสวยงามเป็นพิเศษ (วิฒนะ จูฑะวิภาต, 2555)

จากข้อความข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าผ้าเป็นสิ่งสำคัญที่มีมาตั้งแต่ในสมัยอดีต เป็นปัจจัยที่มนุษย์ต้องมีเพื่อปกปิดร่างกาย และปกป้องให้ร่างกายอบอุ่น จากการนำเส้นใยฝ้ายและไหมมาทำเป็นเส้นด้าย และทอเป็นผ้าเพื่อสวมใส่ และ ยังแทรกไปด้วยความเชื่อและขนบธรรมเนียมประเพณีที่สืบทอดต่อกันมา นอกจากการทอผ้าเพื่อใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มแล้ว การทอผ้ายังเพื่อใช้ในพิธีกรรม และความเชื่อถือศรัทธาในศาสนา

3.2 วัตถุประสงค์และความสำคัญของการทอผ้า

1) จุดประสงค์ของการทอผ้า

จุดประสงค์ของการทอผ้าอันดับแรก คือ การทำเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวันของทุกคนในครอบครัว และเป็นที่ยอมรับของสมาชิกในครอบครัว ชุมชน เพราะผ้าเป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนต้องมี เพื่อใช้สอยเป็นประจำตั้งแต่เกิดจนตาย ทุกเพศ ทุกวัย และชนชั้นในสังคม

จุดประสงค์ในลำดับต่อมา คือ การใช้ในพิธีกรรมความเชื่อต่างๆ ในชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น การทอผ้าเพื่อตอนรับเด็กแรกเกิด ผ้าสำหรับการแต่งงาน และผ้าเพื่อเตรียมตัวสู่ความตาย นอกจากนี้ผ้ายังเป็นการแสดงออกถึงสัญลักษณ์ของความสัมพันธ์ของคนกับสิ่งแวดล้อม เพื่อความอุดมสมบูรณ์และการเกื้อกูลกันในพิธีทำขวัญข้าว การแสดงออกถึงความสัมพันธ์ของคนกับคน ในพิธีผูกเสี่ยว การแสดงออกถึงการตัดขาดจากสิ่งชั่วร้ายในพิธีสะเดาะเคราะห์ ที่ใช้เส้นใยผ้าผูกเชื่อมโยงเอาไว

จุดประสงค์สุดท้ายเพื่อใช้เป็นสิ่งแลกเปลี่ยนกันเมื่อมีความต้องการในสิ่งที่ขาด ในฤดูกาลต่างๆ และเพื่อส่งเป็นส่วย ตามที่ปรากฏหลักฐานทางประวัติศาสตร์ว่าพระยาภักดีชุมพล เจ้าเมืองชัยภูมิต้องส่งส่วยเป็น ผ้าขาวให้กับทางราชสำนักกรุงเทพในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ซึ่งในปัจจุบันจุดประสงค์นี้การทอลักษณะนี้ได้เปลี่ยนเป็นการทอเพื่อใช้ในพิธีกรรมบ้าง และทอเพื่อขายเป็นรายได้ทั้งหลักและเสริมรายได้หลังจากทำนาทำไร่

2) ความสำคัญของการทอผ้า

เพื่อสนองต่อความจำเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต สำหรับนุ่งห่ม ใช้ในพิธีกรรมต่างๆ เช่น การเกิด บวช แต่งงาน เข้าพรรษา งานกฐิน บุญผ้าป่า พิธีทานตุ่ง ฯลฯ

เป็นเครื่องแสดงถึงฐานะ เช่น คนทั่วไปมักนิยมนุ่งผ้าฝ้าย เพราะกรรมวิธีในการทอ ตลอดจนการดูแลรักษาง่าย สะดวกสบาย เหมาะกับสภาพอากาศ ส่วนเจ้านาย ขุนนาง หรือ ข้าราชการชั้นสูง จะใช้ผ้าไหมซึ่งมีการทอที่ประณีตสวยงาม

เพื่อแสดงถึงการแบ่งหน้าที่ระหว่างหญิง ชาย หลังจากทำนาส่วนใหญ่ชาวชนบท ที่เป็นหญิง เมื่อว่างจากการทำนาแล้วจะทอผ้า ส่วนชายจะจัดเตรียมเครื่องมือและเครื่องใช้ในการทำนา และการทอผ้า เป็นต้น

3.3 การจำแนกผ้าและกระบวนการทอผ้า

1) การจำแนกผ้าตามประเภทวัตถุดิบหลัก แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ ฝ้าย และ ไหม

(1) ฝ้าย : ฝ้ายเป็นพืชที่ให้ดอก เมื่อดอกหรือสมอฝ้ายแก่จัดจะแตกออกเป็นปุยฝ้าย สีขาว โดยที่ระยะเวลาในการสุกจนแก่จัดของสมอฝ้ายจะต่างกันแม้จะอยู่ในต้นเดียวกันก็ตาม การเก็บปุยฝ้ายจึงสามารถทยอยเก็บเรื่อย ๆ จนกว่าสมอฝ้ายจะหมดต้น หรือจนกว่าจะมีปุยฝ้ายจำนวนมากพอที่จะทำเส้นด้าย สำหรับใช้ทอผ้าได้ทั้งผืน แล้วนำไปปั่นเกลียวเป็นเส้นด้าย จากนั้นจึงนำมาเข็นมือ ซึ่งเป็นกระบวนการแปรรูป ด้วยวิธีการแบบดั้งเดิม โดยการปั่นเส้นด้ายด้วยมือเพื่อให้ได้เส้นฝ้ายตามธรรมชาติ ก่อนที่จะนำไปย้อมสีและทอ การเข็นฝ้ายจะทำให้ได้เส้นใยธรรมชาติที่หนานุ่ม เส้นใหญ่ น้ำหนักเบา ใสสบาย และดูแลง่าย กระบวนการเช่นนี้มีความละเอียดและใช้เวลา ทำให้ปัจจุบันมีผู้ทำฝ้ายเข็นมือน้อย แปรเปลี่ยนไปเป็นการใช้ด้ายสำเร็จรูปจากโรงงาน ซึ่งมีต้นทุนต่ำ และสามารถหาซื้อวัตถุดิบได้ง่ายกว่า ชนิดของฝ้ายแบ่งตามลักษณะประโยชน์การใช้สอยในชีวิตประจำวัน

(2) ไหม : เส้นใยได้จากตัวไหม ตัวไหมที่เลี้ยงส่วนมากเลี้ยงในแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ชาวบ้านที่เลี้ยงไหมจะเริ่มจากการปลูกหม่อนสำหรับเป็นอาหารของตัวไหม ต้นหม่อนได้ดีกับดินเกือบทุกชนิด การเลี้ยงไหม ตัวไหมเป็นสัตว์ชนิดหนึ่งมีลักษณะคล้ายตัวหนอนเมื่อแก่ตัว จะชักใยหุ้มตัวของมันเอง และตัวไหมจะอาศัยอยู่ภายใน ชาวบ้านจะเอาใบหม่อนที่หั่นฝอยๆ ไปให้ตัวไหมกิน และเฝ้า

ดูแลตัวไหมชักใย ตัวไหมและใบหม่อนสามารถเลี้ยงและปลูกได้ทุกบ้าน ชาวบ้านจะเอารังไหมมาสาว เพื่อจะเอาเส้นไหม ต่อจากนั้นก็นำเส้นไหมมาฟอก โดยนำมาต้มฟอกด้วยด่าง เพื่อขับให้สีเส้นไหม เดิมออก แล้วนำมาทอเพื่อทำให้เส้นไหมติดต่อกันเป็นเส้นเดียวกันตลอด หลังจากนั้นก็นำมาย้อมสี แล้วจึงนำไปทอเป็นผืนผ้าที่ต้องการ เส้นไหมมีคุณสมบัติ คือ ลื่น มั่น และยืดหยุ่นได้ดี

2) การจำแนกผ้าตามการสร้างลวดลายบนพื้นผ้า

การจำแนกผ้าตามการสร้างลวดลายบนพื้นผ้ามี 3 ลักษณะ คือ ลวดลายจากการปัก ลวดลายจากการทอ และลวดลายจากการเขียนและย้อม

(1) ลวดลายจากการปัก

การปักมักใช้พื้นผ้าที่มีลวดลายอยู่แล้ว นำวัสดุอื่นๆ เพื่อเข้าไปซึ่งเป็นวัสดุที่หาได้ในพื้นที่ เช่น เศษผ้าสีสด เศษผ้าไหม มุก ปีกสัตว์ หรือลูกปัด ผ้าที่ปักในสมัยโบราณมักเป็นผ้าของทางภาคเหนือ

(2) ลวดลายจากการทอ (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.), 2548; สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม, 2550)

การทอเป็นการสร้างลวดลายในเนื้อผ้าในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่ซับซ้อนและไม่ซับซ้อน โดยทอให้หน้าผ้าเป็นลวดลายจากการยกและข่มบนเส้นยืน เส้นพุ่งที่ไม่ปกติ ผ้าที่ได้ออกมาจะเป็นผ้าที่เรียกตามวิธีการทอ เช่น ใช้วิธีการในการทอผ้า จะเรียกผ้ายก ลวดลายสำหรับการทอผ้ามีการทอแบบ มัดหมี่ จก ชิด แพรว และยก ซึ่งกรรมหม่อนไหมได้มีการเพิ่มกรรมวิธีการทอขัดและการควบเส้น เข้าไว้ใน การจำแนก จึงทำให้สามารถจำแนกลวดลายจากกรรมวิธีการทอเป็น 7 แบบ ดังนี้

การทอขัด : เป็นวิธีการทอผ้าพื้นฐานของผ้าทุกชนิด คือมีเส้นพุ่งและเส้นยืนซึ่งอาจเป็นสีเดียวกันหรือต่างสีกัน ทำให้เกิดลวดลายในเนื้อผ้าต่างกัน เช่น การทอเส้นยืนสลับสีก็จะเกิดผ้าลายริ้วทางยาว หรือถ้าทอเส้นพุ่งสลับสีก็จะได้ผ้าลายขวาง การทอเส้นยืนและเส้นพุ่งสลับสีก็จะได้ลายตาราง เป็นต้น ผ้าที่ใช้เทคนิคการทอขัดสามารถเรียงตามความหนาของเนื้อผ้า

ผ้าไหม 1 เส้น หมายถึง ผ้าไหมที่ทอขัดด้วยเส้นยืน และเส้นพุ่ง เพียงเส้นเดียวไม่มีการควบเส้นใยเพิ่มเข้าไป

ผ้าไหม 2 เส้น หมายถึง ผ้าไหมที่ทอขัดด้วยเส้นยืนเส้นเดียวส่วนเส้นพุ่งจะมีการควบเส้นไหม เพิ่มเป็นสองเส้นเนื้อผ้าจะมีความหนามากกว่าเส้นไหมหนึ่งเส้น

ผ้าไหม 4 เส้น หมายถึง ผ้าไหมที่ทอขัดด้วยเส้นยืนเส้นเดียวส่วนเส้นพุ่งจะมีการขุดเส้นไหมเพิ่มเป็น 4 เส้นจะได้เนื้อผ้าหนา การทอผ้าที่มีความหนามากกว่า 4 เส้นขึ้นไป อาจทำได้โดยไม่จำเป็นต้องใช้เส้นยืนเพียงเส้นเดียวหรืออาจใช้เส้นพุ่งมากกว่า 4 เส้น ก็ได้ขึ้นกับวัตถุประสงค์และประโยชน์ใช้สอย

ผ้าทอลายขัดที่เป็นเอกลักษณ์ได้แก่ ผ้าขาวม้า ชิ่นก่าน ชิ่นลายแดงโม ผ้าลายเม็ดงา เป็นต้น

(2) มัดหมี่ : มีวิธีการทอผ้าให้เกิดลวดลายโดยการย้อมเส้น และทอเป็นหลักโดยการย้อมเส้นไหมหรือฝ้าย ให้ต่างโดยการผูกมัดให้เกิดช่องว่าง สีไม่ติดกัน การทอมัดหมี่แต่ละผืนต้องใช้เวลาและความปราณี จัดเรียงเส้นไหมและฝ้ายให้สม่ำเสมอคงที่ และกรรมวิธีต้องเรียงลำดับก่อนหลังเพื่อให้เกิดลวดลายสวยงาม ถูกต้องลวดลายก็เกิดจากการจดจำสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ ถึงแม้จะใช้ความแม่นยำในการทอมากเพียงไร ก็จะมีลักษณะความเหลื่อมล้ำของสีบนเส้นไหมให้เห็นแตกต่างกันไป ดังนั้น การมัดหมี่จึงเป็นศิลปะบนพื้นผ้าซึ่งยากที่จะลอกเลียนให้เหมือนเดิมได้ในแต่ละผืนผ้า

(3) ขิด : เป็นกรรมวิธีการทอผ้าด้วยกรรมวิธีการสะกิดหรือจัด ซ้อนขึ้น ดังนั้นการทอผ้าขิดจึงหมายถึงกรรมวิธีการทอที่ผู้ทอใช้ ไม้ ซึ่งเรียกว่า ไม้เก็บขิด สะกิดหรือซ้อนเส้นยืนยกขึ้น เป็นช่วงระยะตามลวดลายตลอดหน้าผ้า แล้วพุ่งกระสวยสอดเส้นพุ่งพิเศษและเส้นพุ่งเข้าไปตลอดแนว ทำให้เกิดเป็นลวดลายยกตัวบนพื้นผ้า ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลวดลายซ้ำๆ ตลอดแนวผ้า โดยสีของลวดลายที่เกิดขึ้นเป็นสีของด้ายพุ่งพิเศษ ลักษณะของผ้าทอลายขิดสามารถดูได้จากลายซ้ำๆ ของเส้นพุ่งที่เป็นเส้นสีเดียวกันตลอด อาจจะมีเหมือนกันทั้งผืนหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องมีหลายซ้ำที่มีจุดจบแต่ละช่วงของ ลายอย่างชัดเจน

(4) จก : เป็นกรรมวิธีการทอผ้าด้วยการควัก ขุด คู้ย ลักษณะการทอผ้าจกจึงเป็นลักษณะของการทอที่ผู้ทอต้องใช้วิธีล้วงดึงเส้นได้พุ่งพิเศษขึ้นลงเพื่อสร้างลวดลาย การจกจึงเป็นกรรมวิธีการทอพร้อมกับการปักผ้าไปพร้อมกัน ทอลวดลายบนพื้นผ้าด้วยวิธีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าเป็นช่วงๆ ไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า เป็นการกระทำโดยใช้ไม้ ขนเม่น หรือนิ้วมือยกขึ้น แทนที่จะใช้เข็มปักก็ใช้ขนเม่นหรือไม้แหลม ทำให้สามารถออกแบบลวดลายและสีเส้นของผ้าได้ซับซ้อน และหลากสีเส้นซึ่งแตกต่างจากผ้าขิดที่มีการใช้เส้นพุ่งพิเศษสีเดียวตลอดหน้ากว้างของผืนผ้า

(5) ยก: มีกรรมวิธีการทอให้เกิดลวดลายโดยการยกตะกอก เป็นการเพิ่มลวดลายในผืนผ้าให้พิเศษขึ้น โดยใช้เทคนิควิธีการเก็บตะกอลอย เช่นเดียวกับการขิด โดยยกตะกอกเพื่อแยกเส้นด้ายยืน ครึ่งละก็เส้นก็ได้ตามลวดลายที่วางไว้ แล้วให้เส้นด้ายพุ่งผ่านไปเฉพาะเส้นเมื่อทอพุ่งกระสวยไปมาควบคุมไปกับ การยกตะกอกจะเกิดเป็นลวดลายขึ้นจากพื้นผ้า การยกเป็นการเพิ่มลวดลายเข้าไปเป็นพิเศษจึงสามารถเลาะดึงเส้นไหมที่เป็นลวดลายออกได้โดยไม่เสียเนื้อผ้า ผ้าทอยกด้วยไหมจะเรียก ยกไหม ถ้าทอยกด้วยเส้นทองจะเรียก ยกทอง ถ้าทอยกด้วยเส้นเงินจะเรียก ยกเงิน

(6) ผ้าแพรวา เป็นผ้าทอมือมีกรรมวิธีการทอผ้าเพื่อให้เกิดลวดลาย เป็นลักษณะผสมกันระหว่างลายขิดกับลายจก การทอผ้าแพรวาต้องมีหลายๆ ลายอยู่ในผ้าผืนเดียวกัน

(7) การควบเส้น : เป็นวิธีสร้างลวดลายและสี เหลื่อมกันของเส้นใยในผืนผ้า โดยใช้เส้นไหมหรือเส้นใยฝ้าย สองสีที่มีน้ำหนักสีอ่อนและแก่แตกต่างกัน มาปั่นตีเกลียวรวมเป็นเส้นเดียวกัน โดยสีที่เป็นเอกลักษณ์ในการควบเส้นคือสีเหลือง นำมาควบบัสีต่างๆ และนำมาใช้เป็นเส้นพุ่งหรือเส้นยืนในการทอโดยผ้าที่ทอจะเป็นผ้าพื้นสีเหลือง เรียกว่าผ้าหางกระรอก โดยผ้าที่นิยมทอจากเทคนิคการควบเส้น

ได้แก่ ผ้าโสร่งตาตาราง ผ้าขาวม้า ผ้าโจงกระเบน ลวดลายที่ทอจะเป็นลายที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สิ่งแวดล้อม และความเชื่อทางศาสนา ซึ่งได้แก่ ลายปราสาท ลายธรรมาสัน ลายสัตว์ ลายพืช ลายเรขาคณิต ลายที่เกิดจากสิ่งของเครื่องใช้ นอกจากนี้ผ้าทอสามารถเรียกตามสถานที่ทอ เช่นผ้า ทอเกาะยอ ผ้าทอนาหมื่นศรี ผ้าทอพุมเรียง เป็นต้น

(8) ลวดลายจากการเขียนและย้อมเส้น

การเขียนและย้อมเส้นในอดีตใช้ไขมันสัตว์ ไข่ไก่ ไข่ขาว และขี้ผึ้งเขียนเป็นลวดลายบนผืนผ้า แล้วย้อมสี ทำให้สีติดส่วนที่เป็นเนื้อผ้า ไม่ติดลวดลายที่เขียนไว้ทำให้เกิดลวดลายบนผืนผ้า การย้อมผ้าในสมัยอดีตจะย้อมได้ที่ละสี สำหรับผ้าลายพิมพ์และผ้าเขียนลาย สร้างลวดลายด้วยการพิมพ์ลงบนเนื้อผ้า สันนิษฐานว่าวิธีพิมพ์มีมาก่อนประวัติศาสตร์พบลูกกิ้งกิ้งดินเผาสำหรับกลิ้งสีที่หลังอารยธรรมก่อนประวัติศาสตร์บ้านเชียงอำเภอนองหานจังหวัดอุดรธานีการสร้างลวดลายด้วยการพิมพ์ไม่ปรากฏในผ้าพื้นบ้านของไทย แต่มีการนำเข้ามาจากต่างประเทศในสมัยรัตนโกสินทร์ เรียกผ้าชนิดนี้ว่า ผ้าลายอย่าง ลวดลายผ้าที่ใช้ในเครื่องนุ่งห่มของไทยนับเป็นศิลปะประยุกต์ที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ และภูมิปัญญาของคนไทยที่สรรค์สร้างสีสันและลวดลายงดงามเป็นเอกลักษณ์ที่แตกต่างไปจากของชาติอื่น

3) การจำแนกผ้าตามแหล่งที่มาของผ้า

การจำแนกแหล่งที่มาของผ้าช่วยให้มุมมองการศึกษาเกี่ยวกับผ้า มีความหมาย รัตภูมิ รอบด้าน และลักษณะของตัวผ้าซึ่งเป็นรายละเอียดของเนื้อหาที่สำคัญ แสดงให้เห็นถึงเรื่องราวของผืนผ้าอันเป็นคุณค่าภายในที่แฝงอยู่ นอกจากรูปแบบและสีของผ้าแต่ละประเภท สำหรับผ้าที่ใช้กันในประเทศทุกวันนี้ มีแหล่งที่มาและกระบวนการผลิต สามารถแบ่งเป็น 2 แห่ง คือ ผ้าทอมือและผ้าทอโรงงาน (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย 2548)

(1) ผ้าทอมือ คือ ผ้าที่ได้จากกระบวนการทอผ้า แบบพื้นบ้านทั้งหมด ตั้งแต่ขั้นตอนปลูกฝ้าย ปลูกหมอน เลี้ยงไหม การเตรียมเส้นใย ขั้นตอนการฟอกย้อม และใช้มือในทุกขั้นตอนการทอ จำแนกได้ 4 ประเภทคือ

ผ้าทอพื้นบ้าน คือ ผ้าที่ชนพื้นบ้านทอใช้ขึ้นเองตามวิถีวัฒนธรรมของชนกลุ่ม ตามศักยภาพและทักษะของแต่ละคน มีรายละเอียดเป็นของตัวเองอย่างอิสระ ใช้ฝ้ายหรือไหมพื้นบ้าน เส้นมือ สวมมือ ฟอกย้อมโดยใช้วัตถุดิบท้องถิ่น เป็นกระบวนการตามภูมิปัญญาเฉพาะถิ่น ทำให้เกิดเป็น ผ้าผืนที่มีเอกลักษณ์ของชุมชนชัดเจน

ผ้าทอกิ่งอุตสาหกรรม คือ ผ้าที่ตัดตอนกระบวนการทอผ้าแบบพื้นบ้านตามภูมิปัญญาท้องถิ่นออกไปมาก เพราะใช้เส้นใยสำเร็จรูป เส้นใยสังเคราะห์และย้อมสีเคมี ซึ่งจะอยู่ในรูปแบบใกล้เคียงผ้าทอพื้นบ้านเดิมแต่เส้นใยและสีมาจากโรงงานอุตสาหกรรม มีการอาศัยแรงงานของชาวบ้าน เฉพาะขั้นตอนการทอมือเท่านั้น

ผ้าราชสำนัก คือ ผ้าพิเศษเฉพาะโอกาสพิเศษ ในงานสำคัญเป็นพิเศษ มีความวิจิตรอย่าง ยิ่งเนื่องจากใช้ฝีมือเป็นพิเศษ ใช้เทคนิคพิเศษและซับซ้อน เป็นสิ่งที่ทำให้หลายคนมองว่าผ้าประเภทนี้ สวยหรูเกินกว่าจะใช้ได้ อาจด้วยราคาหรือด้วยรูปแบบที่ไม่ธรรมดา ไม่สามารถนำมาใช้ทุกวันได้ ทำให้บางครั้ง ถูกสรุปรวมว่า เป็นผ้าทอพื้นเมืองที่ไม่เหมาะกับวิถีชีวิตปัจจุบัน ซึ่งในความเป็นจริงผ้าราช สำนักเป็นผ้าที่มีผู้ทอน้อยมาก ยิ่งเป็นผ้าชั้นเลิศชนิดพิเศษ เพื่อถวายราชสำนักด้วยแล้ว อาจจัด เครื่องมือไว้เพื่อทำประกาศฝีมือให้เลื่องลือแล้วยุติการทอไว้เพียงเท่านั้น ซึ่งหมายถึงเป็นการผ้าทอ เพียงผืนเดียวไม่ทำซ้ำอีก

ผ้าทอจากต่างประเทศ คือ ผ้าที่นำเข้ามาจากแถบประเทศใกล้เคียง ซึ่งเป็นประเทศที่มีการ ทอผ้ามายาวนานจนมีชื่อเสียงเป็นที่ทรงจำ เป็นผ้าที่มีจุดเด่นเฉพาะที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมการนุ่งห่ม ของคนในประเทศนั้นๆ อย่างชัดเจน เช่น ผ้าลาว ผ้าจีน ผ้าญี่ปุ่น ผ้าอินเดีย ผ้าฝรั่งเศส เป็นต้น

4) แบ่งตามวิธีการทอ (สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ ,2537;ศิริ ภาสุก ม.ป.ป ;วรรณภา วุฒ พะกุลและธรรารัตน์ พันธุ์ยุธา,2535;สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย,2549;วัฒน์ะ จุฑะวิภาตม ,2555) วิธีการทอผ้าหรือกรรมวิธีการทอเป็นการกระทำให้เกิดลวดลายบนผืนผ้าในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่ซับซ้อนและไม่ซับซ้อน กรรมวิธีการผลิตลวดลายแบ่งเป็น 3 วิธีใหญ่ ดังนี้

(1) ประเภทย้อมสีเพื่อให้เกิดลวดลาย ได้แก่ ผ้ามัดหมี่ หรือ ผ้าหมี่

การทำผ้ามัดหมี่ หรือ ผ้าหมี่ คือ กรรมวิธีการทอผ้าให้เกิดลวดลาย โดยการย้อมเส้นไหม หรือฝ้าย ซึ่งผู้ทอจะต้องออกแบบลวดลายผ้า ก่อนที่จะย้อมสีเส้นด้าย วิธีย้อมสีเส้นด้ายให้เป็น ลวดลายนั้น หากต้องการลวดลายหลากสีก็ต้องย้อมสีหลายครั้ง โดยใช้วิธีปิดบังเส้นด้ายไม่ให้สีที่ย้อม ครั้งหลัง ๆ เปื้อนติด การป้องกันเส้นด้ายไม่ให้สีย้อมติด โดยการนำเชือกกล้วย (ปัจจุบันใช้เชือกหลา สติก) มาผูกมัดป้องกันไม่ให้สีย้อมซึมเข้าไปเปื้อน จึงเรียกว่า "ลำ" ลำหนึ่งมี 4, 6 หรือ 8 เส้น การทอ มัดหมี่แต่ละผืนต้องใช้เวลาและความประณีต จัดเรียงเส้นด้ายให้สม่ำเสมอคงที่ และกรรมวิธีต้อง เรียงลำดับก่อนหลัง เพื่อให้เกิดลวดลายสวยงามถูกต้อง ลวดลายส่วนใหญ่จะใช้การจดจำสืบต่อมาจาก บรรพบุรุษ

การทอผ้ามัดหมี่นิยมทำกันทั่วไปทั้งกลุ่มไท-ลาว ผู้ไท ขาวย้อพวนและขาวเขมร ผ้ามัดหมี่ แบบเขมรจะมีลวดลายซับซ้อนมาก ฝีมือประณีตโดยเฉพาะผ้าไหม ขาวเขมรจะนำเส้นด้ายมาปั่นที่ เรียกว่า "เป็นไหม" ก่อนทอเป็นผืน ฉะนั้นเส้นด้ายจึงแน่นเมื่อทอเสร็จ ผ้าจึงมีเนื้อแน่นกว่ามัดหมี่ของ กลุ่มไท-ลาว ได้แก่ ผ้าโฮล ซึ่งเป็นผ้านุ่งที่มีลักษณะเป็นลายริ้วสลับกับลายมัดหมี่ เทคนิคการทอและ ลวดลายคล้ายกับหมี่คั่นของกลุ่มอีสานไท-ลาว บางครั้งเรียกว่า "ลายใบไผ่" ผ้าปุมเป็นผ้าที่ทอด้วยไหม ชั้นดี เรียกว่า ไหมยอดหรือไหมน้อย โดยแบ่งลวดลายออกเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือ ส่วนกลางมักทอ เป็นลายใหญ่ ส่วนบน และล่างทอเป็นลาย ก้านแย่ง หรือหางหงส์ คนจึงเข้าใจผิดคิดว่าเป็นหน้านาง ซึ่งในความเป็นจริงไม่ใช่ เพราะผ้าปุมเป็นผ้าที่ทอสำหรับเจ้านายนุ่งแบบโจงกระเบนทั้งชายและหญิง

สมัยโบราณนิยมใช้ในแถบอีสานใต้ของไทย จำปาศักดิ์ของลาว และเขมร ผ้าปูมนับเป็นผ้ามัดหมี่ชนิดหนึ่งที่มีลวดลายและสีสันงดงามมาก

(2) ประเภทเพิ่มเส้นพุ่งพิเศษเพื่อให้เกิดลวดลาย ได้แก่ ผ้าซิดหรือผ้าลายซิด

ผ้าซิด หรือ ผ้าลายซิด เกิดขึ้นจากกรรมวิธีการทำลวดลายผ้า โดยวิธีเพิ่มเส้นด้ายพุ่งพิเศษ เพื่อให้เป็นลวดลายยกตัวนูนกว่าสีพื้น หรือมีสีแตกต่างกว่าสีพื้นโดยใช้ไม้เขี่ยหรือสะเก็ด เพื่อซ่อนเส้นด้ายยืนขึ้น แล้วสอดเส้นพุ่งไปตามแนวเส้นยืนที่ถูกจัดซ่อนขึ้นนั้น จังหวะการสอดเส้นด้ายพุ่งทำให้เกิดลวดลายรูปแบบต่าง ๆ คำว่า "ซิด" จึงอาจมาจากคำว่า "สะเก็ด" หรืออาจหมายถึง "ซิจิต" ซึ่งเป็นภาษาบาลีมีความหมายว่า วิจิตร เพราะการทอผ้าซิด ต้องใช้กรรมวิธีที่ซับซ้อน ละเอียดและประณีต เพื่อให้เกิดลวดลายสวยงามวิจิตร ดังนั้นผ้าซิด จึงเป็นผ้าที่นำมาใช้เฉพาะเป็นส่วนประกอบของวัสดุเครื่องใช้ที่เป็นของสูง เช่น หมอน ผ้าปูกราบ ผ้าเบี่ยง หรือ ถ้าเป็นเครื่องนุ่งห่ม ก็จะใช้เฉพาะท้องถิ่นเท่านั้น

ผ้าจก หรือ ผ้าลายจก ผ้าจกนั้นมีกรรมวิธีทำลวดลายผ้า โดยวิธีเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษ เช่นเดียวกับผ้าซิด แต่ต่างกันที่การใช้สีในผ้าจก มีกระบวนการที่ซับซ้อนกว่า การทอลวดลายบนผืนผ้าด้วยวิธีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าเป็นช่อง ๆ ไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า แต่จะใช้หลายสีเป็นช่อง ๆ โดยการสอดเส้นด้ายเหล่านั้นให้เป็นลวดลายหลายสี หลายลวดลาย ตามที่ต้องการ การสอดด้ายสีเป็นลวดลายต้องใช้ไม้ไผ่ หรือขมเเมนช่วยในการสอด "จก" หมายถึง ล้วงหรือควัก อาจกล่าวได้ว่ากรรมวิธีการทอจก เป็นการทอและปักผ้าไปพร้อม ๆ กัน แต่แทนที่จะใช้เข็มปักก็ใช้ขมเเมนหรือไม้แหลม ๆ ค่อยทำลวดลายใหม่สอดสลัสี การทอผ้าจกต้องใช้เวลามากจึงไม่นิยมทอผ้าเป็นผืน ให้คนนุ่งผ้าจกทั้งผืนได้ และยังแสดงถึงฐานะที่ดีของผู้สวมใส่ เพราะมีเวลามากพอที่จะนั่งทอจกได้ทั้งผืน เช่นนั้น ฉะนั้นผ้าจกจึงใช้เป็นส่วนประกอบชายผ้า ถ้าใช้เย็บต่อชายผ้าขึ้นจะเรียกว่า "ตีนจก" ผ้าจกนิยมทอกันมากในภาคอีสาน ภาคกลาง ภาคเหนือ และชาวเขา

ผ้าแพรวา เป็นกรรมวิธีการทอผ้าเพื่อให้เกิดลวดลาย เป็นลักษณะผสมกันระหว่างลายซิดกับลายจก บางครั้งเรียกว่า ซิดไหม นิยมทำในหมู่ชาวผู้ไทแถบจังหวัดกาฬสินธุ์ มุกดาหาร นครพนม สกลนคร โดยเฉพาะที่บ้านโพน อำเภอกำแพง จังหวัดกาฬสินธุ์ "แพรวา" เป็นชื่อที่ใช้เรียกใหม่ เดิมเรียกว่า ผ้าเบี่ยง หรือผ้าแพรวเบี่ยง เพราะเป็นผ้าที่ผู้หญิงใช้เบี่ยงสะพายพาดหน้าอก ถ้าเป็นผู้ชายก็จะใช้พันคอ หรือ ใช้เป็นผ้าปูกราบบูชาพระ ไหว้พระ หรือเป็นผ้าโปกศิริชะ ผ้าแพรวาเป็นผ้าที่สืบเนื่องมาจากความเชื่อของชาวผู้ไท จึงเป็นผ้าที่ใช้กับการนุ่งห่มส่วนบนของร่างกาย เท่านั้น

ผ้ายกดอก มีกรรมวิธีการทอให้เกิดลวดลายโดยการยกตะกอแยกด้วยเส้นยืน บางครั้งการยกดอกจะมีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่ง จำนวนสองเส้น หรือมากกว่านั้นเข้าไปทำให้เกิดเป็นลวดลายต่าง ๆ สวยงาม

ผ้าทั้ง 3 ประเภทเป็นการนำไหม 2 เส้นมาตีเกลียวเป็นเส้นเดียวกัน ได้แก่ ผ้าวา ผ้าม่วง หางกระรอก หรือ ผ้าหางกระรอกผ้าวา ผ้าม่วงหางกระรอก หรือ ผ้าหางกระรอก มีกรรมวิธีในการทอ เพื่อให้ได้ผ้าไหมที่มีความแน่นเรียบ หนาหน้ากว้าง โดยการตีเกลียว เส้นไหมสี่สลับ เพื่อทำให้เกิด สีเหลี่ยม ส่วนใหญ่จะเป็นลายตาหมากรุกขนาดต่าง ๆ กัน ทอเพื่อทำเป็นโสร่งหรือโจงกระเบน หรือ ทอเพื่อเป็นผ้ากันโลงศพ เป็นผ้าที่ทอกันมาก ที่อำเภอปักธงชัยจังหวัดนครราชสีมา หรือวัฒนธรรม กลุ่มไทยโคราช ชิ่นมัยมาย หรือ ชิ่นไหมควบ การทำชิ่นมัยมาย คือ การนำไหม 2 เส้นมาตีเกลียวให้เป็นเส้นเดียวกัน ภาษาอีสานเรียกว่า ไหมก้อมหรือไหมควบไหม 2 เส้นนี้หากมี 2 สีต่างกัน เรียกว่า ไหมควบมัยมาย หรือบางคนเรียกว่าไหมหางกระรอก ซึ่งเป็นไหมสีเหลืองอ่อนเป็นมัน เมื่อใช้เป็นเส้น พุงนำไปทอจะทำให้ผ้าหนา หากไหม 2 เส้น สีเดียวกันนำมาตีเกลียวให้เป็นเส้นเดียวกัน เรียกว่าไหมควบ ยังมีผ้าทออีกประเภทหนึ่งซึ่งเรียกชื่อตามสถานที่ทอ ได้แก่ ผ้าทอเกาะยอ ของชาวตำบลเกาะยอ อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา ผ้าทอนาหมื่นศรี ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอเมืองตรัง จังหวัดตรัง ผ้าทอพุมเรียง ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผ้าทอเหล่านี้เป็นผ้าทอที่มีความประณีต และสีสันทดต่าง ๆ สวยงาม เพราะเป็นการทอยกดอก จึงเห็นได้ว่าประเภทและกรรมวิธีการผลิต ผ้าทอนั้น แสดงให้เห็นถึงความอดทน ความพยายาม การใช้ภูมิปัญญาของชาวบ้านในการทอผ้า เพื่อนำมาใช้ในวิถีชีวิต

จากข้อความข้อต้นสามารถสรุปได้ว่า ผ้าสามารถจำแนกผ้าตามประเภทวัตถุดิบหลัก การสร้าง ลวดลายบนพื้นผ้า กรรมวิธีในการทอ และจำแนกผ้าตามแหล่งที่มาและกระบวนการผลิต สำหรับ งานวิจัยเล่มนี้ผู้วิจัยจำแนกผ้าตามวัตถุดิบจะทำให้ได้ผ้าที่ทอด้วย ฝ้ายและไหม พร้อมทั้งจำแนกตาม กรรมวิธีการทอเพื่อให้ครอบคลุม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY

3.4 กระบวนการทอผ้า

การที่จะได้ผ้ามาแต่ละผืนนั้นมีกระบวนการหลายขั้นตอน ประกอบกับความประณีตและความ ขำนาญ ของช่างทอจึงจะได้ผ้าที่ทรงคุณค่า มีกระบวนการทอ สรุปได้ดังนี้

(1) การปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการทำให้ได้มาซึ่งวัตถุดิบ คือ เส้นใยไหม นั้นเอง การปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเป็นของคู่กัน เพราะใบหม่อนเป็นเพียงอาหารชนิดเดียวที่หม่อนกิน เป็นอาหารเพื่อความเจริญเติบโตสู่ ขั้นตอนของการสร้างรังเพื่อเป็นเส้นใยต่อไป

(2) การปลูกหม่อน ควรเลือกที่ดินที่มีความชุ่มชื้นพอแต่น้ำท่วมไม่ถึง หม่อนขยายพันธ์ด้วยลำต้นที่ แก่พอประมาณ ดัดเป็นท่อนๆ ยาวประมาณ 3 ตา พรวนดินใส่ปุ๋ยคอกก่อนปลูก การปลูกหม่อนควร ปลูกเป็นแถวเพื่อความสะดวกต่อการกำจัดวัชพืช การดูแลรักษา แต่ละกอ ห่างกันประมาณ 2 คอก การฝังกิ่งพันธ์ควรให้กิ่งพันธ์พื้นดินเล็กน้อย เพื่อที่จะได้แตกกิ่งก้านเป็นต้นใหม่ ถ้ากลบดินปิดหมดจะ ทำให้กิ่งพันธ์เน่าเสียหรือเกิดเชื้อรา และฤดูกาลที่ปลูกหม่อน ควรเป็นต้นฤดูฝน หม่อนมีหลายพันธ์

ประกอบด้วย หม่อนน้อย หม่อนใหญ่ หม่อนใบโพธิ์ หม่อนดาดำ ฯลฯ และหม่อนที่นิยมปลูก คือ หม่อนน้อย และหม่อนดาดำ เพราะให้ใบได้มาก การดูแลรักษา หม่อนต้องมีการกำจัดวัชพืชและ พรวนดินอยู่เสมอ ให้ปุ๋ยคอก วัตถุประสงค์การปลูกหม่อนคือ การให้หม่อนมีใบดก เพื่อที่จะเก็บให้ตัว ไหมกินเป็นอาหาร หม่อนนับจากปลูกใช้ระยะเวลา ประมาณ 1 ปี ก็สามารถเก็บใบได้

(3) การเลี้ยงไหม ตัวไหมมีวงจรนับจากเป็นไข่ ฟักเป็นตัวหนอนไหมจะลอกคราบ 4 ครั้ง เมื่อหนอนไหม แก่ก็จะชักใยทำรังหุ้มตัวเอง แล้วตัวไหมก็จะลอกคราบเป็นดักแด้อยู่ในรัง แล้ว กลายเป็นผีเสื้อเจาะรังออกมาผสมพันธุ์กันพร้อมทั้งวางไข่ฟักเป็นตัวหม่อนต่อไป ซึ่งมีวงจรอยู่ในไข่ 10 วัน เป็นตัวหนอน 22-26 วัน เป็นดักแด้ 8-10 วัน เป็นผีเสื้อ 2-3 วัน รวมระยะเวลา 42-49 วัน ตัว ไหมที่ฟักมีอายุได้ 4-5 วัน จะนอนครั้งหนึ่ง เป็นเวลา 24-30 ชั่วโมง เรียกว่า “นอนหนึ่ง” ช่วงที่ ไหม นอนก็จะถือโอกาสทำความสะอาดขจัดมูลและเศษใบหม่อน เมื่อตัวไหมตื่น ก็จะทำให้ใบหม่อนโดย การ หั่นใบหม่อนบำรุงไปเรื่อย ๆ เมื่อตัวไหมโตก็จะมีการขยายออกไปจะได้จำนวนมากขึ้น จาก 3-4-5 กระดัง และตัวไหมจะเริ่มนอนครั้งที่สอง เรียกว่า “นอนสอง” ในเวลา หนึ่งหรือสองวัน เมื่อตื่นนอน สองใบหม่อนไม่ต้องหั่นแต่จะให้ทั้งใบ นับจากนอนตื่นนอนสองไป ประมาณ 7 วันก็จะ “นอนสาม” ผู้ เลี้ยงจะเร่งให้ใบหม่อนอย่างเต็มที่ต่อไปอีก 7 วันก็จะ “นอนสี่” หลังจากนั้นแล้วก็จะ เป็นช่วงที่ตัวไหม สุก (แก่เต็มที) ตัวจะมีสีแดงหรือสีชมพูนวล เพราะตัวไหมสุก จะไม่กินหม่อนแล้ว ต้องเก็บตัวสุกใส่จ่อ เพื่อให้ทำรังเข้าฝักกลายเป็นดักแด้ เมื่อตัวไหมเข้าฝัก ในรังราว 3 รัง ชักใยจนหมดก็เป็นดักแด้ จากนั้นก็จะเก็บรังไหมออกจากจ่อทำความสะอาด ถ้าจะคัดพันธุ์ก็จะเลือกฝักที่มีความสวยงาม สมบูรณ์นับตามจำนวนที่ต้องการ

(4) การสาวไหม การสาวไหมเป็นกระบวนการดึงเส้นไหมออกจากเปลือกรังไหม โดยเส้นใย ไหม จากหลาย ๆ รังที่ต้มแล้วนำมาสาวจะถูกพันเป็นเกลียวรวมเป็นเส้นไหม ทั้งนี้อุณหภูมิของน้ำร้อน ขณะสาวขึ้นอยู่กับชนิดของเครื่องสาวไหม หากเป็นการสาวไหมในระดับเกษตรกรซึ่งใช้เครื่องสาว พันบ้านอุณหภูมิค่อนข้างสูง ประมาณ 60-80 องศาเซลเซียส หากเป็นการสาวไหมด้วยเครื่องจักร อุณหภูมิค่อนข้างต่ำ ประมาณ 37-40 องศาเซลเซียส การสาวไหมเพื่อให้ได้เส้นไหมที่มีคุณภาพดี เส้นไหมเรียบสวย มีความเหนียว และเกาะตัวดี ขนาดสม่ำเสมอ ขณะสาวต้องเติมรังไหมอย่าง สม่ำเสมอทดแทนรังไหมที่สาวเปลือกหมดไปแล้ว ถ้ารังไหมมีจำนวนมากเกรงว่าจะสาวไม่ทัน ก็จะนำ รัง ไหมออกตากแดดเพื่อให้ดักแด้ตายจะได้ไม่กลายเป็นผีเสื้อ การสาวไหมแบบพื้นบ้าน เครื่องมือใน การ สาวไหม ได้แก่ หม้อ เตา เครื่องสาวไหม ไม้ร่อนใยไหม ซึ่งการสาวไหมทำให้ได้ไหม 2 ระดับ

ไหมดิบ (ไหมครั้งแรก) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าเปลือกไหมจะมีเส้นขนาดใหญ่ เป็นไหมที่ได้จาก ใยชั้นแรกขนาดไม่เท่ากัน สีจะมีความเข้มตามสีของฝักไหม เช่น สีเหลืองจากฝักไหมที่มีสีเหลือง และสี ขาวจากฝักไหมที่มีสีขาว

ไหมน้อย การสาวไหมในชั้นกลางของฟักไหม ไหมน้อยจะมีเส้นที่เสมอกัน เครื่องมือในการสาวไหม ประกอบด้วย 1.เครื่องสาวไหม 2. เตาไฟสำหรับต้มรังไหม 3 หม้อสำหรับต้มรังไหมจะเป็นหม้อดินหรือหม้อเคลือบก็ได้ 4. แปรงสำหรับชะรังไหม “ไม้ซิ่น” 5. กังใส่น้ำ 6. ภาชนะรองรับไหมที่สาว เช่น กระบุง หรือกระดิ่ง การสาวไหมเริ่มการต้มน้ำให้ร้อนด้วยหม้อขนาดวัดโดยรอบปากหม้อประมาณ 25 นิ้ว ปากหม้อนั้นใสไม้ไค้ซึ่งเป็นกัจกร (ลูกล่อ) เป็นเครื่องจักรสำคัญที่ฟันใยไหมจากฝักไหม หลายฝักเป็นเส้น ไหมเส้นเดียวกัน เมื่อต้มเดือดแล้วก็ใส่ ฝักไหมที่เตรียมไว้ลงไป ในหม้อจากนั้นใช้ไม้ซิ่น (ไม้คีบ) ซึ่งมีลักษณะแบนๆ เพื่อชกใยจากฟักไหมให้ทั่วถึงกันและมีความสม่ำเสมอของเส้นไหม เส้นไหมจะถูกพันกับกัจกร (ลูกล่อ) เพื่อที่จะกรอไหมให้เป็นเส้นที่มีความเหนียวแน่น โดยผ่านการร่อนด้วยไม้ซิ่นที่คอยเชี่ยฝักไหม ให้มีการเคลื่อนไหวกลับไปกลับมาจนใยไหมหมด ในการสาวไหมเราจะใช้มือทั้งสองมือ คือ มือหนึ่งสาวไหมลงภาชนะ อีกมือหนึ่งถือไม้ซิ่นกด และเขยารังไหมที่อยู่ในหม้อ เพราะรังไหมที่อยู่ในหม้อนั้นลอยถ้าไม่กดไม่เขยารังไหมก็ จะแน่นสาวไม่ออก และทำให้ได้เส้นที่มีขนาดใหญ่เกินความต้องการ เครื่องสาวไหมทั้งหมด เรียกว่า “เครื่องพวงสาว” การสาวไหมนี้ต้องหมั่นเติมน้ำเย็นลงไปเป็นระยะๆ ไม่ควรให้น้ำในหม้อเดือดจนเกินไป จะทำให้ฝักไหมเปื่อยมากไป มีปัญหาในการดึงเส้นไหมไม่ร้อนและจะจมลงกันหม้อ

(5) การฟอกไหม ไหมที่สาวแล้วต้องผ่านกระบวนการปั่นจากภาชนะที่สาวใส่แล้วเข้ากัง เพื่อให้ไหมถูกแบ่งเป็นไต ๆ เพื่อสะดวกต่อการใช้งานในขั้นต่อไป ซึ่งไหมที่ได้ยังมีสีสนที่ไม่เสมอกัน เหลืองแก่บ้าง อ่อนบ้าง หรือเส้นไหมจะมีความแข็งอยู่มาก การฟอกจึงเป็นอีกขั้นตอนหนึ่ง ของการนำไหมประกอบกัจอื่น ๆ อดิตนิยมใช้ฝักขม เหง้ากล้วย งวงตาล เอามาหั่นตากแดดให้แห้ง ไม้ซี้เหล็ก ไม้เพกา เป็นต้น แล้วเอามาเผาให้เป็นเถ้าแล้วนำไปแช่น้ำกวนให้เข้ากันตั้งทิ้งไว้ให้ถ่านอนกันแล้วตักน้ำที่ใสเรียกว่า น้ำด่าง แล้วนำน้ำที่ได้นี้ไปแช่ไหม จากนั้นต้มประมาณ 20-30 นาทีจึงเอาขึ้นจากหม้อ ล้างในน้ำเย็นให้สะอาด แล้วเอาไหมที่สะอาดนี้ไปกระดุกกับไม้ที่เรียบ เพื่อให้ไหมแห้ง แต่ถ้าไหมยังขาวไม่ได้ที่ ก็สามารถแช่น้ำเดิมอีกครั้ง

(6) การย้อมสี เมื่อได้เส้นไหมที่ผ่านการฟอกแล้ว ก็จะนำไหมมาพันหลัก ซึ่งมีลักษณะเป็น ไม้กลม 2 ท่อน ตั้งตรงข้ามท่างันเท่ากับหน้าผ้าของผ้านุ่งที่จะทอพันไหมไปรอบหลักตามจำนวนที่ ต้องการ นำเปลือกไม้และส่วนผสมของสีที่ต้องการ สีสนขึ้นอยู่กับช่างทอที่มีความชำนาญในการเลือกโทนสีให้เข้ากับไหมแนวยืนหรือทางเครือที่ชาวบ้าน เรียกกัน เมื่อได้ลวดลายเรื่องสีเรียบร้อยแล้วก็จะทำการกรอ ต้องกรออย่างประณีตเพื่อไม่ให้เส้นไหมขาด เส้นไหมยืน จะเป็นไหมส่วนที่ยาวของผืนผ้า เมื่อฟอกไหมแล้วนำไปพัน (เครื่องพัน หลักทาง ยืน) ซึ่งมีจำนวนรอบมาก และมีหลักในการนับเส้นทางยืน เพื่อให้ครบตามจำนวน แล้วก็นำย้อมสีตามที่ต้องการ จากนั้นนำมาสีบ (การผูก) ติดกับเส้นเดิมของไหมจนครบเส้นของไหม จึงจะนำขึ้นก็ ทำการดึงไหมทางยืนให้ตึงและหวีด้วยน้ำซาวข้าวให้ไหมมีเส้นแข็ง และแปรงด้วยน้ำมันให้มีความลื่นเพื่อสะดวกต่อการตีพิมพ์

(7) การทอ กรอเส้นพุ่งใส่หลอด และเข้ากระสวยเรียบร้อย รวมทั้งเส้นยืนบนกึ่ง หรือหูก ซึ่งเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งจะเหยียบให้มีช่องพุ่งกระสวยทางเส้นพุ่งสลับกันไปมาทอ ให้เส้นเรียงกันด้วยความแน่นพร้อมกับดูลายเพื่อให้เกิดความเที่ยงตรงตามที่กำหนด ทาไปเรื่อย ๆ จนหมดกระบวนการทอผ้ามีหลายขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การหาวัตถุดิบคือการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ผ้าไหมจะดีหรือไม่ขั้นตอนนี้ก็สำคัญเพราะถ้าไหมดีมีคุณภาพก็จะทำให้ผ้ามีคุณภาพไปด้วย การสาวไหม ต้องใช้เทคนิคในการสาวให้เส้นสม่ำเสมอเพื่อความสวยงามของผืนผ้า จากนั้นก็จะมีฟอกไหม การย้อมสี กว่าจะได้ผ้าไหมแต่ละผืนใช้เวลายาวนานมาก รวมถึงการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทุกขั้นตอนต้องได้รับการเรียนรู้มาเป็น อย่างดีจึงจะเกิดทักษะและความชำนาญ ในความยากลำบากของการทอผ้าทำให้เกิดผลงานที่ทรงคุณค่ายิ่ง สิ่งเหล่านี้ถ้าขาดการสืบทอดต่อไปยังคนรุ่นหลังก็จะทำให้สูญหายไป

3.5 การเป็นผู้ประกอบการและการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

1) แนวคิดเกี่ยวกับผู้ประกอบการ

Richard Cantillon ศึกษาทฤษฎีผู้ประกอบการ โดยใช้คำว่า “Entrepreneurs” เพื่ออธิบายบทบาทของผู้ประกอบการในทางเศรษฐศาสตร์ ความหมายของคำว่า ผู้ประกอบการ หมายถึงเจ้าของกิจการ ที่กล้ารับความเสี่ยง ต่อมานักวิชาการพยายามอธิบายความเป็นผู้ประกอบการเป็นผู้ส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐศาสตร์จากการทำกำไรโดยใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีและนวัตกรรมสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ของกิจการที่ตนเองดำเนินอยู่ (Aker, 2022; Bacigalupo, 2016; Boyatzis, 1982; Miller, 1983; Vora, 2012)

นักวิชาการไทยให้ความหมายของผู้ประกอบการว่าเป็นบุคคลผู้จัดตั้งและบริหารตนเองอย่างมีอิสระ พร้อมรับความเสี่ยงในการประกอบการ รวมทั้งโอกาสในการทำกำไร และการประคับประคองให้ธุรกิจที่ตั้งขึ้นมาเจริญรุ่งเรืองและเติบโต (ชุดิมา โอภาสานนท์, 2543; ชูชัย สมितिไกร, 2556; อาทิตย์ วุฒิกะโร, 2543) ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการเป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างความแตกต่างให้การดำเนินงานทางธุรกิจ โดยมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการก่อตั้งและดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่อง (บุญทวารณ วิงวอน, 2555)

จากความหมายของผู้ประกอบการที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ผู้ประกอบการ หมายถึงบุคคล ที่ริเริ่มการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดมูลค่าจากใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างรอบด้านและหลากหลาย และเป็นผู้รับความเสี่ยงอันจะเกิดขึ้นจากการดำเนินงาน เพื่อให้การประกอบกิจการบรรลุความสำเร็จ พบว่านักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหลากหลายทางความรู้และทักษะของผู้ประกอบการ ซึ่งผู้วิจัยแบ่งออกเป็น 1.ความรู้และทักษะในการบริหารจัดการการผลิต หมายถึง การจัดหาแหล่งทรัพยากรเพื่อใช้ในการผลิต การวางแผนการผลิต กระบวนการในการผลิต และ 2.ความรู้และทักษะในการจัดการการตลาดและการจัดจำหน่าย

หมายถึง วิธีการ และช่องทางในการนำเสนอสินค้าทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์ เพื่อเพิ่มโอกาสให้สินค้าสามารถขายได้มากขึ้น (Schumpeter, 2008) 3.ความรู้และทักษะในการแก้ไขปัญหา 4.ความรู้และทักษะในสิ่งที่จะประกอบการอย่างลึกซึ้ง ความรู้และทักษะทั้ง 4 ด้านเป็นความรู้พื้นฐานที่ผู้ประกอบการจำเป็นจะต้องมีเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบการ ความรู้ทั้ง 4 ด้านยังมีสอดคล้องกับโครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจ (Entrepreneurship Development Programme: EDP) ของกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม,2016 ที่ใช้พัฒนาผู้ประกอบการให้มีความรู้ความสามารถที่จำเป็นในการบริหารการจัดการ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในการประกอบธุรกิจหรือการประกอบการ (กระทรวงอุตสาหกรรม, 2562)

2) คุณลักษณะของผู้ประกอบการ

คุณลักษณะของผู้ประกอบการ หรือลักษณะเฉพาะของผู้ประกอบการที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเป็นลักษณะพิเศษเฉพาะของผู้ประกอบการคนนั้น ๆ เป็นลักษณะส่วนบุคคลที่สามารถช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการมองเห็นโอกาสทางธุรกิจและการดำเนินธุรกิจให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ธุรกิจสามารถเจริญเติบโตและประสบความสำเร็จได้ นอกจากนั้น คุณลักษณะของผู้ประกอบการยังช่วยให้พร้อมเผชิญกับความเสี่ยงในระดับปานกลาง หรือระดับที่ผู้ประกอบการได้คำนวณไว้แล้วอีกด้วย (วิมลวิภา เกตุเทียน, 2556) จากงานวิจัยของ ศรีธัญญา แสนคำ (2555) ที่ว่าผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะของผู้ประกอบการในระดับสูงจะสามารถทำให้ธุรกิจประสบความสำเร็จทั้งในด้านผลกำไร ยอดขาย และจำนวนลูกค้ามากกว่าผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะผู้ประกอบการต่ำกว่า

คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีผู้สรุปไว้ ดังนี้

Miller เริ่มศึกษาวิจัยลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วย 3 ประการ

1) การมีนวัตกรรม: การพัฒนานวัตกรรมของผลิตภัณฑ์มีส่วนสัมพันธ์กับการส่งเสริมสนับสนุนของผู้ประกอบการ เพื่อให้ธุรกิจประสบความสำเร็จจึงต้องสนับสนุนการสร้างนวัตกรรม ความมีนวัตกรรมจึงมีความเกี่ยวข้องกับลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ เนื่องจากแนวความคิดใหม่ ๆ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อตัวผู้ประกอบการมีส่วนร่วมในการสนับสนุน และผลักดันให้เกิดความคิดแปลกใหม่ ทำให้เกิดกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดผลิตภัณฑ์ (Product) บริการ (Service) หรือกระบวนการทำงาน (Process) ใหม่ ๆ ในการดำเนินธุรกิจ

2) ความกล้าเสี่ยง: เป็นสิ่งที่ผู้ประกอบการจะต้องเผชิญ เมื่อมีการตัดสินใจลงทุน หรือการดำเนินงานธุรกิจภายใต้สภาวะไม่แน่นอน การตัดสินใจและการปฏิบัติภายใต้ สถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอน หรืออาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นโดยมีระดับของความเต็มใจที่จะยอมรับความเสี่ยงต่อการสูญเสียทรัพยากรจำนวนมาก (Dess, 2005; D. Vora, Vora, J., & Polley, D., 2012)

3) การทำงานเชิงรุก: เป็นการแสดงออกถึงระดับความสามารถในการแข่งขัน และการทำงานอย่างมุ่งมั่นเมื่อต้องเผชิญกับการแข่งขัน ความก้าวร้าวในการแข่งขัน ความสามารถในการแข่งขัน ความพยายามในการแข่งขันกับคู่แข่งในธุรกิจ มีการตอบสนองต่อการแข่งขันที่รุนแรงเพื่อพัฒนาตำแหน่งของธุรกิจ หรือขจัดคู่แข่งในตลาด ความสามารถในการแข่งขันนั้นเป็นส่วนประกอบสำคัญของความสำเร็จทางธุรกิจ (Miller, 1983)

4) ความเป็นอิสระในการบริหารงาน: อิสระในการทำงานของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล เพื่อสร้างโอกาสจากแนวความคิดใหม่ ๆ ไปสู่ผลสำเร็จตามเป้าหมายของธุรกิจ (Bacigalupo, 2016; Baumol, 1990; Boyatzis, 1982; Bygrave, 2011; Covin, 1991; Dess, 2005; Gartner, 2010; Timmons, 2009; Vora, 2012; Wennekers, 2002)

Frese (2000) ได้ให้ความหมายของคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของผู้ประกอบการ ความมั่นคงสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ (Stability and Learning Orientation) คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์หรือความผิดพลาดที่เคยพบเจอ และต้องไม่มีความย่อท้อต่อสิ่งที่ เคยทำ หรือตัดสินใจผิดพลาดไป

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) คือ พฤติกรรมที่มีความสนใจหรือชอบในความท้าทาย โดยถือว่าความท้าทายเป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้สามารถทำงานได้ดีมากขึ้น

ความซื่อสัตย์ของผู้ประกอบการ (Personal Integrity) คือ การที่ผู้ประกอบการได้เรียนรู้ ถึงความน่าไว้วางใจ รวมถึงความเชื่อถือของลูกค้าและผู้จัดหาวัตถุดิบ

คตินิยมประเพณีและแนวความคิดสมัยใหม่ (Traditionalism and Modernism) คือ ทักษะคติที่มีต่อโลกธุรกิจ โดยมีความสนใจในเรื่องของธรรมเนียมประเพณี บริหารด้วยหลักของ ศาสนา จากคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการข้างต้น

แนวคิดดังกล่าวได้รับความนิยมนำมาใช้วัดความสำเร็จของธุรกิจอย่างแพร่หลายในประเทศไทย (ธารา ทวีโภค, 2558; พัชรมน ฐะธรรมานนท์ & กังวาน ยอดวิเศษศักดิ์, 2565; วิมลวิภา เกตุเทียน, 2556) ได้ที่ทำการผนวกคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ที่สอดคล้องกับบริบทของประเทศไทยมีดังนี้

ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ความมีนวัตกรรม (Innovation) ความกล้าเสี่ยง (Risk taking) การบริหารจัดการ (Business management) ความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ (Stability and learning orientation) ความใฝ่ใจในความสำเร็จ (Achievement orientation) ซึ่ง (บุริม โอทกานนท์, 2557) ได้กล่าวถึงความสำเร็จของธุรกิจในประเทศไทยต้องให้ความสำคัญกับมารยาทและการปฏิบัติตัวความอ่อนน้อม ไม่ถือตัว และมีความรู้สึกยินดีเมื่อต้องให้ไม่คิดว่าธุรกิจที่ทำอยู่เป็นงานที่ต้องทำ แต่เป็นงานที่อยากทำ

สามารถสรุปได้ว่า คุณลักษณะที่ทำให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จมีดังนี้ มีความอ่อนน้อม ไม่ถือตัว ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ความมีนวัตกรรม (Innovation) ความกล้าเสี่ยง (Risk taking) การบริหารจัดการ (Business management) ความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ (Stability and learning orientation)

3.6 ความสำคัญและบทบาทของผู้ประกอบการในการพัฒนาเศรษฐกิจ

บทบาทของผู้ประกอบการในการพัฒนาเศรษฐกิจนั้นไม่เพียงแต่มีความเกี่ยวข้องกับการลงทุนหรือรายได้เท่านั้น แต่ยังเป็นการเริ่มต้น และเปลี่ยนแปลงในการก่อตั้งโครงสร้างของธุรกิจและสังคม ไม่เพียงแต่การพัฒนาสินค้าหรือบริการใหม่ ๆ สำหรับตลาดเท่านั้น ยังรวมถึงการกระตุ้นผลของการลงทุนที่สร้างขึ้นใหม่เหล่านี้ ยังทำให้เกิดเป็นการสร้างอาชีพใหม่ การสร้างความต้องการใหม่ให้กับตลาด ซึ่งทำให้มีความเท่าเทียมกับการเจริญเติบโตของการลงทุนใหม่ ๆ และขยายไปถึงความสามารถในการเจริญเติบโตด้านการจัดหาทรัพยากร ทำให้เกิดการใช้จ่ายที่เกิดประโยชน์จากการใช้ความสามารถของผู้ประกอบการ (เยาวลักษณ์ เคลือบมาศ, 2551) ทำให้บุคคล ชุมชนเกิดรายได้จากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งในตนเองและชุมชน เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้เจริญเติบโต ทำให้ระบบเงินหมุนเวียน รัฐบาลไทยจึงเล็งเห็นความสำคัญและให้ความสำคัญจึงส่งเสริมการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อสร้างมูลค่าให้กับชุมชนทั้งตรง คือเกิดรายได้ และทางอ้อม คือ คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจในพื้นที่ การมุ่งสร้างวัฒนธรรมหรือสังคมผู้ประกอบการให้แพร่หลาย เพื่อเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศให้มีศักยภาพและมีประสิทธิภาพ พัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้า สามารถแข่งขันในเวทีโลกได้อย่างสมศักดิ์ศรี (สถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2561)

สามารถสรุปได้ว่าผู้ประกอบการเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการส่งเสริมเศรษฐกิจ และเป็นผู้ที่ช่วยให้บุคคล ชุมชน และสังคม เกิดการจ้างงาน มีรายได้ บุคคลและชุมชนสามารถนำรายได้ที่เกิดจากการประกอบการไปพัฒนาตนเอง สังคมต่อไป

3.7 ผู้ประกอบการผ้าทอมือของไทย

1) วิสาหกิจชุมชน (เสรี พงศ์พิศ, ม.ป.ป.)

วิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติหรือสร้างผลิตภัณฑ์หรือผลิตผลโดยครอบครัวในชุมชน องค์การชุมชน และเครือข่ายองค์การชุมชนเพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน โดยมีหลักการคิดที่สำคัญคือสร้างความหลากหลายของผลผลิตและผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัวสร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเองและมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมในชุมชนไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุดและไม่เอาเปรียบผู้บริโภค วิสาหกิจชุมชนเกิดจากการที่คนกลุ่มหนึ่งในชุมชนมารวมมือกันทำอะไรบางอย่างที่

เกี่ยวกับการผลิตการแปรรูปการจัดการทรัพยากรการจัดการทุนการจัดการตลาดโดยมีการซื้อขายในลักษณะสหกรณ์แต่แตกต่างกันที่ระเบียบและกฎเกณฑ์ซึ่งวิสาหกิจชุมชนเน้นการแบ่งปันการช่วยเหลือกันมากกว่าการแข่งขันวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหน่วยที่ทำให้เกิดความร่วมแรงร่วมใจการช่วยเหลือกันของคนในชุมชน พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ. ศ. 2562 ได้ให้ความหมายของคำว่า วิสาหกิจชุมชน (Community Enterprise) ไว้ว่าหมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกัน ประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชน (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548)

วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีลักษณะสำคัญอย่างน้อย 7 ประการ คือ

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
4. เป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นผสมผสานภูมิปัญญาสากล
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจหลัก
7. มีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมายผู้ที่ทำหน้าที่ในการดำเนิน

กิจการของวิสาหกิจชุมชน เรียกว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจชุมชนซึ่งหมายถึงผู้ประกอบการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้าการให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพันมีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคล หรือไม่เป็นนิติบุคคลเพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวชุมชนและระหว่างชุมชน (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2556)

2) โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (One Tambon One Product: OTOP)

OTOP โครงการที่รัฐบาลส่งเสริมให้ชาวบ้านในแต่ละตำบลสร้างอาชีพโดยการผลิตสินค้าเพื่อออกจำหน่ายโดยสร้างสินค้าให้เป็นสินค้าประจำตำบลนั้นๆ โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์เป็นแนวทางประการหนึ่งที่จะสร้างความเจริญแก่ชุมชนให้สามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนให้ดีขึ้นโดยการผลิตหรือจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้กลายเป็นสินค้าที่มีคุณภาพ มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์ของตนเองที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในแต่ละท้องถิ่นสามารถจำหน่ายในตลาดทั้งภายในและต่างประเทศโดยมีหลักการพื้นฐาน 3 ประการคือ

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่สากล (Local Yet Global)

2. พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์ (Self-Reliance-Creativity)

3. การสร้างทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource Development) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโครงการ OTOP จากนโยบายของรัฐบาลที่แถลงต่อรัฐสภาและตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติพ. ศ. 2544 กล่าวว่าการดำเนินงานโครงการ OTOP มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. สร้างงานสร้างรายได้แก่ชุมชน
2. สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนให้สามารถคิดเองทำเองในการพัฒนาท้องถิ่น
3. ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
5. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชนในการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

ชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

กิจกรรมหลักที่สำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ OTOP ดังนี้

1. ขยายสินค้าท้องถิ่นไปยังตลาดเป็นผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เพื่อเป็นการอนุรักษ์มีจุดเด่นเป็นเอกลักษณ์รวมทั้งการพัฒนาคุณภาพเพื่อขยายออกสู่ตลาดทุกระดับ
2. ผลิตและคิดค้นขึ้นเองโดยคนในชุมชนหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเป็นผู้ให้การสนับสนุนในด้านความรู้เทคโนโลยีเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นและการวิจัยที่ครบวงจร
3. สร้างบุคลากรที่มีคุณภาพของท้องถิ่นมีความรู้ความสามารถความคิดกว้างไกลมีการบริหารจัดการที่มุ่งเน้นการผลิตและบริการโดยคำนึงถึงผู้บริโภคเป็นหลัก

คณะกรรมการอำนวยการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์แห่งชาติได้กำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ OTOP โดยจัดให้มีโครงการการคัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP Product Champion: OPC) เพื่อสนับสนุนให้ผลิตภัณฑ์ชุมชนได้มีโอกาสพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานเพียงพอในการส่งออกได้ด้วยการคัดสรรผลิตภัณฑ์จากจังหวัดภาคและประเทศรวมทั้งมีการเชื่อมโยงมาตรฐานสินค้าจากระดับภูมิภาคสู่สากล (Local Links-Global Realties) ผลิตภัณฑ์ที่เข้าร่วมคัดสรรในโครงการ OPC แบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่มประเภทคือ

1. ประเภทอาหารหมายถึงผลผลิตทางการเกษตรและอาหารแปรรูปซึ่งได้รับมาตรฐานอย. GAP GMP HACCP Qmark มผช. มอก. มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ฮาลาลและมีบรรจุภัณฑ์เพื่อการจำหน่ายทั่วไป

2. ประเภทเครื่องตีหมายถึงผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องตีที่มีแอลกอฮอล์ ได้แก่ สุราแช่สุรากลั่นเช่นสาโทอุไวน์เหล้าขาว 35-40 ดีกรีเป็นต้นและเครื่องตีที่ไม่มีแอลกอฮอล์ได้แก่ผลิตภัณฑ์เครื่องตีประเภทพร้อมตีผลิตภัณฑ์ประเภทขงละลายและผลิตภัณฑ์ประเภทขงเช่นน้ำผลไม้ น้ำสมุนไพรชิงผงสำเร็จรูปมะตูมผงชาใบหม่อนชาจีนเป็นต้น

3. ประเภทผ้าเครื่องแต่งกายหมายถึงผ้าทอและผ้าถักจากเส้นใยธรรมชาติหรือเส้นใยสังเคราะห์รวมทั้งเสื้อผ้า / เครื่องนุ่งห่มและเครื่องแต่งกายที่ใช้ประดับตกแต่งประกอบการแต่งกายทั้งเพื่อประโยชน์ในการใช้สอยและเพื่อความสวยงาม

4. ประเภทของใช้ / ของตกแต่ง / ของที่ระลึกหมายถึงผลิตภัณฑ์ที่มีไว้ใช้หรือตกแต่งประดับในบ้านหรือสถานที่ต่างๆเช่นเครื่องใช้ในบ้านเครื่องครัวเครื่องเรือนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการใช้สอยหรือประดับตกแต่งหรือให้เป็นของขวัญเพื่อให้ผู้รับนำไปใช้สอยในบ้านตกแต่งบ้านรวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นและผลิตภัณฑ์นั้นต้องไม่ผลิตโดยใช้เครื่องจักรเป็นหลักและใช้แรงงานคนเป็นส่วนเสริมหรือไม่ใช้แรงงานคน

5. ประเภทสมุนไพรที่ไม่ใช่อาหารหมายถึงผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรหรือมีสมุนไพรเป็นส่วนประกอบอ้างการใช้ประโยชน์และอาจส่งผลต่อสุขภาพ ได้แก่ ยาจากสมุนไพรเครื่องสำอางสมุนไพรวัตถุดิบที่ใช้น้ำยาในโรงงานเช่นน้ำยาล้างจานสมุนไพรสมุนไพรไล่หรือกำจัดแมลงและรวมถึงผลิตภัณฑ์จากสมุนไพรที่ใช้ทางการแพทย์

ทั้งนี้มีการแยกคุณภาพและมาตรฐานผลิตภัณฑ์ตามระดับผลิตภัณฑ์ (Product Level) ซึ่งแบ่งเป็น 5 ระดับตั้งแต่ระดับ 1-5 ดาวตามค่าคะแนนซึ่งกำหนดคะแนนรวมไว้ 100 คะแนน

1. ระดับ 5 ดาว (ได้คะแนนตั้งแต่ 90 คะแนนขึ้นไป) เป็นสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐานหรือมีศักยภาพในการส่งออก

2. ระดับ 4 ดาว (ได้คะแนนตั้งแต่ 80-89 คะแนน) เป็นสินค้าที่มีศักยภาพเป็นที่ยอมรับระดับประเทศและสามารถพัฒนาสู่สากลได้

3. ระดับ 3 ดาว (ได้คะแนนตั้งแต่ 70-79 คะแนน) เป็นสินค้าระดับกลางที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 4 ดาว

4. ระดับ 2 ดาว (ได้คะแนนตั้งแต่ 50-69 คะแนน) เป็นสินค้าที่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 3 ดาวมีการประเมินศักยภาพเป็นระยะ

5. ระดับ 1 ดาว (ได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน) เป็นสินค้าที่ไม่สามารถพัฒนาสู่ระดับ 2 ดาวได้เนื่องจากมีจุดอ่อนมากและยากต่อการพัฒนา (กรมการพัฒนาชุมชน, 2566)

(1) ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ OTOP แบ่งเป็น 3 ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 กลุ่มผู้ผลิตชุมชน หมายถึง ผู้ผลิตผู้ประกอบการที่มีลักษณะเป็นกลุ่มคนที่ได้รวมตัวกันภายในชุมชนเพื่อผลิตสินค้าบริหารจัดการและร่วมรับผลประโยชน์

ประเภทที่ 2 ผู้ผลิตชุมชนที่เป็นเจ้าของรายเดียว หมายถึง ผู้ผลิตผู้ประกอบการที่เป็นบุคคลบุคคลหนึ่งในชุมชนที่ผลิตสินค้าที่แสดงความเป็นไทยหรือภูมิปัญญาไทยและมีความเชื่อมโยงกับชุมชน

ประเภทที่ 3 ผู้ผลิตที่เป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หมายถึง ผู้ผลิตผู้ประกอบการที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลซึ่งผลิตสินค้าที่แสดงความเป็นไทยหรือภูมิปัญญาไทยและมีความเชื่อมโยงกับชุมชน

3) ผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือในประเทศไทย

(1) ชุมชนทอผ้าในภาคเหนือ : ชุมชนหัตถกรรมผ้าทอไทลื้อบ้านเกิด จังหวัดน่าน

ผ้าชิ้นไทลื้อเมืองน่านมีเอกลักษณ์ภูมิปัญญาที่ใช้เทคนิคการทอหลากหลาย ตั้งแต่การขีดการมัดก่าน หรือมัดหมีเส้นพุ่ง การยกดอก การยกมุม การเกาะล้วง ซึ่งมีรูปแบบที่เฉพาะตามลักษณะของกระบวนการทอ ซึ่งลายน้ำไหลถือได้ว่าเป็นผ้าทอเมืองน่านอันเลื่องชื่อที่เกิดจากเทคนิคเกาะล้วงด้วยฝ้ายพื้นบ้านมีสีสันสะดุดตา ส่วนผ้าชิ้นคำเคิบมีการทอแทรกเส้นไหม (ทอง) คำ ที่เรียกว่าคำเคิบ ลงไปในการทอผืนผ้าชิ้นด้วย

(2) ชุมชนหัตถกรรมบ้านศรีดอนชัย เชียงราย : ผ้าชิ้นไทลื้อที่บ้านศรีดอนชัย อำเภอเชียงของ เป็นชุมชนทอผ้าที่โดดเด่น สดใส สร้างสรรค์เป็นลวดลายอันเป็นเอกลักษณ์ เช่น ลายเกาะยอด ลายเกาะกันต่อ ลวดลายส่วนใหญ่จะอยู่ตรงช่วงกลางของตัวชิ้น ส่วนตีนชิ้นจะเป็นสีพื้น ทั้งนี้ลวดลายขวางบนชิ้นจะเกิดจากเส้นพุ่ง ใช้เทคนิคการทอแบบเกาะ (ล้วง) เป็นลวดลายเรขาคณิต นิยมใช้สีเหลือง ฟ้า เขียว และชมพูสด ผ้าชิ้นเชียงของจะทอด้วยผ้าฝ้ายทั้งผืน ความหลากหลายของสีสันทำให้ผ้าชิ้นไทลื้อเชียงของมีความทันสมัย สวมใส่ได้ทุกเพศทุกวัย

(3) ชุมชนหัตถกรรมบ้านหาดบ้าย จังหวัดเชียงราย: เป็นชุมชนผ้าทอมือที่โดดเด่นด้วยเอกลักษณ์จก 3 ดอก คือ การใช้เทคนิคการจกดอก ทอสลับเป็นชั้นๆ ทอสลับกับลวดลาย 5 ลาย ได้แก่ ลายขอเครือ ลายตาไก่ ลายดอกกาบ เน้นที่มีสีสันสดใส เป็นชุมชนที่รักษาอัตลักษณ์ความเป็นวิถีไทลื้อดั้งเดิมไว้อย่างงดงาม รวมถึงภูมิปัญญาการทอผ้า การแต่งกาย ภาษาพูดและวัฒนธรรมประเพณีต่างๆ พร้อมกับการพัฒนาสร้างสรรค์ลวดลายของผ้าให้ทันสมัยและใช้สีที่สะดุดตา

(4) ชุมชนหัตถกรรมทอผ้าบ้านหลายแก้ว อำเภอดอยเต่า จังหวัดเชียงใหม่ : เป็นชุมชนทอผ้ากะเหรี่ยง เป็นชุมชนสืบสานการทอผ้ากะเหรี่ยงโดยมีเด็กและเยาวชนเป็นผู้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ โดยมีผู้นำชุมชนเป็นให้ความสำคัญและผู้สูงอายุทำหน้าที่เป็นคนสอนทอแม่ ชุมชนบ้านหลายแก้วยังเป็นชุมชนที่อนุรักษ์วัฒนธรรมกะเหรี่ยง และชนกลุ่มน้อย โดยคนในชุมชนทุกคนสามารถพูดได้ทั้งภาษาภาคกลาง ภาษาเหนือ และภาษาพื้นเมือง และเราจะยังว่าคนในชุมชนนิยมสวมใส่ผ้าที่ตนเองทอเพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้ตนเองและยังเป็นแบบอย่างให้กับคนในครอบครัวด้วย นอกจากนี้ชุมชนยังมีการรวมกลุ่มการทอเพื่อนำผ้าที่ทอมาเป็นสินค้าสร้างรายได้ โดยเอกลักษณ์ของผ้าทอกะเหรี่ยงจะเป็นผ้าทอที่ใช้วัตถุดิบจากธรรมชาติทั้งหมด

(5) ชุมชนทอผ้าในภาคกลาง ชุมชนหัตถกรรมบ้านผาทั่ง : จังหวัดอุทัยธานี ผ้าทอลาวครึ่ง ผ้าจกตีนแดง เส้นของผ้าทอลาวครึ่งอยู่ที่การจกด้วยลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น ลายพญานาคล้อมเพชรแต่งด้วยดอกดาวน้ำไหล ลายลูกมอม เป็นต้น และการเลือกคู่สีที่สวยงาม หากเป็นผ้าชิ้นตีนแดงใช้สี 5 สีในการทอโดยเพื่อคงแบบไว้ตามภูมิปัญญาการทอผ้าจากบรรพบุรุษ และชุมชนแห่งนี้มีความโดดเด่นที่การย้อมสีจากธรรมชาติ จะเห็นได้ว่ากระบวนการทอผ้าไม่สามารถทำได้เพียงคนเดียว คนในชุมชนจึงต้องเข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอนไม่ว่าตั้งแต่การทอ จาคที่ข้าพเจ้าได้ลงพื้นที่ไปพูดคุยพบว่าในขณะที่นั่งคุยกันอยู่คนป่าทอผ้าไปด้วยและเมื่อเมื่อยก็จะลุกขึ้นผลัดให้เพื่อนอีกคนมาเปลี่ยนกัน และจึงกลับมาทอใหม่หลังจากหายเมื่อย

(6) ชุมชนหัตถกรรมบ้านหนองขาว จังหวัดกาญจนบุรี : ชุมชนแห่งนี้มีการทอผ้าขาวม้าที่โด่งดังมาตั้งแต่ในอดีต ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนที่เมื่อขับรถเข้าไปบริเวณหน้าบ้านหรือบริเวณบ้านที่มีพื้นที่จะมีที่ทอผ้าวางอยู่ในทุกหลังไม่เฉพาะแต่บ้านที่มีผู้หญิงเท่านั้น ผู้ชายในหมู่บ้านนี้ก็ทอผ้าขาวม้าผลิตภัณฑ์ที่โด่งดังเป็นที่รู้จักของคนภายนอกคือ “ผ้าขาวม้าร้อยสี” ด้วยความสงสัยจึงสอบถามไปว่าเราใช้ด้ายทอถึงร้อยสีเลยหรือคะ กลับได้คำตอบของทำคำว่าร้อยสี หมายถึงการใช้สีหลากหลายสีในการทอไม่ใช่แบบที่ผู้วิจัยเข้าใจ และเอกลักษณ์ของผ้าขาวม้าของบ้านหนองขาว คือ ที่ชายผ้าขาวม้าจะมีตาจกอยู่ทั้งสองข้าง ซึ่งเป็นเทคนิคการสร้างลายยกใหญ่และลายยกเล็ก ซึ่งจะยกสองเที่ยว แล้วเปลี่ยนกระเดื่อง

(7) ชุมชนทอผ้าในภาคใต้ : ชุมชนหัตถกรรมผ้าทอพื้นเมือง ตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา เป็นผ้าพื้นเมืองที่มีชื่อเสียงของจังหวัดสงขลา ที่มีความประณีตและสีสันที่สวยงามโดยมีการทอยกดอกที่มีลวดลายอ่อนนุ่ม ถือเป็นสัญลักษณ์หัตถกรรมพื้นบ้านของภาคใต้ ผ้าทอเกาะยอทอมาจากเส้นใยฝ้ายที่มีเนื้อแน่น ลวดลายไม่ซับซ้อน เป็นลวดลายที่เกิดจากการขีด ทอด้วยมือและแบบเหยียบตะกอยกเส้นขึ้น-ลง ทำให้เกิดลายตารางคล้ายกับผ้าขาวม้า จุดเด่นของผ้าทอเกาะยอ จึงอยู่ที่มีลายในเนื้อผ้าที่ขึ้นขึ้นมามีลายเส้นละเอียดสวยงามและมีความคงทน การทอผ้าของชาวเกาะยอนั้น ได้รับการถ่ายทอดจากคนไทยเชื้อสายจีนที่อพยพเข้ามาในพื้นที่เป็นผู้สอนการทอให้กับชาวบ้านในบริเวณนั้น

(8) ชุมชนหัตถกรรม บ้านพุมเรียง ตำบลพุมเรียง อำเภอไชยา จังหวัดสุราษฎร์ธานี : ผ้าพุมเรียง เป็น ผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมที่ทอโดยช่างทอผ้า ผ้าทอชื่อเสียงในการทอผ้ายกดอกเป็นลวดลายต่างๆ ทั้งที่ทอยกดอกเต็มผืนผ้า และชนิดที่ยกดอกเฉพาะเชิงผ้า หรือยกดอกตีนเงินตีนทอง ซึ่งนิยมทอกันมาแต่โบราณ เป็นผ้าที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนมาโดยตลอด

(9) ชุมชนบ้านนาหมื่นศรี ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอเมือง จังหวัดตรัง : ผ้าเป็ยบ้านนาหมื่นศรี ผ้าสำหรับพาดไหล่ของชาวบ้านนาหมื่นศรี ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอเมือง จังหวัดตรัง มักทอเป็นผืนสี่เหลี่ยมผืนผ้า หน้าแคบ ชายผ้าทั้งสองข้างทอเป็นผ้าพื้นสีแดง กลางผ้าทอยกเป็นสี่เหลี่ยมและแดง

เป็นลายเรขาคณิต เช่น ลายลูกแก้ว ลายขอ เป็นต้น ผ้าเบี่ยงใช้ห่มเฉียงไหล่ หรือพาดไหล่ในงานพิธีต่าง ๆ

(10) ชุมชนผ้ายกนครศรีธรรมราช : เป็นชุมชนทอผ้าเป็นลวดลาย ด้วยการยกและข่มเส้นยืนขึ้นหรือลงไม่สม่ำเสมอ และเพิ่มเส้นพุ่งเป็นสองเส้น หรือมากกว่าสองเส้นเข้าไป เพื่อให้เกิดลวดลายนูนหรือเพิ่มดินเงินดินทองเข้าไปให้สวยงามขึ้น ผ้ายกมักทอเป็นเส้นเล็ก ๆ คล้ายดอกเรียงกันไปบนหน้าผ้า บางทีเรียกผ้ายกดอก หรือผ้ายก ผ้ายกเมืองนครเป็นผ้ายกที่มีชื่อเสียงมาแต่โบราณ

(11) ชุมชนทอผ้าในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : ชุมชนหัตถกรรมทอผ้าแพรวา บ้านโนนอำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นชุมชนที่ประวัติความเป็นมาของชาวผู้ไทที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยตั้งแต่ปี 2400 ทำให้ชุมชนแห่งนี้มีวัฒนธรรมประเพณีที่สืบทอดกันมาตามแบบฉบับชาวผู้ไท โดยเฉพาะการทอผ้าไหมแพรวา ที่ได้รับสมญานามว่าเป็น ราชนิแห่งผ้าไหม คนในชุมชนแห่งนี้แม้จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมแต่ก็ทอผ้าร่วมไปด้วย ผ้าแพรวานอกจากจะสร้างความสามารถให้กับชุมชนแล้วยังสร้างความเข้มแข็งกับกับท้องถิ่นให้เกิดรายได้สามารถดูแลตนเองอย่างยั่งยืน

(12) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติหนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ : ชุมชนแห่งนี้เกิดขึ้นจากการย้ายถิ่นฐานจากหลากหลายพื้นที่ มารวมตัวกับบริเวณพื้นที่หนองบัวแดงอันเป็นอุดมสมบูรณ์ทำให้เกิดการผสมผสานทางวัฒนธรรม สร้างเอกลักษณ์ชุมชนผ้าทอมือย้อมสีธรรมชาติ ด้วยการนำสิ่งของจากทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน มาเป็นวัตถุดิบในการทอ เป็นชุมชนที่สะท้อนแนวคิดการอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้อย่างกลมกลืน

(13) ชุมชนหัตถกรรมผ้าโฮล บ้านนาดี อำเภอลำสนธิ จังหวัดสุรินทร์ : กลุ่มมัดหมี่โฮลโบราณ ทอผ้าธรรมชาติตั้งอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ อยู่ในเขตของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้ที่มีวัฒนธรรมอันเก่าแก่ได้รับอิทธิพลมาจากศิลปะเขมรโบราณ ที่ถ่ายทอดผ่าน การทอผ้ามัดหมี่โฮล ซึ่งเป็นการทอผ้าที่ขึ้นชื่อของพื้นที่นี้ การร่วมมือร่วมใจกันอนุรักษ์การทอผ้ามัดหมี่โฮลโบราณที่มีดลายและย้อมเส้นด้วยสีธรรมชาติ อันเป็นภูมิปัญญาที่สืบทอดกันมาที่กำลังจะสูญหายจากการเข้ามาแทนที่ของเส้นใยสังเคราะห์ พัฒนาคิดค้นลวดลายใหญ่ ๆ และพื้นคินลวดลายโบราณให้กลับมาโลดเล่นบนผืนผ้าอีกครั้ง ความรวมแรงรวมใจของคนในชุมชนช่วยสร้างในชุมชนทอผ้าแห่งนี้เป็นที่รู้จักทั้งในด้านคุณภาพและความสวยงามของเส้นไหม และความสร้างสรรค์ของผลงานด้วยตราพระราชทานนกยูงสีทอง การรวมตัวของคนในชุมชนเพื่อพัฒนาเส้นไหม ทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งยังมีเครือข่ายการทอผ้าและมัดหมี่มากขึ้น

(14) กลุ่มทอผ้าไหมยกทองจันทร์โสมมา บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ : กลุ่มทอผ้าแห่งนี้มีชื่อเสียงจากการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมทอผ้ายกทองแบบราชสำนักโบราณ ที่ต้องใช้ที่ทอผ้าพิเศษ

อาศัยการสอดประสานฝีมือของช่างทอและผู้ช่วยรวม 4 คนเพื่อให้ถักทอเส้นไหมผ่านไม้ตะกอนับพันให้ออกมาเป็นลวดลายที่งดงามบนผืนผ้า

สามารถสรุปได้ว่าชุมชนผ้าทอมือหมายถึงชุมชนที่มีการอนุรักษ์การทอผ้า และทอผ้าเป็นอาชีพหลักและอาชีพเสริมมีการรวมตัวของคนในชุมชนในการร่วมกันผลิต และจัดจำหน่าย และถ่ายทอดแบ่งปันความรู้ที่เกี่ยวข้องของการทอผ้าในแต่ละภูมิภาคของประเทศ

4) เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน

เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทาน เป็นเครื่องหมายรับรองคุณภาพมาตรฐานทั่วไปหรือสมัครใจสำหรับผ้าไหมไทยที่ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัญลักษณ์ตรานกยูงไทยให้เป็นเครื่องหมายรับรองคุณภาพมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทย (สำนักอนุรักษ์และตรวจสอบมาตรฐานหม่อนไหม, 2537a) โดยรับรองคุณภาพวัตถุดิบ (ชนิดเส้นไหม) และกระบวนการผลิตผ้าไหม ภายใต้การกำกับดูแลของกรมหม่อนไหม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์โดยกรมหม่อนไหมจะติดดวงตรานกยูงพระราชทานให้กับผ้าไหมไทยที่ผ่านการตรวจสอบรับรองตามระเบียบข้อบังคับของกรมหม่อนไหม ที่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายรับรองผ้าไหมไทย ตามบทบัญญัติมาตรา 82 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 กับกรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์เครื่องหมายรับรองผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยตรานกยูงพระราชทานแบ่งเป็น 4 ชนิด คือ นกยูงพระราชทานสีทอง นกยูงพระราชทานสีเงิน นกยูงพระราชทานสีน้ำเงิน และ นกยูงพระราชทานสีเขียว (สำนักอนุรักษ์และตรวจสอบมาตรฐานหม่อนไหม, 2537b) และเป็นการแก้ไขปัญหาการแอบอ้างนำคำว่า "ไหมไทย (Thai Silk)" ไปใช้เพื่อการค้า อีกทั้งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค โดยเครื่องหมายรับรองตรานกยูงพระราชทานที่จะให้ผู้ผลิตนั้น จะเน้นคุณสมบัติของวัตถุดิบและกรรมวิธีการผลิตเป็นหลักดังนี้

Royal Thai Silk : นกยูงสีทอง

ใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านเป็นทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน เส้นไหมต้องสาวด้วยมือผ่านพวงสาวลงภาชนะ ทอด้วยกี่ทอมือแบบพื้นบ้านชนิดพุ่งกระสวยด้วยมือ ย้อมด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น

Classic Thai Silk : นกยูงสีเงิน

ใช้เส้นไหมพันธุ์ไทยพื้นบ้านหรือพันธุ์ไทยปรับปรุงเป็นเส้นพุ่งและ/หรือเส้นยืนเส้นไหมต้องสาวด้วยมือ ทอด้วยกี่ทอมือย้อมด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมีที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น

Thai Silk : นกยูงสีน้ำเงิน

ใช้เส้นไหมแท้เป็นทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน ทอด้วยกี่แบบใดก็ได้ย้อมด้วยสีธรรมชาติ หรือสีเคมีก็ได้ต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น

Thai Silk Blend : นกยูงสีเขียว

ใช้เส้นไหมแท้เป็นส่วนประกอบหลัก มีเส้นใยอื่นเป็นส่วนประกอบรอง ต้องระบุ ส่วนประกอบของเส้นใยอื่นให้ชัดเจนทอด้วยกี่แบบใดก็ได้ ย้อมด้วยสีธรรมชาติ หรือ สีเคมีก็ได้ ต้องผลิตในประเทศไทยเท่านั้น

ตอนที่ 5 การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม (Participation) การร่วมมือ (Collaboration) ของบุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) กับปัญหาที่ต้องการแก้ไข โดยที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการปรับปรุงปัญหาให้ดีขึ้น (Improve) เพื่อการเปลี่ยนแปลง (Change) การสร้างความรู้ใหม่ (Constructive new knowledge) โดยการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะต้องบูรณาการ ความรู้กับการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นตามสภาพจริง นอกจากนั้นในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ นักวิจัยต้องใช้ หลักการทำงานแบบหุ้นส่วน (Partnership) มีความเชื่อร่วมกันระหว่างนักวิจัยกับผู้ร่วมวิจัย เป็นการปลดปล่อยให้เกิดความอิสระ (Emancipation) นักวิจัยกับผู้ร่วมวิจัยมีอำนาจหน้าที่เท่าเทียมกัน เป็น กระบวนการที่เป็นพลวัต สามารถออกแบบการเก็บข้อมูลทั้งปริมาณและคุณภาพ ทำให้ตอบโจทย์ ปัญหาวิจัยได้ครอบคลุมและนำไปปฏิบัติได้จริง มีข้อตกลงเบื้องต้นที่สำคัญ 3 ประการ คือ 1. ผู้ปฏิบัติ เป็นผู้วิจัย 2. วิธีวิทยายืดหยุ่นและการพัฒนาต่อเนื่องปรับตามสถานการณ์ 3. เป้าหมายเพื่อการ ปรับปรุงให้ดีขึ้นโดยการเรียนรู้ร่วมกัน (Carr, 1986)

5.1 ความหมายและวัตถุประสงค์ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

นักวิชาการให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการทั้งของไทยและต่างประเทศพอสรุปได้ ดังนี้ Holloway (2010) และศิริพร จิรวุฒน์กุล(2546) ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแสวงหา ความรู้ภายใต้การดำเนินการอย่างเป็นหุ้นส่วนระหว่างนักวิจัยกับพื้นที่ เพื่อตรวจสอบประเด็นและ ปัญหา เป็นการนำความคิดไปปฏิบัติผ่านกระบวนการที่เป็นวงจร ซึ่งแต่ละวงจะขึ้นกับวงก่อนหน้า

การวิจัยเชิงปฏิบัติการไม่ใช่วิธีการวิจัยบริสุทธิ์ แต่เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา และนักวิจัยสามารถใช้วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูลได้หลากหลายวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นทั้งการวิจัยและการปฏิบัติการ พัฒนากิจกรรมโดยการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง (Improving by changing) โดยบุคคลที่เผชิญกับปัญหานั้นๆเอง เป็นรูปแบบของการทำความเข้าใจในการปรับปรุงสถานการณ์เฉพาะที่พบว่ามีปัญหา เพื่อต้องการพัฒนา หาหลักการ เหตุผลและวิธีการปฏิบัติงานเพื่อการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานนั้นและขณะเดียวกันก็เป็นการพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานนั้น ๆ ขณะนี้ Streubert and Carpenter (1999) การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการวิจัยที่เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง วิธีการปฏิบัติการอย่างเป็นระบบระเบียบ (Improve practice and systematically) และเป็นการศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์เฉพาะนั้น ๆ พร้อมทั้งมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบของการแก้ปัญหาและได้คำตอบในการแก้ปัญหา ดังนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงมีความแตกต่างไปจากการแก้ปัญหาประจำวันเพราะมีการใช้วิธีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ มีการศึกษาปัญหาอย่างเป็นระบบ และกระบวนการแก้ปัญหาที่ใช้หลักทฤษฎีเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นให้เกิดความร่วมมือกันในการที่จะทำให้คนเห็นปัญหา และวางเป้าหมายในการแก้ปัญหาไปด้วยกัน ต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างนักวิจัยกับผู้รับบริการ เน้นให้เห็นความสำคัญของการเรียนรู้กันในกระบวนการวิจัย (พิชิต ฤทธิ์จรรยา, 2561) การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นศึกษาสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ที่เป็นจริงเพื่อทำความเข้าใจ ปรับปรุง และพัฒนาคุณภาพของการปฏิบัติงานมุ่ง ด้วยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ และตีความหมายอย่างมีระบบ และยืดหยุ่น อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องตลอดกระบวนการวิจัย มีเป้าหมายที่จะแก้ปัญหา เน้นที่การสร้างการเปลี่ยนแปลง นำมาประมวลเป็นแนวคิด หลักการและสร้างเป็นทฤษฎีได้เพื่อตอบสนองต่อความต้องการเกิดความเข้าใจดีขึ้น

กล่าวโดยสรุปว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการแก้ไขปัญหาตามสภาพจริงที่เกิดขึ้นจากการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องตลอดกระบวนการวิจัย ด้วยการศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และตีความหมายอย่างมีระบบ และการดำเนินการที่ยืดหยุ่น เพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลง

5.2 รูปแบบและลักษณะสำคัญของวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีรูปแบบงานวิจัยที่มีพื้นฐานเชิงปรัชญา แนวคิด โดยเฉพาะการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่มีความเชื่อมโยงกับฐานคิดสังคมศาสตร์ เชิงวิพากษ์ที่มีแนวคิดจากปรัชญาแนวมาร์กซิส (Marxism) จึงเน้นกระบวนการเปลี่ยนแปลงบนพื้นฐานความเสมอภาค ลักษณะพิเศษของการวิจัยเชิงวิพากษ์วิธีวิทยา จึงใช้เทคนิคการสะท้อนตนเอง หรือ อัตวิพากษ์ (reflexive method) และวิภาษวิธี (dialectic technique) ลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการมีลักษณะเป็นวงจร คือ การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผล เป็นวงจรซ้ำๆ ประดุจเกลียว จนกว่าจะแก้ปัญหา

ได้ (P - A - O - R) หรือเรียกว่า praxiology คือ วิธีการวิจัยที่เชื่อมโยง การปฏิบัติ และการสะท้อนความคิด การวิจัยเชิงปฏิบัติการมี 2 ชั้น คือ การวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาและการวิจัยเชิงปฏิบัติการแนวรุกเน้นความสัมพันธ์ของการวิพากษ์ความรู้และความเชื่อเดิมนอกจากนี้ยังการวิจัยเชิงปฏิบัติการรูปแบบต่าง ได้แก่ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (action research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์ (critical action research) การวิจัยปฏิบัติการเชิงสะท้อน (praxis research) การวิจัยปฏิบัติการเชิงตีความ (hermeneutically-oriented action research) และการวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ (collaborative action research) (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์,2555)

ลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการ (ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์,2555)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเริ่มจากการปรับปรุงงานของตน แล้วขยายวงกว้างออกไปเพื่อเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รับรู้ร่วมมือกันแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ดังนั้น ลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นงานที่ปฏิบัติอยู่ลงมือดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลายแต่มุ่งเป้าหมายเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขกระบวนการดำเนินการเป็นผ่านวงจรต่อเนื่องเป็นระบบสอดคล้องรองรับกันมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องต่อเนื่องกันจนเกิดผลการเปลี่ยนแปลงขึ้นผลการวิจัยตอบสนองทันทีทันเหตุการณ์ในขณะปฏิบัติงาน การวิจัยจึงให้ความสำคัญกับข้อมูลเชิงคุณภาพ

การดำเนินการกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องกับงานหรือผู้ร่วมงานรับรู้ เข้ามามีส่วนร่วมช่วยกันแลกเปลี่ยนความเห็น วิพากษ์วิจารณ์ถึงกระบวนการปฏิบัติงานและผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ และให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม (participation) เพราะการมีส่วนร่วมทำให้เกิดข้อมูลผู้ปฏิบัติลงมือทำ เพื่อหวังผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง

สรุปลักษณะสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการ เป็นวงจรที่สอดคล้องในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาพร้อมผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบสนองการแก้ไขปัญหาให้ทันเหตุการณ์ เน้นการมีส่วนร่วมในการดำเนินการแก้ไขปัญหา เพื่อช่วยกันแลกเปลี่ยนความเห็นถึงกระบวนการปฏิบัติงานและผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ

5.3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis and McTaggart

Kemmis (1988) เป็นผู้ขยายแนวคิดกระบวนการวิจัยปฏิบัติการของ Lewin ให้เห็นเด่นชัดขึ้นเป็นวงจรการวิจัยที่เป็นขดเกลียว 4 ขั้นตอนประกอบด้วย การวางแผน (plan) การปฏิบัติตามแผน (act) การสังเกตผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ (observe) และการสะท้อนผลต่อการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติ (Reflect) เป็นวงจรที่มีเรียกอว่า PAOR

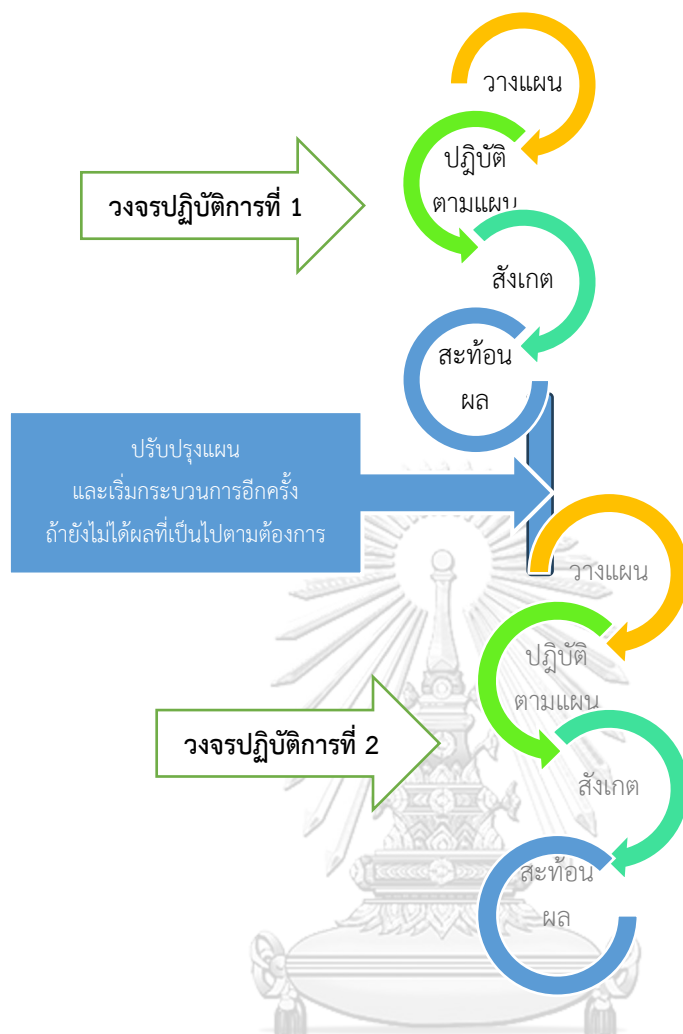
1. การวางแผน (Plan) เป็นการศึกษาสภาพ ปัญหาของการปฏิบัติการ หาแนวทางปฏิบัติซึ่งตั้งอยู่บนความคาดหวัง เป็นการมองเหตุการณ์ทางสังคมที่ไม่สามารถจะกำหนดล่วงหน้าได้ แผนต้องมีความยืดหยุ่นเพื่อที่จะปรับให้เข้ากับความเป็นไปและความเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ กิจกรรมหรือการปฏิบัติที่กำหนดไว้ในแผนจะต้องมี 2 ลักษณะคือ (1) จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในสภาพจริง เช่น เกี่ยวกับสภาพการณ์ของสิ่งต่าง ๆ และการเมือง (2) กิจกรรมที่ถูกเลือกมากำหนดในแผน จะต้องได้รับเลือกมาจะช่วยให้เกิดพลังในการปฏิบัติที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงกว่า การศึกษาในส่วนของกระบวนการวางแผนนั้น ผู้ร่วมงานจะต้องให้ความร่วมมือ ร่วมใจในการอภิปราย ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์และปรับปรุงการกำหนดแผนงานที่จะสามารถปฏิบัติได้จริงในสถานการณ์ปัจจุบัน

2. การปฏิบัติ (Act) เป็นการปฏิบัติงานจากแนวความคิดหลากหลายและดำเนินการตามแนวที่ได้วางแผนไว้อย่างมีเหตุผลและมีการควบคุม แผนที่วางไว้สำหรับการปฏิบัติจะต้องสามารถแก้ไขได้ โดยการกำหนดให้มีความยืดหยุ่นและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงการให้ข้อมูลจากกิจกรรมก่อนหน้านั้น จะต้องต่อเนื่องและนำมาใช้ในกิจกรรมต่อไป ลักษณะอย่างหนึ่งว่าการวิจัยปฏิบัติการแตกต่างไปจากการปฏิบัติในสถานการณ์ทั่ว ๆ ไป ก็คือ วิจัยปฏิบัติการนั้นมีการสังเกตได้ ผู้ปฏิบัติงานมุ่งที่จะรวบรวมหลักฐานข้ออ้างอิงเกี่ยวกับการกระทำของตนเพื่อที่จะสามารถประเมินได้อย่างตลอดในการเตรียมพร้อมเพื่อการประเมินนั้น

3. การสังเกต (observe) ทำหน้าที่เก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลที่ได้จากการปฏิบัติงานอย่างมีรายงานหลักฐานเชิงวิจารณ์ การสังเกตจะช่วยมองไปข้างหน้าโดยเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะสะท้อนเหตุการณ์ในปัจจุบัน แต่จะมากขึ้นในลักษณะของเหตุการณ์ในอนาคตอันใกล้ที่ดำเนินการต่อเนื่องกับเหตุการณ์ปัจจุบันการสังเกตอย่างรอบครอบและระมัดระวังเป็นสิ่งจำเป็นเนื่องจากการปฏิบัตินั้นจะมีข้อจำกัดจากการบีบบังคับของสภาพความเป็นจริงและข้อขัดข้องทั้งหมดเหล่านี้จะไม่เคยชัดเจนและบอกให้รู้ล่วงหน้าได้เลย การสังเกตจึงต้องมีการวางแผนจนกระทั่งได้ข้อมูลเป็นเรื่องราวสะท้อนต่อเนื่องและสอดคล้องต่อกันแต่จะต้องไม่เป็นแผนการที่แคบจนเกินไป ข้อมูลจากการสังเกตจะต้องตอบสนองและเปิดกว้างคือจะต้องมองหลายแง่มุมในทุกๆด้าน ส่วนประเภทของการสังเกต (รวมถึงการวัด) ที่วางแผนไว้ล่วงหน้านั้นจะไม่เป็นการเพียงพอผู้สังเกตจะต้องมีความไวในการจับภาพหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นซึ่งนอกจากการสังเกตข้อมูลตามที่วางแผนเอาไว้แล้วยังต้องมีความยืดหยุ่นที่จะจัดเก็บข้อมูลลักษณะที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อนด้วย นักวิจัยปฏิบัติการจะต้องรายงานผลการสังเกตอย่างครบถ้วน นักวิจัยปฏิบัติการจำเป็นจะต้องสังเกตกระบวนการของการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติสังเกตสถานะการณ์และข้อขัดข้องของการปฏิบัติสังเกตวิธีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีอิทธิพลหรือมีผลเกี่ยวเนื่องและปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแผนการ

ดำเนินการงานการสังเกตจะเป็นไปตามเจตนารมณ์ที่จะมีพื้นฐานที่สมบูรณ์สำหรับการสะท้อนภาพการกระทำที่สำคัญของตนเองการสังเกตจะฉายภาพสลัวในสัมฤทธิ์ผลของการสะท้อนภาพการดำเนินงานในกรณีเช่นนี้ ข้อมูลจากการสังเกตจะช่วยให้เกิดการปรับปรุงการปฏิบัติงานโดยเกิดความเข้าใจยิ่งขึ้น และมีการปฏิบัติที่มียุทธศาสตร์ที่มีหลักฐานรายงานอย่างถูกต้องอย่างไรก็ตามเนื้อหาสาระของการสังเกตจะเป็นเรื่องของการปฏิบัติงานผลของการปฏิบัติและสภาพแวดล้อมของสถานการณ์ที่การปฏิบัติกำลังดำเนินอยู่

4. การสะท้อน (Reflect) การสะท้อนทำให้คิดถึงการกระทำตามที่ได้บันทึกไว้จากการสังเกตเก็บข้อมูลที่สะท้อนออกมาในรูปของกระบวนการปัญหาข้อขัดแย้งและแรงบีบบังคับที่ปรากฏในการปฏิบัติที่มียุทธศาสตร์การสะท้อนจะเป็นลักษณะของความเป็นไปได้ของสถานการณ์ทางสังคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำที่ปฏิบัติลงไปการสะท้อนภาพจะพิจารณาโดยใช้การอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ร่วมงาน โดยวิธีนี้จะช่วยให้ได้ภาพสะท้อนของกลุ่มที่จะนำไปสู่การปรับสถานการณ์ทางสังคม และปรับปรุงโครงการการสะท้อนภาพจะมีลักษณะเป็นการประเมินอย่างหนึ่งซึ่งผู้วิจัยปฏิบัติการจะต้องตัดสินใจจากประสบการณ์ของตนว่าผลของการปฏิบัติ (หรือผลที่เกิดขึ้น) นั้นเป็นสิ่งที่ต้องประสงค์หรือไม่และให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไป นอกจากนั้นการสะท้อนผลยังเป็น การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการจริงอีกด้วย การสะท้อนข้อมูลนี้จะช่วยในการวางแผนการดำเนินการในขั้นต่อไปที่จะเป็นไปได้สำหรับกลุ่ม และสำหรับแต่ละบุคคลในโครงการในการที่จะยอมรับจุดมุ่งหมายของการดำเนินการของกลุ่ม ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ภาพแสดงกระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติ

ปรับจากกระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติ Kemmis and McTaggart model ปรับจาก An Introduction to Action Research. โดย (Hopkins, 1985 อ้างถึงใน Maclsaac ,1996)

สามารถสรุปกระบวนการการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis and McTaggart ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1.การวางแผน (planning) คือการหาแนวทางปฏิบัติซึ่งตั้งอยู่บนความคาดหวัง โดยกิจกรรมหรือการปฏิบัติที่กำหนดไว้ในแผนจะต้องมี 2 ลักษณะคือ (1) จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความขัดแย้งที่ที่อาจเกิดขึ้นในสภาพจริง (2) กิจกรรมที่ถูกเลือกมากำหนดในแผนจะต้องได้รับเลือกมาจะช่วยให้เกิดพลังในการปฏิบัติที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพสูงกว่า การศึกษาในส่วนของกระบวนการวางแผนนั้น ผู้ร่วมงานจะต้องให้ความร่วมมือ ร่วมใจในการอภิปราย ทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์และปรับปรุงการกำหนดแผนงานที่จะสามารถปฏิบัติได้จริงในสถานการณ์ปัจจุบัน 2. การปฏิบัติ (Act) เป็นการ

ปฏิบัติงานจากแนวความคิดหลากหลายและดำเนินตามแนวที่ได้วางแผนไว้อย่างมีเหตุผลและมีการควบคุม 3. การสังเกต (observe) ทำหน้าที่เก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลที่ได้จากการปฏิบัติงานอย่างมีรายงานหลักฐานเชิงวิจารณ์ญาณ การสังเกตจะช่วยมองไปข้างหน้าโดยเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะสะท้อนเหตุการณ์ในปัจจุบัน 4. การสะท้อน (Reflect) มีลักษณะเป็นการประเมินอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยปฏิบัติการจะต้องตัดสินใจจากประสบการณ์ของตนว่าผลของการปฏิบัติ (หรือผลที่เกิดขึ้น) นั้นเป็นสิ่งที่ต้องประสงค์หรือไม่ และให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไปนอกจากนั้น การสะท้อนภาพยังหมายถึงการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการจริงอีกด้วย

5.4 ข้อจำกัดและประโยชน์ในการนำไปใช้

ข้อจำกัดของการทำวิจัยเชิงปฏิบัติ วิธีการและขั้นตอนการดำเนินการยากกว่าการทำวิจัยทั่วไป และใช้เวลามากกว่าในการสร้างความเปลี่ยนแปลง

ผลของการวิจัยไม่สามารถนำไปใช้ได้อ้างอิงเพื่อแก้ไขในพื้นที่อื่นๆ ได้ เนื่องจากการแก้ไขปัญหาคกระทำในพื้นที่เกิดปัญหาเท่านั้น

งานวิจัยเชิงปฏิบัติการ ไม่เป็นไปตามความคาดหวังของผู้ตรวจสอบ หรือผู้ประเมินบางคนซึ่งเคร่งครัดกับหลักการเฉพาะของวิธีการวิจัยแบบเดิม ๆ โดยไม่ได้คำนึงถึงความแตกต่างของวิธีวิทยาการวิจัยและหลักการที่ต่างกันระหว่างวิจัยเชิงปฏิบัติการกับวิจัยเชิงอื่น ๆ และการเขียนรายงานยากกว่ารูปแบบวิธีการวิจัยอื่นๆ เพราะมีรายละเอียดของกระบวนการและผลย่อย ๆ ผู้วิจัยต้องเน้นพิจารณาตัดสินถึงภาพรวมของวิธีที่ใช้ศึกษาทั้งหมด ผู้วิจัยต้องแสดงให้เห็นถึงหลักการเหตุผลอย่างหนักแน่นเพียงพอ เพราะบางครั้งผู้ตรวจผลงานวิจัยเชิงปฏิบัติการ อาจไม่เห็นด้วยกับการใช้วิธีการเหล่านี้ เพราะผู้ตรวจผลงานส่วนใหญ่ยังติดยึดกับการวิจัยรูปแบบเดิม

รายงานวิจัยเชิงปฏิบัติการค่อนข้างยาว หรือหนักกว่าวิจัยปกติทั่วไป เนื่องจากมีข้อมูลสะท้อนกลับเกี่ยวกับเรื่องที่กำลังทำ ทำให้ต้องพิจารณา ต้องตัดสินใจตลอดเพื่อการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงในทางที่ดีขึ้น การรายงานจึงประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ๆ คือ ส่วนหนึ่งอธิบายถึงวิธีการและการแปลผล อีกส่วนหนึ่งคืออธิบายว่าทำไมเรื่องเหล่านี้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางวิจัย ยิ่งถ้าผู้วิจัยใช้ข้อมูลพฤติกรรมก็ยิ่งต้องใช้เนื้อหาที่มากทำให้รายงานยาวขึ้นอีก

5.5 จริยธรรมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยปฏิบัติการนั้น ความถูกต้องและเหมาะสมทางสังคมและทางศีลธรรมเป็นสิ่งสำคัญมากกว่าทางวิชาการ ดังหลักจริยธรรม 2 ประการ คือ 1.หลักจริยธรรมของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ และ 2.หลักจริยธรรมของการวิจัยเชิงทดลอง Mills, 2000; ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์, 2545 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ตารางรายละเอียดจริยธรรมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

1.หลักจริยธรรมของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	
หลักคิด	คำถามเพื่อการตรวจสอบ
กระบวนการมีส่วนร่วมแบบประชาธิปไตย	<ul style="list-style-type: none"> - นักวิจัยสะท้อนกลุ่มเป้าหมายโดยเริ่มจากปัญหาหรือไม่ - นักวิจัยภายนอกได้เปิดโอกาสและกระตุ้นกลุ่มเป้าหมายให้ร่วมคิดร่วมทำร่วมรับผิดชอบอย่างแท้จริงหรือไม่ - กลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมโดยปราศจากการครอบงำหรือไม่ - กระบวนการวิจัยทุกขั้นตอนใช้พลังประชาธิปไตยหรือไม่
ความเป็นธรรมของสังคม	<ul style="list-style-type: none"> - ปัญหาที่นำไปสู่การวิจัยเป็นปัญหาร่วมกันของกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ - การวิจัยช่วยเปลี่ยนแปลงในระดับบุคคลกลุ่มและองค์กรชุมชนอย่างแท้จริงหรือไม่
ความเท่าเทียมกัน	ทุกคนได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันจากผลการวิจัยหรือไม่
ความเป็นอิสระจากการครอบงำความคิด	<ul style="list-style-type: none"> - แนวทางการปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหาเป็นอิสระจากการครอบงำความคิด - การวิจัยได้สร้างจิตสำนึกของการพึ่งตนเองหรือไม่
หลักของประโยชน์ที่พึงได้	ผลจากการวิจัยจะยังประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายทั้งส่วนใหญ่และส่วนน้อย
หลักของสำนึกรับผิดชอบต่อ	การวิจัยมุ่งก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งความเที่ยงธรรมและความสุจริต
หลักของความสัมพันธ์	เกิดความสัมพันธ์แบบร่วมมือกันระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มเป้าหมาย
หลักของความสอดคล้องทางบริบท	ผู้วิจัยเข้าถึงภูมิหลังความรู้สึกและเข้าใจบริบทของกลุ่มเป้าหมาย
2.หลักจริยธรรมของการวิจัยเชิงทดลอง	
การทดลองปฏิบัติจะก่อให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุดต่อกลุ่มเป้าหมายทั้งร่างกายและจิตใจ หัวใจสำคัญคือการร่วมรับรู้ ยินยอมทุกคนแสดงออกผ่านกระบวนการสะท้อนความคิดตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการวิจัย	

ดังนั้นจริยธรรมในการวิจัยเชิงปฏิบัติการเกิดความสำนึกรับผิดชอบร่วมกันเข้าใจกันและกัน ใช้พลังประชาธิปไตยตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการวิจัย ก่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้วิจัย และกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง

ตอนที่ 6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

ชูชัย สมितिไกร (2548) ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยไทย พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยไทย โดยภาพรวมมีศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง นักศึกษาเพศชายและหญิงมีศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษาเพศชายมีความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการมากกว่านักศึกษาเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญ นักศึกษากลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการไม่แตกต่างกัน นักศึกษาที่ไม่มีประสบการณ์และมีประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจในการระหว่างการศึกษามีศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน นักศึกษาที่ครอบครัวมีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน มีศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน และนักศึกษาที่บิดามารดามีอาชีพแตกต่างกัน มีศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการแตกต่างกัน

เกศินี จุฑาวิจิตร (2552) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องศักยภาพและความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ 2551 พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม มีศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับปานกลาง และมีความตั้งใจที่จะเป็นผู้ประกอบการอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย และศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการจำแนกตามลักษณะทางประชากร นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่มีเพศ การศึกษา และรายได้หลักของครอบครัวที่แตกต่างกัน มีศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการไม่แตกต่างกัน ส่วนนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมที่มีรายได้สุทธิของครอบครัว และประสบการณ์ในการประกอบธุรกิจต่างกัน มีศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการที่แตกต่างกัน

ชุตินา หวังเบญจมัต และ เจตน์สฤกษ์ สันขพันธ์ (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับสมรรถนะทางด้านการบริหารธุรกิจและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตในจังหวัดสงขลา พบว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (MBA) มีสมรรถนะทางการดำเนินงานและสมรรถนะทางการบริหารอยู่ในระดับมาก ส่วนสมรรถนะทางการตลาด สมรรถนะทางการเงิน และสมรรถนะทางการบัญชี อยู่ในระดับปานกลาง อีกทั้งนักศึกษาที่กำลังศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (MBA) มีความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสมรรถนะทางธุรกิจ (Business competencies) ของนักศึกษาที่กำลังศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (MBA) ที่ส่งผลต่อความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ คือ สมรรถนะทางการตลาดและสมรรถนะทางการดำเนินงาน

วันวิสาข์ โชคพรหมอนันต์ และ วิโรจน์ เจริญลักษณ์ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการร้านค้าในตลาดนัดดอนหวาย จังหวัดนครปฐม พบว่า ด้านความเป็นตัวของตัวเองและด้านความสม่ำเสมอและใส่ใจในการ

เรียนรู้ของผู้ประกอบการร้านค้าที่มีอายุต่างกัน มีคุณลักษณะของผู้ประกอบการต่างกัน ผู้ประกอบการที่มีข้อมูล ระดับการศึกษาแตกต่างกันจะมีคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ต่างกัน คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ด้านความก้าวร้าวในการแข่งขันและด้านความใส่ใจในความสำเร็จมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการประกอบการ

นวิทย์ เอ็มเอก et al. (2558) สมรรถนะผู้ประกอบการธุรกิจอาหารฮาลาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ : เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารฮาลาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย และศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจอาหารฮาลาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย พบว่า 1.ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสมรรถนะของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารฮาลาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ประกอบด้วยปัจจัยคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแข่งขัน สมรรถนะเชิงพฤติกรรม 2. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินธุรกิจอาหารฮาลาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยพบว่า ขาดผู้นำในการดำเนินการเรื่องฮาลาลเป็นรูปธรรม และจากการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลบ่อยครั้งจึงเกิดความไม่ต่อเนื่องในการบูรณาการเชื่อมโยง การทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนธุรกิจฮาลาล ภาครัฐขาดหน่วยงานรับผิดชอบหลักและเชื่อมโยงการพัฒนาฮาลาลทุกภาคส่วน ให้ดำเนินไปอย่างสอดคล้องมีประสิทธิภาพขาดระบบการจัดเก็บข้อมูลสินค้า ขาดกฎหมายเฉพาะด้านฮาลาล และการคุ้มครองผู้บริโภคฮาลาลของประเทศจึงส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นทั้งในตลาดโลกและตลาดภายในประเทศ รวมทั้งยังไม่มีกำหนดบทบาทที่ชัดเจน และการถ่วงดุลกันของหน่วยงานรับรอง (Certification Body : B) หน่วยงานตรวจสอบ (Accreditation: AB) และหน่วยงานสนับสนุน (Supporting Body) ที่จะทำให้การพัฒนาธุรกิจฮาลาลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเป็นทางปฏิบัติ ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจและการตลาด ภาครัฐขาดการประชาสัมพันธ์ และสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของธุรกิจฮาลาล การโฆษณามาตรฐานแบรนด์ฮาลาลของประเทศ เพื่อให้ผู้ประกอบการในประเทศได้ปรับเปลี่ยนและพัฒนาสู่ตลาดฮาลาลโลก และยังขาดการสนับสนุนผู้ประกอบการ การรับรองและพัฒนามาตรฐาน ระบบรับรองฮาลาลของไทยขาดแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกัน รวมถึงการขาดการปรับปรุงกฎหมาย ให้มีความเหมาะสมกับการเปิดเสรีการค้า หรือเพื่อกำหนดโทษอาญาแก่ผู้ละเมิดการรับรองฮาลาล ขาดการพัฒนาผู้ประกอบการฮาลาล และขาดการลำดับความสำคัญผลิตภัณฑ์ ที่จะพัฒนาสินค้าฮาลาลหลักของประเทศ การดำเนินการในจังหวัดชายแดนภาคใต้เกิดปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ชายแดนภาคใต้ทำให้การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมฮาลาลยังไม่ประสบความสำเร็จ

ศิริวัฒน์ ตั้งทรงเจริญ (2558) คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาโท ด้านบริหารธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร : มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ ที่ส่งผลต่อการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่าง

ภูมิหลังของนักศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาโทด้านบริหารธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation) ของนักศึกษาระดับปริญญาโทด้านบริหารธุรกิจ ในเขตกรุงเทพมหานคร ไม่ได้มีความแตกต่างกันระหว่างนักศึกษาเพศชายและเพศหญิง มหาวิทยาลัยที่ศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และรายได้ต่อเดือน ในขณะที่อาชีพของนักศึกษาประสบการณ์ในการทำธุรกิจของบิดามารดา และประสบการณ์ในการทำธุรกิจของนักศึกษา ที่แตกต่างกันส่งผลต่อคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Orientation) ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

วิล พึ่งผล และ วิโรจน์ เกษภูงาลักษณะ (2561) คุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจผ่านความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจสตาร์ทอัพ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ด้านศักยภาพการดำเนินธุรกิจ ด้านการยอมรับในคุณค่าผู้อื่น ด้านการมีปฏิสัมพันธ์สื่อสารระหว่างสังคมที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจสตาร์ทอัพและสุดท้ายศึกษาความได้เปรียบทางการแข่งขันในฐานะตัวกลางส่งผ่านที่ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจของธุรกิจสตาร์ทอัพ พบว่า จิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อทางด้านศักยภาพการดำเนินธุรกิจ ด้านการยอมรับในคุณค่าของผู้อื่น ด้านการมีปฏิสัมพันธ์สื่อสารระหว่างสังคม และการดำเนินธุรกิจสตาร์ทอัพมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันผลการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางปรับแผนการพัฒนาพฤติกรรมแก่ทุกระดับในองค์การขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ทำให้ผลดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จในอนาคต อย่างไรก็ตามการวิจัยนี้พบ 5 ตัวแปรย่อยทางด้านศักยภาพการดำเนินธุรกิจ คือ มุ่งมั่นในความสำเร็จ ทำงานเชิงรุก จริยธรรมในการดำเนินงาน เผชิญหน้ากับความเสี่ยง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องไม่มีอิทธิพลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยมีทฤษฎีสันับสนุนเหตุผลสำคัญที่ผู้ประกอบการจะต้องทำความเข้าใจและดำเนินการอย่างถูกวิธี เพื่อใช้ตัวแปรเหล่านี้สนับสนุนการสร้างความสำเร็จได้เปรียบทางการแข่งขันในอนาคตโดยจำเป็นต้องเรียนรู้และพัฒนาในระยะยาวจึงจะประสบผลสำเร็จ สุดท้ายงานวิจัยนี้พบความสำคัญของการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นผู้ประกอบการ ควรปฏิบัติคู่ขนานกับการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและการดำเนินธุรกิจ

สุธีรา อะทะวงษ์ (2556) คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และลักษณะของสถานประกอบการที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย : มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และลักษณะของสถานประกอบการที่ส่งผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในประเทศไทยดำเนินการเก็บแบบสอบถามและ วิเคราะห์ด้วยแบบสมการโครงสร้างโดยใช้โปรแกรม LISREL Version 8.7 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะของสถานประกอบการ และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อการเจริญเติบโตผ่านลักษณะของ

สถานประกอบการ นอกจากนี้ยังพบว่าลักษณะของสถานประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อการเจริญเติบโตโดยมีลักษณะของสถานประกอบการที่สำคัญ ได้แก่ องค์การมีการทำงานเชิงรุก กลยุทธ์การตลาด และนวัตกรรมองค์การ แสดงให้เห็นว่ายิ่งผู้ประกอบการมีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการมากขึ้นเท่าใดย่อมส่งผลให้การทำงานในสถานประกอบการมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นก่อให้เกิดการพัฒนาผลประกอบการและความเจริญเติบโตในที่สุด

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

Miller (1983) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของความเป็นผู้ประกอบการกับองค์การธุรกิจ ทั้ง 3 ประเภท จากผลการศึกษาพบว่า การสร้างนวัตกรรม การทำงานเชิงรุก และการเผชิญกับความเสี่ยง มีความสัมพันธ์ต่อการดำเนินธุรกิจทั้ง 3 ประเภท

Entrialgo (2002) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของการใช้กลยุทธ์และลักษณะการบริหารงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของสเปน จากผลการวิจัยพบว่าผู้ประกอบการที่มีแนวคิดของการเป็นผู้ประกอบการ มีความสามารถด้านการเงิน การตลาด และ ความสามารถทางวิศวกรรมที่มากกว่าผู้ประกอบการที่มีแนวคิดแบบอนุรักษ์นิยมอย่างมีนัยสำคัญ และผู้ประกอบการที่มีแนวคิดของการเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์กับธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ

Zainol and Ayadurai (2011) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการและความสามารถของธุรกิจในเรื่องบทบาทของลักษณะบุคลิกภาพในธุรกิจครอบครัวของชาวมมาเลเซียในประเทศมาเลเซีย จากผลจากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความสามารถของธุรกิจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Porter (1996) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องกลยุทธ์พบว่า การมีนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง และการทำงานเชิงรุก เป็นกลไกที่สำคัญที่ช่วยเพิ่มความสามารถและช่วยให้ธุรกิจอยู่รอดปลอดภัย

Balan and Lindsay (2010) ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ความสามารถทางนวัตกรรมคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการและความสามารถของธุรกิจโรงแรมในออสเตรเลีย พบว่าความสามารถทางนวัตกรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถทางธุรกิจ ความกล้าเสี่ยงเป็นพื้นฐานของคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการและเป็นคุณลักษณะที่เหมาะสมกับธุรกิจบริการขนาดเล็กที่อยู่นอกเมืองและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ถูกควบคุม อีกทั้งยังสรุปว่า คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการไม่มีผลกระทบต่อความสามารถของธุรกิจและไม่มีความสัมพันธ์กับความสามารถทางนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alegre and Chiva (2009) ที่ศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ นวัตกรรม และความสามารถของธุรกิจในเรื่องความสำคัญของความสามารถในการเรียนรู้ขององค์กร และ Baker and Sinkula (2009) ที่ศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบสัมพัทธ์ต่อลักษณะตลาดและคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการต่อกำไรในธุรกิจขนาดย่อม

พบว่า คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการไม่ได้มีอิทธิพลโดยตรงความสามารถขององค์กรแต่กลับเป็นความสามารถทางนวัตกรรมที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถขององค์กร

Campos, de la Parra and Parellada (2012) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการกับกระบวนการนวัตกรรมในการบริหารและความสามารถของธุรกิจเกิดใหม่ จากผลการศึกษาพบว่า การมีนวัตกรรม ความกล้าเสี่ยง และการทำงานเชิงรุกมีความสัมพันธ์กับกระบวนการนวัตกรรมในการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Ireland,

Hitt and Sirmon's (2003) ที่ได้ทำการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการเชิงกลยุทธ์พบว่า ธุรกิจที่มีศักยภาพมีกลยุทธ์ในการสร้างสรรค์โอกาสทางธุรกิจผ่านการใช้นวัตกรรม อีกทั้งกระบวนการนวัตกรรมในการบริหารมีความสำคัญ ในการสนับสนุนผลกระทบของคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการไปสู่ความสามารถของธุรกิจ

Indarti and Langenberg (2004) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จทางธุรกิจของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หลักฐานเชิงประจักษ์ในอินโดนีเซีย จากผลการศึกษาพบว่า อายุ เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้ประกอบการและไม่ส่งผลต่อความสำเร็จทางธุรกิจ แต่ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันกลับมีความสัมพันธ์กับลักษณะที่สำคัญของการเป็นผู้ประกอบการและส่งผลต่อความสำเร็จทางธุรกิจที่แตกต่างกัน โดยผู้ประกอบการที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีประสบความสำเร็จน้อยกว่าผู้ประกอบการที่สำเร็จการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างมีนัยสำคัญ

Panda (2001) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสำเร็จของผู้ประกอบการ การวิเคราะห์เครื่องบ่งชี้ที่สำคัญตามสภาพแวดล้อมของประเทศอินเดีย พบว่า ผู้ประกอบการที่มีอายุมากกว่าจะประสบความสำเร็จที่มากกว่าผู้ประกอบการที่มีอายุน้อยกว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญต่อความสำเร็จของธุรกิจโดยที่ผู้ประกอบการที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีประสบความสำเร็จน้อยกว่าผู้ประกอบการที่สำเร็จการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลาย และประสบการณ์การทำงานในอดีตที่ต่างกันมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จของธุรกิจ

Rose, Kumar, and Yen (2006) ศึกษาวิจัยเรื่องพลวัตของปัจจัยแห่งความสำเร็จของผู้ประกอบการที่ส่งผลการเติบโตของธุรกิจ พบว่าระดับการศึกษาที่สูงกว่าจะช่วยให้ผู้ประกอบการมีความรอบรู้ และมีทักษะที่มีประโยชน์ต่อการทำธุรกิจได้ดีกว่า ประสบการณ์การทำงานช่วยให้ผู้ประกอบการมีข้อมูลและความเข้าใจเกี่ยวกับอุตสาหกรรม และยังช่วยให้พวกเขาเข้าสู่ธุรกิจที่พวกเขาเคยทำงานอยู่ได้ง่ายขึ้น โดยที่ประสบการณ์การทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสำเร็จของธุรกิจ

Peterman and Kennedy (2003) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษากิจการที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับความเป็นผู้ประกอบการ จากผลการศึกษาพบว่า การได้รับ

ประสบการณ์ที่ดีในการทำธุรกิจมีอิทธิพลทางบวกต่อการรับรู้ความต้องการและความเป็นไปได้ของการประกอบการสอดคล้องกับงานวิจัยของ Henderson and Robertson (1999) ที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับผู้ต้องการที่จะเป็นผู้ประกอบการ ทศนคติของบุคคลที่จะไปเป็นผู้ประกอบการ พบว่าบุคคลที่มีประสบการณ์ที่ดีเกี่ยวกับธุรกิจก็มีความเป็นไปได้ว่าบุคคลนั้นจะริเริ่มทำธุรกิจของตนเอง

Scott and Twomey (1988) ที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับอุปทานในระยะยาวเกี่ยวกับผู้ประกอบการ ความต้องการมีอาชีพของนักศึกษา ที่มีความสัมพันธ์กับความเป็นผู้ประกอบการ ผลการวิจัยพบว่า การที่บิดามารดาหรือครอบครัวของนักศึกษาที่ประกอบธุรกิจด้วยตนเอง มีส่วนทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ ส่งผลเชิงบวกต่อการรับรู้และทัศนคติเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา

Keyser, Kruij, and Frese (2000) ศึกษาเรื่องกระบวนการทางด้านจิตวิทยาเกี่ยวกับกลยุทธ์และตัวแปรปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ด้านสังคมที่เป็นตัวพยากรณ์ความสำเร็จของเจ้าของธุรกิจขนาดเล็กและขนาดใหญ่ในประเทศแซมเบีย จากผลการศึกษาพบว่าความมีนวัตกรรม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของผู้ประกอบการ โดยที่ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจะริเริ่มในสถานการณ์ที่ผู้อื่นไม่ได้ทำ และมีความตั้งใจที่จะทำตามความคิดที่แตกต่างจากผู้อื่นที่ไม่ใช่ผู้ประกอบการ เพราะผู้คนเหล่านั้นมีความคิดที่ดีแต่ไม่สามารถที่จะทำตามความคิดนั้นได้

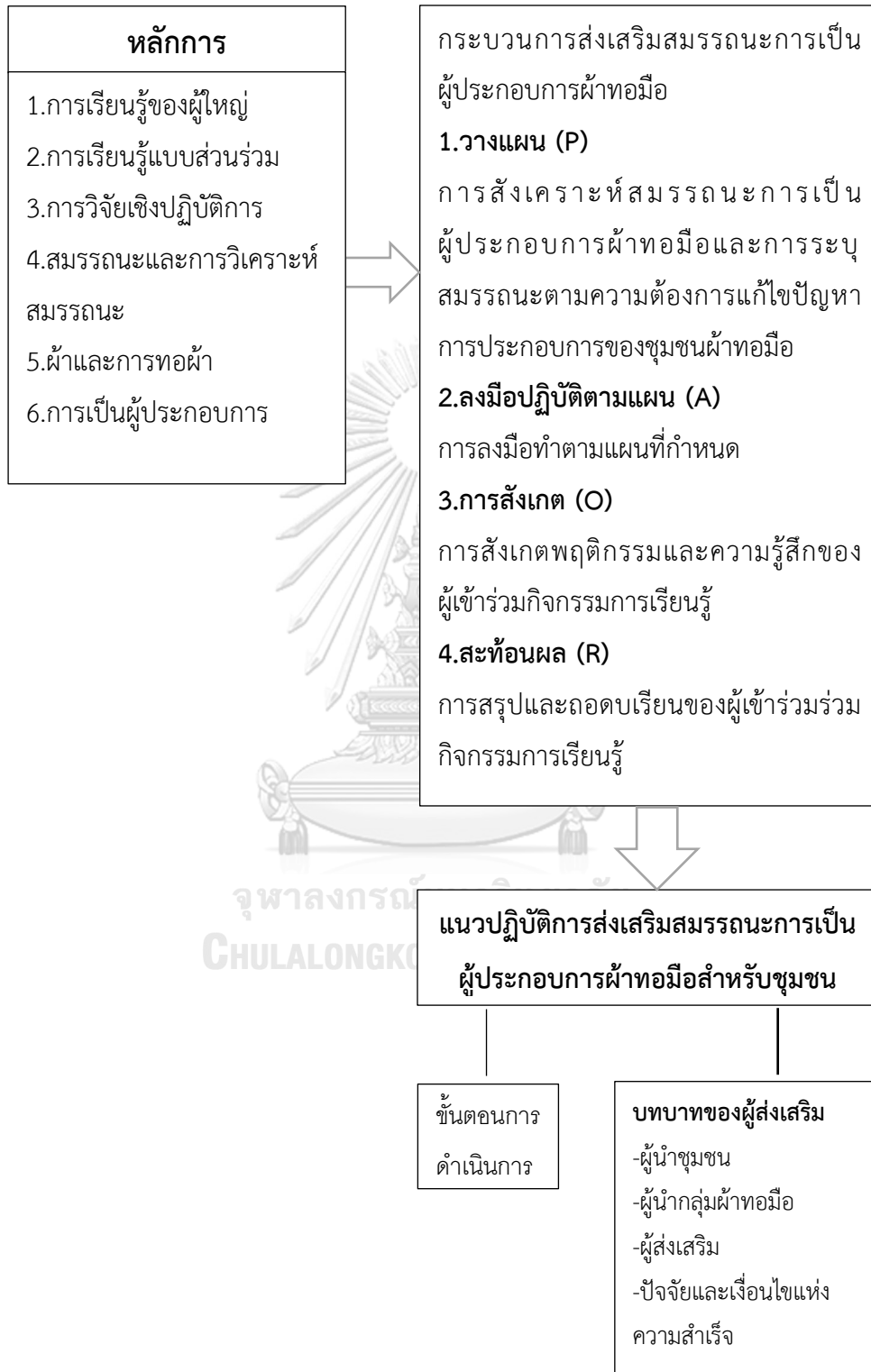
จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว พบว่าการสร้างเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการในปัจจุบันเน้นการให้ความรู้เฉพาะทางเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น เช่น การสอนการทอผ้า การสร้างบรรจุภัณฑ์ การให้ความรู้เรื่องของการยอมรับสิทธิจากธรรมชาติ ซึ่งเป็นการตัดทอนการความรู้ จึงไม่เพียงพอต่อการเป็นผู้ประกอบการ ในการเป็นนผู้ประกอบการจะต้องมีความรู้ ทัศนคติ และทักษะ ซึ่งจะต้องรู้ลึกรู้จริงในทุกขั้นตอนที่ทำ ดังนั้นในการส่งเสริมเพียงความรู้และทักษะจึงไม่เพียงพอ จำเป็นจะต้องส่งเสริมให้เกิดความรู้ ทัศนคติ และทักษะ เพื่อที่จะช่วยให้ผู้ประกอบการประสบความสำเร็จได้ และยังพบว่าการจัดกิจกรรมเพื่อให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นและมองเห็นคุณค่าและศักยภาพในตนเอง ควรทำให้ชุมชนเกิดการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมซึ่งเป็นวิธีการที่ทำให้ชุมชนสามารถพัฒนาตนเองไปตามทิศทางที่ต้องการได้ และจะสามารถหาความรู้ทั้งจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของคนในชุมชนเอง และจากการหาความร่วมมือ หรือการเรียนรู้จากคนในชุมชน และยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ภาพอันดีในกับคนในชุมชนอีกด้วย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการมีขั้นตอนการดำเนินการที่ชัดเจนและจะต้องดำเนินการตั้งแต่ขั้นแรก คือ การวางแผน การลงมือทำ การสังเกต และการสะท้อนผล ซึ่งการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะกับชุมชน จึงมีความเหมาะสมที่ผู้วิจัยนำมาใช้เป็นวิธีการในการดำเนินการวิจัย และผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมาใช้ในขั้นตอนของการวางแผนซึ่งจะทำให้ผู้เข้าร่วมหลังจากทราบถึงปัญหาแล้วร่วมกันใช้ประสบการณ์เพื่อแก้ไขปัญหา เกิดการสะท้อน

ผล และความคิดรวบยอดเพื่อนำไปเป็นแผนในขั้นตอนการปฏิบัติ จากนั้นให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ทดลองลงมือทำร่วมกันในขั้นตอนการปฏิบัติ จากนั้นผู้วิจัยทำการสังเกตการมีเข้าร่วมกิจกรรม และสะท้อนผลของการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งนี้ และผู้วิจัยยังพบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการผ้าทอมือยังไม่ม้งานวิจัยที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสมรรถนะของผู้ประกอบการผ้าทอมือ จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษารื่องนี้ โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ การเป็นผู้ประกอบการ การเรียนรู้จากประสบการณ์และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม และบริบทของชุมชนผ้าทอมือ เพื่อให้เกิดการดึงประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมมาใช้ในการเรียนรู้ ร่วมเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของผู้เข้ากิจกรรม ร่วมสะท้อนและอภิปรายเพื่อสร้างเป็นแนวคิดหรือความคิดร่วมยอด รวมถึงการร่วมทดลองประยุกต์แนวคิด เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างตรงประเด็น ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการร่วมวางแผน ร่วมลงมือทำ ร่วมสังเกต ร่วมสะท้อนผลแก้ไขปัญหา จากบททวนเอกสารพบว่าการวิจัยเชิงปฏิบัติสามารถช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างยั่งยืน ดังกรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 7 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ดำเนินการตามแบบแผนการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิด (Kemmis, 1988) 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติการ ขั้นตอนการสังเกต และขั้นตอนการสะท้อนคิด มีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการวางแผน

การดำเนินการในขั้นตอนการวางแผน ประกอบด้วย 3 กิจกรรม มีระยะการดำเนินการตั้งแต่วันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 ถึงวันที่ 20 พฤษภาคม 2565 ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

ระยะเวลาในการดำเนินการระหว่างวันที่ 18 พฤศจิกายน 2563 ถึง 20 มกราคม 2565 ประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เป็นผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือด้านความรู้ ทักษะความชำนาญ คุณลักษณะ และพฤติกรรมที่สำคัญของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ทำให้ประสบความสำเร็จใน 4 ภูมิภาค แบ่งเป็นผู้ประกอบการผ้าไหมทอมือ และผู้ประกอบการผ้าฝ้ายทอมือที่ให้ความร่วมมือ เต็มใจ และสมัครใจให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น จำนวน 18 คน เนื่องจากเหตุผลด้านการแข่งขันทางการค้าผู้ให้ข้อมูลสำคัญหลายคนไม่ประสงค์ให้ออกนามในการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยแสดงไว้ในอักษรย่อว่า ENP 01- ENP 018 มีรายละเอียดดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ตารางแสดงรายละเอียดผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ประสบความสำเร็จให้สัมภาษณ์

ภูมิภาค	จังหวัด	รหัสผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	วันเวลาในการสัมภาษณ์
เหนือ	จังหวัดเชียงราย	ENP 01	17 พฤศจิกายน 2563
	จังหวัดแพร่	ENP 03	19 พฤศจิกายน 2563
	จังหวัดลำพูน	ENP 04	20 พฤศจิกายน 2563
	จังหวัดอุทัยธานี	ENP 08	24 พฤศจิกายน 2563
	จังหวัดอุดรธานี	ENP 017	22 พฤศจิกายน 2563
กลาง	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	ENP 02	20 มกราคม 2564
	จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	ENP 05	25 มกราคม 2564
	จังหวัดชัยนาท	ENP 010	3 กุมภาพันธ์ 2564
ใต้	จังหวัดยะลา	ENP 06	3 ธันวาคม 2563

ภูมิภาค	จังหวัด	รหัสผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	วันเวลาในการสัมภาษณ์
	จังหวัดปัตตานี	ENP 07	1 ธันวาคม 2563
	จังหวัดนครศรีธรรมราช	ENP 09	26 พฤศจิกายน 2563
	จังหวัดตรัง	ENP 011	28 พฤศจิกายน 2563
ตะวันออก	จังหวัดขอนแก่น	ENP 012	23 ธันวาคม 2563
เหนือ	จังหวัดบุรีรัมย์	ENP 016	16 ธันวาคม 2563
เหนือ	จังหวัดสุรินทร์	ENP 013, ENP14	17 – 22 ธันวาคม 2563
เหนือ	จังหวัดอุบลราชธานี	ENP 015	20 ธันวาคม 2563
	จังหวัดกาฬสินธุ์	ENP 018	17 มกราคม 2564

2) ผู้ตอบแบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

ผู้ตอบแบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ เป็นผู้ประกอบการผ้าและผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นทะเบียนกับกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (2565) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นด้วยวิธีการหาค่าประกอบเชิงสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

(1) การทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน ซึ่งเป็นจำนวนตัวอย่างที่ความเหมาะสมมาก (Hair and J. F, 2010) เนื่องจากอัตราการตอบกลับของแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยอยู่ร้อยละ 80 (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) ผู้วิจัยจึงส่งแบบสอบถามเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 จากเดิม 500 ฉบับ เป็น 600 ฉบับ ส่งแบบสอบถามไป 4 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 150 ฉบับ ได้แบบสอบถามกลับมา 507 คน คิดเป็นร้อยละ 84.5

(2) การทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 500 คน และส่งแบบสอบถามเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 จากเดิม 500 ฉบับ เป็น 600 ฉบับ เช่นเดียวกับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ส่งแบบสอบถามไป 4 ภูมิภาค ภูมิภาคละ 150 ฉบับ ได้กลับมา 522 คน คิดเป็นร้อยละ 87

กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดในขั้นตอนนี้รวมทั้งสิ้น 1,029 คน ดังรายละเอียดในตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ			
การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง	จำนวนแบบสอบถามที่ได้กลับมา	อัตราการตอบกลับ
การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงสำรวจ	600	507	ร้อยละ 84.5
การวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยัน	600	522	ร้อยละ 87

ผู้ตอบแบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือดังกล่าว ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) มีรายละเอียดการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1.2 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1) การแบ่งภูมิภาคออกเป็น 4 ภูมิภาค ตามกระทรวงมหาดไทยและกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา คือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ เลือกเฉพาะพื้นที่ที่มีการประกอบการผ้าทอมือมากที่สุด ภาคละ 1 จังหวัด ภาคเหนือจังหวัดเชียงราย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดขอนแก่น ภาคกลางจังหวัดลพบุรี และภาคใต้จังหวัดสุราษฎร์ธานี แต่เนื่องจากเกิดการระบาดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกที่ 2 รุนแรงในพื้นที่เก็บข้อมูลทำให้หลายกิจการเลิกประกอบการ ประกอบกับเกิดอุทกภัยในหลายพื้นที่หลักในการเก็บตัวอย่าง ทำให้ผู้ประกอบการไม่สะดวกในการร่วมตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยจึงทำการเก็บตัวอย่างจากพื้นที่อื่นในภูมิภาคเดียวกัน โดยการสุ่มจากการโทรศัพท์ไปตามหมายเลขที่ปรากฏจากฐานข้อมูลผู้ประกอบการผ้าทอมือ ให้ได้ครบตามจำนวน คือ พื้นที่ละ 150 คน

2) การสุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการผ้าทอมือ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) โดยการโทรศัพท์ไปตามหมายเลขที่ปรากฏจากฐานข้อมูลผู้ประกอบการผ้าทอมือ ให้ได้ครบตามจำนวนที่ตั้งไว้ในพื้นที่ละ 150 คน โดยภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแพร่ จังหวัดน่าน จังหวัดลำปาง จังหวัดอุตรดิตถ์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสกลนคร จังหวัดมหาสารคาม ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดราชบุรี จังหวัดลพบุรี จังหวัดนครปฐม จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จังหวัดเพชรบุรี ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดตรัง จังหวัดระนอง จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี และจังหวัดนราธิวาส ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ตารางแสดงละเอียดของกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการผ้าทอมือในการหาลงค์ประกอบ

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ เชิงสำรวจ(EFA)		ตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ องค์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA)	
จังหวัด	กลุ่มตัวอย่าง	จังหวัด	กลุ่มตัวอย่าง
ภาคกลาง			
150		150	
จังหวัดลพบุรี	30	จังหวัดลพบุรี	30
จังหวัดนครปฐม	30	จังหวัดนครปฐม	30
จังหวัดราชบุรี	30	จังหวัดราชบุรี	30
จังหวัดเพชรบุรี	30	จังหวัดเพชรบุรี	30
จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์	30	จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์	30
ภาคใต้			
150		150	
จังหวัดสุราษฎร์ธานี	25	จังหวัดสุราษฎร์ธานี	25
จังหวัดตรัง	25	จังหวัดตรัง	25
จังหวัดระนอง	25	จังหวัดระนอง	25
จังหวัดยะลา	25	จังหวัดยะลา	25
จังหวัดปัตตานี	25	จังหวัดปัตตานี	25
จังหวัดนราธิวาส	25	จังหวัดนราธิวาส	25
ภาคเหนือ			
150		150	
จังหวัดเชียงราย	25	จังหวัดเชียงราย	25
จังหวัดเชียงใหม่	25	จังหวัดเชียงใหม่	25
จังหวัดลำปาง	25	จังหวัดลำปาง	25
จังหวัดแพร่	25	จังหวัดแพร่	25
จังหวัดน่าน	25	จังหวัดน่าน	25
จังหวัดอุตรดิตถ์	25	จังหวัดอุตรดิตถ์	25
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ			
150		150	
จังหวัดศรีสะเกษ	25	จังหวัดศรีสะเกษ	25
จังหวัดสุรินทร์	25	จังหวัดสุรินทร์	25
จังหวัดบุรีรัมย์	25	จังหวัดบุรีรัมย์	25

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์หัตถ์ประกอบ เชิงสำรวจ(EFA)		ตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ หัตถ์ประกอบเชิงยืนยัน (CFA)	
จังหวัด	กลุ่มตัวอย่าง	จังหวัด	กลุ่มตัวอย่าง
จังหวัดมุกดาหาร	25	จังหวัดมุกดาหาร	25
จังหวัดสกลนคร	25	จังหวัดสกลนคร	25
จังหวัดมหาสารคาม	25	จังหวัดมหาสารคาม	25
รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	600	รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	600

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบ

1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรมและ
การสัมภาษณ์เทคนิค STAR

(1) การสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสาร บทความ และงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการ การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผ้าและการผลิตจากผ้า องค์กรประกอบและการหาของสมรรถนะ เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม และการหาองค์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดประเด็นและสถานการณ์การสัมภาษณ์ สำหรับประเด็นที่ใช้ในการสัมภาษณ์ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่สำคัญ มีประเด็นดังนี้

ประเด็นที่ 1. การเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ประเด็นที่ 2. ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ประสบความสำเร็จ และสิ่งใดที่สำคัญที่สุด

ประเด็นที่ 3. ปัจจัยความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

ประเด็นที่ 4. ปัญหาการประกอบการผ้าทอมือและวิธีการแก้ไขปัญหา

ประเด็นที่ 5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ

ประเด็นคำถามมีการกำหนดสถานการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนของผู้ถูกสัมภาษณ์โดยอาศัยเทคนิค STAR ได้แก่ 1) คำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ (S) คำถามเกี่ยวกับภาระหน้าที่ (T) คำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติการ (A) และคำถามเกี่ยวกับผลการปฏิบัติ (R) ซึ่งบางคำถามสามารถรวมเป็นคำถามเดียวกันได้ อย่างเช่น คำถามเกี่ยวกับสถานการณ์ (S) คำถามเกี่ยวกับภาระหน้าที่ (T)

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำคำถามที่กำหนดมาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา จำนวนประเด็นคำถาม ผู้วิจัยได้ปรับปรุง

เนื้อหาตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกส่งให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 9 ท่าน ตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถาม จากนั้นปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ

ขั้นตอนที่ 4 ทดลองใช้ข้อคำถามกับผู้ประกอบการผ้าทอมือ จำนวน 2 ท่าน จากนั้นปรับปรุงข้อคำถามให้ตรงประเด็นที่ต้องศึกษา พร้อมทั้งปรับภาษาให้เข้าใจง่าย

(2) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การสร้างข้อคำถามอาศัยเทคนิค STAR ข้อคำถามสร้างโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการเรียนรู้ของผู้ใหญ่และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ด้านการส่งเสริมสมรรถนะผู้ประกอบการ ด้านการส่งเสริมผ้าและผลิตภัณฑ์จากผ้า และด้านการวิจัย รวมทั้งหมด จำนวน 9 ท่าน เพื่อทำการประเมินผล โดยผลการประเมินแบบสัมภาษณ์เชิงลึกดังกล่าวจะต้องมีความสอดคล้องระหว่างประเด็นคำถามกับวัตถุประสงค์ (Item-Object Congruency index: IOC) มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.98 หมายความว่า ข้อคำถามสอดคล้องกับเนื้อหาและสามารถนำไปใช้ได้ในงานวิจัย (ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ ,2550)

2) แบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

(1) การสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลการสรุปผลการสัมภาษณ์จากสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) มาสร้างข้อคำถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือใน 14 ประเด็น เพื่อสร้างแบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือฉบับร่าง

ขั้นตอนที่ 2 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการสรุปประเด็นการสัมภาษณ์ทั้ง 14 ประเด็นมาสร้างข้อคำถาม เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และความเหมาะสมในการใช้ภาษา มีข้อคำถามทั้งสิ้น 50 ข้อ

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมของเครื่องมือ โดยการนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความครอบคลุมและความชัดเจนของภาษารวมไปถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติม แบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของผู้ประกอบการผ้าทอมือ เป็นแบบตรวจสอบรายการ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ เป็นมาตรฐานค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ โดยให้ผู้ตอบเลือกระดับที่ตรงกับพฤติกรรมของตนเอง 5 ระดับ จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุดมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert Scale) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของผู้ตอบ ผู้วิจัยใช้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนี ระหว่าง .60-1.00 ที่ผ่าน การตรวจสอบความตรงจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยมีรายละเอียดโครงสร้างแบบสอบถามแสดงในตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ตารางรายละเอียดโครงสร้างแบบสอบถาม

ประเด็นหลัก		จำนวนข้อ	ข้อที่
ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน	1.ชื่อ สกุล	1	1
	2.สถานะหน้าที่ในกลุ่ม/ชุมชนผ้าทอมือ	1	2
	3.เพศ	1	3
	4.อายุ	1	4
	5.ระยะเวลาในการประกอบการผ้าทอมือ	1	5
	จำนวนข้อรวมในตอนที่ 1 จำนวน 5 ข้อ		
ตอนที่ 2 สมรรถนะ การเป็น ผู้ประกอบการ ผ้าทอมือ	1.การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการผ้าทอมือ	6	1-6
	2.การยึดถือความถูกต้องและความยุติธรรม โปร่งใส	4	7-10
	3.การทำงานได้กับทุกคน	4	11-14
	4.การตัดสินใจเด็ดขาดและคาดการณ์แม่นยำ	2	15-16
	5.ภาวะผู้นำ	7	17-23
	6.ความรู้ความชำนาญในการคัดเลือกเส้นใยและการเตรียมอุปกรณ์ทอผ้า	2	24-25
	7.ความรู้และชำนาญในการทอผ้า	2	26-27
	8.ความรู้ความชำนาญในการออกแบบและสร้างสรรค์ลวดลาย	6	28-33
	9.การตรวจสอบความถูกต้องและการถ่ายทอดวิธีการทอผ้า	5	34-38
	10.การบริหารจัดการการประกอบการผ้าทอมือ	5	39-43
	11.การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการประกอบการ	1	44
	12.ความรู้และความสามารถในการทำตลาดและการตลาดออนไลน์	2	45-46
	13.การให้บริการด้วยความเต็มใจและตั้งใจ	4	47-50
จำนวนข้อรวมในตอนที่ 2 จำนวน 50 ข้อ			

(2) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้อง ความเหมาะสมของข้อคำถาม รวมถึงภาษาที่ใช้และนำมาปรับปรุงแก้ไข โดยมีเกณฑ์ในการตัดสิน คือ คัดเลือกเฉพาะข้อคำถามที่มีค่าดัชนี IOC (Item Objective Congruence: IOC) ที่คำนวณได้ระหว่าง 0.5 - 1.0 (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2552) โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบไว้ดังนี้

อาจารย์มหาวิทยาลัยสาขาประเมิณผลและวิจัยการศึกษา มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่ารองศาสตราจารย์ จำนวน 1 ท่าน

อาจารย์มหาวิทยาลัยสาขาการประกอบการ มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ จำนวน 1 ท่าน

ผู้เชี่ยวชาญด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์พื้นบ้านโดยเฉพาะผ้าทอมือ วุฒิกการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโท มีประสบการณ์ในการทำงาน 8 ปีขึ้นไป จำนวน 2 ท่าน

อาจารย์มหาวิทยาลัยสาขาศิลปกรรม มีตำแหน่งทางวิชาการไม่ต่ำกว่าผู้ช่วยศาสตราจารย์ หรือมีผลงานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือโดยตรง จำนวน 1 ท่าน

ผู้วิจัยปรับปรุงข้อคำถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยนำประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวถึงตรงกันทุกข้อจัดเป็นสมรรถนะแกนของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ และประเด็นรองลงมาจัดเป็นสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้ประกอบการผ้าทอมือ พร้อมทั้งสร้างนิยามตัวแปรแล้ว ผู้วิจัยนำตัวแปรเหล่านี้สร้างเป็นข้อคำถามที่สอดคล้องกับนิยามตัวแปร รายละเอียดข้อคำถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดการปรับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แสดงในภาคผนวกที่ ข)

ผู้วิจัยปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว และนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขอีกครั้งเพื่อความชัดเจนและความสมบูรณ์ก่อนนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน นำผลไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยครอนบาค เท่ากับ .939 อยู่ระดับดีมาก (Cronbach, 1970) อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2550)

ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงและความเที่ยงไปเก็บข้อมูลกับตัวอย่าง โดยการส่งไปรษณีย์ในรูปแบบไป-กลับ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลเพื่อศึกษาองค์ประกอบสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ และนำเสนอผลการวิจัยในเชิงปริมาณในลำดับต่อไป

1.4 ขั้นตอนการดำเนินการ

การสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทยในรูปแบบ VDO Conference และแบบสัมภาษณ์ตัวต่อตัวในพื้นที่ของผู้สัมภาษณ์

2) ผู้วิจัยสรุปผลผลสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จัดประเด็นหมวดหมู่ข้อมูลพร้อมทั้งแยกสมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะตามหน้าที่ (Functional Competency) เพื่อนำข้อมูลไปสร้างแบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ของสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามหน้าที่

3) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงสำรวจ มาพิจารณาค่าการวิเคราะห์องค์ประกอบ องค์ประกอบใดควรหลอมรวมและองค์ประกอบใดต้องตัดทิ้ง หรือเปลี่ยนหมวดหมู่ พร้อมทั้งกำหนดชื่อองค์ประกอบที่ครอบคลุมเนื้อหา

4) ผู้วิจัยปรับปรุงข้อมูลจากข้อ 3) แล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามเชิงยืนยันสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ โดยส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างใหม่ ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเดิม เพื่อทำการยืนยันองค์ประกอบ จากนั้นนำผลข้อมูลมาวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

5) ผู้วิจัยปรับปรุงข้อมูลสมรรถนะหลักและสมรรถนะตามหน้าที่ และนำเสนอสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการเก็บข้อมูลในกิจกรรมที่ 1 เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพและการเก็บรวบรวมเชิงปริมาณ โดยแบ่งรายละเอียดดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ

การวิจัยในระยษนี้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 คน ใช้เวลาตั้งแต่วันที่ 17 พฤศจิกายน 2563 ถึงวันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2564 ในลำดับแรกผู้วิจัยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เกี่ยวกับรายชื่อผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 20 คน โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามเกณฑ์ที่กำหนด จากนั้นผู้วิจัยติดต่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและนัดหมายสัมภาษณ์และดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นโดยอาศัยเทคนิคการสัมภาษณ์เชิงพฤติกรรม

การระบาดของ COVID -19 ระลอกที่ 1 และ 2 ของประเทศไทย ต้องมีการเว้นระยะห่าง และข้อจำกัดในการเดินทาง ทำให้การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบพบหน้าต้องปรับเป็นการสัมภาษณ์

ผ่านโทรศัพท์หรือช่องทางออนไลน์ที่ผู้ให้สัมภาษณ์สะดวก จึงทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถลงไปพบกับผู้ประกอบการผ้าทอมือได้ครบทุกคน ในกรณีลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้วิจัยดำเนินการปฏิบัติตัวตามกฎกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด ในขณะการดำเนินการวิจัยมีผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ประสบความสำเร็จเสียชีวิต 1 คน และไม่สะดวกให้ข้อมูล 1 คน ผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ประสบความสำเร็จที่ให้สัมภาษณ์จึงเหลือเพียง 18 ท่าน

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลเดือนตุลาคม 2564 ถึงเดือนมกราคม 2565 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้ประกอบการผ้าทอมือ โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บแบบสอบถามไปยังประธานกลุ่มทอผ้าที่ผู้วิจัยกำหนด การวิจัยครั้งนี้มีแบบสอบถามทั้งสิ้น 1,200 ชุด ซึ่งผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และแบบสอบถามไปยังกลุ่มทอผ้าต่างๆ ตามภูมิภาค ภูมิภาคละ 300 ชุด รวม 4 ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ โดยขอความร่วมมือผู้ประสานงานให้เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และส่งแบบสอบถามกลับมาทางไปรษณีย์

ผู้วิจัยติดตามแบบสอบถามที่ยังไม่ได้คืนกลับมาทางโทรศัพท์ภายใน 3 สัปดาห์ หลังจากผู้ประสานงานได้รับแบบสอบถาม และโทรศัพท์ติดตามผลอีกครั้งโดยเว้นระยะ 1 สัปดาห์

ผู้วิจัยตรวจนับแบบสอบถาม ซึ่งจำนวนแบบสอบถามที่ได้กลับคืนมามีทั้งสิ้น 1,029 คิดเป็นร้อยละ 85.75

1.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและวิเคราะห์ข้อมูลปริมาณตาม มีรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยทำการสรุปผลโดยการนับค่าเพื่อนำมาสร้างประเด็นพบว่าได้ประเด็นทั้งหมด 14 ประเด็น จากนั้นผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลย้อนกลับไปยังผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อเป็นการร่วมตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลโดยวิธีการตรวจสอบยืนยันจากผู้ให้ข้อมูล (Member Checking) เป็นการนำผลการสัมภาษณ์ข้อมูล ส่งกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอ่านและตรวจสอบกับความเป็นจริงตามประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จากนั้นจึงนำมาสร้างเป็นแบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือต่อไป

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่เก็บข้อมูลและตรวจสอบข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และจัดทำรายการสมรรถนะของผู้ประกอบการผ้าทอมือออกเป็น

สมรรถนะหลัก (Core Competency) และสมรรถนะตามหน้าที่ (Functional Competency) ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบแบ่งออกเป็นความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ (รายละเอียดแสดงในบทที่ 4)

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์สมรรถนะหลักและสมรรถนะตามหน้าที่ของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ วิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะและวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้การวิเคราะห์ค่าความเที่ยง โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยใช้โปรแกรม SPSS for windows

ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS for windows

ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) เพื่อจัดกลุ่มตัวแปร โดยเลือกวิธีการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีแกนหลัก (Principal Axis Factoring :PAF) ร่วมกับการหมุนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) เพื่อให้เป็นองค์ประกอบที่เป็นอิสระจากกันด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax Rotation) เกณฑ์ในการพิจารณาการตัดองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบนั้นต้องมีค่าไอเกน (Eigen Value) มากกว่า 1 (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542) และพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor loading) ของตัวแปร โดยตัวแปรใดมีค่าในองค์ประกอบใดก็จัดได้ว่าเป็นตัวแปรขององค์ประกอบนั้น ซึ่งควรมีค่ามากกว่า 0.3 (วิยะดา ตันวัฒนากุล อ้างถึงในยุทธ ไกยวรรณ (2551)

ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลการวัดว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ การวิเคราะห์ใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL)

ศึกษาระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ โดยกำหนดเกณฑ์การตัดสินจากค่าเฉลี่ยระหว่าง

4.50 – 5.00 หมายถึง	ระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือสูงมาก
3.50 – 4.49 หมายถึง	ระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือสูง
2.50 – 3.49 หมายถึง	ระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือปานกลาง
1.50 – 2.49 หมายถึง	ระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือต่ำ
1.00 – 1.49 หมายถึง	ระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือต่ำมาก

กิจกรรมที่ 2 การระบุดัชนีการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ต้องการพัฒนาของกลุ่มทอผ้าซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

การระบุดัชนีการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ต้องการพัฒนาของกลุ่มทอผ้าซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย ดำเนินการระหว่างกุมภาพันธ์ 2565 ถึงตุลาคม 2565 มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 การเลือกพื้นที่และกลุ่มผ้าทอมือเป้าหมายมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

1) พื้นที่เป้าหมายต้องเป็นพื้นที่ที่มีการประกอบการผ้าทอมือที่ยังดำเนินงานอยู่ และการประกอบการผ้าทอมือต้องมาจากการรวมตัวของสมาชิกในชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียงเพื่อร่วมกันประกอบการผ้าทอมือ

2) ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มที่เป็นพื้นที่เป้าหมายผลิตภัณฑ์จะต้องไม่อยู่ในระดับ 3 ดาวของกรมพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย หากเป็นวิสาหกิจชุมชนต้องเป็นวิสาหกิจชุมชนที่ยังไม่เคยได้รับเป็นวิสาหกิจชุมชนดีเด่น ตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

3) พื้นที่เป้าหมายต้องมีปัญหาในการประกอบการผ้าทอมือ

4) ชุมชนเป้าหมายสามารถเรียนรู้ได้ทั้งระบบออนไลน์ และรูปแบบปกติ

5) พื้นที่เป้าหมายสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาด้วยความสมัครใจและความเต็มใจ

จากเกณฑ์การคัดเลือกดังกล่าวพบว่า มีชุมชนเป้าหมายจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงทำการตรวจสอบข้อมูลปรากฏว่ามีหลายชุมชนและหลายกลุ่ม ไม่สามารถติดต่อได้ หลายกลุ่มเลิกประกอบการแล้ว และหลายชุมชนไม่สะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะที่ต้องเข้าร่วมหลายวัน หลังจากผู้วิจัยประสานงานเพื่ออธิบายวัตถุประสงค์และสอบถามสภาพและความสมัครใจเข้าร่วม พบว่ามีเพียง 4 ชุมชนซึ่งอยู่ในจังหวัดอุดรธานี บึงกาฬ กาญจนบุรี และสกลนคร แต่ทั้ง 4 พื้นที่ประสบปัญหาการแพร่ระบาดของ Covid-19 ระบาดรุนแรง ประกอบกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นผู้สูงอายุ ยังไม่ได้รับวัคซีนครบตามจำนวนกำหนดของกระทรวงสาธารณสุข เป็นเหตุให้ผู้วิจัยต้องเปลี่ยนพื้นที่ และกลับไปค้นหาพื้นที่อีกครั้ง จนได้พื้นที่ชุมชนขุนอมแฮดใน ตำบลแม่หลอง อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ และกลุ่มผ้าทอมือมีความสมัครใจเข้าร่วมด้วยความเต็มใจ

6) กลุ่มทอผ้าเป้าหมาย สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือและผู้สนใจของชุมชนขุนอมแฮดในมีความสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ซึ่งในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มผ้าทอมือ สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ และสมาชิกชุมชนที่สนใจการประกอบการผ้าทอมือ รวมทั้งสิ้น 55 คน โดยมีหน้าที่การรับผิดชอบ ดังนี้

(1) **ผู้วิจัย** ทำหน้าที่ผู้อำนวยการควบคุมในการการจัดกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ โดยการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตามความต้องการ

พัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของกลุ่ม สังเกต และจดบันทึก พร้อมทั้งประเมินพฤติกรรมการปฏิบัติการตามแผนที่กลุ่มกำหนด

(2) **ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้** ประกอบด้วย

ผู้นำชุมชน/ผู้นำกลุ่มผ้าทอมือ เป็นผู้นำการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ผลักดันการมีส่วนร่วม มีหน้าที่หลัก คือ การให้ข้อมูลพื้นฐาน และรายละเอียดข้อมูลด้านการประกอบการเพื่อร่วมวางแผนการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ และให้ข้อจำกัดกิจกรรมอื่นๆในชุมชน เพื่อใช้ร่วมกันสร้างกิจกรรมเพื่อสร้างความเป็นไปได้ในการดำเนินงาน เพื่อให้กิจกรรมสามารถจัดขึ้นได้จริง

(3) สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ มีหน้าที่หลักในการให้ข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการดำเนินการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ และกำหนดทรัพยากรและความต้องการของแต่ละขั้นตอนในกิจกรรม รวมถึงการกำหนดเนื้อหาการเรียนรู้ และการประเมินกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

(4) ผู้ประสานงานกลุ่ม มีหน้าที่หลักด้านการสื่อสารข้อมูลระหว่างกลุ่มและผู้วิจัย รวมทั้งกำหนดวันเวลาสถานที่ในการดำเนินกิจกรรม และแปลภาษา

2.2 การระบุสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ต้องการพัฒนาของกลุ่มทอผ้าซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นก่อนการดำเนินการ: ผู้วิจัยศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ และความต้องการในการพัฒนาการประกอบการผ้าทอมือจากหน่วยงานในพื้นที่ และลงพื้นที่เพื่อทำความรู้จักคุ้นเคยกับพื้นที่และผู้เข้าร่วมวิจัย พร้อมเรียนรู้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของชุมชน

2.3 เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล: เครื่องมือสำหรับการระบุสมรรถนะเป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นประกอบกับเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการประกอบการผ้าทอมือของชุมชน เครื่องมือทำให้ผู้วิจัยเข้าถึงความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความสนใจ ความเชื่อ มุมมองต่อการประกอบการผ้าทอมือในชุมชน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ไม่สามารถสังเกตได้ ซึ่งคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์จะเป็นคำถามปลายเปิดในหัวข้อกว้าง ๆ ที่อยู่ภายใต้กรอบการวิจัย เน้นให้ผู้วิจัยได้พูดคุยกับผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม และสมาชิกกลุ่มได้อย่างไม่เป็นทางการ โดยมีประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับ

สภาพการประกอบการผ้าทอมือ ปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือ การสัมภาษณ์แต่ละครั้งจะมีช่วงเวลาแตกต่างกัน ประมาณ 30 – 45 นาที เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ในทุกประเด็น (ภัทราพร เกษสังข์, 2559) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับความรุนแรงของความรู้สึกรู้สึกของปัญหา ประสบการณ์ของสมาชิกผู้ให้ข้อมูล

2) แบบสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

เครื่องมือที่ช่วยผู้วิจัยเข้าใจปรากฏการณ์ที่ต้องการศึกษา จากการสังเกต วิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมจากสถานการณ์ที่เป็นจริงโดยตรง ทั้งกิริยาท่าทาง การพูด น้ำเสียง สีหน้าต่าง ๆ โดยมีการตั้งประเด็นที่ต้องการศึกษาไว้อย่างกว้าง ๆ ในขอบเขตของการค้นหาคำตอบงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยงานวิจัยนี้ผู้วิจัยสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-Participant Observer) เพื่อสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การแก้ไขปัญหา การพูดคุยข้อเสนอแนะในการประกอบการผ้าทอมือของกลุ่มเท่านั้น เพื่อให้สามารถบันทึกข้อมูลที่นำเสนอระหว่างดำเนินกิจกรรมได้สะดวกมากขึ้น (ขจรศักดิ์ บัวระพันธ์, 2556)

การบันทึกจะบันทึกทั้งระหว่างและภายหลังการจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือแต่ละแผนอย่างละเอียด เพื่อนำไปสร้างประเด็นข้อสรุปและข้อปรับปรุงให้ดีขึ้นต่อไป ประเด็นที่บันทึกประกอบไปด้วย

ประวัติชุมชนและการประกอบการผ้าทอมือเกิดขึ้นได้อย่างไร

สภาพการประกอบการผ้าทอมือในปัจจุบันเป็นอย่างไร

ปัญหาและสาเหตุการประกอบการผ้าทอมือของชุมชนคืออะไร วิธีการแก้ไขปัญหาและแผนการดำเนินการ

ความรู้สึกรู้สึก ผลจากการเรียนรู้ ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ วิเคราะห์/วิพากษ์กระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือว่าประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์หรือไม่ อย่างไร

ข้อค้นพบในเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือคืออะไรบ้าง

3) แบบสรุปผลการทำกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

แบบสรุปผลการทำกิจกรรม เป็นเครื่องมือที่ช่วยผู้เข้าร่วมได้ทบทวนเนื้อหา และสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรม แสดงออกโดยการบอกเล่าความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ลักษณะความรู้สึกนึกคิดที่อยู่ภายในที่ผู้ร่วมกิจกรรมอาจไม่ได้แสดงออกมาในขณะที่ทำกิจกรรมแต่ใช้แบบสรุปผลเป็นพื้นที่ร่วมเรียนรู้ และตรวจสอบความถูกต้องจากการเรียนรู้ และเป็นพื้นที่ที่ช่วยให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจความ

ต้องการหรือการรับรู้ของผู้เข้าร่วมได้ดีมากขึ้น ผู้วิจัยใช้การสรุปและอ่านซ้ำ เพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงความหมายตามที่กลุ่มต้องการสื่อสาร ผู้วิจัยกำหนดการสรุปสะท้อนความคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นประเด็นหลัก 3 ข้อ คือ (1) เรียนรู้อะไรจากกิจกรรม (2) รู้สึกอย่างไรต่อกิจกรรม (3) สามารถนำความรู้ไปใช้กับการประกอบการผ้าทอมือได้หรือไม่ เพราะอะไร

4) แบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

เครื่องมือที่ใช้เพื่อแบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือกับชุมชนขุนอมแฮดในผู้วิจัยสร้างขึ้นจากผลการดำเนินการสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือรายละเอียดของแบบประเมิน แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ประกอบการผ้าทอมือ เป็นแบบตรวจสอบรายการ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ เป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ

5) แบบประเมินความพึงพอใจการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในการเข้าร่วม

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ผลของการตอบแบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอใช้สถิติพรรณนาด้วย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบ่งระดับคะแนนที่ได้จากการวิเคราะห์เป็น 5 ระดับของลิเคอร์ท (Likert Scale) โดยกำหนดความหมายและเกณฑ์ในการให้คะแนน

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายถึง มืออยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายถึง มืออยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง มืออยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง มืออยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายถึง มืออยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยทำความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติ ความเชื่อพื้นฐานของชุมชน สภาพการประกอบการในปัจจุบันและปัญหาที่เกิดขึ้นในการประกอบการผ้าทอมือของชุมชน และการลำดับความรุนแรงเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อนำมากำหนดโจทย์การพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการประชุมกลุ่มผ้าทอมือและการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือมาจัดกลุ่ม จากนั้นหาข้อสรุป ดีความและตรวจสอบความถูกต้องเป็นไปตามความต้องการของกลุ่ม ตรงตามประเด็น การวิจัย เพื่อให้เกิดเข้าใจความหมายในสิ่งที่ได้เรียนรู้และปรากฏการณ์ที่ศึกษา

1) การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลมากกว่า 1 วิธี (Methodological Triangulation) เพื่อเป็นการตรวจสอบยืนยันข้อมูลโดยใช้ข้อมูลที่เก็บรวบรวม จากวิธีการที่แตกต่างกัน ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลจากการวิเคราะห์เอกสาร การสะท้อน ข้อมูลกลับไปยังผู้ร่วมวิจัยเพื่อยืนยันข้อมูล (Member Check) การตรวจสอบการดำเนินการวิจัยจาก ผู้เชี่ยวชาญ (Peer Debriefing) ประกอบกับบันทึกภาคสนาม

(2) การสะท้อนข้อมูลกลับไปยังผู้ร่วมวิจัยเพื่อยืนยันข้อมูล (Member Check)

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลการประชุมกลุ่ม การสัมภาษณ์ และมีการ ทบทวนคำตอบให้ผู้ร่วมวิจัยได้ตรวจสอบว่าคำตอบที่ผู้วิจัยเข้าใจนั้นถูกต้องและสอดคล้องกับที่ผู้ร่วม วิจัยต้องการสื่อสารหรือไม่ หากพบว่าไม่ถูกต้องผู้วิจัยปรับและทำความเข้าใจให้ถูกต้องตรงกันกับ ผู้เข้าร่วมด้วยการอ่านซ้ำๆ ชัดเจน เพื่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลการวิจัย

(3) การตรวจสอบการดำเนินการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ (Peer Debriefing)

การตรวจสอบการดำเนินการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เป็นผู้ ตรวจสอบการดำเนินการวิจัยในทุกขั้นตอน และผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ทำการวิจัยเป็น ผู้ตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมที่ 3 การวางแผนพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการตามที่กลุ่มเป้าหมายระบุ ดำเนินการระหว่างเดือนกรกฎาคม 2565 มีรายละเอียดการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1) ก่อนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นการสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมวิจัย เพื่อให้เกิดความสนใจและตระหนักในปัญหาการประกอบการผ้าทอมือที่เกิดขึ้น เพื่อให้ชุมชนเกิด ความเข้าใจถึงความจำเป็นในการเข้าร่วมกิจกรรม และร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างแผนการดำเนิน กิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการประกอบการผ้าทอมือ และขออาสาสมัครเป็นผู้ประสานงานที่สามารถ ร่วมเป็นวิทยากรเพื่อดำเนินการวิจัย

(1) การสร้างความสนใจและตระหนักร่วมกันมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักและ สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและกลุ่มผู้ร่วมกิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้

(2) ผู้วิจัยติดต่อประสานงานไปยังผู้นำชุมชนและผู้นำกลุ่ม เพื่อสอบถามเกี่ยวกับการ ดำเนินการประกอบการผ้าทอมือของกลุ่ม และชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมการวิจัย และ

ประสานงานขอความร่วมมือในการดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้นำชุมชนและผู้นำกลุ่มมีความสนใจและยินดีในการเข้าร่วมการวิจัย เนื่องจากมีความต้องการพัฒนาการประกอบการผ้าทอมือโดยการพัฒนาจากภายในตัวของผู้ประกอบการให้เป็นผู้มีสมรรถนะ เพื่อสามารถประสบความสำเร็จในการประกอบการผ้าทอมือ ทั้งยังกิจกรรมเริ่มต้นจากปัญหาการประกอบการของชุมชน ช่วยสร้างความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อทุกคนในชุมชน ต่อยอดกิจกรรมจากโครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน เพราะกิจกรรมการพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้เข้าร่วมให้ตระหนักถึงการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

(3) ผู้นำชุมชนและผู้นำกลุ่มให้โอกาสผู้วิจัยได้พบปะสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ พร้อมทั้งช่วยเป็นธุระจัดผู้ประสานงาน เพื่อประสานงานผู้วิจัยกับกลุ่ม ผู้วิจัยทำการชี้แจงรายละเอียดของกิจกรรมการวิจัย รวมทั้งสร้างความสัมพันธ์กับคณะสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ และผู้สนใจการประกอบการผ้าทอมือ

(4) ผลการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการร่วมกันเกี่ยวกับสภาพการประกอบการของกลุ่มปัญหาการประกอบการของกลุ่ม และการแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา จากการสนทนาพบว่าปัญหาหลักของการประกอบการของกลุ่ม คือ การขายผลิตภัณฑ์ เมื่อเจาะลึกลงไปพบว่า ปัญหาเกิดจากสมาชิกมีปัญหาไม่สามารถขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือได้ด้วยตนเอง เนื่องจากขาดความมั่นใจ มีความกลัวจากการไม่มีความรู้ในการขาย และไม่คุ้นเคยกับการขายสินค้ามาก่อน จากการสนทนาครั้งนี้พบว่าสมาชิกมีความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญในปัญหาการประกอบการผ้าทอมือที่เกิดขึ้นของกลุ่มเป็นอย่างมาก

(5) ผู้วิจัยได้สอบถามความสมัครใจของสมาชิกในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้พบว่าสมาชิกเกือบทุกคนเต็มใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ และสมาชิกที่มีได้เข้าร่วมยินดีช่วยเหลือ หากกลุ่มต้องการ เพราะเห็นประโยชน์ของกิจกรรมการวิจัยในครั้งนี้

(6) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลการประกอบการกลุ่มผ้าทอมือบ้านขุนอมแฮดในจากข้อมูลการวิจัยข้อมูลทางเอกสารหน่วยงานในพื้นที่ ถึงปัญหาที่ต้องการแก้ไขเพื่อทำความเข้าใจและเป็นแนวทางในการกำหนดโจทย์ในการปฏิบัติการ รวมถึงการสร้างแผนดำเนินการ เมื่อได้รับการตอบรับยินดีเข้าร่วมการวิจัยจากผู้นำชุมชนและผู้นำกลุ่มผ้าทอมือ จึงทำหนังสือขออนุญาตดำเนินการวิจัยจากคณะครุศาสตร์ ไปยังชุมชนขุนอมแฮดใน และกลุ่มผ้าทอมือขุนอมแฮดใน

2) การเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ร่วมวิจัย

(1) การเตรียมความพร้อมแก่สมาชิกผู้เข้าร่วมกิจกรรมการวิจัย

มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้หลักการมีส่วนร่วมและประชาธิปไตยของกลุ่ม ผู้วิจัยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มบุคคลเป้าหมายที่สมัครใจเข้าร่วมวิจัย เป็นระยะเวลา 1 วัน มีผู้เข้าประชุม 55 ท่าน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน ผู้นำกลุ่มผ้าทอมือ 1

คน สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ 50 และผู้สนใจ 3 พร้อมทั้งร่วมกันสร้างแผนกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

(2) การระบุมสมรรถนะที่ต้องการพัฒนาและกำหนดแผนกิจกรรมดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้จัดประชุมระดมความคิดของผู้ร่วมวิจัยโดยใช้เทคนิคการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ ร่วมกับการใช้แผนแสดงความคิดเห็น และการลงคะแนนเสียงเป็นเครื่องมือมีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ของปัญหา กำหนดปัญหาและเพื่อกำหนดโจทย์ในการแก้ไขจากพื้นที่ รวมถึงวิธีการ เนื้อหาในการแก้ไขปัญหา ทรัพยากร ข้อจำกัด และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน

(3) ผู้วิจัยเริ่มต้นโดยใช้คำถามเพื่อกระตุ้นความคิด

ผู้วิจัยถามคำถามเป็นคำถามเพื่อนำสู่ปัญหา คำถามต่อมาเป็นคำถามเพื่อถามสาเหตุของปัญหา คำถามที่สามเป็นคำถามเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้แยกแยะประเด็นปัญหาโดยให้แยกประเด็นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกลุ่ม/ตนเอง และประเด็นที่มาจากสิ่งอื่นภายนอกการวางแผน เมื่อได้ประเด็นที่จะพัฒนาแล้วเข้าสู่การเลือกโจทย์การพัฒนาด้วยการลงคะแนนเสียง

(4) เมื่อได้โจทย์ที่ต้องการแก้ไขปัญหา

ผู้วิจัยใช้การประชุมร่วมกันได้ระดมสมองจากการตั้งคำถามเพื่อสร้างแผนการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือโดยเริ่มจากคำถาม ดังนี้

โจทย์ที่ต้องการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการชุมชนขุนอมแฮดต้องใช้วิธีการอย่างไรในการแก้ไข และจะเริ่มต้นอย่างไร

ขั้นตอนในการดำเนินการมีเนื้อหา วิธีการและเนื้อหาอะไรบ้าง ถ้าต้องใช้บุคคลภายนอกอยากให้คุณคิดเหล่านั้นมีลักษณะอย่างไร

ทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้มีอะไรบ้าง

หน้าที่ความรับผิดชอบของผู้เข้าร่วมมีอะไรบ้าง

การสรุปและประเมินผลการของกิจกรรมแต่ละขั้นตอนทำอย่างไร

กิจกรรมดังกล่าวผู้เข้าร่วมสามารถดำเนินการได้จริง หรือไม่ เพราะเหตุใด ถ้าไม่ได้ผลจะแก้ไขอย่างไร

ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม และตรวจสอบความถูกต้องแผนกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดในก่อนดำเนินการ

3.2 เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

แนวคำถามในการประชุมแบบมีส่วนร่วมเพื่อช่วยให้เกิดการระดมความคิด และทำความเข้าใจเห็นความสำคัญของการประกอบการผ้าทอมือในปัจจุบันและปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือ

ผู้วิจัยใช้คำถามนำเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้ระดมความคิดแก้ไขปัญหา ผู้วิจัยใช้หลักการของการมีส่วนร่วม โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหาภาษาที่ใช้ความครอบคลุม และความสอดคล้องกับเนื้อหาที่ศึกษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อความ

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนนี้เป็นเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจสถานการณ์ในปัจจุบัน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการประชุมแบบมีส่วนร่วม มาทำการจัดกลุ่ม จัดประเภทของข้อมูล จากนั้นหาข้อสรุป และการตรวจสอบความถูกต้องตรงประเด็นของผลการวิจัย เพื่อให้เข้าใจ ความหมายในสิ่งที่ได้เรียนรู้และปรากฏการณ์ที่ศึกษา

2. ขั้นตอนการปฏิบัติการ

2.1 ขั้นปฏิบัติการเป็นขั้นตอนที่ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยเริ่มปฏิบัติการตามแผนที่วางไว้ โดยผู้ร่วมวิจัย ปฏิบัติกิจกรรมและร่วมรับผิดชอบต่อการปฏิบัติ ผู้วิจัยจัดบันทึกผล ผู้วิจัยติดตามสังเกตการณ์การ ดำเนินงาน เพื่อสร้างผลสรุปในแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้

1) ก่อนเริ่มกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดใน มีการทบทวนขั้นตอนการดำเนินการในแต่ละขั้นตอน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มเตรียมตัวและร่วมกันพิจารณา กิจกรรมการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชน ประกอบด้วยเนื้อหา ทรัพยากรและ สื่อที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม แนวทางการจัดกิจกรรม และการประเมินผลการเรียนรู้อีกครั้ง

2) หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนขุนอม แฮดในแล้ว ผู้เข้าร่วมกระบวนการร่วมกันทำแบบประเมินสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ซึ่งเป็นแบบประเมินชุดเดียวกันกับที่ทำในขั้นตอนการวางแผน (Post-test) พร้อมทั้งทำแบบประเมิน ความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกเพื่อให้กิจกรรมสามารถดำเนินไปอย่างราบรื่นใน ทุกขั้นตอน และพร้อมทั้งจัดบันทึกการดำเนินกิจกรรมของผู้เข้าร่วมอย่างใกล้ชิด

2.2 เครื่องมือในขั้นตอนปฏิบัติการ

1) แบบบันทึกภาคสนามของผู้วิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้สำหรับการบันทึกผลการดำเนินงาน ตั้งแต่เข้าพื้นที่จนกระทั่งออกจากพื้นที่

2) แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เครื่องมือเป็นการเขียนบรรยายพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรม พัฒนา ความรู้สึกต่อการทำกิจกรรม และการรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการปฏิบัติกิจกรรม

3) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นแบบประเมินความพึงพอใจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามความต้องการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ใช้เพื่อสอบถามความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยเป็นแบบประเมินด้านความรู้สึกต่อการทำกิจกรรมบอกเพียงมีความพอใจมากหรือไม่พอใจโดยใช้สติกเกอร์ หนัวยิ้ม และหน้าร้องไห้ ตัวอย่างแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปเป็นผลข้อมูลเพื่อใช้ในการรายงานผลการวิจัยต่อไป

3. ขั้นตอนการสังเกตผล

1) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือสังเกตความเปลี่ยนแปลงของตนเอง จากการมั่นใจในการนำเสนอข้อมูล การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอการถ่ายทอดความรู้ให้สมาชิกท่านอื่น ๆ การสร้างสรรค์ผลงาน และการลงมือทำอย่างตั้งใจ

2) ผู้วิจัยสังเกตผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดใน ในประเด็น ดังนี้ ความเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความเปลี่ยนแปลงด้านทักษะความสามารถ และความเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้เข้าร่วมกิจกรรม รวมถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วม รวมถึงปัญหา อุปสรรค วิธีการแก้ไขปัญหา และจุดเด่น จุดอ่อน ในการทำกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดใน

4. ขั้นตอนการสะท้อนคิด

ขั้นการสะท้อนคิดประกอบด้วย 2 กิจกรรม ดังรายละเอียด

กิจกรรมที่ 1 การสรุปผลและถอดบทเรียนจากกระบวนการปฏิบัติและการสังเกต

สมาชิกผู้เข้าร่วมพูดคุยสรุปผลกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนขอนแก่น ในตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ พร้อมทั้งรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคน และร่วมสรุปผลการทำกิจกรรมเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกิจกรรม

4.1 เครื่องมือกิจกรรมที่ 1 การสรุปผลการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้การปฏิบัติและการสังเกต

1) แบบบันทึกภาคสนามของผู้วิจัย

เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้สำหรับการบันทึกผลการดำเนินงาน ตั้งแต่เข้าพื้นที่จนกระทั่งออกจากพื้นที่

2) แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรม

เป็นการเขียนบรรยายพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาการช่วยเหลือระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม การรับผิดชอบหน้าที่ในการปฏิบัติกิจกรรม และความร่วมมือของกลุ่มในการทำกิจกรรม

3) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามความต้องการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ใช้เพื่อสอบถามความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรม โดยเป็นแบบประเมินด้านความรู้สึกต่อการทำกิจกรรมบอกเพียงมีความพอใจมากหรือไม่พอใจ โดยใช้สติกเกอร์ หน้ายิ้ม และหน้าร้องไห้

4) ประเด็นคำถามการถอดบทเรียน

ประเด็นที่ 1 ประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้มีอะไรบ้าง

ประเด็นที่ 2 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ประเด็นที่ 3 จุดอ่อนที่ควรปรับปรุงคืออะไร และปรับปรุงอย่างไร

ประเด็นที่ 4 อะไรบ้างที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและร้อยละ

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และสรุปเป็นผลข้อมูลเพื่อใช้ในการรายงานผลการวิจัยต่อไป

กิจกรรมที่ 2 สังเคราะห์แนวทางปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ

การสังเคราะห์แนวทางปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1) ร่างแนวทางการปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ

ขั้นตอนการสร้างร่างแนวทางการปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน เป็นผลมาจากการมีส่วนร่วมของกลุ่มผ้าทอมือและชุมชน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ผล โดยนำผลการถอดบทเรียนประกอบกับแบบบันทึกภาคสนาม มาสร้างเป็นร่างแนวปฏิบัติการในการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน โดยการตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้องในการปฏิบัติการจากผู้เข้าร่วมเรียนรู้ว่าเป็นวิธีการที่ผู้เข้าร่วมปฏิบัติและตรงกับแผนการดำเนินการเป็นเราชาวโปว์ @ อมก้อย

ผู้วิจัยวิเคราะห์และสรุปเป็นร่างแนวปฏิบัติการในการส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือโดยแบ่งตามประเภทผู้ใช้งาน และแนวทางการปฏิบัติ (ขั้นตอนและบทบาท) พร้อมทั้งตัวอย่างการนำไปใช้ ประกอบด้วย

ร่างแนวทางการปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือสำหรับผู้นำกลุ่ม สำหรับสมาชิกกลุ่ม สำหรับผู้นำชุมชน สำหรับผู้ทำหน้าที่ส่งเสริม ประกอบด้วย ผู้ทำหน้าที่กำกับดูแล กระทบวง/กรม และผู้ส่งเสริม

เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย (1) คุณลักษณะของผู้ส่งเสริม (2) พื้นที่สร้างสรรค์และปลอดภัย (3) การยอมรับในคุณค่าของผู้เข้าร่วมกิจกรรม (4) ความมั่นใจและเชื่อในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการร่วมกิจกรรม (5) นโยบายที่เป็นจริง

ปัจจัยของความสำเร็จ ประกอบด้วย (1) การสื่อสาร (2) ความเข้าใจธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย (3) ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรมและการติดตามต่อเนื่อง (4) การสร้างแรงจูงใจในการเผชิญปัญหา (5) การนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย

ผู้วิจัยสร้างร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 คน กำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ ดังนี้

1. นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการอำเภออำเภอก้อย ปฏิบัติงานในพื้นที่อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 5 ปี
2. พัฒนาชุมชน อบต.สบโขง ปฏิบัติงานในพื้นที่อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 3 ปี
3. ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาครอบครัวและระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภออมก้อย
4. หัวหน้าศูนย์เรียนรู้การพัฒนาอมก้อยฯ ปฏิบัติงานในพื้นที่อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 3 ปี

5. หัวหน้าฝ่ายเผยแพร่และขยายผล ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาอมก๋อยฯ ปฏิบัติงานในพื้นที่อย่างน้อยไม่ต่ำกว่า 3 ปี

6. ครู กศน.ตำบล 3 ท่าน ปฏิบัติงานในพื้นที่อย่างน้อยไม่น้อยกว่า 3 ปี

7. ผู้ใหญ่บ้านชุมชนชุมชนอมแฮดใน อำเภอแม่หลอง จังหวัดเชียงใหม่ ปฏิบัติงานในพื้นที่อย่างน้อยไม่น้อยกว่า 3 ปี

ผู้คุณวุฒิได้ร่วมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือถึงความเป็นไปได้ในการนำไปใช้และความเหมาะสม รวมถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อให้ร่างแนวปฏิบัติสมบูรณ์มากขึ้น ผู้วิจัยปรับปรุงร่างและนำเสนอแนวทางการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้ผ่านการพิจารณารับรองแบบลดขั้นตอน (Expedited Review) จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน กลุ่มสหสถาบัน ชุดที่ 2 สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หมายเลขโครงการ 68/180 ก่อนดำเนินการทดลอง และเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยได้คำนึงถึงจรรยาบรรณของนักวิจัย และให้การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วม กลุ่มตัวอย่างจะต้องได้รับการชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา วิธีการเก็บข้อมูล และประโยชน์ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับจากการเข้าร่วม พร้อมทั้งชี้แจงสิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างเก็บข้อมูลหากมีคำถามใดไม่สะดวกใจที่จะตอบก็มีอิสระที่จะไม่ตอบ และสามารถซักถามข้อข้องใจเพิ่มเติมจนกว่าจะกระจ่างได้ และสามารถยุติการเข้าเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยไม่ต้องแจ้งเหตุผลต่อผู้วิจัย และกลุ่มตัวอย่างไม่สูญเสียผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้นและข้อมูลในการสัมภาษณ์จะถูกเก็บไว้เป็นความลับไม่นำมาเปิดเผยชื่อและนำผลประเมินที่ได้สรุปออกมาเป็นภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์อื่นนอกจากของการศึกษานี้เท่านั้น

ตารางที่ 9 ตารางสรุปผลการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ

การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ				
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามกรอบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	วัตถุประสงค์การวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	ผลลัพธ์ในการดำเนินการ
<p>ขั้นตอนที่ 1 วางแผน</p> <p>กิจกรรมที่ 1: สังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ</p>	1	แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 18 คน	1.สมรรถนะของผู้ประกอบการผ้าทอมือ 2.ข้อคิดแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ
	1	แบบสอบถามการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	ผู้ประกอบการผ้าทอมือของไทย 1,029 คน	
<p>กิจกรรมที่ 2: ระบุสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ต้องการพัฒนาของกลุ่มทอผ้าเป้าหมาย</p>	2	<p>1.แบบสอบถามปลายเปิดสภาพและปัญหาในการประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ</p> <p>2.แบบสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการของสมาชิกกลุ่ม/ชุมชน</p> <p>3.แบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ</p> <p>4.Face Sheet</p> <p>5.แบบบันทึกภาคสนาม</p>	ชุมชนขุนอมแฮดในที่สมัครใจตอบคำถาม	<p>1.ข้อมูลสภาพการประกอบการของกลุ่มผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดใน</p> <p>2.ข้อมูลปัญหาและความต้องการในการประกอบการผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดใน</p> <p>3.ลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อกำหนดโจทย์ในการแก้ไข</p> <p>4.ข้อจำกัดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม</p>
<p>กิจกรรมที่ 3: การวางแผนพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการตามทีกลุ่มเป้าหมายระบุ</p>	2	<p>1.ผลสรุปความต้องการและการแก้ไข้ปัญหา</p> <p>2..แผนการดำเนินการเพื่อแก้ไข้ปัญหา</p> <p>3.แบบบันทึกภาคสนาม</p>	ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม กลุ่มผ้าทอมือชุมชนขุนอมแฮดในจำนวน 55 คน	<p>1.กำหนดทรัพยากรและหน้าที่ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม</p> <p>2.กำหนดระยะเวลาในการทำกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดใน</p> <p>3.สร้างแผนการดำเนินการส่งเสริม</p>

การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ				
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามกรอบการวิจัยของปฏิบัติการ	วัตถุประสงค์การวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	ผลลัพธ์ในการดำเนินการ
				สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดใน
ขั้นตอนที่ 2 ลงมือปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการ	2	แผนปฏิบัติการ “เป็นเราชาวโปว์ @ อมก๋อย” 3.แบบบันทึกภาคสนาม	สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือชุมชนขุนอมแฮดใน	-ผู้เข้าร่วมกิจกรรมดำเนินกิจกรรมตามแผนที่กำหนดไว้ -สร้างความสัมพันธ์ในกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรม -มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตนเอง -มีความพยายามในการแก้ไขปัญหาของตนเองและปัญหาของกลุ่ม -มีความรู้เรื่องการใช้สี คูสี การออกแบบผ้าทอมืออย่างง่าย -สามารถนำความรู้มาปรับใช้กับงานการนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ - การเห็นคุณค่าของพื้นที่และการประกอบการผ้าทอมือ -การออกแบบลวดลายผ้าด้วยตนเอง -การสร้างสรรค้ำขายสินค้าจากพื้นที่ -มีความมั่นใจในตนเอง
ขั้นตอนที่ 3 สังเกตผล	2	1.แผนปฏิบัติการ “เป็นเราชาวโปว์ @ อมก๋อย” 2.แบบสังเกตพฤติกรรม และการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 3. แบบบันทึกภาคสนาม	สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือชุมชนขุนอมแฮดใน	ผู้เข้าร่วมสามารถอธิบายแผนการดำเนินงานได้ว่าแผนในการดำเนินงานประสบความสำเร็จ และปัญหาจากการลงมือปฏิบัติวิธีการที่ใช้ในการแก้ปัญหา
ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนผล	2	1.แบบสรุปผลการเรียนรู้กลุ่มจากการเข้าร่วมกิจกรรมการ	สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือชุมชน	ผู้เข้าร่วมร่วมตรวจสอบแผนการปฏิบัติการในการ

การดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ				
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยตามกรอบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ	วัตถุประสงค์การวิจัย	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	กลุ่มตัวอย่าง	ผลลัพธ์ในการดำเนินการ
กิจกรรมที่ 1 การถอดบทเรียนจากกระบวนการปฏิบัติและการสังเกต		เรียนรู้ 2.แบบประเมินความพึงพอใจ การเข้าร่วมกิจกรรม 3.แบบสังเกตและแบบบันทึกภาคสนาม 4.ร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน	ชุมชนแฮดโน	แก้ไขปัญหาที่กำหนดและให้เสนอแนะ สำหรับร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนตรวจสอบความครบถ้วน ความถูกต้องของกระบวนการพร้อมให้ข้อเสนอแนะขั้นตอนการส่งเสริม บทบาทผู้ส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ
กิจกรรมที่ 2 สังเคราะห์แนวทางปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ	2	ร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน	ผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่ 9 คน เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ	แนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน

บทที่ 4

ผลการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ และเพื่อนำเสนอแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1.ขั้นตอนการวางแผน 2.ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติการ 3.ขั้นตอนการสังเกต 4.ขั้นตอนการสะท้อนคิด มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลของการวิจัยของขั้นการวางแผน

ผลของกิจกรรมที่ 1 การสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ การสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ แบ่งรายละเอียดเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1) ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

ผลการสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 1 การเริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ พบว่าผู้ประกอบการส่วนใหญ่เริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการจากการรับช่วงต่อจากครอบครัว โดยเฉพาะมารดาและป้า แต่มีบางคนที่มีความสนใจและเห็นโอกาสเพื่อสร้างรายได้ จึงตัดสินใจประกอบการผ้าทอมือ โดยอาศัยชื่อเสียงของครอบครัวเป็นช่องทางในการสร้างผลงานให้เป็นที่ประจักษ์ การทอผ้าในอดีตผู้ประกอบการจะทำเมื่อมีการมาจ้างให้ทำจากลูกค้าเก่า ซึ่งเป็นลูกค้าดั้งเดิมเป็นผู้มีชื่อเสียง และจะแจ้งให้ทราบถึงโอกาสของการใช้งานของผ้า เช่น ผ้าสำหรับใส่ในงานมงคล งานอวมงคล หรือเพื่อเป็นของขวัญ สีสันลวดลายการทอ ผู้ทอเป็นผู้จินตนาการตามความเหมาะสมของการใช้งาน จะไม่มีพร้อมขายเช่นในปัจจุบัน ดังนั้นหากใครอยากใส่ผ้าทอมือจะต้องรอสินค้าเป็นเวลาหลายวัน สำหรับปัจจุบันการประกอบการผ้าทอมือมีการประกอบการมากขึ้น และมีความหลากหลาย ผู้บริโภคสามารถเลือกได้ตามความชอบ

ผลการสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 2 ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ประสบความสำเร็จ และสิ่งสำคัญที่สุด พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตอบไปในทิศทางเดียวกันว่า การเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือจะต้องประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ จะขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปไม่ได้ การมีทั้ง 3 สิ่งจะช่วยให้การประกอบการสามารถประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากการเป็นผู้มีความรู้ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถวางแผนรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นได้ การมีทักษะสามารถ

ช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินการได้ และการเป็นผู้มีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการช่วยผลักดันให้กล้าเผชิญปัญหาและมุ่งมั่นตั้งใจพร้อมฝ่าฟันอุปสรรคในการประกอบการผ้าทอมือไปได้อย่างราบรื่น เมื่อผู้วิจัยสอบถามต่อในประเด็นของความรู้ที่จำเป็นเพื่อการประกอบการผ้าทอมือ พบว่า ความรู้เรื่องเส้นใย การคัดเลือกเส้นใย การเตรียมอุปกรณ์และการทอผ้า การตรวจสอบความถูกต้องและการถ่ายทอดวิธีการทอผ้า การออกแบบสร้างสรรค์ลวดลาย การแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ การแก้ไขปัญหาจากการทอผ้าและปัญหาจากการดำเนินการประกอบการความรู้ในการทำตลาดและการตลาดออนไลน์ และความรู้ในการวางแผนรองรับความเสี่ยงในการประกอบการ

ทักษะที่จำเป็นเพื่อการประกอบการผ้าทอมือ พบว่า ความสามารถในการทำตลาดและการตลาดออนไลน์ ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายและการวางแผนเพื่อรับความเสี่ยงหรือเรื่องไม่คาดฝัน ความชำนาญในการออกแบบและสร้างสรรค์ลวดลาย ทักษะการตรวจสอบและแก้ไขปัญหาในการประกอบการผ้าทอมือ

คุณลักษณะที่จำเป็นเพื่อการประกอบการผ้าทอมือ พบว่า การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ และภาวะผู้นำเป็นคุณลักษณะที่ผู้ประกอบการทั้ง 18 คนให้ความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน การให้บริการด้วยความเต็มใจและตั้งใจ การยึดถือความถูกต้องและความยุติธรรม โปร่งใส การทำงานได้กับทุกคน การตัดสินใจเด็ดขาดและคาดการณ์แม่นยำ

ผลการสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 3 ปัจจัยความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ พบว่า ผู้ประกอบการทั้ง 18 คน ให้ความคิดเห็นตรงกันว่า การมีความรู้ความสามารถด้านการทอผ้าเป็นส่วนสำคัญ และยังต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการต้นทุน คน รวมการปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัย โดยไม่ทิ้งเอกลักษณ์ ดังนั้นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลาจึงเป็นปัจจัยของความสำเร็จอีกประการ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้ประกอบการสามารถนำความรู้ทักษะมาปรับให้เหมาะสมกับการดำเนินการของเพื่อประสบความสำเร็จ

ผลการสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 4 ปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาการประกอบการผ้าทอมือ พบว่า เมื่อเกิดปัญหา ผู้ประกอบการจะเผชิญกับปัญหาและแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย จากการเรียนรู้ รับฟัง และเมื่อต้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น พร้อมรับฟังด้วยความตั้งใจและนำความรู้หรือวิธีแก้ปัญหามาปรับให้เหมาะกับปัญหาการประกอบการของตน

ผลการสัมภาษณ์ในประเด็นที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ในประเด็นต่อไปนี้อย่างน้อย 1 สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการจะต้องประกอบด้วย ความรู้ ความชำนาญ และความอ่อนน้อมถ่อมตนของผู้ประกอบการจะช่วยให้การดำเนินการสำเร็จ แต่เนื่องจาก

การจะประสบความสำเร็จต้องมีทั้งความรู้และคุณลักษณะที่หลากหลายด้าน ดังนั้นควรเริ่มด้วยสิ่งที่มี แล้วจึงต่อยอดออกไป หรือขั้นพื้นฐานที่ต้องทำได้เพื่อเป็นผู้ประกอบการ แล้วจึงเพิ่มเติมเน้นในเรื่องนั้นๆ มากขึ้น

ตารางที่ 10 ตารางผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผลการสัมภาษณ์ ในประเด็น	ข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่
<p>การเริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ</p>	<p>“เริ่มต้นจากที่บ้าน คนในครอบครัวทำ ทำมานานแล้ว เห็นมานาน ตอนแรกไม่สนใจ...มาสนใจเพราะเห็นว่าสร้างรายได้ และเป็นอาชีพที่มีเกียรติ”</p> <p>ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A10</p> <p>“ผมไม่ได้เป็นมาก่อนหรือเห็นมาก่อนนะ...แต่ผมสงสัยและเห็นโอกาส...แต่ถ้าได้มองได้เห็นมันมากจากเห็นแม่ยายทำ...แล้วเห็นโอกาสที่ว่าทำให้คนอื่นไปแข่งได้รางวัล...เราทำไมไม่ทำ...และผมคิดการทำงานผ้าคืออาชีพที่มีเกียรติ...”</p> <p>ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A16</p> <p>“แต่ก่อนทอใช้ในบ้านกัน...บ้านเราทอมานานแล้ว...ชอบการรับช่วงต่อในปัจจุบันต่างจากเดิมมาก เพราะในอดีตการทอผ้าจะมีคนมาจ้างทอเลย...ใช้ปัจจุบันก็มีตามโอกาสและลูกค้าเดิมแต่ต่างกันตรงที่ปัจจุบันการแข่งขันมากขึ้น...คนที่เข้ามาต้องเก่ง เก่ง และขยัน...รู้จริง...ทำเก่ง ”</p> <p>ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A08</p>
<p>ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ประสบความสำเร็จ</p>	<p>“...ทำอะไรต้องรู้จริง แก้ไขปัญหาได้คือรู้จริงเกิดจากการฝึกฝนมีประสบการณ์...และจะเก่งคนเดียวก็ไม่ได้ต้องมีคนรอบข้างช่วย..”</p> <p>ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A11</p> <p>“...ความรู้ การฝึกฝนจนชำนาญ การมุ่งมั่นต้องตั้งใจมากนะผ้าทอมือ...มาไม่ครบ 3 อย่างคัดออกเองตามธรรมชาติ...เบื้องต้นนะ แต่ว่าสำเร็จก็มีอีกเรื่องทีม การแก้ปัญหา บริการช่วยเหลือลูกค้าดี ผ้ามีคุณภาพ ชื่อสัตย์...ใช้ไหม แต่ 3 อย่างดีเป็นหัวใจหลักที่เรียกว่า ความรู้ ทักษะ และตัวตนเราที่มันออกมาจากการทำตัวหรือนิสัย...”</p> <p>ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A18</p> <p>“...ความรู้เรื่องเส้นใย การคัดเลือกเส้นใย การเตรียมอุปกรณ์และการทอผ้า การตรวจสอบความถูกต้องและการถ่ายทอดวิธีการทอผ้า การออกแบบสร้างสรรค์ลวดลาย การแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ...การแก้ไขปัญหาจากการทอผ้าและปัญหาจากการดำเนินการประกอบการตลาด</p>

ผลการสัมภาษณ์ ในประเด็น	ข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่
	<p>และการตลาดออนไลน์ และความเสี่ยงในการประกอบการ... การกำหนดเป้าหมายและการวางแผนเพื่อรับความเสี่ยงหรือเรื่องไม่คาด ฝัน ความชำนาญในการออกแบบและสร้างสรรค์ลวดลาย ทักษะการ ตรวจสอบและแก้ไขปัญหาในการประกอบการผ้าทอมือ...แบบที่บอกมัน ไม่อดทนไม่รับผิดชอบ...แบบนี้ไม่ได้...ต้องมุ่งพุ่งไปจนเลยที่เราจะเอา...” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A05</p> <p>“...ไม่พอนะเรื่องนี้ก็สอนยากเลยไอ้เต็มใจและตั้งใจ...ถูกต้องและความ ยุติธรรม โปรงใส ไม่ทะเลาะเวลาทำงาน...คนคิดบวกและตัดสินใจเด็ดขาด และคาดการณ์แม่นยำ...” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A06</p> <p>“...เรียกว่าไม่หยุดนิ่ง วันไหนรู้สึกว่าจะสำเร็จ อาจเป็นวันสุดท้ายที่เราจะ ทำงานนี้” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A04</p>
ทักษะที่จำเป็น เพื่อการ ประกอบการผ้า ทอมือ	<p>“...เรื่องที่เราจะทำทักษะหลักๆ เช่น ผ้า การทอผ้าไหม เส้นใย การ ผลิต การดูแล การคัดเลือก แปรรูป คนทำงาน การสื่อสาร...” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A07</p> <p>“...ทำผ้าทอรู้การผ้าเราทำอะไรได้ แก้ไขปัญหาอย่างไรถ้าอุปกรณ์มีปัญหา ทำไหมให้มีลูกค้ามาซื้อ การขาย การนำเสนอสำคัญ การทอ...” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A01</p>
คุณลักษณะที่ จำเป็นเพื่อการ ประกอบการผ้า ทอมือ	<p>“...ตั้งใจก่อนถ้าไม่มีอย่าทำ...” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A014</p> <p>“...ทอผ้าเป็น...เก่งสำคัญ...แต่ไม่อดทน...คือใจไม่รัก พัง...” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A013</p> <p>“ทำแล้วเที่ยวทะเลาะไปทั่วก็ไม่ถูก... ลักษณะแบบนี้รับหนี้เราอย่าไปยุ่ง...รีบออกนะ” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A016</p> <p>“...การให้คุณค่าคนสำคัญ ถ้าเที่ยวทะเลาะไปทั่วเก่งมากคนเดียว อย่า ทำงานนี้ คนนิสัยไม่ติมองแต่ตัวเอง ไม่ให้ความสำคัญทีมงาน...” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A02</p> <p>“...แบบนี้ก็ไม่ได้พวกมองว่าตนเองเป็นจุดศูนย์ความสำเร็จ... แบบนี้พวกคิดว่ายอดขายมาจากตัวเอง เพราะมีตัวเองกิจการจึงอยู่ได้ คนแบบนี้อันตราย...ถ้ามีไรที่มผม...”</p>

ผลการสัมภาษณ์ ในประเด็น	ข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่
	เราทำงานจบแล้วเลิกกันไปเลย...ผมไม่ทำด้วย..." ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A07
ปัจจัยความสำเร็จ ในการเป็น ผู้ประกอบการผ้า ทอมือ	”อย่างที่บอกทั่วทั้ง 3 อย่างสำคัญหมด...แต่ว่ามีหลายงานไปได้ไม่ไกล... ผมคิดว่าเรื่องการจัดการต้นทุน ...คน การปรับตัว...ทันสมัย” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A07 “...ต้องทันสมัย คือเราไม่หยุดการเรียนรู้ เราปรับให้เข้าตลอดแต่ไม่ทิ้งรากฐานเดิม...” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A16
ปัญหาและวิธีการ แก้ไขปัญหาการ ประกอบการผ้า ทอมือ	“...จะเผชิญกับปัญหาและแก้ไขปัญหา ทาวิธีที่เหมาะสมกับเรา” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A02 “...รับฟัง และเมื่อต้องขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น...” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A01 “ปรับใช้ให้เหมาะกับกลุ่มเราตามข้อจำกัด” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A09 “...ไม่มีปัญหา...” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A07
ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมเกี่ยวกับ สมรรถนะการเป็น ผู้ประกอบการผ้า ทอมือ	“การอ่อนน้อมถ่อมตน...ไม่ทำให้เราน่าสงสารหรือดูแย่นะ...มันทำให้เราน่าเข้าหา น่าพูดคุย...นำมาซึ่งความสำเร็จ” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A012 “...รู้หลากหลายด้าน ดี รู้เรียนรู้ต่อยอดออกไป...รู้เรื่องหลักเป็นขั้นพื้นฐานเชี่ยวชาญแล้ว...ไปเพิ่มเติมเอา...” ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคนที่ A015

จากผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้ง 18 ท่าน ผู้วิจัยสรุปประเด็นสาระสำคัญจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พร้อมความหมายดังนี้

สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ หมายถึง ความรู้ ความสามารถทักษะ และคุณลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่แสดงออกในการประกอบการผ้าทอมือ เพื่อให้การประกอบการบรรลุสำเร็จผลอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

ประเด็นที่ 1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการผ้าทอมือ หมายถึง พฤติกรรมของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่แสดงให้เห็นความพากเพียร อดทน รับผิดชอบ เอาใจใส่ ละเอียดใจ ความสำคัญกับทุกขั้นตอนในการทำงาน เพื่อให้การประกอบการผ้าทอมือประสบความสำเร็จ

ประเด็นที่ 2 การยึดถือความถูกต้องและความยุติธรรม โปร่งใส หมายถึง พฤติกรรมของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่แสดงออกถึงการรักษาคำพูด และยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริต

ประเด็นที่ 3 การทำงานได้กับทุกคน หมายถึง พฤติกรรมของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่แสดงออกถึงการรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในกลุ่ม เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานเกิดความสุขและได้ประสิทธิภาพในการประกอบการ

ประเด็นที่ 4 การตัดสินใจเด็ดขาดและคาดการณ์แม่นยำ หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่มีความชัดเจน เด็ดขาด และการคาดคะเนทิศทางประกอบการผ้าทอมือ

ประเด็นที่ 5 ภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมและการปฏิบัติของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่แสดงออกถึงความมั่นใจในการประกอบการผ้าทอมือของตนเอง รู้จักควบคุมและประมาณตนเอง มองเห็นคุณค่าของการประกอบการผ้าทอมือ และพร้อมเรียนรู้เพื่อรับมือกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ประเด็นที่ 6 ความรู้ความชำนาญในการคัดเลือกเส้นใยและการเตรียมอุปกรณ์ทอผ้า หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่แสดงถึงการใช้ความรู้และความเชี่ยวชาญในเตรียมอุปกรณ์และการคัดสรรเส้นใยฝ้ายและเส้นใยไหม เพื่อให้การผลิตสามารถดำเนินไปได้อย่างราบรื่นและมีคุณภาพมากที่สุด

ประเด็นที่ 7 ความรู้และชำนาญในการทอผ้า หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่แสดงออกถึงการใช้ความรู้และชำนาญในการจัดเตรียมวัตถุดิบและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้าและสามารถทอผ้าได้อย่างคล่องแคล่ว

ประเด็นที่ 8 ความรู้ความชำนาญในการออกแบบและสร้างสรรค์ลวดลาย หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่แสดงออกถึงการใช้ความรู้และชำนาญในการใช้สี การย้อมสีธรรมชาติ การอ่านและสร้างกราฟออกแบบลวดลาย และเทคนิคการทอผ้าทำให้เกิดลวดลาย (จก, ยก, เกาะ, ขิด, ล้วง, ควบเส้น และมัดหมี่)

ประเด็นที่ 9 การตรวจสอบความถูกต้องและการถ่ายทอดวิธีการทอผ้า หมายถึง พฤติกรรมของผู้ประกอบการผ้าทอมือในการตรวจสอบความเรียบร้อยและความถูกต้องในทุกขั้นตอนของการทอผ้า รวมถึงการส่งต่อความรู้/การสอนการผลิตเส้นใยและทอผ้าได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน

ประเด็นที่ 10 ความรู้ในการออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่แสดงออกถึงการใช้ความรู้และสามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือ

ประเด็นที่ 11 การกำหนดเป้าหมายและการวางแผนเพื่อรับความเสี่ยงหรือเรื่องไม่คาดฝัน หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่นำความรู้ในการบริหารจัดการมาใช้วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อน กำหนดเป้าหมาย การวางแผนการทำการตลาด และวางแผนการประกอบการผ้าทอมือเพื่อลดความเสียหายในการประกอบการ

ประเด็นที่ 12 การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการประกอบการ หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่แสดงออกถึงการใช้ความรู้และประสบการณ์ในการแก้ไขปัญหาในการผลิตเส้นใยและการทอผ้า หรือการดำเนินการประกอบการผ้าทอมือได้อย่างเหมาะสม

ประเด็นที่ 13 ความรู้และความสามารถในการทำตลาดและการตลาดออนไลน์ หมายถึง ลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่แสดงออกถึงการใช้ความรู้และประสบการณ์ในการทำตลาดและการตลาดออนไลน์ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ

ประเด็นที่ 14 การให้บริการด้วยความเต็มใจและตั้งใจ หมายถึง พฤติกรรมหรือการปฏิบัติของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่แสดงออกถึงความใส่ใจในการให้บริการด้วยการอธิบายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ การให้ข้อมูลผ้าทอมือที่เป็นประโยชน์ และการให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับผ้าทอมือ

ทั้ง 14 ประเด็นข้างต้น ผู้วิจัยนำมาสร้างแบบสอบถามการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ เพื่อใช้ในการหาองค์ประกอบสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ในลำดับขั้นไป โดยผู้วิจัยขอทำการตกลงเบื้องต้นเพื่อให้การนำเสนอข้อมูลมีความเข้าใจที่ตรงกัน ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนตัวแปร ดังนี้

- C หมายถึง สมรรถนะหลัก
- F หมายถึง สมรรถนะทางวิชาชีพ
- CLD หมายถึง การเป็นผู้นำ
- CAC หมายถึง การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ
- CPSM หมายถึง การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์
- CHWS หมายถึง ความรู้ความชำนาญในการทอผ้า
- FWETH หมายถึง จริยธรรมในการประกอบการผ้าทอมือ
- FCREA หมายถึง การออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ
- FSMHW หมายถึง การวางแผนจัดการต้นทุนการผลิตผ้าทอมือ

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนแรกของการศึกษาข้อมูลสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ประกอบการใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ (STAR) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และประมวลผลเพื่อจัดประเด็น ผลจากการสัมภาษณ์ได้ข้อมูลสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ผู้วิจัยสรุปประเด็นรายละเอียดการสัมภาษณ์ในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 สรุปประเด็นสาระจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประเด็นที่ได้จากการสัมภาษณ์	ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ																			
	A01	A02	A03	A04	A05	A06	A07	A08	A09	A10	A11	A12	A13	A14	A15	A16	A17	A18	รวม	
1.การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบอาชีพทอผ้า	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	18
2.ภาวะผู้นำ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	18
3.ความรู้ความชำนาญในการคัดเลือกเส้นใยและการเตรียมอุปกรณ์ทอผ้า	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	18
4.ความรู้และชำนาญในการทอผ้า	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	18
5.การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการประกอบการ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	18
6.การให้บริการด้วยความเต็มใจและตั้งใจ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	18
7.การยึดถือความถูกต้องและความยุติธรรมโปร่งใส	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	○	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	17
8.การทำงานได้กับทุกคน	✓	✓	○	✓	✓	○	✓	✓	○	✓	✓	○	✓	○	○	○	○	○	✓	9
9.การตัดสินใจเด็ดขาดและคาดการณ์แม่นยำ	✓	✓	✓	✓	○	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	○	✓	○	✓	✓	○	○	14
10.การตรวจสอบความถูกต้องและการถ่ายทอดวิธีการทอผ้า	✓	○	○	✓	✓	✓	○	✓	✓	✓	✓	○	✓	✓	✓	○	○	○	○	11
11.ความรู้ในการออกแบบและแปรรูปผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ	○	✓	✓	○	✓	○	✓	✓	✓	○	✓	✓	✓	✓	✓	✓	○	✓	○	13
12.การกำหนดเป้าหมายและการวางแผนเพื่อรับความเสี่ยงหรือเรื่องไม่คาดฝัน	✓	○	○	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	16
13.ความรู้และความสามารถในการตลาดและการตลาดออนไลน์	○	✓	○	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	16
14.ความรู้ความชำนาญในการออกแบบและสร้างสรรค์ลวดลาย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	○	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	○	✓	✓	✓	16

ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ A หมายถึง ผู้ประกอบการผ้าทอมือที่เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และ หมายเลข 01-18 หมายถึง ลำดับในการสัมภาษณ์

จากนั้นผู้วิจัยทำการจัดประเด็นที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญกล่าวถึงตรงกันทุกข้อมาจัดเป็นสมรรถนะหลักของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ และประเด็นรองลงมาจัดเป็นสมรรถนะทางวิชาชีพของผู้ประกอบการผ้าทอมือ

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นการศึกษาต่อเนื่องมาจากข้อ 1.1 เพื่อทำเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือกับตัวอย่าง จำนวน 1,029 คน ทั่วประเทศไทย ผู้วิจัยแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ออกเป็น 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจและ 2) ผลการวิเคราะห์ออกเป็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีรายละเอียดดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นและผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

(1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือชุมชนใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย จำนวน 507 คน เป็นเพศหญิงร้อยละ 78.9 เพศชายร้อยละ 6.3 อาศัยอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุดร้อยละ 32.5 รองลงมาภาคเหนือร้อยละ 32 ภาคกลางร้อยละ 18.7 และภาคใต้ร้อยละ 16.7 ตามลำดับ อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม 51-60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.2 รองลงมาอายุมากกว่า 60 ปี ร้อยละ 28.6 และน้อยที่สุดมีอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ ระยะเวลาในการประกอบการ 16-20 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.4 รองลงมา 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.9 และไม่ระบุระยะเวลาการประกอบการ น้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 1.2 และตำแหน่งในการประกอบการผ้าทอมือในตำแหน่งกรรมการ/สมาชิก/ช่างทอผ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.3 รองลงมาตำแหน่งประธาน/รองประธานกลุ่มผ้าทอมือคิดเป็นร้อยละ 11 และน้อยที่สุดตำแหน่งเลขานุการคิดเป็นร้อยละ 2.8 ตามลำดับ ดังตารางที่ 12

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ N=507 (EFA)		
1.ภูมิภาค		รวม
ภาคเหนือ	ร้อยละ 32	100
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ร้อยละ 32.5	
ภาคกลาง	ร้อยละ 18.7	
ภาคใต้	ร้อยละ 16.8	
2. เพศ		
ชาย	ร้อยละ 6.3	100
หญิง	ร้อยละ 78.9	
ไม่ระบุ	ร้อยละ 14.8	
3.อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	ร้อยละ 1.8	100
21-30ปี	ร้อยละ 2.6	
31-40ปี	ร้อยละ 8.5	
41-50ปี	ร้อยละ 25	
51-60ปี	ร้อยละ 30.2	
มากกว่า 60 ปี	ร้อยละ 28.6	
ไม่ระบุ	ร้อยละ 3.4	
4.ระยะเวลาประกอบการ		
1-5 ปี	ร้อยละ 23.9	100
6-10 ปี	ร้อยละ 13.4	
11-15 ปี	ร้อยละ 9.7	
16-20 ปี	ร้อยละ 28.4	
21-25 ปี	ร้อยละ 7.1	
26-30 ปี	ร้อยละ 8.7	
มากกว่า 30 ปี	ร้อยละ 7.7	
ไม่ระบุ	ร้อยละ 1.2	
5.ตำแหน่ง		
ประธาน/รองประธาน	ร้อยละ 11	100
กรรมการ/สมาชิก/ช่างทอผ้า	ร้อยละ 76.3	
เลขานุการ	ร้อยละ 2.8	
อื่นๆ	ร้อยละ 9.9	

(2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analyze)

ผลการวิจัยในครั้งนี้ต้องการตรวจสอบสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากตัวอย่างจำนวน 507 คน

ผู้วิจัยวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเพื่อจัดกลุ่มตัวแปร โดยเลือกวิธีการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีแกนหลัก (Principal Axis Factoring :PAF) ร่วมกับการหมุนแบบมุมฉาก (Orthogonal rotation) เพื่อให้เป็นองค์ประกอบที่เป็นอิสระจากกันด้วยวิธีแวนิแมกส์ (Varimax Rotation) เกณฑ์ในการพิจารณาการสกัดองค์ประกอบ คือ องค์ประกอบนั้นต้องมีค่าไอเกน (Eigen value) มากกว่าหรือเท่ากับ 1 ตัวแปรแต่ละตัวต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ จากข้อคำถามจำนวน 50 ข้อ โดยแยกวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะเป็น 2 ส่วน คือ องค์ประกอบของสมรรถนะแกน และองค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาชีพ ซึ่งองค์ประกอบของสมรรถนะแกนแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ มีค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ .955 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในขนาดที่เหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้ และเมื่อทดสอบนัยสำคัญด้วย Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีค่านัยสำคัญน้อยกว่า .05 และผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาชีพแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ มีค่า Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy (KMO) เท่ากับ .943 ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 แสดงว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในขนาดที่เหมาะสมในการนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจได้ และเมื่อทดสอบนัยสำคัญด้วย Bartlett's Test of Sphericity พบว่ามีค่านัยสำคัญน้อยกว่า .05 แสดงว่าเมตริกสหสัมพันธ์ที่ได้นั้นไม่เป็นเมตริกซ์เอกลักษณะ ข้อมูลทั้ง 2 ส่วนมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบ ดังตารางที่ 13 ในหน้าถัดไป

ตารางที่ 13 ตารางแยกวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือและสมรรถนะทางวิชาชีพการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

สมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ					สมรรถนะทางวิชาชีพการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ			
ข้อที่	Factor1	Factor2	Factor3	Factor4	ข้อที่	Factor1	Factor2	Factor3
	การเป็นผู้ ผู้นำ	การมุ่งผล สัมฤทธิ์ เพื่อการ ประกอบ การ	การแก้ไข ปัญหา และการให้ บริการ ทางการ ตลาดของ ผลิตภัณฑ์	ความรู้ ความ ชำนาญใน การทอผ้า		จริยธรรม ในการ ประกอบ การผ้าทอ มือ	การ ออกแบบ และ ถ่ายทอด การ สร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์ ผ้าทอมือ	การ วางแผน จัดการ ต้นทุน การผลิตผ้า ทอมือ
a01		.768			a7	.709		
a02		.818			a8	.796		
a03		.794			a9	.789		
a04	.318	.685			a10	.776		
a05	.305	.629			a11	.817		
a06	.375	.711			a12	.822		
a17	.705				a13	.663		
a18	.654				a14	.804		
a19	.704	.360			a15	.519		.482
a20	.751	.315			a16	.359		.520
a21	.770				a28		.805	
a22	.720	.322			a29		.602	.493
a23	.682	.390			a30		.703	.411
a24	.358			.527	a31		.831	
a25	.413		.316	.644	a32		.732	.386
a27		.340	.306	.683	a33		.453	.531
a44			.596	.459	a34	.407	.534	.371
a45			.542	.324	a35		.680	
a46			.727	.314	a36	.305	.630	.416
a47	.509	.342	.549		a37		.438	.666
a48	.472		.666		a38		.495	.619
a49	.454		.732		a39		.369	.619
a50	.455		.672		a40	.360	.399	.499
a26	.306	.384		.622	a41	.321	.311	.671
Extraction Method: Principal Axis Factoring. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.					a42		.308	.794
					a43			.781
					Extraction Method: Principal Axis Factoring. Rotation Method: Varimax with Kaiser Normalization.			
a. Rotation converged in 10 iterations.					a. Rotation converged in 6 iterations.			

จากการพิจารณา พบว่า องค์ประกอบสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือถูกแบ่งออกเป็น สมรรถนะแกน 4 องค์ประกอบ และสมรรถนะทางวิชาชีพ 3 องค์ประกอบ จาก 50 ข้อคำถาม โดย องค์ประกอบสมรรถนะทางวิชาชีพที่ 1 มีจำนวนตัวแปรสูงสุด จำนวน 7 ตัวแปร และองค์ประกอบ ของสมรรถนะแกนที่ 4 มีจำนวนตัวแปรน้อยที่สุด จำนวน 4 ตัวแปร โดยรายละเอียดดังนี้

องค์ประกอบของสมรรถนะหลักที่ 1 เรียกว่า “การเป็นผู้นำ” มีค่าความแปรปรวน (eigenvalue) เท่ากับ 5.463 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 22.764 ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .654 - .770 สำหรับตัวแปรที่มีน้ำหนัก องค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ท่านรู้จักประมาณศักยภาพของตนเองในการดำเนินการประกอบการผ้าทอ มือ (.770)

องค์ประกอบของสมรรถนะหลักที่ 2 เรียกว่า “การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ” มีค่า ความแปรปรวน (eigenvalue) เท่ากับ 4.688 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 19.533 ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 6 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .629 - .818 สำหรับตัวแปรที่มี น้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ท่านอดทนต่อความยากลำบากในที่เกิดขึ้นในการประกอบการผ้า ทอมือ (.818)

องค์ประกอบของสมรรถนะหลักที่ 3 เรียกว่า “การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทาง การตลาดของผลิตภัณฑ์” มีค่าความแปรปรวน (eigenvalue) เท่ากับ 3.731 สามารถอธิบายความ แปรปรวนได้ร้อยละ 15.548 ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .549 - .732 สำหรับตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ท่านสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอ มือที่เป็นประโยชน์แก่ลูกค้าเมื่อได้รับผ้าทอมือไปแล้ว เช่น การดูแลและเก็บรักษาผ้าไหมทอมือ เป็น ต้น (.732)

องค์ประกอบของสมรรถนะหลักที่ 4 เรียกว่า “ความรู้ความชำนาญในการทอผ้า” มีค่าความ แปรปรวน (eigenvalue) เท่ากับ 2.505 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 10.436 ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .527 - .683 ท่านมีความรู้ และทักษะความชำนาญในการจัดเตรียมการใช้วัตถุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตผ้าทอมือ ตามขั้นตอน การผลิต (.683)

องค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาชีพที่ 1 เรียกว่า “จริยธรรมในการประกอบการผ้าทอมือ” มีค่าความแปรปรวน (eigenvalue) เท่ากับ 5.973 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 22.974 ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 11 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .519 - .822 สำหรับตัวแปร ที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ ให้ความสำคัญกับเสียงของสมาชิกกลุ่มเป็นสำคัญในการ ดำเนินงาน (.822)

องค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาชีพที่ 2 เรียกว่า “การออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรคผลิภัณฑ์ผ้าทอมือ” มีค่าความแปรปรวน (eigenvalue) เท่ากับ 5.334 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 20.515 ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 9 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ .534 - .831 สำหรับตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ สามารถสร้างตัวอย่างลวดลายบนผืนผ้าเพื่อเป็นแบบอย่างในการทอ (ผ้าเสว) (.831)

องค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาชีพที่ 3 เรียกว่า “การวางแผนจัดการต้นทุนการผลิตผ้าทอมือ” มีค่าความแปรปรวน (eigenvalue) เท่ากับ 5.176 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 19.908 ประกอบด้วยตัวแปร จำนวน 7 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 499 - .794 สำหรับตัวแปรที่มีน้ำหนักองค์ประกอบสูงสุด ได้แก่ วางแผนการทำการตลาดและการจัดจำหน่ายให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนการดำเนินการประกอบการผ้าทอมือ (.794)

น้ำหนักองค์ประกอบและค่าไอเกนของแต่ละองค์ประกอบ มีรายละเอียดในตารางที่ 14-20

ตารางที่ 14 องค์ประกอบสมรรถนะแกนที่ 1 “การเป็นผู้นำ”

ข้อ ที่	สมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
17	ท่านสามารถควบคุมตนเองในการประกอบการผ้าทอมือโดยไม่หวั่นไหวกับกระแสนิยมจนขาดความเป็นอัตลักษณ์ในการของตนเอง	.705
18	ท่านสามารถควบคุมตนเองให้พร้อมรับกับวิกฤติการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น	.654
19	ท่านเรียนรู้จากสิ่งผิดพลาดและพัฒนาแก้ไข เพื่อให้การประกอบการผ้าทอมือกลับมาดีขึ้น	.704
20	ท่านเป็นคนมั่นใจในการประกอบการผ้าทอมือของตนเอง	.751
21	ท่านรู้จักประมาณศักยภาพของตนเองในการดำเนินการประกอบการผ้าทอมือ	.770
22	ท่านเข้าถึงง่ายพร้อมให้คำปรึกษาผู้อื่นเกี่ยวกับการจัดการปัญหาต่าง ๆ ในการประกอบการผ้าทอมือได้อย่างสมเหตุสมผล	.720
23	ท่านมองเห็นคุณค่าของการประกอบการผ้าทอมือของตนเอง	.682
7 ตัวแปร eigenvalue 5.463		
% สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 22.764		

ตารางที่ 15 องค์ประกอบสมรรถนะแกนที่ 2 “การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ”

ข้อ ที่	สมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
1	เป็นผู้มีความพากเพียรเพื่อความสำเร็จในการประกอบการผ้าทอมือ	.768
2	ท่านอดทนต่อความยากลำบากที่เกิดขึ้นในการประกอบการผ้าทอมือ	.818
3	ท่านใส่ใจและลงรายละเอียดในการประกอบการผ้าทอมือ	.794
4	ท่านตรวจสอบดูแลวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการประกอบการผ้าทอมือก่อนใช้งานและดูแลหลังการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ	.685
5	ท่านยอมรับทั้งข้อเสนอนะ และคำแนะนำที่ดีเยี่ยมเพื่อปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น	.629
6	ท่านมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเองในการประกอบการผ้าทอมือ	.711
6 ตัวแปร eigenvalue) เท่ากับ 4.688		
% สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 19.533		

ตารางที่ 16 องค์ประกอบสมรรถนะแกนที่ 3 “การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์”

ข้อที่	สมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
44	ท่านสามารถปรับใช้ความรู้หรือประสบการณ์ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาในการประกอบการผ้าทอมือได้อย่างเหมาะสม	.596
45	ท่านมีความรู้ความสามารถในการทำการตลาดและการตลาดออนไลน์	.542
46	ท่านสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของท่านได้	.727
47	ท่านให้บริการด้วยความเต็มใจและตั้งใจให้บริการ	.549
48	ในการให้บริการท่านสามารถอธิบายความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของท่านได้ถูกต้อง	.666
49	ท่านสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอมือที่เป็นประโยชน์แก่ลูกค้าเมื่อได้รับผ้าทอมือไปแล้ว เช่น การดูแลและเก็บรักษาผ้าไหมทอมือ เป็นต้น	.732
50	ท่านหาแนวทางแก้ไขหรือเป็นธุระให้ลูกค้าเมื่อลูกค้าต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับผ้าทอมือ	.672
7 ตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 3.731		
% สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 15.548		

ตารางที่ 17 องค์ประกอบสมรรถนะเกณฑ์ 4 “ความรู้ความชำนาญในการทอผ้า”

ข้อที่	สมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
24	ท่านมีความรู้และสามารถคัดเลือกเส้นใยฝ้ายหรือเส้นใยไหมที่มีคุณภาพเพื่อใช้ทอผ้า	.527
25	ท่านมีความรู้และทักษะความชำนาญในการจัดเตรียมการใช้วัสดุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตผ้าทอมือ ตามขั้นตอนการผลิต	.644
26	ท่านมีความรู้ เรื่องเทคนิคและการใช้เทคนิคในสารทอผ้า	.662
27	ท่านมีความรู้และทักษะความชำนาญในการจัดเตรียมการใช้วัสดุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตผ้าทอมือ ตามขั้นตอนการผลิต	.683
4 ตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 2.505		
% สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 10.436		

ตารางที่ 18 องค์ประกอบสมรรถนะทางวิชาชีพที่ 1 “จริยธรรมในการประกอบการผ้าทอมือ”

ข้อที่	สมรรถนะทางวิชาชีพ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
7	ในการทำงานร่วมกันจะพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือด้วยความถูกต้องเป็นสำคัญ	.709
8	ให้ความยุติธรรมต่อสมาชิกกลุ่มอย่างเท่าเทียม	.796
9	เป็นแบบอย่างของผู้ที่รักษาคำพูด	.789
10	เป็นแบบอย่างของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่มีความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการ	.776
11	สามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มผ้าทอมือได้อย่างราบรื่น	.817
12	รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในและบุคคลอื่นเกี่ยวข้องกับการผลิตและการประกอบการผ้าทอมือ *ให้ความสำคัญกับเสียงของสมาชิกกลุ่มเป็นสำคัญในการดำเนินงาน	.822
13	ให้โอกาสและเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มผ้าทอมือได้แสดงศักยภาพของตนเองในการทอผ้าและสร้างสรรค์ผลงาน	.663
14	ยินดีช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกเมื่อมีปัญหาในการทำงานหรือปัญหาอื่น ๆ	.804
15	สามารถตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านบวกและด้านลบที่เกิดขึ้นได้ทันทีและมีประสิทธิภาพ	.519
9 ตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 5.973		
% สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 22.974		

ตารางที่ 19 องค์ประกอบสมรรถนะทางวิชาชีพที่ 2 “การออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ”

ข้อที่	สมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	น้ำหนักองค์ประกอบ
28	สามารถสร้างสรรค์ลวดลายผ้าทอมือจากการใช้เทคนิคการทอ (จก,ยก,เกาะ,ขีด,ล้วง,ควบเส้น,มัดหมี่) ได้ด้วยตนเอง	.805
29	มีความชำนาญในการย้อมสีธรรมชาติสามารถสร้างสรรค์สีลวดลายผ้าทอมือให้เป็นที่จดจำ	.602
30	มีความรู้เรื่องทฤษฎีสี การจับคู่สี และสามารถคาดการณ์แนวโน้มแฟชั่นได้ และสามารถนำความรู้ทฤษฎีสี การจับคู่สีเข้ามาสร้างสรรค์ลวดลายให้เป็นที่น่าจดจำ	.703
31	สามารถสร้างตัวอย่างลวดลายบนผืนผ้าเพื่อเป็นแบบอย่างในการทอ (ผ้าแสบัว)	.831
32	สามารถอ่านและสร้างกราฟเพื่อออกแบบลวดลายผ้าทอมือได้	.732
34	มีการตรวจสอบความถูกต้องในทุกขั้นตอนของการทอผ้า	.534
35	สามารถถ่ายทอดทักษะองค์ความรู้การผลิตเส้นใยและขั้นตอนการทอผ้าได้อย่างถูกต้องเป็นลำดับขั้นตอน	.680
36	สามารถอธิบายเรื่องผ้าและวิธีการขั้นตอนในการทอผ้าให้สมาชิกเข้าใจได้ง่าย	.630
8 ตัวแปร eigenvalue) เท่ากับ 5.334		
% สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 20.515		

ตารางที่ 20 องค์ประกอบสมรรถนะทางวิชาชีพที่ 3 “การวางแผนจัดการต้นทุนการผลิตผ้าทอมือ”

ข้อที่	สมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	น้ำหนักองค์ประกอบ
16	สามารถคาดการณ์ทิศทาง แนวโน้มการประกอบการผ้าทอมือ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้อย่างแม่นยำ	.520
33	มีความรู้และมีความสามารถในการย้อมสีผ้า โดยใช้เทคนิคการย้อมสีธรรมชาติให้สีติดทน และสามารถตรวจสอบความถูกต้องของการย้อมสี	.531
37	มีความรู้สามารถแปรรูปและตรวจสอบผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือได้	.666
38	มีการพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่จากการแปรรูปผ้าทอมือ	.619
39	มีการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดเป้าหมายในการประกอบการผ้าทอมือทั้งระยะสั้นและระยะยาว	.619
40	สามารถกำหนดระยะเวลาการผลิตผ้าทอมือได้	.499
41	สามารถวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือและการประกอบการผ้าทอมือของท่านได้	.671
42	วางแผนการทำการตลาดและการจัดจำหน่ายให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนการดำเนินการประกอบการผ้าทอมือ	.794
43	มีการวางแผนการตลาดและการจำหน่ายผ้าทอมืออย่างมีประสิทธิภาพ	.781
7 ตัวแปร (eigenvalue) เท่ากับ 5.176		
% สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 19.908		

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาสร้างโมเดลสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ และใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมรรถนะการสัมภาษณ์ของนิสิตศึกษาว่ามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ โดยใช้โปรแกรมลิสเรล (LISREL)

(2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือใน 4 ภูมิภาคของประเทศไทย จำนวน 522 คน

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือเป็นเพศหญิงมากที่สุดร้อยละ 69.5 รองลงมาไม่ระบุเพศคิดเป็นร้อยละ 22.4 และน้อยที่สุดเป็นเพศชายร้อยละ 8

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมืออาศัยอยู่ในภาคใต้มากที่สุดร้อยละ 36 รองลงมาภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 33. และน้อยที่สุดภาคเหนือคิดเป็นร้อยละ 7.7 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือมีอายุ 51-60 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40.8 รองลงมามีอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.6 และน้อยที่สุดมีอายุต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.6 ตามลำดับ

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือระยะเวลาในการประกอบการ 16-20 ปีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมา 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.7 และไม่ระบุระยะเวลาการประกอบการ น้อยที่สุดคิด เป็นร้อยละ 2.1

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือดำรงตำแหน่งในการประกอบการผ้าทอมือในตำแหน่งกรรมการ/สมาชิก/ช่างทอผ้ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.0 รองลงมาตำแหน่งประธาน/รองประธานกลุ่มผ้าทอมือคิดเป็นร้อยละ 6.5 และน้อยที่สุดตำแหน่งเลขานุการคิดเป็นร้อยละ 1.9 ตามลำดับ ดังตารางที่ 21

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามการเป็น ผู้ประกอบการผ้าทอมือ N=522 (CFA)		
1.ภูมิภาค		รวม
ภาคเหนือ	ร้อยละ 7.7	100
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ร้อยละ 33.7	
ภาคกลาง	ร้อยละ 22.6	
ภาคใต้	ร้อยละ 36	
2. เพศ		
ชาย	ร้อยละ 8	100
หญิง	ร้อยละ 69.5	
ไม่ระบุ	ร้อยละ 22.4	
3.อายุ		
ต่ำกว่า 20 ปี	ร้อยละ 0.6	100
21-30 ปี	ร้อยละ 3.1	
31-40 ปี	ร้อยละ 10.2	
41-50 ปี	ร้อยละ 23.6	
51-60 ปี	ร้อยละ 40.8	
มากกว่า 60 ปี	ร้อยละ 19.7	
ไม่ระบุ	ร้อยละ 2.1	
4.ระยะเวลาการประกอบการ		
1-5 ปี	ร้อยละ 6.3	100
6-10 ปี	ร้อยละ 16.3	
11-15 ปี	ร้อยละ 9	
16-20 ปี	ร้อยละ 29.5	
21-25 ปี	ร้อยละ 16.7	
26-30 ปี	ร้อยละ 14.2	
มากกว่า 30 ปี	ร้อยละ 5.9	
ไม่ระบุ	ร้อยละ 2.1	
5.ตำแหน่ง		

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามการเป็น ผู้ประกอบการผ้าทอมือ N=522 (CFA)		
ประธาน/รองประธาน	ร้อยละ 6.5	100
กรรมการ/สมาชิก/ช่างทอผ้า	ร้อยละ 83	
เลขานุการ	ร้อยละ 1.9	
อื่นๆ	ร้อยละ 8.6	

1.3 ผลการตรวจสอบความตรงของสมรรถนะหลักและสมรรถนะทางวิชาชีพ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเพื่อเป็นการตรวจสอบความตรงหรือความสอดคล้องของโมเดลสมรรถนะการสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการกับข้อมูลเชิงประจักษ์หรือไม่ ซึ่งโมเดลนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 50 ข้อ 2 องค์ประกอบ 7 ตัวแปร ได้แก่

1. องค์ประกอบของสมรรถนะแกน (CORE) ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่
 - การเป็นผู้นำ (CLD)
 - การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ (CENAC)
 - การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ (CSERV)
 - ความรู้ความชำนาญในการทอผ้า (CSKILL)
2. องค์ประกอบของสมรรถนะทางวิชาชีพ (FUNT) ประกอบด้วย 3 ตัวแปร ได้แก่
 - จริยธรรมในการประกอบการ (FWETH)
 - การออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ (FCREA)
 - การบริหารต้นทุนผ้าทอมือ (FMANG) มีรายละเอียดดังนี้

1) สมรรถนะแกนของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ (C)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าตัวแปรที่บ่งชี้สมรรถนะแกนทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .432 ถึง .729 โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุดคือ ตัวแปรการเป็นผู้นำ (CLD) กับ ความรู้ความชำนาญในการทอผ้า (CSKILL) มีค่าเท่ากับ .740 รองลงมาคือ การเป็นผู้นำ (CLD) กับ การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ (CSERV) มีค่าเท่ากับ .657 ส่วนตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุดคือ ตัวแปรการมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ (CENAC) กับ การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ (CSERV) มีค่าเท่ากับ .544 เมื่อพิจารณาค่าสถิติ Bartlett's test of sphericity ซึ่งเป็นค่าสถิติทดสอบสมมติฐานว่าเมทริกซ์

สหสัมพันธ์นั้นเป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) หรือไม่ พบว่ามีค่าเท่ากับ 1,016.631 ($p < .000$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีไกเซอร์-เมเยอร์-ออลกิน (Kaiser-Meyer-Olkin measures of sampling adequacy: KMO) มีค่าเท่ากับ .826 ซึ่งเข้าใกล้ 1 ผลการทดสอบนี้แสดงให้เห็นว่าตัวแปรต่าง ๆ ในข้อมูลชุดนี้มีความสัมพันธ์กันและมีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้ มีรายละเอียดแสดงในตาราง 22

ตารางที่ 22 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของสมรรถนะแกนของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ (CORE)

ตัวแปร	(CLD)	(CENAC)	(CSERV)	(CSKILL)
การเป็นผู้นำ (CLD)	1.000			
การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ (CENAC)	.606**	1.000		
การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ (CSERV)	.657**	.544**	1.000	
ความรู้ความชำนาญในการทอผ้า (CSKILL)	.740**	.585**	.655**	1.000
Mean	4.203	4.339	3.822	3.920
S.D.	0.641	0.624	0.835	0.851

Bartlett's test of sphericity = 1,016.631 df = 6 $p = .000$ KMO = .826

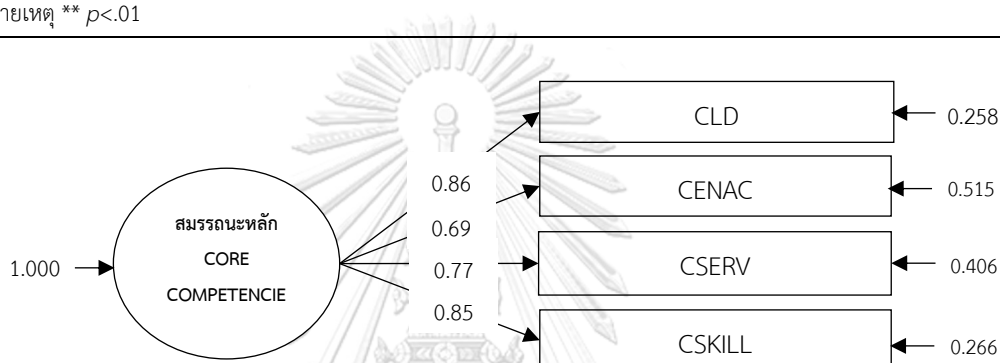
หมายเหตุ ** $p < .01$

สำหรับผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดสมรรถนะ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (χ^2 (1, $N=522$) = 0.110, $p = .740$, $GFI = 1.000$, $AGFI = .999$, $RMR = .001$, $RMSEA = .000$) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานของสมรรถนะแกน พบว่าทุกตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวกขนาดตั้งแต่ 0.696 ถึง 0.862 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) สามารถเรียงน้ำหนักองค์ประกอบในรูปของคะแนนมาตรฐานของตัวบ่งชี้จากมากไปน้อยได้ดังนี้ การเป็นผู้นำ (CLD; $\beta = .862$) ความรู้ความชำนาญในการทอผ้า (CSKILL; $\beta = .857$) การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ (CSERV; $\beta = .771$) และการมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ (CENAC; $\beta = .696$) ตามลำดับ และมีความแปรปรวนร่วมกันกับสมรรถนะแกนของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือร้อยละ 74.2 73.4 59.4 48.5 ตามลำดับ ดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 22 และแผนภาพ 6

ตารางที่ 23 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดสมรรถนะหลักของการเป็นผู้ประกอบการ

ตัวแปร	น.น.องค์ประกอบ		t	R ²	ส.ป.ค.น.น.องค์ประกอบ
	b(SE)	β			
การเป็นผู้นำ (CLD)	0.552 (0.024)	0.862	23.440**	0.742	0.577
การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ (CENAC)	0.434 (0.025)	0.696	17.363**	0.485	0.239
การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ (CSERV)	0.644 (0.032)	0.771	19.973**	0.594	0.251
ความรู้ความชำนาญในการทอผ้า (CSKILL)	0.729 (0.031)	0.857	23.246**	0.734	0.418
Chi-square = 1.101	df = 2	p = .577			
GFI = 0.999	AGFI = 0.995	RMR = 0.003	RMSEA = .000		

หมายเหตุ ** $p < .01$

ภาพที่ 4 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดสมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

2) สมรรถนะทางวิชาชีพของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ (F)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน พบว่าตัวแปรที่บ่งชี้สมรรถนะทางวิชาชีพทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < .01$) และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .470 ถึง .894 โดยคู่ที่มีความสัมพันธ์มากที่สุด คือ ตัวแปรการออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ (FCREA) กับการบริหารต้นทุนผ้าทอมือ (FCREA) มีค่าเท่ากับ .894 รองลงมา จริยธรรมในการประกอบการ (FWETH) กับการบริหารต้นทุนผ้าทอมือ (FMANG) มีค่า .541 และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด คือ ตัวแปรได้แก่ จริยธรรมในการประกอบการ (FWETH) กับการออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ (FCREA) มีค่าเท่ากับ .470 เมื่อพิจารณาค่าสถิติ Bartlett's test of sphericity ซึ่งเป็นค่าสถิติทดสอบสมมติฐานว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์นั้นเป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) หรือไม่ พบว่ามีค่าเท่ากับ 1,013.026 ($p < .000$) แสดงว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแตกต่างจากเมทริกซ์เอกลักษณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีไกเซอร์-เมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin measures of sampling adequacy: KMO) มีค่าเท่ากับ .611 ซึ่งเข้าใกล้ 1

ผลการทดสอบนี้แสดงให้เห็นว่าตัวแปรต่าง ๆ ในข้อมูลชุดนี้มีความสัมพันธ์กันและมีความเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้ โดยมีรายละเอียดแสดงในตาราง 24

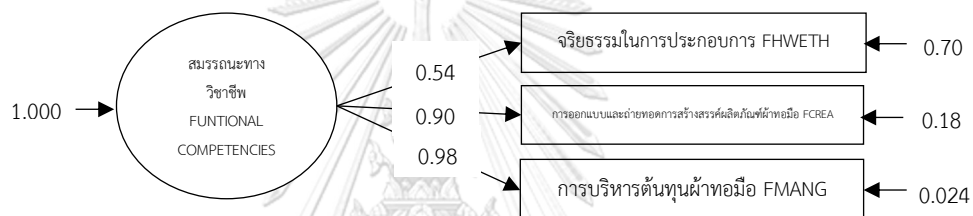
ตารางที่ 24 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของ FUNT (สมรรถนะทางวิชาชีพของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ)

ตัวแปร	(FHWETH)	(FCREA)	(FMANG)
จริยธรรมในการประกอบการ (FHWETH)	1.000		
การออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ (FCREA)	.470**	1.000	
การบริหารต้นทุนผ้าทอมือ (FMANG)	.541**	.894**	1.000
Mean	4.347	3.393	3.528
S.D.	0.543	1.045	.914
Bartlett's test of sphericity = 1,013.026 df = 3 p = .000 KMO = .611			
หมายเหตุ ** p<.01			

สำหรับผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดสมรรถนะทางวิชาชีพ โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันพบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 (1, N=522) = 0.938, p = .333, GFI = .999, AGFI = .993, RMR = .003, RMSEA = .000$) เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบในรูปคะแนนมาตรฐานของ FUNT พบว่าทุกตัวบ่งชี้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวกขนาดตั้งแต่ 0.545 ถึง 0.988 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($p < .01$) สามารถเรียงน้ำหนักองค์ประกอบในรูปของคะแนนมาตรฐานของตัวบ่งชี้จากมากไปน้อยได้ดังนี้ การบริหารต้นทุนผ้าทอมือ (FMANG; $\beta = .988$) การออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ (FCREA; $\beta = .904$) และจริยธรรมในการประกอบการ (FHWETH; $\beta = .545$) ตามลำดับและมีความแปรปรวนร่วมกันกับสมรรถนะทางวิชาชีพ ร้อยละ 97.6 81.8 29.7 ตามลำดับ ดังรายละเอียดผลการวิเคราะห์แสดงในตาราง 25 และแผนภาพ 5

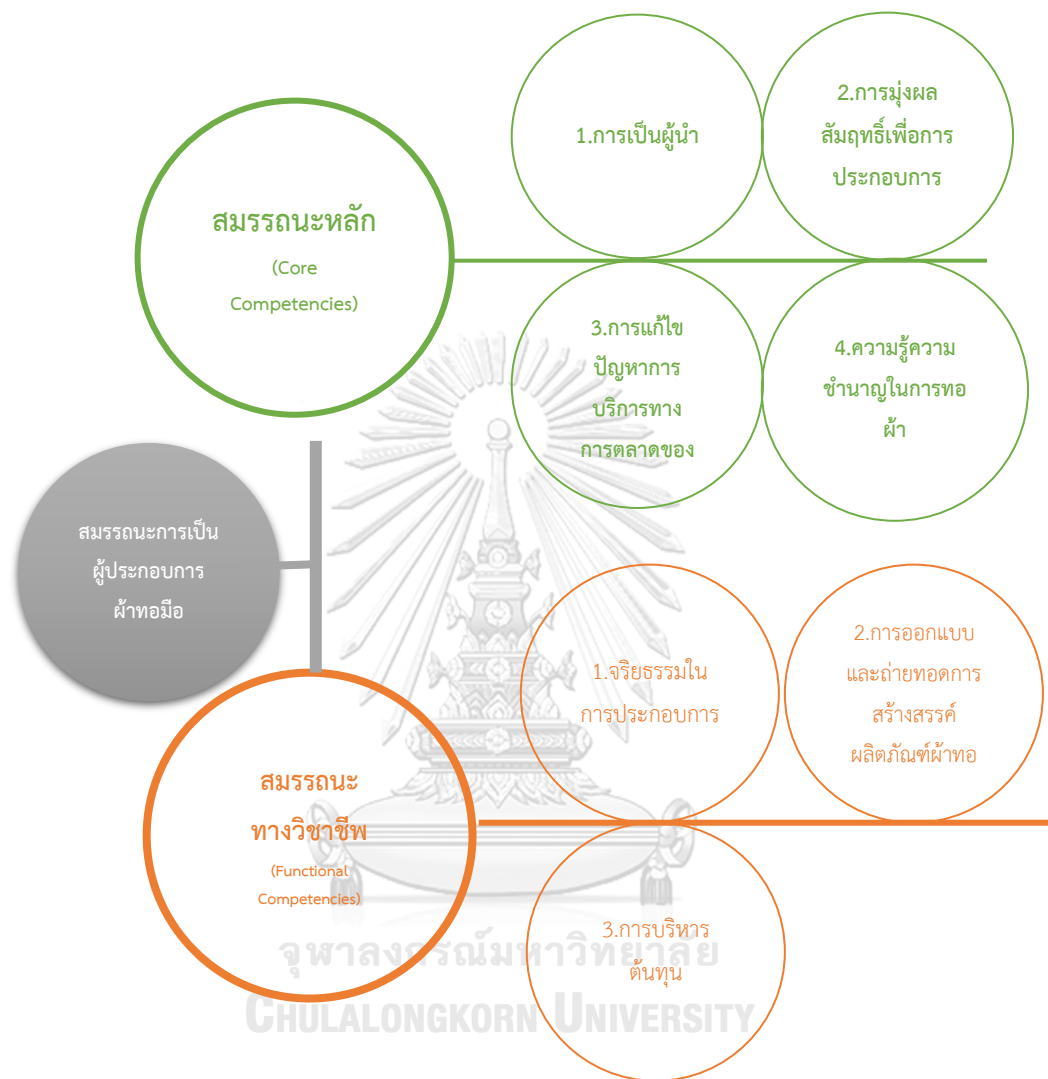
ตารางที่ 25 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัดสมรรถนะทางวิชาชีพ

ตัวแปร	น.น.องค์ประกอบ		t	R ²	สปส.คะแนน องค์ประกอบ
	b(SE)	β			
จริยธรรมในการประกอบการ (FHWETH)	0.296 (0.022)	0.545	13.353**	0.297	0.031
การออกแบบและถ่ายทอดการ สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ (FCREA)	0.945 (0.035)	0.904	26.748**	0.818	0.102
การบริหารต้นทุนผ้าทอมือ (FMANG)	0.903 (0.029)	0.988	31.507**	0.976	0.967
Chi-square = 2.376	df = 1	p = .123			
GFI = 0.997	AGFI = 0.982	RMR = 0.005	RMSEA = .051		
หมายเหตุ ** p<.01					

ภาพที่ 5 ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลสมรรถนะทางวิชาชีพการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

1.4 สรุปสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

ภาพที่ 6 ภาพสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

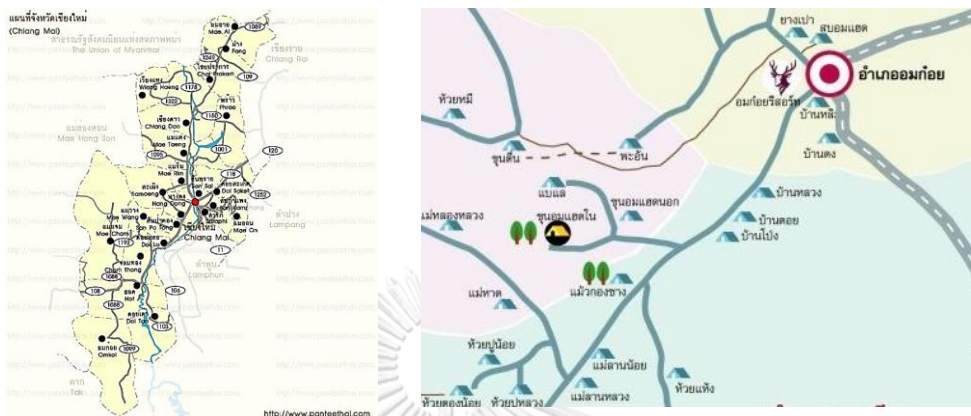
ตารางที่ 26 ตารางสรุปผลสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

สมรรถนะทางวิชาชีพการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ (CORE)			
สมรรถนะแกน (CORE)	ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ
1. การเป็นผู้นำ (SMD.COR)	-ความรู้พื้นฐานการสร้างธุรกิจ ปัจจัยและอิทธิพลต่อการประกอบธุรกิจ -กฎหมายการเป็นผู้ประกอบการ -การบัญชีเพื่อการทำธุรกิจเบื้องต้น	-ทักษะการจัดการการประกอบการ -ทักษะการบัญชีสำหรับประกอบการธุรกิจ -ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง	-มีความมั่นใจและเห็นความสำคัญในการประกอบการ -ไม่โทษคนอื่นเมื่อเกิดสิ่งผิดพลาดในการดำเนินการ -เรียนรู้จากสิ่งผิดพลาดและพัฒนาแก้ไข -เข้าถึงง่ายมีเหตุผล
2. การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ (ENSC.COR)	การตั้งเป้าหมายการประกอบการที่เป็นไปได้ -การวางแผนการประกอบการผ้าทอมือ -การตั้งราคาและการทำโปรโมชั่น	ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล ทักษะการคำนวณ	มีความภาคภูมิใจ มีความรับผิดชอบและอดทนในการทำงาน มีความละเอียดรอบครอบรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง
3 การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ (SERV.COR)	ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของตนเอง ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ความรู้ด้านการบริการ ความรู้การสื่อสารการตลาด ความรู้ด้านการตลาดและการตลาดออนไลน์	ทักษะการแก้ไขปัญหา ทักษะการบริการ ทักษะการสื่อสารการตลาด ทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเพื่อการตลาดออนไลน์	มีน้ำใจและรักการบริการ สื่อสารชัดเจน ซื่อสัตย์ รับผิดชอบ ไม่หนีปัญหา
4. ความรู้ความชำนาญในการทอผ้า (KPRO.COR)	ที่มาและการผลิตและการทอผ้าฝ้ายและผ้าไหม ความรู้การผลิตผ้าฝ้าย ความรู้การเลี้ยงหม่อนเพื่อการผลิตผ้าไหม ความรู้ในการเตรียมและการดูแลวัตถุดิบในการทอผ้า วิธีการและเทคนิคการทอผ้า	ทักษะการผลิตและคัดเลือกผ้า ทักษะการทอผ้า ทักษะการแก้ไขปัญหาในการทอผ้า	ละเอียดรอบครอบ ความรับผิดชอบต่องาน
สมรรถนะทางวิชาชีพการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ (FUNT)			
จริยธรรมในการประกอบการ (MHOV.FUNT)	จริยธรรมในการทำธุรกิจและข้อจำกัดของการประกอบการผ้าทอมือ	ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น	มีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ มีธรรมาภิบาลในการประกอบการ
การออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ (TEAM.FUNT)	การเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ การออกแบบลวดลายผ้าทอมือ การย้อมและเทคนิคการย้อมผ้า การสร้างลวดลายจากเทคนิคการ	ทักษะการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการออกแบบ	กล้าคิดกล้าทำ คิดนอกกรอบ เป็นคนละเอียด สื่อสารชัดเจนและสื่อสาร

สมรรถนะทางวิชาชีพการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ (CORE)			
สมรรถนะแกน (CORE)	ความรู้	ทักษะ	คุณลักษณะ
	ทอผ้า การสร้างลวดลายจากย้อมผ้า		เข้าใจง่าย
การบริหารต้นทุนผ้าทอมือ (TRANDE.FUNT)	1. ด้านการวางแผนจัดการต้นทุนการผลิต วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน วิธีการลดต้นทุน และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้า 2.ด้านกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ การวิเคราะห์ SWOT ของผลิตภัณฑ์การจัดการและการเผชิญความเสี่ยง การเขียนแผนและกำหนดแผนการดำเนินการในระยะสั้นและระยะยาว	ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดต่อยอด	ประเมินตนเองและการประกอบการได้ มีแผนสำรองเพื่อรองรับความเสี่ยง

ผลของกิจกรรมที่ 2 ผลการระบุสมรรถนะ การวางแผนและลงมือปฏิบัติตามแผนการดำเนินการในพื้นที่เป้าหมาย

2.1 พื้นที่เป้าหมายและประวัติชุมชนขุนอมแฮดใน

ภาพที่ 7 แผนที่ขุนอมแฮดใน แผนที่ที่ตั้ง ศศช. ขุนอมแฮดใน กศน.อำเภออมก๋อย

อำเภออมก๋อย เป็นอำเภอหนึ่งใน 25 อำเภอของจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งอยู่ทางใต้สุดของจังหวัด ห่างจากตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 180 กิโลเมตร อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 1,000 เมตร มีเนื้อที่ทั้งหมด 2,099.831 ตารางกิโลเมตรหรือ 1,365,177.812 ไร่ (องค์การบริหารส่วนตำบลอมก๋อย, 2562) ประชากรส่วนใหญ่ในอำเภออมก๋อยเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ประกอบอาชีพเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ และงานหัตถกรรมที่ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนประกอบด้วย การทอผ้าและการจักสาน

ชุมชนขุนอมแฮดใน (ขุน-อม-แฮด-ใน) มาจากชื่อต้นน้ำที่อยู่ในป่าดงดิบใกล้เขตหมู่บ้านทางทิศตะวันตก บ้านขุนอมแฮดมีอยู่สองหย่อมบ้าน จึงมีคำต่อท้ายตามสถานที่ตั้ง จากการสืบสอบถามผู้นำและผู้เฒ่าในพื้นที่ เดิมทีคนในหมู่บ้านอาศัยอยู่ในพื้นที่ที่ห่างออกไปอีก แต่เพราะความขาดแคลนน้ำและอาหาร จึงทำให้อพยพย้ายมาในบริเวณพื้นที่ปัจจุบันที่มีความอุดมสมบูรณ์ เนื่องจากมีแหล่งน้ำ ผู้อพยพถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม จากแหล่งที่อยู่อาศัย ผู้ที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำเรียกว่าเรียกเป็นขุนอมแฮดใน และที่อยู่ถัดไปไกลแหล่งน้ำจะเรียกว่าขุนอมแฮดนอก แต่ทั้งสองชุมชนเป็นเครือญาติจึงมีวัฒนธรรมประเพณีที่เหมือนกัน

ปัจจุบันประชากรของชุมชนขุนอมแฮดในเป็นชาวกะเหรี่ยงโปว์ มีประชากรทั้งหมด 393 คน 89 หลังคาเรือน นับถือศาสนาพุทธ 52 หลังคาเรือน นับถือศาสนาคริสต์ 37 หลังคาเรือน ประชากรตั้งบ้านเรือนอยู่ในหุบเขา และรายล้อมด้วยภูเขา สูงจากระดับน้ำทะเล 731 เมตร ชุมชนขุนอมแฮดในเคร่งครัดในขนบธรรมเนียม ประเพณี และความเชื่อพื้นถิ่น โดยเฉพาะการดำเนินชีวิตและ

ความสัมพันธ์ทางสังคม และการใช้ชีวิตคู่ ซึ่งแสดงออกผ่านการแต่งกายอย่างชัดเจน ในชุมชนมีอาศรม 1 ที่มีพระ 1 รูป มีโบสถ์ 1 หลังประกอบกิจกรรมทางศาสนาทุกวันเสาร์เวลา เข้าถึง 10 โมง สำหรับกิจกรรมทางศาสนาพุทธกระทำตามหลักศาสนา มีงานสลาภพัฒนาเป็นงานใหญ่เกี่ยวกับการบริจาคทาน ประชาชนในพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และมีการร่วมกลุ่มเพื่อประกอบการผ้าทอมือ ตั้งแต่ปี 2535 จากการร่วมตัวของผู้หญิงในชุมชนที่ต้องผลิตเครื่องนุ่งห่มด้วยฝ้ายปลูกเองในไร่ข้าว

กลุ่มผ้าทอมือขุนอมแฮดใน

กลุ่มผ้าทอมือขุนอมแฮดในก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2543 ตามพระราชดำริของสมเด็จพระเทพรัตนสุตา สยามบรมราชกุมารี เพื่อส่งเสริมอาชีพจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวกะเหรี่ยง ซึ่งมีความคุ้นเคยกับการทอผ้า จึงได้มีการผสมผสานวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ลวดลายที่มีอยู่เดิมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสมาชิกในโครงการ ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มเน้นจุดเด่นที่ลวดลายและการย้อมสีธรรมชาติผ้าทอทุกชิ้นที่ได้มาจากการย้อมสีธรรมชาติ มีสีไม่ฉูดฉาดน่าใช้มั่นใจไม่มีสารตกค้าง หรือเกิดปฏิกิริยากับกรดต่างของเหงื่อขณะสวมใส่ ไม่เป็นอันตราย สวมใส่ได้นาน มีผลิตภัณฑ์ที่จัดจำหน่ายได้แก่ ผ้าปูโต๊ะผ้ารองจาน ผ้ารองแก้ว ผ้าเช็ดปาก ผ้ารองโทรศัพท์ตั้งโต๊ะ ปลอกหมอนอิง ผ้าคลุมเตียง ยาม กระเป๋าสะพายเล็ก ผ้าคลุมไหล่ ผ้าพันคอ เสื้อกะเหรี่ยง ผ้าตัดชุด สายรัดเอวหรือสายกีตาร์

กลุ่มผู้ประกอบการหญิงชาวโปว์ที่คงอัตลักษณ์ของผู้หญิงเผ่ากะเหรี่ยงด้วยการทอแบบดั้งเดิมด้วยการชิงเกี่ยวเอวที่เป็นเอกลักษณ์ ที่เรียกว่าก๊อว โดยมีหน้าผ้าขนาดเท่าเอวผู้ทอ ประมาณ 1 ศอก เพราะการทอผ้าของกะเหรี่ยงจะไม่ใช้กี่ แต่จะเอาเครือทุกมาคล้องกับเอวของผู้ทอ เมื่อจะทำเป็นเสื้อจะนำผ้าที่ทอแล้ว 2 ชิ้นมาเย็บติดกันโดยเว้นตรงกลางไว้สวมหัว แล้วพับครึ่งเว้นตอนบนของด้านข้างไว้พอให้แขนสอด เย็บด้านข้างลงไปจนถึงชายเสื้อ ตกแต่งขอบคอ ขอบแขน และชายเสื้อด้วยลายปักหรือประดับด้วยลูกเดือยเป็นลวดลายตามต้องการ หรือทอแทรกสีที่ส่วนชายผ้า การทำผ้าห่ม ยาม ผ้าถุงจะเอาผ้าที่ทอแล้วมาเย็บติดกันตามแบบที่ต้องการและแต่งชายผ้าโดยทำเป็นชายครุยหรือลายปัก สีที่ใช้จะเป็นสีธรรมชาติที่นำส่วนต่างๆ ของต้นไม้ในท้องถิ่นมาใช้เป็นวัตถุดิบหลัก โดยสีหลักของพื้นที่ คือ สีแดง ขาว เหลือง เขียว โอรส โดยมีความเชื่อเกี่ยวกับสี ดังนี้ ชาวหมายถึงความบริสุทธิ์ เหลืองหมายถึงความปลอดภัยและความเจริญก้าวหน้า เขียวหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ สีชมพูโอรส หมายถึง ความสว่างและความรักของครอบครัว ดังนั้นการแต่งกายของชาวกะเหรี่ยงจะเกี่ยวข้องกับ ความเชื่อและความสัมพันธ์ของสังคม

2.2 ผลการศึกษาสภาพการประกอบการผ้าทอมือของกลุ่มผ้าทอมือชุมชนอมแฮดใน (มิถุนายน-พฤศจิกายน 65)

ผลการสัมภาษณ์ผู้นำกลุ่ม ผู้นำชุมชน ตัวแทนสมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับสภาพ การประกอบการ และปัญหาการประกอบการผ้าทอมือของกลุ่ม พบว่า สภาพการประกอบการผ้าทอมือของชุมชนชุมชนอมแฮดในมีการผลิตผ้าทอมือประกอบด้วยผืนผ้าทอมือมีการแปรรูปเป็นของใช้ในชีวิตประจำวัน เช่นย่าม เสื้อกระเชี่ยง ผ้าโบทหัว ส่วนชุดเดรสกระเชี่ยงนิยมทอให้สำหรับเด็ก การทอผ้าในพื้นที่เป็นหน้าที่ของผู้หญิง การทอผ้าเป็นการทอทั้งเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและขายสร้างรายได้ จากการระบาดของโควิด 19 ทำให้กลุ่มผ้าทอมือชุมชนอมแฮดในขายสินค้าไม่ได้ซึ่งมาจากไม่มีตลาดรองรับนอกจากนี้ยังพบปัญหาการขาดคุณภาพในการทอ ทำให้มีผลิตภัณฑ์หลายชิ้นขายไม่ได้

2.3 ผลการศึกษาปัญหาการประกอบการผ้าทอมือของชุมชนชุมชนอมแฮดใน (มิถุนายน-พฤศจิกายน 65)

(1) ผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม เกี่ยวกับปัญหาการประกอบการผ้าทอมือ พบว่า ปัญหาเกิดจากไม่มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน การสื่อสารตลาดเคลื่อนและขาดความชัดเจนระหว่างหน่วยงานกับชุมชนและกลุ่มผ้าทอมือ นำไปสู่การเลิกทอผ้า รวมถึงความขัดแย้งภายในของสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ และการระบาดของโควิด 19

(2) ผลการสัมภาษณ์สมาชิกกลุ่มเกี่ยวกับปัญหาการประกอบการผ้าทอมือ พบว่า ปัญหาของการประกอบการคือ ผลิตภัณฑ์ขายไม่ได้ เนื่องจากสมาชิกกลุ่มไม่สามารถขายสินค้าได้ด้วยตนเอง เพราะไม่รู้วิธีการขาย และขาดความมั่นใจในการขาย เกิดการแบ่งพักพวกและความขัดแย้งภายในกลุ่ม อีกทั้งยังถูกโกงและกดราคาจากพ่อค้าคนกลาง และการสื่อสารที่ตลาดเคลื่อนระหว่างกลุ่มทอผ้ากับหน่วยงานเกี่ยวกับการผลิต การรับซื้อ และการจัดจำหน่าย

(3) ผลการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือของชุมชนชุมชนอมแฮดใน พบว่า ปัญหาการประกอบการผ้าทอมือของชุมชนเกิดจากสาเหตุ การขาดความใส่ใจในการทอผ้า จึงทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน และลวดลายของชุมชนไม่น่าสนใจจึงทำให้ขาดการสร้างการจดจำ สาเหตุดังกล่าวทำให้สินค้าขายได้ยาก และยังพบว่าผู้ประกอบการผ้าทอมือในพื้นที่ขาดความรู้เรื่อง การตลาดและการจัดจำหน่ายทั้งในรูปแบบปกติและออนไลน์ (ศูนย์เรียนรู้การพัฒนาอมก๋อยอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2565, อบต. อมก๋อย, 2564) ดังแสดงในตารางที่ 26 ข้อมูลปัญหาการประกอบการผ้าทอมือของชุมชนชุมชนอมแฮดในจากการสัมภาษณ์

ตารางที่ 27 ตารางปัญหาการประกอบการผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดใน

ปัญหาการประกอบการผ้าทอมือ	ข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่ ตามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
1.กลุ่มไม่มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์	<p>“ถ้าไม่มีคนนั้นมาก็ไม่รู้จะเอาไปขายตรงไหน” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 9</p> <p>“ปกติมีคนมารับไปขาย ไม่เคยเจอแบบนี้เลย” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 3</p> <p>“ทอแล้วไม่รู้จะไปขายที่ไหน” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 1</p>
2.ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐานและ ลวดลายไม่เป็นเอกลักษณ์	<p>“เค้าบอกว่าผ้าเราไม่ดี...ไม่เข้ามาตรฐานเค้า” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 9</p> <p>“...เค้าไม่เอาผ้าเรา...ไม่เลือกผ้าเราไปขาย...” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 4</p> <p>“...เค้าคืนผ้าบอกว่าไม่ได้มาตรฐาน...” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 2</p>
3.เกิดโรคระบาด และขาดการส่งเสริมจาก หน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ	<p>“...ก็เพราะโควิดเลยไม่ได้ขาย...” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 5</p> <p>“...มาปีละ 2 ครั้ง อยากให้มาบ่อยๆ...” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 11</p>
4.การสื่อสารที่คลาดเคลื่อน ระหว่างหน่วยงานและกลุ่มผ้าทอ มือทำให้สมาชิกหลายคนเลิกทอ ผ้า	<p>“...มาบอกให้เราทอแบบไหนก็ได้... ลายอะไรก็ได้...พอเราทอแล้วไม่รับผ้าเรา...” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 15</p> <p>“...ไม่เชื่อแล้วว่าทอแล้วจะเอาไปช่วยขายให้... ...อุตสาหกรรมตั้งใจทอ...สุดท้ายเอามาคืน...” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 19</p> <p>“บอกให้ทอแบบไหนก็ได้...ลายตามใจ ...กำหนดขนาดมาให้ก็ทำตามแล้ว ก็ไม่เอา” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 33</p>
5.ความขัดแย้งภายในกลุ่ม	<p>“...ก็เห็นขายได้อยู่แค่ของคนนี้แหละ ...คนอื่นขายไม่ได้...” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 10</p> <p>“ฝากไปขายแล้ว...ก็เหมือนว่าจะ ขายได้แค่ของคนนี้แหละ...พอของคนอื่นขายไม่ได้” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 14</p>

ปัญหาการประกอบการผ้าทอมือ	ข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่ ตามความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
6. ลูกโกงและกตราคาขายจาก พ่อค้าคนกลาง	“...เอาผ้าไปก็ไม่ให้เงิน บอกเอาไปขายที่ อนันเป็นปีแล้วยังไม่ได้เงินเลย” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 25 “เค้าบอกต้องเอาผ้าไปก่อนถึงจะรู้ว่าขายได้ไม่ได้ เราก้ให้ไป ตอนนี้ เค้าหายไปแล้ว เงินก็ไม่ได้” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 42 “เค้ามาซื้อเราไป ตอนแรกให้ราคาเราดีต่อๆมาก็ลดราคาลง เรื่อย ๆ ตอนนี้ได้น้อยมาก น้อยจนไม่ขายเลยดีกว่า” ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 37
7.ขาดความรู้ความเข้าใจการตลาด และการจัดจำหน่ายทั้งช่องทาง ปกติและช่องทางออนไลน์	“ผู้ประกอบการผ้าทอในพื้นที่มีความต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับ การทำการตลาดและการจัดจำหน่าย โดยเฉพาะการทำ การตลาดออนไลน์ (ศูนย์เรียนรู้การพัฒนามกอ้อยอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ,2565, อบต อมก้อย,2564)

2.3 ผลการสำรวจสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดใน
ตำบลแม่หลอง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่

ผลการตอบแบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดใน
(Pre test) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 55 คน เป็นผู้ชาย 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8
เป็นผู้หญิง 54 คน คิดเป็นร้อยละ 98.2 และผู้ตอบแบบสอบถามเป็นสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือร้อยละ 96.4
และเป็นหัวหน้ากลุ่มร้อยละ 3.6 ดังตารางที่ 28-29

ตารางที่ 28 ตารางแสดงจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	1	1.8
หญิง	54	98.2
รวม	55	100.0

ตารางที่ 29 ตารางแสดงตำแหน่งของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
หัวหน้ากลุ่ม/ชุมชน	2	3.6
สมาชิกกลุ่ม	53	96.4
รวม	55	100.0

ผู้ตอบแบบสอบถามมีค่าเฉลี่ยระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือด้านความรู้ความชำนาญในการทอผ้ามากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 4.94 รองลงมาด้านจริยธรรมในการประกอบการผ้าทอมือ 4.18 ด้านการเป็นผู้นำ 2.98 ด้านการแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ 2.85 ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ 2.49 ด้านการออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ 2.36 และน้อยที่สุดด้านการวางแผนจัดการต้นทุนการผลิตผ้าทอมือ 2.43 ดังตารางที่ 30

ตารางที่ 30 ตารางแสดงระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม	ค่าเฉลี่ย	ระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ
สมรรถนะหลัก			
การเป็นผู้นำ	55	2.9818	ปานกลาง
การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ	55	2.4909	น้อย
การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์	55	2.8519	ปานกลาง
ความรู้ความชำนาญในการทอผ้า	55	4.9455	มากที่สุด
สมรรถนะทางวิชาชีพ			
จริยธรรมในการประกอบการผ้าทอมือ	55	4.1818	มาก
การออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ	55	2.3682	น้อย
การวางแผนจัดการต้นทุนการผลิตผ้าทอมือ	55	2.4364	น้อย

2.4 ผลจากการจัดประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดโจทย์และวางแผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในวันอังคารที่ 10 กรกฎาคม 2565 เวลา 08.00 – 16.00 น. ณ ศูนย์การเรียนรู้ชาวไทยภูเขา

ชุมชนแออัดใน ตำบลแม่หลอง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ มีสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือของชุมชนเข้าร่วมจำนวน 55 คน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ประธานกลุ่มผ้าทอมือ 1 คน สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือและผู้สนใจ 51 คน ครู กศน.ตำบล 2 คน โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำกิจกรรม อธิบายวัตถุประสงค์การจัดประชุมระดมความคิดเห็น ให้ข้อมูลและสร้างความเข้าใจปัญหาของการประกอบการผ้าทอในข้อ 2.3 พร้อมทั้งสอบถามความพึงพอใจการประกอบการของกลุ่มผ้าทอมือ พบว่าเมื่อสอบถามถึงความพึงพอใจในการประกอบการผ้าทอมือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมหลายคนรู้สึกไม่พอใจกับการประกอบการของกลุ่มที่เป็นอยู่

ผู้วิจัยใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้หาสาเหตุของความไม่พอใจในการประกอบการดังกล่าว พบว่าในระยะ 45 นาทีแรก ผู้เข้าร่วมพูดเกี่ยวกับปัญหาและความไม่พอใจ ปัญหาในการประกอบการของกลุ่มซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการประกอบการผ้าทอมือ เช่น ความยากลำบากในการเดินทางเพื่อเข้ามารับผลิตภัณฑ์ การระบาดของโรคไวรัสทางเดินหายใจ ความเปลี่ยนแปลงและความแปรปรวนของสภาพอากาศทำให้ต้องรีบเพาะปลูก และการสื่อสารที่สร้างความเข้าใจผิดของบางหน่วยงานที่ไม่อธิบายรายละเอียดให้ชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจผิดคิดว่าเมื่อกลุ่มทอผ้าแล้วจะรับซื้อทั้งหมด ดังตารางแสดงความคิดเห็นในการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดโจทย์และวางแผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

ตารางที่ 31 ตารางความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมกำหนดโจทย์และวางแผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการประชุมระดมความคิดเห็นเพื่อกำหนดโจทย์และวางแผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	
ประเด็นปัญหา	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
ความยากลำบากในการเดินทางเพื่อเข้ามารับผลิตภัณฑ์	“ขายของไม่ดีแม้ค้าไม่มาเอาก็เพราะทางมาไม่ดี” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 2
การระบาดของCovid-19	“เนื่องจากการระบาดของโควิดทำให้ทอผ้าไม่ได้” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 6
ความเปลี่ยนแปลงและความแปรปรวนของสภาพอากาศทำให้ต้องรีบเพาะปลูก	“ฝนตกเยอะต้องไปทำงานอย่างอื่นก่อนเลยไม่ได้มาทอผ้าทำให้ตนไม่ได้เงินในส่วนนี้” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 44
การสื่อสารที่สร้างความเข้าใจผิด	“สั่งให้ทอแล้วก็ไม่มาเอาทั้งหมด มาเลือกไป

ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการ ประชุมระดมความคิดเพื่อกำหนดโจทย์และวางแผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	
ประเด็นปัญหา	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
ของหน่วยงานในพื้นที่	บอกชัดเจนไปเลยว่าไม่ได้เอาทุกคน จะเลือกไป เราตั้งใจทอ แล้ว ก็ไม่เลือกของเราไป” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 50

ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันรับฟังปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างตั้งใจอีกครั้ง โดยกำหนดเงื่อนไข ดังนี้ ปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือที่เกิดขึ้นข้างต้น เป็นปัญหาที่เกิดจากตนเอง หรือปัญหาที่เกิดจากคนและสิ่งรอบข้าง สาเหตุมาจากอะไร ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ร่วมกันระดมความคิด พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถแบ่งปัญหาที่เกิดขึ้นกับตนเอง และปัญหาที่เกิดจากคนรอบข้าง ดังตารางที่ 32

ตารางที่ 32 ตารางปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือชุมชนอมแฮดใน (ปัญหาจากตนเอง-ปัญหาที่เกิดจากคนอื่นและสิ่งรอบข้าง)

ปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือชุมชนอมแฮดใน	
1. ปัญหาที่เกิดจากตนเอง	
สาเหตุของปัญหา	
1. ขายสินค้าด้วยตนเองไม่ได้	ไม่รู้วิธีการขายผ้าทอมือไม่รู้วิธีการขายเพื่อให้ลูกค้าซื้อสินค้า เนื่องจากไม่เคยทำมาก่อน และมีความกังวลเกี่ยวกับชื่อเสียงกลุ่มเสียหายหากขายสินค้าไม่ได้ และไม่มั่นใจว่าจะผลิตภัณฑ์จะขายได้
2. ทอผ้าไม่ได้คุณภาพ	รีบทอจนเพื่อให้ทันส่งสินค้า ขาดความรู้ในการทอผ้าเพื่อการประกอบการ และทอแบบเพื่อสวมใส่เองจึงไม่ได้คิดถึงการค้า
3. ลวดลายไม่โดนเด่น	ทำตามกันมาและไม่เคยออกแบบลวดลายใหม่
2. ปัญหาที่เกิดจากคนอื่นและสิ่งรอบข้าง	
สาเหตุของปัญหา	
1. การเดินทางไม่สะดวก	ชุมชนตั้งอยู่บนภูเขา มีเส้นทางคดเคี้ยว งบประมาณการสร้างทางมีจำกัด
2. เกิดโรคระบาด	เกิดโรคระบาดทั่วโลก
3. การเพาะปลูกไม่ได้ผล	สภาพอากาศเปลี่ยนแปลงจากความเปลี่ยนแปลงของโลก

ปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือขุนอมแฮดใน	
4. น้ำมันแพง	เกิดจากเศรษฐกิจของโลกและปัจจัยทางเศรษฐกิจของไทย และการขนส่งน้ำมัน
5. ถูกโกงและกดราคาขายจากพ่อค้าคนกลาง	พ่อค้าคนกลางต้องการเอาเปรียบ และมีความเห็นแก่ตัว
6. ความขัดแย้งภายในกลุ่ม	การแบ่งพรรคพวก ไม่มีการจัดการระบบการดำเนินการกลุ่มข้อตกลงของกลุ่มอย่างชัดเจน

พบประเด็นปัญหาเกิดจากที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมขายสินค้าด้วยตนเองไม่ได้ เนื่องจากไม่รู้วิธีการขายผ้าทอมือ ไม่รู้วิธีการขายเพื่อให้ลูกค้าซื้อสินค้า เนื่องจากไม่เคยทำมาก่อน และมีความกังวลเกี่ยวกับชื่อเสียงกลุ่มเสียหายหากขายสินค้าไม่ได้ และไม่มั่นใจว่าจะผลิตภัณฑ์จะขายได้เพราะการทอยังไม่ได้คุณภาพและลวดลายไม่โดดเด่น จากการประชุมข้างต้นพบ ได้ข้อสรุปปัญหา ดังตารางที่ 33

ตารางที่ 33 ความสอดคล้องระหว่างปัญหาการประกอบการผ้าทอมือของกลุ่มเป้าหมายกับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

ลำดับ	ประเด็นปัญหา	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	สอดคล้องกับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ
1.	สมาชิกของกลุ่มหลาย ๆ คนไม่ตั้งใจทอผ้าให้เรียบร้อย รีบร้อน อายากได้เงิน ไม่ทำลวดลายที่แตกต่างทำแต่ลวดลายที่ง่ายจนทำให้เกิดปัญหาสินค้าเหลือค้างคงคลังมาก และหมดกำลังใจ เมื่อแก้ไขปัญหาก็ไม่ได้ก็เลิกทอผ้า	“รีบเกินไป รีบแล้วทอไม่ดี ทอรีบคนก็ไม่ซื้อ” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 11 “เรากำหนดลวดลายเอง ท่องง่าย ๆ” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 8 “ทำลายเหมือนเค้านี้แหละ ทำลายแบบเดียวกัน” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 29	สมรรถนะหลัก องค์ประกอบการมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ
2.	กลุ่มไม่เคยขายสินค้าในชื่อของกลุ่ม และไม่เคยขายสินค้าเอง เป็นการขายผ่านคนรู้จัก และไม่รู้ว่าการขายสินค้าด้วยตนเองต้องทำอะไร จึงพึ่งพาคนกลางและหน่วยงาน และกลุ่มมีความรู้ความเข้าใจเรื่องการตลาดไม่มากนัก	“ขายกันเอง ใครขายได้ก็ของคนนั้นแหละ” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 21 “เรามีการตลาดนะ ไปขายที่เทศบาลอยู่แล้ว” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 29 “...มีคนมารับไปขายนะ...ขายเองไม่เคยขาย...เราทอไว้...คนขึ้นมารับไปขาย...เราก็ฝากขายเอา...”	สมรรถนะหลัก การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์

ลำดับ	ประเด็นปัญหา	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	สอดคล้องกับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ
		<p>ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 34</p> <p>“...เราทอมีหน่วยงานมารับไปนะ มีมาเอาไปก่อนหน้าจะมาก็มีนะ...แต่ว่าตอนนี้ไม่มีเลย...ไม่รู้จะมารับอีกหรือป่าว”</p> <p>ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 26</p>	
3	<p>สมาชิกกลุ่มออกแบบลวดลายไม่เป็น...ทำให้ทอลวดลายซ้ำสำหรับการถ่ายทอดความรู้การทอผ้า เรียนรู้จากการสังเกตและลงมือทำระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก ผ่านการดำเนินชีวิตประจำวัน คือ ผู้ใหญ่ทอให้ลูกหลาน หากสนใจจะให้ลองทำโดยมีผู้ใหญ่คอยกำกับการปฏิบัติ ดังความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกิจกรรม</p>	<p>“...ทำลายใหม่...โอ้ยยากมาก...เราทำตามกันมาไม่เคยทำแบบใหม่...แม่เราสอนมา...เราทำตาม...ดู...ทำตามกันมา”</p> <p>ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 7</p> <p>“...ที่ให้เป็น...เพราะมาสอนมา..แม่ทำให้ดู...เราทำตามลายก็แม่บอกให้ทำ...”</p> <p>ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 9</p>	<p>สมรรถนะทางวิชาชีพ</p> <p>การแก้ไขปัญหาและการออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ</p>
4	<p>มีปัญหาการย้อมสี การทำให้สีสด และมีปัญหาสีตก ส่วนการบริหารจัดการการประกอบการผ้าทอมือนั้นเป็นแบบไม่เป็นทางการเนื่องจากไม่ได้มีการวางแผนที่ชัดเจน</p>	<p>“เรื่องย้อมสีก็ทำก่อนทออีกเค้าก็พากันทำแบบนี้แหละ ทำแบบดั้งเดิมเหมือนสมัยแม่ยังอยู่ แต่สีธรรมชาติไม่รู้ยังงัย หรือทำไม่ถูกก็ไม่รู้ สีไม่ติดสีไม่ติดทน และสีก็ตกมาก”</p> <p>ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 40</p> <p>“กลุ่มไม่ได้มีการจัดการเป็นระบบทำงานๆ คิดกันเองไม่มีวางแผนอะไรมาก เค้าส่งให้ทอก็ทอตามเค้าบอก”</p> <p>ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 52</p>	

2.5 ผลสรุปการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการประกอบการในพื้นที่และการจัดลำดับความสำคัญเพื่อแก้ไขปัญหา พบว่าปัญหาการประกอบการผ้าทอมือของพื้นที่ชุมชนมาจาก 1.ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐาน 2.ลวดลายไม่เป็นเอกลักษณ์ 3.กลุ่มไม่มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์ และ

4.ขาดความรู้ในการขายสินค้าด้วยตนเอง และขาดรู้ความเข้าใจการตลาดและการจัดจำหน่ายทั้งช่องทางแบบปกติและช่องทางออนไลน์ ซึ่งสอดคล้องกับผลการหาระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ (Pre test) พบว่าสมรรถนะหลักการแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับปานกลาง (2.8519) องค์กรประกอบการมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการอยู่ในระดับน้อย (2.4909) และสมรรถนะทางวิชาชีพองค์กรประกอบการออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ระดับน้อย (2.3682) ดังตารางที่ 34

ตารางที่ 34 ตารางสรุปผลการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการประกอบการในพื้นที่

ปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือชุมชนแฮดโม										
ผลการประเมินครั้งที่ 1	1.ผลิตภัณฑ์ไม่ได้มาตรฐานและสวคล้ายไม่เป็นเอกลักษณ์	2.กลุ่มไม่มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์	3.ขาดความรู้ความเข้าใจการตลาดและการจัดจำหน่ายทั้งช่องทางปกติและช่องทางออนไลน์	4.การสื่อสารที่คลาดเคลื่อนระหว่างหน่วยงานและกลุ่มผ้าทอมือทำให้สมาชิกหลายคนเลิกทอผ้า	5.เกิดโรคระบาดและขาดการส่งเสริมจากหน่วยงานอย่างสม่ำเสมอ	6.ความขัดแย้งภายในกลุ่ม	7.ถูกโกงและกดราคาขายจากพ่อค้าคนกลาง	8.การเดินทางไม่สะดวกน้ำมันแพง	9.การเพาะปลูกไม่ได้ผล	
	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	
2.สรุปประเด็นปัญหา	ปัญหาที่เกิดจากตนเอง			ปัญหาที่เกิดจากคนอื่นและสิ่งรอบข้าง						
	1.ผลิตภัณฑ์ไม่ได้คุณภาพ ทอไม่ได้มาตรฐาน 2.ขายสินค้าไม่เป็น ไม่รู้วิธีขายด้วยตนเอง 3.การยอมรับธรรมชาติไม่ได้และสีที่ย้อมอาจไม่ได้คุณภาพ 4.สวคล้ายไม่สนใจ			เลือกเฉพาะประเด็น ปัญหาผ้าทอมือที่เกิดจากตนเองเท่านั้นในการดำเนินการแก้ไข						
3.สอดคล้องกับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ	สมรรถนะหลักองค์กรประกอบการมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ	สมรรถนะหลักการแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์	สมรรถนะทางวิชาชีพการแก้ไขปัญหาและการออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ	เลือกเฉพาะประเด็น ปัญหาผ้าทอมือที่เกิดจากตนเองเท่านั้นในการดำเนินการแก้ไข						
4.ระดับสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ (Pre-test)	การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ	การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาด	การออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค	เลือกเฉพาะประเด็น ปัญหาผ้าทอมือที่เกิดจากตนเองเท่านั้นในการดำเนินการแก้ไข						

จากประเด็นข้างต้นนำมาสู่การกำหนดโจทย์การดำเนินการแก้ไขปัญหาการประกอบการผ้าทอมือ โดยผู้เข้าร่วมพิจารณาถึงความต้องการแก้ไขปัญหา ความเร่งด่วนและรุนแรงของปัญหา เพื่อใช้เป็นโจทย์เพื่อสร้างแผนการดำเนินการในการแก้ไขปัญหา โดยใช้การลงคะแนนเสียง

ผลการลงคะแนนเสียงเพื่อกำหนดโจทย์การดำเนินการแก้ไขปัญหาการประกอบการผ้าทอมือพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ส่วนมากได้ให้คะแนนเพื่อแก้ไขปัญหาการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือด้วยตนเอง (ขายสินค้าไม่เป็น ไม่รู้วิธีขายด้วยตนเอง) มากที่สุด ถึง 52 คน จาก 55 คน ซึ่งมีความ

สอดคล้องกับข้อมูลการสัมภาษณ์ปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือชุมชนแออัดใน ในตารางที่ 31 และผลของการทำแบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของกลุ่มผ้าทอมือชุมชนแออัดใน ในตารางที่ 29

ตารางที่ 35 ลำดับความสำคัญเพื่อกำหนดโจทย์ปัญหาการประกอบการผ้าทอมือของกลุ่ม

(N=55 คน)

ประเด็นปัญหาจากความต้องการแก้ไขปัญหาการประกอบการผ้าทอมือของพื้นที่ชุมชน	การลงคะแนนเสียงเพื่อลำดับความสำคัญปัญหาการประกอบการผ้าทอมือ	จำนวนคะแนนเสียง
ขายสินค้าไม่เป็น ไม่รู้วิธีขายด้วยตนเอง	1	52
การย้อมสีธรรมชาติได้ไม่ดีและสีที่ย้อมอาจไม่ได้อาจคุณภาพลวดลายไม่น่าสนใจ จึงทำให้ขายได้ไม่ดี	2	2
การทำผ้าให้มีคุณภาพดี	3	1

หลังจากการกำหนดโจทย์เพื่อการดำเนินการแก้ไขจากพื้นที่แล้ว ผู้วิจัยใช้คำถามนำเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ร่วมกันระดมความคิดเพื่อร่วมกันหาวิธีการ ขั้นตอน ข้อมูลเนื้อหา ทรัพยากรเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือด้วยตนเอง ข้อจำกัดหรือข้อควรระมัดระวังในการดำเนินกิจกรรมของผู้เข้าร่วมการเรียนรู้ดังนี้

1. ผลการระดมความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือด้วยตนเอง มีวิธีการและขั้นตอนการแก้ไขปัญหาดังนี้

วิธีการดำเนินการและขั้นตอนเพื่อแก้ไขปัญหาการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือด้วยตนเองต้องเป็นวิธีการไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย ง่ายต่อการลงมือทำ แล้วจึงเพิ่มระดับความยากแบบค่อยเป็นค่อยไป เน้นการลงมือทำร่วมกันเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ระหว่างกันในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเป็นพื้นฐานของการทำงานร่วมกันและความสามัคคี

กิจกรรมการเรียนรู้ต้องเริ่มที่การให้ความสำคัญกับการเห็นคุณค่าตนเอง คุณค่าของพื้นที่ชุมชน และคุณค่าของการประกอบการผ้าทอมือ ซึ่งเป็นการเริ่มต้นจากตนเองไปสู่ชุมชน และการประกอบอาชีพ กิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้ความรู้เรื่องการทอผ้าและเรื่องเทคนิคและการแก้ไขปัญหาในการทอผ้าของชุมชน กิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้ความรู้เรื่องการขายผ้าทอมือ การสร้างเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ กิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้ความรู้เรื่องการใช้สีและคู่สี เพื่อการสร้างจุดเด่นให้ผลิตภัณฑ์ กิจกรรมการเรียนรู้ต้องให้ความรู้ เรื่องการออกแบบลวดลายผ้าทอมือ เพื่อให้มีความรู้และสามารถออกแบบ

ลดลายผ้าทอมือได้ด้วยตนเองกิจกรรมนอกจากจะให้ความรู้และการปฏิบัติจำเป็นจะต้องสามารถนำไปปรับใช้กับบริบทพื้นที่ได้

2. ผลของการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของวิทยากรภายนอกและข้อจำกัดในการให้ความรู้และลงมือปฏิบัติ

พบว่า วิทยากรมีความรู้ลึกและเป็นผู้ที่เอาใจใส่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีบุคลิกเข้าถึงง่าย ใจเย็นสามารถลงมือปฏิบัติงานร่วมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ ให้เกียรติและเคารพในความเป็นมนุษย์ รวมถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีวิธีการสอนหลากหลายเหมาะสมกับผู้เข้าร่วมและสามารถปรับเนื้อหาวิธีการสอนให้เหมาะกับพื้นที่

3. ผลของการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรในการดำเนินการ หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เข้าร่วมกิจกรรม และความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ แก้ไขปัญหาการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือด้วยตนเอง

พบว่า ผู้เข้าร่วมต้องการให้ใช้ทรัพยากรด้านวัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรที่มีความรู้จากในพื้นที่ก่อน หากไม่มีจึงนำเข้ามาในพื้นที่ เนื่องจากวัสดุและอุปกรณ์หาได้ง่ายในพื้นที่ ไม่ต้องการให้มีความค่าใช้จ่ายมาก ทั้งยังสามารถสร้างความเข้าใจในการเรียนรู้ได้ง่ายรวมถึงเมื่อผู้วิจัยออกจากพื้นที่ผู้เข้าร่วมสามารถดำเนินการต่อได้

หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เข้าร่วมกิจกรรมนอกจากการมาร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และต้องร่วมกันนำวัสดุอุปกรณ์มาใช้ในการปฏิบัติการเรียนรู้

ความเหมาะสมของระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต้องการให้มีการกำหนดกรอบเวลาในการเริ่มต้น และการสิ้นสุด แต่ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรมจำเป็นจะต้องยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สามารถเข้าร่วมได้ทุกคน และต้องการให้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในเวลาที่คุณเข้าร่วมสะดวกเป็นหลัก

4. ผลการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการสรุปและประเมินผล และผลการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นไปได้ในการดำเนินการ แก้ไขปัญหาการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือด้วยตนเอง

วิธีการสรุปและประเมินผล ไม่ต้องการให้ประเมิน ตัดสินจากการให้คะแนน เนื่องจากอาจทำให้เกิดการแข่งขันภายในกลุ่ม และส่งผลให้ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มไม่ดี ต้องการให้ประเมินจากความเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมที่เกิดขึ้น จากทำไม่ได้ เป็นทำได้ จากไม่มีความรู้ เป็นมีความรู้สามารถอธิบายได้

การสรุปผลการเรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม ต้องการให้สรุปหลังจากได้ดำเนินกิจกรรม การเรียนรู้แต่ละกิจกรรมร่วมกัน และสรุปผลการดำเนินกิจกรรมอีกครั้งหลักจากดำเนินการเสร็จสิ้น ผลของการระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อควรระมัดระวังในการดำเนินกิจกรรมของผู้เข้าร่วม พบว่า ไม่ควรจัดในช่วงมีกิจกรรมทางศาสนา และในช่วงฤดูเพาะปลูก

ผู้วิจัยแสดงเป็นตารางรายละเอียดข้อมูลเชิงประจักษ์ของการระดมความคิดเห็นเพื่อร่วมกันหาวิธีการ ขั้นตอน ข้อมูลเนื้อหา ทรัพยากรเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ

ตารางที่ 36 ผลการร่วมระดมความคิดเห็นเพื่อร่วมกันหาวิธีการ ขั้นตอน ข้อมูลเนื้อหา ทรัพยากรเพื่อใช้ในการแก้ไขปัญหาการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือด้วยตนเอง

ประเด็น	ข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่
1.กิจกรรมควรเป็นการให้ความรู้และการลงมือทำ เน้นที่การลงมือทำแบบค่อยเป็นค่อยไปและสามารถปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้	<p>“ไม่เอาแบบนั่งฟังนั่งจด...จดไม่เป็น ฟังก็รู้อ่างไม่รู้บ้าง ก็มาแล้วเสียเวลาต้องได้ทำได้เลยสิ”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 4</p> <p>“ต้องเริ่มที่มีความรู้ ได้รู้ ได้ทำ และจะทำได้ถ้าเอามาใช้ จะดีมากถ้าให้เราสามารถปรับใช้แบบของเรา เหมาะกับเรา”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 7</p> <p>“เป็นให้ความรู้...มีความรู้ฝึกฝน...มั่นใจศักยภาพของตนเอง”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 9</p> <p>“...เน้นลงมือทำ ทำเลยทันที ไม่เอาการบ้านนะ”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 4</p> <p>“อย่าให้เป็นการบ้าน แต่ให้เป็นกิจกรรมร่วมกันดีกว่า เพราะถ้าการบ้านจะรู้สึกเป็นภาระ และไม่อยากทำ”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 12</p> <p>“...คือบางกิจกรรมต้องเอาวิทยากรมาช่วยให้ความรู้ก่อน การลงมือฝึกปฏิบัติ และต้องช่วยย้าให้สมาชิกเข้าใจจริงๆ อีกครั้ง ก็ค่อยเป็นค่อยไป ฝึกตาม ทุกคนทำได้บ่อยๆ เป็นประโยชน์มาก”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 10</p> <p>“กิจกรรมใช้เวลาพอสมควร...ต้องฝึกฝน...ตรวจสอบส่วนไหนยาก ..อยากให้อย่ยลงหรือว่าลองสอนผู้ประสานงานก่อน เพื่อปรับให้ง่าย เพราะหากยาก ชาวบ้านหนีแน่นอน”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 18</p>
2.กิจกรรมต้องง่าย สนุก และยืดหยุ่น	<p>“กิจกรรมแบ่งขั้นตอนการทำไว้ อย่างง่าย ๆ เริ่มจากตัวเราสิ่งรอบตัวไปสู่การทอผ้า สร้างมาจากในชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหา</p>

ประเด็น	ข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่
	<p>การขายสินค้าเองไม่เป็น จนจุดสุดท้ายเป็นค่าขายของเราเอง” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 51</p> <p>“ต้องจัดตามความสะดวกของผู้เข้าร่วมและจัดให้มีระยะเวลา ได้ลงพื้นที่อย่างเหมาะสมไม่รบกวนการประกอบอาชีพ” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 15</p> <p>“พี่จะทำพี่จะมากถ้ามันสนุก...เรียนแล้วยิ้มนะ ไม่ใช่คอตก” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 33</p> <p>“ไม่บังคับเราต้องมาวันนี้...เวลานี้...คือเวลามันไม่ตรงกัน เรา ทำงานจะให้มาหยุดไม่ไหว...” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 42</p> <p>“...ใช้สิ่งที่ชาวบ้านไม่เคยทำมาก่อน แต่ดีที่เวลายืดหยุ่น มี ขั้นตอนชัดเจน...” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 46</p>
3.กิจกรรมต้องใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้มากที่สุด	<p>“ทุกๆ กิจกรรมควรใช้วัสดุอุปกรณ์ของในชุมชนก่อนถ้าไม่มี ค่อยเข้าจากข้างนอกมา” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 36</p> <p>“ผมว่าถ้าเอาของที่มีอยู่เดิมมาทำน่าจะดี...ไม่เงินผมก็ต้องไปหา จากที่อื่นมาอีก” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 29</p> <p>“ใช้ของที่มีที่นั่นนะ อย่าเอาที่ยื่นมาเยอะ ถ้าเอาจากที่อื่นมาเรา ต้องหาซื้ออีก ไม่มีเงินซื้อหรอก” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 14</p> <p>“เส้นขาว เส้นสีบ้านเรานั้นก็ลองใช้ที่มีก่อน” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 24</p> <p>“เราสามารถใช้อย่างอื่นในพื้นที่นอกจากวัสดุได้ไหม อยากให้มี การให้ความสำคัญของพื้นที่ด้วยซึ่งเป็นทรัพยากรหลักเลยนะ” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 6</p> <p>“แบบนี้เอาพื้นที่เราเป็นหลัก เอาของดี ของที่เรามีเยอะ พวกนี้เข้ามา ก็เป็นตัวเราเอง” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 39</p>

ประเด็น	ข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่
4.กิจกรรมต้องทำให้ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองและพื้นที่	<p>“กิจกรรมช่วยให้ชุมชนเห็นความสำคัญและเกิดความรับผิดชอบ แต่สิ่งแรกที่ได้คือพวกเราได้มารู้จักกันมากขึ้น แม้จะรู้อยู่แล้ว คือ ถ้าไม่มาก็แค่รู้ว่าคนนี้อยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน ไม่ได้คุยกันนักได้มาร่วมกันคิด มาทำเรื่องแก้ปัญหานี้ด้วยกัน ก็ช่วยให้รู้จักกันมากขึ้น”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 28</p> <p>“เรื่องเกี่ยวกับผ้าทอเราให้แม่อยู่ช่วยบอกได้ ทั้งลวดลายและเทคนิคต่างพวกเราก็อธิบายกันก่อนได้”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 9</p>
5.กิจกรรมต้องให้ความสำคัญกับการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ	<p>“เป็นเรื่องเกี่ยวกับผ้าทอมือ ดั้งนั้นเรื่องของการทำผ้า การให้สี ลวดลาย ก็เป็นเรื่องที่สำคัญ”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 27</p> <p>“นอกจากการทอแล้วเรื่องการขายก็เป็นอีกเรื่องที่สำคัญ ต้องมีค่าขายเฉพาะเรา ต้องบอกได้ว่าทำจากอะไรมีอะไรเด่น อะไรดีด้วยคนจะได้รู้”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 24</p>
6.กิจกรรมต้องให้ความรู้	<p>1.การขายและการจัดจำหน่าย</p> <p>“สอนให้ขายเป็นด้วยนะ แต่เอาง่ายๆ อย่ายาก พอทำยากแล้วทำไม่ได้”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 6</p> <p>“จำเป็นต้องมีค่าขายหรือสิ่งที่จะเสนอไปขาย จะได้พูดถูก ถ้าใช้เรื่องในชุมชน ไปขายด้วยกันน่าจะดีกับกลุ่มเราก็จะดี”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 26</p> <p>2.การสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์</p> <p>“อยากรู้ว่าทำแบบไหนหรือที่บอกเรื่องการสร้าง content ช่วยเพิ่มมูลค่าและทำให้ขายดี”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 24</p> <p>“อยากมีความรู้ว่าจะทำอย่างไรถึงจะขายของได้ในราคาที่สูงขึ้น เอาแบบไม่ใช่เอากล่องมาใส่ละ มันมีค่าใช้จ่าย”</p> <p>ผู้เข้าร่วมท่านที่ 31</p> <p>3.การออกแบบลวดลายผ้าทอมือ</p> <p>“อยากมีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบลวดลาย เราอยาก</p>

ประเด็น	ข้อมูลเชิงประจักษ์ของพื้นที่
	<p>ออกแบบได้เอง ถ้าทำได้ดีมาก แต่การออกแบบยากมาก กลัวว่ายากจะเรียนไม่ได้และไม่รู้เรื่อง ช่วยทำให้ง่ายขึ้นจะได้จริงๆ” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 25</p> <p>4.การใช้สีที่สร้างความน่าสนใจให้ผลิตภัณฑ์ “เรื่องของสี อยากให้มีผู้รู้มาสอน แต่อยากให้สอนงานสามารถ เอาไปปรับใช้งานได้เลย “ ผู้เข้าร่วมท่านที่ 22 “อย่าเอายากๆ มาสอนนะ พี่ๆป้าๆ จะเอาไปทำต่อกันไม่ได้” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 30</p>
7.กิจกรรมต้องเสริมความสัมพันธ์ของ ผู้เข้าร่วม	<p>“กิจกรรมอยากให้เป็นแบบช่วยคิด ช่วยทำ ทำไปด้วยกัน ไม่มี แข่งกันนะ จะได้ใกล้ชิดกัน คุยกันเยอะหน่อย” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 40</p> <p>“กิจกรรมสนุกแบบไม่แข่งขันกันนะ แข่งกันมากๆ ไม่สนุก กดดัน พอดีต้องแข่งกันเดี๋ยวดีกัน ไม่ชอบใจกัน”. ผู้เข้าร่วมท่านที่ 38</p> <p>“แข่งกันจะพอกิจกรรมไม่สนุกไม่ยอมมาทำ” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 42</p> <p>“ถ้าร่วมกันทำดีกว่าให้ทำคนเดียว มีเพื่อนช่วยดีสบายใจ...บาง ทีอยากให้คุยกันในกลุ่มเยอะเรื่องทอผ้านะ บางคนไม่ได้คุยกัน มาก ก็อยากคุยด้วย” ผู้เข้าร่วมท่านที่ 45</p>

สรุปผลการดำเนินการกิจกรรมที่ 2 สามารถกำหนดโจทย์ปัญหาเพื่อการดำเนินการกิจกรรม การแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งกำหนดวิธีการ ขั้นตอน เนื้อหา ทรัพยากร วิธีการประเมินผล และข้อจำกัด ข้อควรระมัดระวังในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือด้วยตนเอง เพื่อนำไปออกแบบและวางแผนการปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของ ชุมชนในกิจกรรมที่ 3 ในลำดับต่อไป

ผลของกิจกรรมที่ 3 ออกแบบและวางแผนการปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้า ทอมือของชุมชน

ผลการออกแบบและวางแผนการปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ของชุมชน มาจากการนำผลของกิจกรรมที่ 2 เข้ามาใช้เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการวางแผน

กำหนดการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้การดำเนินการเกิดผลสำเร็จ ประกอบด้วย 7 ประเด็น (แสดงในตารางที่ 31)

จากการระดมความคิดเพื่อวางแผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้เริ่มต้นจากการเห็นคุณค่าของพื้นที่ชุมชน และอาชีพการทอผ้า พร้อมพื้นที่ เพื่อให้ทุกคนเห็นความสำคัญและคุณค่าของพื้นที่ตนเอง และเกิดความร่วมมือกัน โดยทุกกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องง่าย สนุก และยืดหยุ่น ให้ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองและพื้นที่ ความสำคัญกับการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ และการเสริมความสัมพันธ์ของผู้เข้าร่วม และให้ความรู้เรื่องการทอผ้า ความรู้เรื่องคู่มือและการออกแบบลวดลาย พร้อมทั้งได้ลงมือปฏิบัติเพื่อให้มีประสบการณ์ตรง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้นี้ว่าเป็นเราชาวโปว์ ๑ อมก้อย โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 1. กิจกรรมง่าย สนุก และยืดหยุ่น ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองและพื้นที่ และการเสริมความสัมพันธ์ของผู้เข้าร่วม มาออกแบบเป็น**กิจกรรมที่ 1 ชื่อ “ขุนอมแฮด เราเป็นใคร”** : กิจกรรมส่งเสริมให้ทุกคนในชุมชนได้เรียนรู้เกี่ยวกับพื้นที่ของตนเอง พูดคุยเรื่องราวเกี่ยวกับพื้นที่ เห็นความสำคัญและคุณค่าของพื้นที่ตนเอง และเกิดความร่วมมือกัน ร่วมพูดคุยกัน ร่วมช่วยเหลือกันพิจารณาตัดสินใจ และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชนของตนเอง ได้ร่วมลงมือทำทั้งด้วยตนเองและเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์กับคนในชุมชนมากขึ้น กิจกรรมสามารถสร้างความร่วมมือและชี้ให้เห็นความสำคัญของพื้นที่ และเอกลักษณ์ของคน สิ่งมีชีวิตโดยรอบ เมื่อได้พิจารณาตนเองแล้ว นำสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เข้าใจพื้นที่ ตนเอง และปัญหา

กิจกรรมที่ 2. เกิดจากการนำประเด็นข้อตกลงก่อนการวางแผนดำเนินการ ดังนี้ กิจกรรมง่าย สนุก และยืดหยุ่น ให้ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองและพื้นที่และความสำคัญกับการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ และการเสริมความสัมพันธ์ของผู้เข้าร่วม มาออกแบบเป็น**กิจกรรมที่ 2 ชื่อ “บ้านเราดี กลุ่มเราเด่น”** : กิจกรรมจะส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนร่วมกันเล่าเรื่องเกี่ยวกับหมู่บ้านและวิถีการทอผ้าตั้งแต่ดั้งเดิมจนถึงปัจจุบัน เพื่อสร้างความสนใจและเรื่องที่มีประสบการณ์เหมือนกัน และสร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกับคนในชุมชน กิจกรรมช่วยให้ผู้เข้าร่วมสนใจเรื่องเดียวกันผู้เข้าร่วมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิจกรรมที่ 3. เกิดจากการนำประเด็นข้อตกลงก่อนการวางแผนดำเนินการ ดังนี้ กิจกรรมง่าย สนุก และยืดหยุ่น ให้ความรู้และการลงมือทำ เน้นที่การลงมือทำแบบค่อยเป็นค่อยไปและสามารถปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ กิจกรรมต้องง่าย สนุก และยืดหยุ่น ให้ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองและพื้นที่และความสำคัญกับการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ และเสริมความสัมพันธ์ของผู้เข้าร่วม มาออกแบบเป็น**กิจกรรมที่ 3. ชื่อ “ลายนี้ที่บ้านเรา”** : กิจกรรมจะส่งเสริมการมีส่วนร่วม

เรียนรู้ แลกเปลี่ยน เทคนิคในการทอผ้าลวดลายของพื้นที่พร้อมทั้งฝึกฝนการสรุปผลจากการเรียนรู้ ช่วยสร้างผู้เข้าร่วมเกิดทักษะในการนำเสนอในรูปแบบของตนเอง

กิจกรรมที่ 4. เกิดจากการนำประเด็นข้อตกลงก่อนการวางแผนดำเนินการ ดังนี้ กิจกรรมควรเป็นการให้ความรู้และการลงมือทำ เน้นที่การลงมือทำแบบค่อยเป็นค่อยไปและสามารถปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้ และเสริมความสัมพันธ์ของผู้เข้าร่วม มาออกแบบเป็น**กิจกรรมที่ 4. ชื่อ “ที่ขอบทอสีที่เราสวย”**: กิจกรรมจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับความชื่นชอบส่วนบุคคล และเรียนรู้คู่สี และการสร้างลวดลาย พร้อมเกิดการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ และร่วมเรียนรู้กันในกลุ่มสมาชิกเอง ผู้เข้าร่วมเกิดทักษะการสร้างลวดลายและการสรุปผลการนำเสนอ และปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน เกิดความมั่นใจในการสร้างสรรค์ลวดลาย และเกิดทักษะในการนำเสนอข้อมูล

กิจกรรมที่ 5-7 เกิดจากการนำประเด็นข้อตกลงก่อนการวางแผนดำเนินการ เป็นการให้ความรู้และการลงมือทำ เน้นที่การลงมือทำแบบค่อยเป็นค่อยไปและสามารถปรับใช้กับชีวิตประจำวันได้และเสริมความสัมพันธ์ของผู้เข้าร่วม กิจกรรมต้องใช้ทรัพยากรในพื้นที่ ให้ความสำคัญของการเห็นคุณค่าในตนเองและพื้นที่และการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือมาออกแบบ**กิจกรรมที่ 5. ชื่อ “ออกมาเลย... ลู่ออกลายมาเลย”**: กิจกรรมจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นพร้อมทั้งสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน และเกิดทักษะในการนำเสนอข้อมูล เกิดการสร้างลวดลายและสร้างคำขายของกลุ่ม และสร้างคำขายในรูปแบบของตนเอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดทักษะการนำเสนอผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของกลุ่มและตนเอง **กิจกรรมที่ 6. ชื่อ “ทำสีต้องรออะไร”**: กิจกรรมจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมเรียนรู้ของสมาชิกผู้เข้าร่วม เกิดทักษะการแก้ไขปัญหาาร่วมกันและสร้างกำลังใจให้กันและกัน และ**กิจกรรมที่ 7. ตั้งใจทอ... ทอด้วยใจ... ทำขายที่บ้าน**: กิจกรรมจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมเรียนรู้ของสมาชิกผู้เข้าร่วม เกิดทักษะการทำงานร่วมกัน แก้ไขปัญหาาร่วมกันในการทอผ้า และเกิดทักษะการนำเสนอผลิตภัณฑ์ เกิดการสื่อสารสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้ซื้อและผู้ขาย จากการรวมทั้งทดลองขายผลิตภัณฑ์จริงในพื้นที่

กิจกรรมที่ 8. ถ้าเรา: กิจกรรมจะส่งเสริมการมีส่วนร่วมเรียนรู้ของสมาชิกผู้เข้าร่วม ในการแสดงความคิดเห็นต่อกิจกรรมส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดการเรียนรู้จากการร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการพึงประสงค์ของสมาชิกที่ได้ไปขายสินค้า การแก้ไขปัญหา และนำเสนอรายละเอียดของแผนกิจกรรมย่อยออกมาเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนได้มีกิจกรรมที่หลากหลายลงมือปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับความต้องการแก้ไขปัญหาของชุมชน ผู้เข้าร่วมแสดงออกในเชิงบวกเกิดแนวทางในการร่วมสร้างความรับผิดชอบในหน้าที่อื่นๆ ของสมาชิกกลุ่ม และกิจกรรมเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมได้เกิดการค้นพบตัวเองและสร้างความภาคภูมิใจในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม เกิดความมั่นใจในการขายและให้บริการมากขึ้น

กิจกรรมการเรียนรู้ 8 กิจกรรม เป็นไปตามความต้องการในการแก้ไขปัญหาของชุมชน ค่อยเป็นค่อยไปมีแผนงานขั้นตอนการดำเนินการ โดยเฉพาะการกำหนดหน้าที่การรับผิดชอบทั้งต่อตัวสมาชิก กิจกรรมสามารถปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาได้จริง มีระยะเวลาในการดำเนินงานที่ยืดหยุ่น ระบุถึงวันเวลาที่เริ่มต้นและสิ้นสุดได้อย่างชัดเจนและมีผู้ทรงคุณวุฒิเข้ามาให้ความรู้ทั้งในรูปแบบ onsite และ online รายละเอียดของแผนการปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการผ้าทอมือ“เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย” ดังตารางที่ 37

ตารางที่ 37 รายละเอียดของแผนการปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการผ้าทอมือ“เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย

แผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เป็นชาวโปว์ @ อมก๋อย	
กิจกรรมที่ 1. ชูนอมแฮตเราเป็นใคร	
รายละเอียด	กิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม เรียนรู้เรื่องราวของชุมชน และพื้นที่ของตนเอง จากการพูดคุย แสดงความคิดเห็นในประเด็น 1.ประวัติของชุมชน 2.ความเปลี่ยนแปลงของชุมชน 3.ความประทับใจในชุมชน
ระยะเวลาการเก็บข้อมูล	7 วัน ตั้งแต่ วันที่ 13-19 กรกฎาคม 2565 กำหนดการวันทำกิจกรรม วันเสาร์-อาทิตย์ 08.30-10.30 หรือ 16.45-18.50 น. และ จันทร์-ศุกร์ เวลา 16.45-19.30
ระยะเวลาการดำเนินการ/ชั่วโมง	10.30 ชั่วโมง
บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ	-ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทุกคนลงมือปฏิบัติตามแผนการดำเนินการ -ผู้วิจัยจัดบันทึกและทบทวนสรุปออกเสียงเพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สรุปตามความต้องการอีกครั้ง -หัวหน้าชุมชนให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณ และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
ทรัพยากร	สมาชิกผู้สมัครใจเข้าเรียนรู้ ชุมชนพื้นที่ดินสอ, ปากกา สมุดบันทึก
การประเมินตรวจสอบ	-การเข้าร่วมกิจกรรม -การปฏิสัมพันธ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม -การแสดงความคิดเห็นของสมาชิกในประเด็นที่กำหนด -สามารถอธิบายเล่าเรื่องราวชุมชนได้
ผลลัพธ์จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	1.ประวัติ ความเปลี่ยนแปลงและความประทับใจของชุมชน ในรูปแบบของกลุ่ม
กิจกรรมที่ 2 บ้านเราดี กลุ่มเราเด่น	
รายละเอียด	กิจกรรมส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนร่วมกันเล่าเรื่องวิถีการทอผ้า ตั้งแต่ดั้งเดิมจนถึง

แผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เป็นชาวโปว์ @ อดภัย	
	ปัจจุบัน เพื่อสร้างความสนใจร่วมกัน รวมถึงการเรียนรู้เทคนิคการทอผ้าให้มีคุณภาพ การย้อมสี และลวดลาย โดยผู้เชี่ยวชาญ ชาวนาในชุมชน
ระยะเวลาการเก็บ ข้อมูล	6 วัน ตั้งแต่ วันที่ 22-27 มิถุนายน 2565
ระยะเวลาการ ดำเนินการ/ชั่วโมง	9 ชั่วโมง
บทบาทหน้าที่ความ รับผิดชอบ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม หัวหน้ากลุ่ม/หัวหน้าชุมชน ผู้ประสานงาน ผู้วิจัย
ทรัพยากร	ดินสอ, สมุด, สมุดบันทึก
การประเมิน ตรวจสอบ	-การเข้าร่วมกิจกรรม -การแสดงความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มทั้งขณะทำกิจกรรม และการสรุปกิจกรรม -สามารถทอผ้าได้ดีขึ้น -มีการสร้างลวดลายจากเทคนิคที่ได้เรียนรู้ สีไม่ตกหลังจากย้อมผ้า และได้สีตามที่ต้องการ
ผลลัพธ์จากการ ดำเนินกิจกรรมการ เรียนรู้	-มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น สร้างความรู้จักและร่วมมือ ระหว่างผู้เข้าร่วมกิจกรรมในกลุ่มร่วมทำกิจกรรม -เกิดความสนใจในเรื่องการทำผ้า ทอมือของชุมชน -ร่วมเรียนรู้การทอผ้าตามวิถีชุมชน -สามารถเล่าเรื่องแล้วเกี่ยวกับการทอผ้าในวิถีของตนเอง -สามารถเล่าเรื่องราวของชุมชน -ฝึกฝนการทอผ้าให้มีคุณภาพ การย้อมสีติดทน สีไม่ตก และเทคนิคการสร้าง ลวดลาย -เห็นความสำคัญของการทอผ้า
กิจกรรมที่ 3 ลายที่บ้านเรา	
รายละเอียด	กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับลวดลายในพื้นที่จากการค้นหาและแบ่งปัน ลวดลายจากผ้าที่มี ฝึกฝนการอธิบายผ้าทอของตนเองโดยกำหนดประเด็น 1.ที่มาของลวดลาย 2.ความหมายของลวดลาย 3.ความหมายของสีที่ใช้และที่มาของ สี 4.ระยะเวลาในการทอ และเทคนิคการทอ 5.ขนาด ราคาขายและวิธีการรักษา ผ้าทอมือ
ระยะเวลาการเก็บ	3 วัน ตั้งแต่ วันที่ 29-1 กรกฎาคม 2565

แผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เป็นชาวโปว์ @ อดภัย	
ข้อมูล	
ระยะเวลาการดำเนินการ/ชั่วโมง	30 ชั่วโมง
บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรม หัวหน้ากลุ่ม/หัวหน้าชุมชน ผู้ประสานงาน ผู้วิจัย
ทรัพยากร	ดินสอ, สมุด, กาว, กรรไกร สีเมจิก สมุดบันทึก
การประเมินตรวจสอบ	การเข้าร่วมกิจกรรม -การแสดงความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มทั้งขณะทำกิจกรรม การอธิบายผ้าทอมือของตนเอง และการสรุปกิจกรรม
ผลลัพธ์จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	-เกิดความร่วมมือของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในการค้นหาลวดลายในพื้นที่ -เกิดปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มผ้าทอมือจากการร่วมแบ่งกันการเรียนรู้ลวดลายในพื้นที่ -ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น เรียนรู้ผ่านการเล่าเรื่องและสำรวจชุมชน และทำความรู้จักสมาชิกคนอื่นๆ ที่ความสนใจเดียวกัน -สามารถเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับลวดลายผ้าทอในพื้นที่ -สามารถบอกชื่อและลวดลายผ้าทอได้ถูกต้อง -สามารถอธิบายผ้าทอมือของตนเองได้ถูกต้อง
กิจกรรมที่ 4 ที่ชอบทอ สีที่เราสวย	
รายละเอียด	กิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีสีและการออกแบบลวดลายผ้าทอมือ พร้อมลงมือปฏิบัติ และประยุกต์ใช้ผลของกิจกรรมการเรียนรู้ในลำดับที่ 3 เพื่อสร้างคำอธิบายของตนเอง
ระยะเวลาการเก็บข้อมูล	3 วัน ตั้งแต่ วันที่ 29-1 กรกฎาคม 2565
ระยะเวลาการดำเนินการ/ชั่วโมง	12 ชั่วโมง
บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้วิจัย
ทรัพยากร	ดินสอ, สมุด, กาว, กรรไกร สีเมจิก,สีน้ำ,Medical Mask สมุดบันทึก
การประเมินตรวจสอบ	การเข้าร่วมกิจกรรม การลงมือปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง การสรุปกิจกรรม
ผลลัพธ์จากการ	-ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มีความรู้เรื่องสี และการออกแบบลวดลาย

แผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เป็นชาวโปว์ @ อมก้อย	
ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	-มีความเข้าใจและสามารถใช้คู่มือได้ถูกต้อง -มีความเข้าใจและสามารถสร้างลวดลายตามแบบลงกระดาษกราฟได้ถูกต้อง -สามารถสร้างสรรค์ลวดลายได้เอง -สามารถนำประเด็นผ้าทอมือในกิจกรรมที่ 3 (1.ที่มาของลวดลาย 2.ความหมายของลวดลาย 3.ความหมายของสีที่ใช้และที่มาของสี 4.ระยะเวลาในการทอ และเทคนิคการทอ 5.ขนาด ราคาขาย และวิธีการการรักษผ้าทอมือ) เป็นส่วนหนึ่งในการอธิบายผล
กิจกรรมที่ 5 ออกมาเลย...สู่ออกลายมาเลย	
รายละเอียด	กิจกรรมส่งเสริมการร่วมคิดสร้างสรรค์ลวดลายเพื่อชุมชน
ระยะเวลาการเก็บข้อมูล	3 วัน ตั้งแต่ วันที่ 10-13
ระยะเวลาการดำเนินการ/ชั่วโมง	6 ชั่วโมง
บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้วิจัย
ทรัพยากร	ดินสอ, สมุด, สีเมจิก กระดาษ flip chart สมุดบันทึก
การประเมินตรวจสอบ	การเข้าร่วมกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มทั้งขณะทำกิจกรรม และการสรุปกิจกรรม
ผลลัพธ์จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	-ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถออกแบบลวดลาย และนำเสนอที่มา ความหมายของลวดลาย ในรูปแบบของตนเอง
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 6 ทำลิต้องรออะไร	
รายละเอียด	กิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมรับผิดชอบและลงมือปฏิบัติ พร้อมลงคะแนนเสียง เพื่อสร้างลวดลายของพื้นที่
ระยะเวลาการเก็บข้อมูล	23-28 สิงหาคม 66
ระยะเวลาการดำเนินการ/ชั่วโมง	10 ชั่วโมง
บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัย
ทรัพยากร	Flip Chart สมุดบันทึก
การประเมิน	การเข้าร่วมกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มทั้งขณะทำกิจกรรม

แผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เป็นชาวโปว์ @ อดภัย	
ตรวจสอบ	และการสรุปกิจกรรม
ผลลัพธ์จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	ร่วมแสดงความคิดเห็นและลงคะแนนเสียง เพื่อกำหนดลวดลายผ้าทอมือของพื้นที่
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 7. ตั้งใจทอ...ทอด้วยใจ...ทำขายที่บ้าน	
รายละเอียด	กิจกรรมจะส่งเสริมการร่วมปฏิบัติและรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และส่งเสริมความมั่นใจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
ระยะเวลาการเก็บข้อมูล	20 วัน
ระยะเวลาการดำเนินการ/ชั่วโมง	30 ชั่วโมง
บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้วิจัย
ทรัพยากร	สมุดบันทึก ฝ้าย กี่แอม สมนุไพรสำหรับทอผ้า อุปกรณ์สำหรับทอผ้า แบบลวดลายเอกลักษณ์ของพื้นที่
การประเมินตรวจสอบ	การเข้าร่วมกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มทั้งขณะทำกิจกรรม และการสรุปกิจกรรม
ผลลัพธ์จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	-สามารถลงมือปฏิบัติได้ตามลวดลายที่ออกแบบ -ผู้เข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันเตรียมวัสดุอุปกรณ์และตรวจสอบความถูกต้องก่อนลงมือปฏิบัติ -ผู้เข้าร่วมสามารถแก้ไขปัญหาระหว่างการลงมือปฏิบัติได้โดยนำความรู้ที่ได้รับเข้ามาปรับใช้ในการลงมือปฏิบัติ
กิจกรรมการเรียนรู้ที่ 8 ถ้าเรา	
รายละเอียด	กิจกรรมสะท้อนผลการดำเนินการของผู้เข้าร่วมตามแผนการปฏิบัติการและการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
ระยะเวลาการเก็บข้อมูล	2 วัน
ระยะเวลาการดำเนินการ/ชั่วโมง	6 ชั่วโมง
บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้วิจัย
ทรัพยากร	ดินสอ, สมุด, กาว, สีเมจิก, สมุดบันทึก
การประเมิน	การเข้าร่วมกิจกรรม และการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่มทั้งขณะทำกิจกรรม

แผนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เป็นชาวโปว์ @ อมก้อย	
ตรวจสอบ	และการสรุปกิจกรรม
ผลลัพธ์จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	-ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มีความสามารถและมั่นใจในการนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของตนเองได้ -ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สามารถแสดงความคิดเห็นต่อการปรับปรุงผลการนำเสนอขายผ้าทอมือร่วมกันอย่างสร้างสรรค์

2. ผลของการวิจัยขั้นปฏิบัติการ (Action)

ขั้นตอนนี้สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือร่วมกันดำเนินการกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์ @ อมก้อย” เป็นไปตามแผนที่กำหนด และพบว่าผู้เข้าร่วมได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการตลอดจนมีพฤติกรรมจากการสังเกตของผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการดำเนินกิจกรรม ดังตารางที่ 38

ตารางที่ 38 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ในการปฏิบัติตามแผนกิจกรรม “เป็นเราชาวโปว์@อมก้อย”

การเรียนรู้ของผู้ใหญ่	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมในพื้นที่	พฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่สังเกตได้
1.การตรวจสอบแผนกิจกรรม เป็นเราชาวโปว์ @ อมก้อย จำนวน 8 กิจกรรมการเรียนรู้ 1. ชวนอมแฮต เราเป็นใคร 2. บ้านเราดี กลุ่มเราเด่น 3. ลายนี้ที่บ้านเรา 4. ที่ชอบทอ สีที่เราสวย 5. ออกมาเลย...สู่ออกมาเลย 6. ทำสีต้องรออะไร 7. ตั้งใจทอ...ทอด้วยใจ...ทำขายที่บ้าน 8. ถ้าเรา	“โอ้ยนี่มันออกมาเป็นแผนเลยหรอเนี่ย...ไม่เคยทำมาก่อนเลย.....ทำออกมาได้” ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 1 “แผนก็เป็นไปตามที่พวกเราช่วยกันระดมสมองออกมา...เอามาแบบนี้ จะได้ทั้งความรู้ และได้ทำไปด้วยกัน” ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 2 “มีส่วนคิดแบบนี้ทุกคนจะเกิดประโยชน์มาก มีหลายกิจกรรมเลยที่จะได้มีความรู้และร่วมกันลงมือทำ” ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 3 “เวลายืดหยุ่น แต่ชัดเจนในการทำงาน ชอบตรงนี้” ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 4 “เรื่องเวลาดีมากถ้าเข้าไม่ได้ก็เย็น ปรับเวลาแต่ขั้นตอนเหมือนเดิม พี่ว่าดี เย็นๆ ค่าๆ มาเรียนรู้	-ผู้เข้าร่วมส่วนมากให้ความสนใจ และตื่นเต้นที่ได้ร่วมระดมความคิดแก้ไขปัญหา -กระตือรือร้น รีบพูดรีบบอก และตั้งใจจนทำให้กิจกรรมดำเนินไปด้วยความสนุกสนาน กลายเป็นพื้นที่แสดงความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหา ร่วมมือและมองเห็นความสำคัญแก้ไขปัญหา แต่มีความกังวลว่าสิ่งที่คิดจะไม่ถูกต้อง ในช่วงแรกของกิจกรรมยังไม่กล้าแสดงความคิดเห็นหรือแสดงความคิดเห็นไปตรงตามประเด็นการทำงาน และให้ผู้วิจัยและผู้ประสานงานบอกแผนการเพื่อจะได้ปฏิบัติตาม หลังจากดำเนินการไปสักระยะ จึงมีการตัดสินใจวางแผนการ

การเรียนรู้ ของผู้ใหญ่	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมในพื้นที่	พฤติกรรมของผู้เข้าร่วม กิจกรรมที่สังเกตได้
	<p>ก็น่าสนุก”</p> <p>ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 5</p> <p>“กิจกรรมเริ่มที่ตัวพวกเราพื้นที่ของเรา ช่วยกระตุ้นคุณค่าตนเองและพื้นที่ดี ทำให้ทุกคนมาเห็นคุณค่าสิ่งเดียวกัน เพื่อร่วมกับรับผิดชอบแก้ไข้ปัญหา”</p> <p>ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 7</p> <p>“กิจกรรมสร้างความรับผิดชอบและสร้างความสามัคคี”</p> <p>ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 9</p> <p>“ ถ้ามีวิทยากรต้องอย่าให้สอนยากนะ...ให้มาสอนผู้ประสานงานก่อนก็ได้ ถ้ายากมากมันจะปรับใช้ยาก และอยากให้ใช้อุปกรณ์และวัตถุที่มีในพื้นที่ก่อนในแค่เป็นตัวอย่างก็ได้ ...”</p> <p>ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 8</p> <p>“กิจกรรมที่ทำสมาชิกทำได้ทุกคน...แต่ต้องไม่ซับซ้อน...อาจต้องอธิบายเยอะและยกตัวอย่างที่เป็นจริงๆ จับต้องได้ คือเป็นรูปธรรมให้เห็นตัวอย่าง หรือใช้ของที่มิในพื้นที่เข้าพาสานเพื่อสร้างตัวอย่าง”</p> <p>ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 26</p> <p>“ แม้ระยะเวลาจะยืดหยุ่นแต่กิจกรรมก็ต่อเนื่องกัน และนำผลสรุปความรู้ที่ได้มาฝึกฝนต่อเนื่องไปไม่ได้ไม่ขาดตอน...จะสามารถแก้ไข้ปัญหาการขาดของตัวเองได้ มีความคล่องแคล่วในการขายผลิตภัณฑ์ของตนเอง และเสริมความมั่นใจให้ชุมชน”</p> <p>ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 34</p>	<p>ทำงานร่วมกัน และกำหนดเนื้อหาและคุณลักษณะของผู้ให้ความรู้ เพื่อนำไปสู่การแก้ไข้ปัญหาในพื้นที่ได้จริง</p> <p>-ผู้เข้าร่วมที่ อคติ ในการร่วมกิจกรรมหันมาเป็นผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมและแบ่งปันความรู้จากการร่วมกิจกรรม ให้สมาชิกท่านอื่นด้วยความเต็มใจ</p>

การเรียนรู้ ของผู้ใหญ่	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมในพื้นที่	พฤติกรรมของผู้เข้าร่วม กิจกรรมที่สังเกตได้
	<p>“การเอาของที่มีในพื้นที่ก่อน อย่ไปเอาของที่ อื่นมามันเปลือง”</p> <p style="text-align: center;">ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 37</p> <p>“แผนถูกต้อง ครบตามที่คิดกัน”</p> <p style="text-align: center;">ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 42</p> <p>“ผมว่าแผนการทำกิจกรรมนี้ช่วยให้ได้ทั้งความรู้ ร่วมกันและเกิดความรู้ใหม่ การลงมือทำร่วมกัน ก็ช่วยให้เกิดการสนิทกันมากขึ้น แผนยังตรงกับ ความต้องการของทุกคน และระยะเวลาที่ยืดหยุ่น ดี”</p> <p style="text-align: center;">ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 49</p> <p>“ไม่ขาดไม่เกินถูกต้อง ขึ้นตอนไปตามที่กำหนด ...ต่อจากนั้นก็ลงมือทำได้”</p> <p style="text-align: center;">ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 53</p> <p>ความคิดเห็นของผู้ประสานงาน</p> <p>“ดีนะคะ...แผนกิจกรรมชัดเจนดี...ตรงตาม ความต้องการแก้ไข้ปัญหา..ชอบที่ทุกคนได้มา ช่วยกันคิด...ช่วยกันทำแบบนี้ และการที่ให้บอก ข้อจำกัดเป็นเรื่องสำคัญของการทำแผนเลย”</p> <p style="text-align: center;">ความคิดเห็นของผู้ประสานงานคนที่ 1</p> <p>“ชอบที่แบ่งความรับผิดชอบร่วมกับ ชัดเจนใน แผนกิจกรรมที่จะดำเนินการ และมีการยืดหยุ่น ด้านเวลา ตรงจุดนี้ช่วยสมาชิกทำให้สมาชิกมา เรียนรู้ได้”</p> <p style="text-align: center;">ความคิดเห็นของผู้ประสานงานคนที่ 2</p>	

การเรียนรู้ ของผู้ใหญ่	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมในพื้นที่	พฤติกรรมของผู้เข้าร่วม กิจกรรมที่สังเกตได้
	<p>“แผนการชัดเจน...ถ้าดูทั้งแผนจะซับซ้อน...แต่พอมองทีละกิจกรรมจะไม่มีอะไรมาก...ทำได้ไม่ยาก...ชัดเจนทั้งคนรับผิดชอบ อุปกรณ์ และเวลาที่ยืดหยุ่นเวลาทุกคนจะได้มาทำด้วยกัน”</p> <p>ความคิดเห็นของผู้ประสานงานคนที่ 3</p>	
<p>2. ตรวจสอบการจัดการกิจกรรม</p> <p>“เป็นเราชาวโปว์ @ อมก้อย ” ที่กำหนดไว้</p>	<p>ผู้ประสานงาน</p> <p>“อยากให้มีการเตรียมอุปกรณ์เพิ่มเติม จัดให้ครบกับผู้เข้าร่วมเพื่อจะได้ไม่ต้องรอ ไม่เสียเวลา”</p> <p>ความคิดเห็นผู้ประสานงานคนที่ 1</p> <p>“หลังจากแบ่งงานแล้ว ควรให้มีการคุยกันเองมาก่อนการสรุปผลในแต่ละขั้นตอน”</p> <p>ความคิดเห็นผู้ประสานงานคนที่ 2</p> <p>“ wifi เคลื่อนที่ ที่ไม่ได้ปล่อยจากโทรศัพท์ ในการเรียนรู้แบบonline จะได้ไม่ติดขัด พร้อมทั้งเครื่องขยายเสียงร่วมด้วย”</p> <p>ความคิดเห็นผู้ประสานงาน 3</p> <p>“ควรจัดกิจกรรมแบบคู่ขนาดให้กับเด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้และลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ก่อนหรือสร้างความภาคภูมิใจให้ผู้เข้าร่วมและเป็นการช่วยปลูกฝังเยาวชนให้เห็นประโยชน์ของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือด้วย”</p> <p>ความคิดเห็นผู้ประสานงาน 3</p> <p>สมาชิกกลุ่ม</p> <p>“...ตั้งป้ายลงคะแนนหลายจุด เพราะเสียเวลาเดินไปจุดเดียวเพื่อลงคะแนน”</p> <p>ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 5</p>	<p>-เกิดความล่าช้าในการจัดกิจกรรมจากผู้เข้าร่วมมาสาย และใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมเลยเวลาที่กำหนด และความไม่พร้อมของอุปกรณ์</p> <p>-ความล่าช้าที่เกิดจากการจัดเตรียมอุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อผู้เข้าร่วม</p> <p>-ผู้เข้าร่วมที่มีบุตรหลาน มีความกังวลเรื่องบุตรหลาน จึงไม่มีสมาธิ หรือ บุตรหลานที่นำมาด้วยส่งเสียงดัง</p> <p>-ผู้เข้าร่วมบางท่านรู้สึกไม่พอใจ การเข้าร่วมกิจกรรมจึงชักชวนเพื่อนสมาชิกให้ออกจากกิจกรรม เกิดความวุ่นวายขึ้นขณะที่ทำกิจกรรม</p> <p>-กระตือรือร้นและสนใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งนำอุปกรณ์ ทรัพยากรของพื้นที่มาใช้ในการทำกิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>-ผู้เข้าร่วมช่วยกันติดตามสมาชิกกลุ่มที่ไม่มีธุระให้มาร่วม</p>

การเรียนรู้ ของผู้ใหญ่	ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมในพื้นที่	พฤติกรรมของผู้เข้าร่วม กิจกรรมที่สังเกตได้
	<p>“จะดีกว่าถ้าสามารถแยกผู้เข้าร่วมที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจเพราะจะได้ไม่ต้องเสียเวลาอธิบายงานซ้ำๆ”</p> <p>ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 4</p> <p>“ไม่ควรให้ผู้เข้าร่วมคิดเป็นการบ้าน หลายคนไม่ทำสุดท้ายก็มาทำในห้อง ทำให้เสียเวลารอ บางคนที่ทำแล้ว ลูกหลานเอาไปฉีกเล่น หรือวางไวใกล้กับเตาทำอาหาร จึงทำให้ข้อมูลถูกเผาไป ทำให้ไม่อยากเข้าร่วมกิจกรรมต่อไปเนื่องจากไม่มีงานส่ง”</p> <p>ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 17</p> <p>“ความล่าช้าส่วนหนึ่งก็เกิดจากผู้วิจัยติดเชื้อไวรัสโควิด-19 จึงเกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน”</p> <p>ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วม 22</p>	<p>เรียนรู้</p> <p>-ผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จะมาก่อนเวลาหรือหากมาที่หลังจะคอยถามผู้เรียนด้วยกัน และเลิกกิจกรรมจะมาสอบถามและลงมือทำงานทำได้จึงกลับบ้าน</p>

3. ผลการวิจัยของขั้นการสังเกตผล (Observing)

ขั้นตอนนี้เป็นการร่วมกันตรวจสอบประโยชน์ที่ได้รับจากการทำกิจกรรมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพที่เกิดกับตัวผู้เข้าร่วมและกลุ่ม ตลอดจนอุปสรรค วิธีการแก้ไขปัญหา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อกิจกรรมต่อไป โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม (Cohen et al ., 1977) แสดงในตารางที่ 39

ตารางที่ 39 การสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย”

ผลการสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย”	
ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	1. ชูนอมแฮต เราเป็นใคร
สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่เกิดกับตัวผู้เข้าร่วม	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สามารถอธิบายเล่าเรื่องราวของชุมชน และเกิดการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และคนในชุมชน
ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม	“กิจกรรมง่ายนะ ได้คิดเยอะ...คิดถึงสิ่งรอบตัว รอบตัวเราก็สำคัญ..ได้มาคุยกันแบบนี้ เห็นความเปลี่ยนแปลงในชุมชน...ที่เปลี่ยนแปลงมันทำให้เราต้องมองความสำคัญด้วย ก่อนไม่ค่อยสนใจ แต่มานั่งด้วยกันก็เห็นความสำคัญ

ผลการสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย”	
	<p>มากขึ้นนะ”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 19 “คุยกับคนอื่นมากขึ้นก่อนแต่รู้ว่าอยู่ที่นี้แหละ แต่ไม่เคยคุยกัน สนุกเป็นเพื่อนกันแหละ”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 22 “ช่วยให้เห็นความเปลี่ยนแปลงนะ ชุมชนเราอุดมสมบูรณ์ถ้าเอาแต่ได้ ไม่รักษาจะไม่เหลือ”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 5</p>
พฤติกรรม/ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1. รับผิดชอบตนเองตามหน้าที่จากแผนที่ร่วมวางไว้ 2. พุดคุยกันภายในกลุ่มมากขึ้นมีรอยยิ้ม และร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับชุมชน 3. สนใจและเห็นความสำคัญของชุมชนและสิ่งแวดล้อมรอบตัว พุดคุยเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและถามถึงวิธีการรักษาไว้
วิธีการแก้ไขปัญหาของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	ไม่มีปัญหาในการดำเนินกิจกรรม
การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของผู้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้สังเกตของผู้วิจัย	<p>การร่วมแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่สนใจในกิจกรรมนี้ คือเรื่องของพื้นที่ชุมชน (ชุมชนของตนเอง) ทำให้เกิดความรู้สึกร่วมของคุณค่าพื้นที่ชุมชนที่อยู่อาศัย และการร่วมพุดคุย เล่าเรื่องนำประสบการณ์เดิมเป็นส่วนหนึ่งในการพุดคุย ช่วยสร้างบรรยากาศในการทำกิจกรรมสั้นไหล ทุกคนมีความสนใจไปในทิศทางเดียวกัน และดึงผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนอื่น ให้กล้าเปิดใจพุดคุย แบ่งปันประสบการณ์ของตนร่วมกัน</p>
ผลที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	<p>สร้างและเล่าเรื่องราวของชุมชนตนเองได้และเห็นความสำคัญของชุมชนและเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกกลุ่ม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เรื่องราวของชุมชนขุนอมแฮดในจากคนในชุมชน <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ประวัติชุมชนขุนอมแฮดใน: 1.2 การเห็นคุณค่าในชุมชน: พุดถึงและให้ความสำคัญกับพื้นที่มากขึ้น แนะนำสมาชิกและชาวชุมชนให้ใช้ผลิตภัณฑ์ที่มาจากธรรมชาติ และลดการใช้สารเคมี หรือหากใช้ก็ควรใช้ปริมาณที่น้อยลง 1.3 คำอธิบายเกี่ยวกับชุมชนจากการสรุปกิจกรรมการเรียนรู้ขุนอมแฮดในชุมชนบนเทือกเขารายล้อมด้วยหุบเขา มีอากาศดี มีต้นน้ำให้ความอุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งอาหารและที่อยู่อาศัยทำให้พวกเราสุขภาพดี อารมณ์ดี มีชีวิตที่ดี 2. ปฏิสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกกลุ่ม

ผลการสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย”	
ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	2.บ้านเราดี กลุ่มเราเด่น
สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่เกิดกับตัวผู้เข้าร่วม	อธิบายเรื่องราวการทอผ้าในวิถีของตนเองและการก่อตั้งกลุ่ม มีความมั่นใจในการทอผ้าของตนเอง มีความรู้เรื่องเทคนิคการทอต้องการพัฒนาการทอผ้าให้มีคุณภาพ สามารถอธิบายและลงมือปฏิบัติตามขั้นตอนการย้อมสี ตัดทอน และการทอ ลวดลายได้อย่างถูกต้อง มีความรู้สามารถนำไปแก้ไขปัญหาในการทอผ้า มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่
ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม	<p>“กิจกรรมช่วยให้ทุกคนมีความรับผิดชอบและร่วมมือ ทำตามแผนและหน้าที่ของตนเอง”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 2 “ให้เราเล่าพูดออกมา...ไม่มีผิดเพราะเป็นเรื่องของเรา...ตัวเราบ้านเราและกลุ่มเรา”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 6 “เราเรื่องของกลุ่มเราดีนะ เป็นเรื่องของเราเราก็ทำได้ ก่อนไม่พูดนะ...ไม่มาทำด้วย”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 15 “ผ้าบ้านเรา...เราทอเองเราทำได้ เราก็ของเราก็บ้างก็ของเรา แค่มั่นใจในการบอกออกมา แรกกลัวผิด เห็นว่าเค้าก็ทำได้ เราก็ได้ด้วย”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 8 “ตอนก่อนทอผ้าไม่ตีเค้าไม่เอาไปขายเสียใจ บอกว่าผ้าเราไม่ดี ตอนนี้แก้แล้ว เพราะรู้ว่าผิดตรงไหน แม่อยู่สอน ไปดู ทำได้แล้ว”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 9 “แรกไม่รู้หรอกให้ทอก็ทอ ตอนนี่รู้แล้วทอสวยๆ ย้อมสีสวยไม่ตก อันนี้ก็ช่วยให้ดีขึ้นนะ”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 13</p>
พฤติกรรม/ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	<p>1.ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สนใจและตั้งใจฟังแม่อยู่ผู้ให้ข้อมูลการทอผ้า</p> <p>2.กระตือรือร้นร่วมกันถามเกี่ยวกับเทคนิควิธีการทอผ้า การย้อมผ้า และการสร้างลวดลายบนพื้นผ้า พร้อมทั้งอธิบายปัญหาในการทอผ้าทอของให้แม่อยู่ฟังเพื่อขอคำแนะนำ</p> <p>3.ลงมือทำและร่วมลงมือทำเมื่อได้ใ้การแนะนำในการแก้ไขจากแม่อยู่</p> <p>ในทันที</p>

ผลการสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย”	
วิธีการแก้ไขปัญหาของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	เกิดความล่าช้าในการเข้าร่วมกิจกรรมเนื่องจาก รอผู้เข้าร่วมกิจกรรมมาครบ วิธีแก้ไข ก่อนการจัดกิจกรรมทุกครั้ง ต้องประชาสัมพันธ์และแจ้งผู้ประสานงานให้แจ้งเวลาและสถานที่ก่อนถึงวัน และก่อนเวลาการดำเนินการ 15 นาที เพื่อให้เตรียมตัวมาที่สถานที่จัดกิจกรรม
การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของผู้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้การสังเกตของผู้วิจัย	การพูดคุยเกี่ยวกับเทคนิคการทอ และการหาคำตอบร่วมกัน โดยมีแม่อยู่เป็นผู้คอยให้คำแนะนำ และให้ความรู้ นอกจากนี้จะช่วยให้บรรยากาศการเรียนรู้ผ่อนคลายแล้ว ยังเป็นลักษณะของการที่ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การนำประสบการณ์ในการประกอบการทอผ้าทอมือและความเชี่ยวชาญของแม่อยู่มาช่วยแก้ไขปัญหา การทอผ้าของผู้เข้าร่วม พร้อมทั้งการลงมือปฏิบัติทำให้ผู้เข้าร่วมมีความเข้าใจและสามารถแก้ไขปัญหาได้ในทันที
ผลที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	1 คำอธิบายเรื่องราวของกลุ่มผ้าทอมือของชุมชนขุนอมแฮดในเรื่องราวการทอผ้าในอดีตสู่ปัจจุบัน การจัดตั้งกลุ่ม เรื่องดี เรื่องเด่นของกลุ่ม 2. การเห็นความสำคัญของการประกอบการผ้าทอมือ และการทอผ้าของชุมชน ปฏิสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกกลุ่มและสมาชิกในชุมชนผู้เข้าร่วมกิจกรรมช่วยเหลือกันในกลุ่มและชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะเมื่อมีการร้องขอการมีส่วนร่วมเรียนรู้เพื่อการสอบถามคำถามในการทอผ้า เทคนิควิธีการรวมทั้งการย้อมสีผ้า
ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	3. ลายนี้ที่บ้านเรา
สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่เกิดกับตัวผู้เข้าร่วม	1.มีความรู้เกี่ยวกับลวดลายในพื้นที่และสามารถอธิบายที่มา และเทคนิคการทอพร้อมทั้งนำเสนอลวดลายในพื้นที่ 2.มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย
ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม	“ข้างปูแปง ผีเสื่อใจ อยู่ที่ไหนตรงนั้นสมบูรณ์” ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 1 “ลายบ้านเราเออะนะ ก่อนไม่รู้ทอแต่่างๆ ไรใครถามตอบไม่ได้ว่าชื่อลายอะไร ตอนนี้รู้ที่มาก็ไป พุดได้ อธิบายได้ เล่าได้หมด” ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 5 “เรากล้าเล่าเพราะเรารู้แล้วว่าที่เราทำมาจากไหน มีกี่ขั้นตอนยัง และลวดลายของเราก็สวยมากด้วย”

ผลการสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย”	
	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 6
พฤติกรรม/ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	<p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ นำผ้ามาร่วมแสดงความคิดเห็น ค้นหาลวดลายในชุมชนแม้ว่าจะต้องนำมาหลายชุด</p> <p>กระตือรือร้นในการตอบข้อลวดลาย และที่มาอย่างสนุกสนาน และชวากันอธิบายที่มาอย่างถูกต้อง</p> <p>พร้อมมีการวาดและทำท่าประกอบ พร้อมร่วมกันตรวจสอบความถูกต้องของลวดลายอย่างตั้งใจ</p>
วิธีการแก้ไขปัญหาของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	<p>เกิดปัญหาขณะทำกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมบางคนรู้สึกไม่อยากจะเข้าร่วมกิจกรรมจึงก่อนความวุ่นวายและชักชวนเพื่อนให้ออกจากกิจกรรม ทำให้ต้องหยุดทำกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา</p> <p>วิธีการแก้ไขปัญหา</p> <p>ผู้ประสานงานเข้าพูดคุยเพื่อสอบถามปัญหาพบว่า ผู้เข้าร่วมไม่พอใจที่ต้องมาเข้าร่วมกิจกรรม แต่เนื่องจากจะไม่มีก็ได้เพราะเพื่อนสนิทตนเองมา เลยหงุดหงิดและโวยวายออกมา ผู้ประสานงานให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถออกไปพักตามอัธยาศัยได้แต่เนื่องจากเพื่อนสนิทต้องการเรียน หากจะเข้านั่งในห้องต้องทำตามกฎกติกาของกลุ่ม ซึ่งเป็นกฎกติกาที่ทุกคนร่วมตั้งกันขึ้น คือ ไม่บังคับการเข้าร่วม ถ้าตัดสินใจเข้าร่วมจะตั้งใจและไม่รบกวนผู้อื่น ให้เกิดการอยู่ร่วมกัน หลังจากผู้ประสานงานพูดคุยและอธิบายด้วยความใจ และให้เวลาผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีปัญหาได้คิดทบทวน ไม่นานผู้เข้าร่วมก็กลับเข้ามาด้วยตนเองและทำงานร่วมกับเพื่อนๆ ได้เป็นปกติ</p>
การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของผู้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้สังเกตของผู้วิจัย	<p>การนำลวดลายของชุมชนเป็นส่วนหนึ่งในการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เข้าร่วมเกิดความสนใจ กิจกรรมยังสร้างให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันผ่านการเล่าเรื่องราวของลวดลาย ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้</p>
ผลที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	<p>อธิบายที่มาและการสร้างลวดลายในพื้นที่</p> <p>บันทึกลวดลายของชุมชน ที่มา ความหมาย และคำอธิบายลักษณะลวดลาย</p>
ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	4. ที่ชอบทอ...สีที่เราสวย
สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่เกิดกับตัวผู้เข้าร่วม	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความรู้เรื่องคูสี 2. มีความรู้ในการออกแบบลวดลายผ้าทอมือจากกระดาษกราฟ 3. สามารถอธิบายและตอบคำถามเกี่ยวกับคูสี รวมถึงออกแบบลวดลายพื้นฐานได้ถูกต้อง 4. อธิบายและนำเสนอที่มีของลวดลายและสีที่ใช้ทอได้

ผลการสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย”	
	5.มีความอดทนและรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง
ข้อมูลเชิงประจักษ์จาก การเข้าร่วมกิจกรรม	<p>“บอกคู่มือตัดกันได้ถูกต้องเลยนะ ก่อนทอพี่ระบายสีดู...ก็สวยบางสีลงจับคู่แล้วไม่เหมาะเราก็เอาออก ช่วยประหยัดด้วยไม่ต้องใช้”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 9</p> <p>ไม่ยากเลยแต่ต้องรู้ เข้าใจก่อน แล้วฝึกทำเอา จากที่สอนใช้ลายง่ายๆของพื้นที่ อยากรู้ทำลายอื่นตามจินตนาการมากขึ้น นี่ไง”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 3</p> <p>“ทุกคนออกแบบลวดลายได้และใส่จับคู่มือได้ถูกต้อง”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 7</p> <p>“ออกแบบเป็นแล้ว จะเอาไปทำลายหลายๆ เลย ดีใจที่ตัวเองทำได้ ตอนแรกยากนะ ตอนนี้เป็นแล้ว เชื่อว่าลายอะไรก็ทำได้นะ”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 14</p>
พฤติกรรม/ความรู้สึกรของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตั้งใจเรียนรู้ลงมือทำตามที่ได้เรียนรู้ และพยายามออกแบบลวดลายด้วยตนเองจนสำเร็จ 2.สนใจและกระตือรือร้น เข้าร่วมกิจกรรม และการตอบคำถามถูกต้อง 3.การสอนกันเองภายในกลุ่ม และเมื่อแม่แฉใจจะเรียกผู้วิจัยและผู้สอนไปสอนตาม 4.สามารถตรวจสอบความถูกต้องจากการเรียนรู้ ร่วมกัน
วิธีการแก้ไขปัญหาของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	ไม่เกิดปัญหาขณะทำกิจกรรมการเรียนรู้
การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของผู้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้การสังเกตของผู้วิจัย	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มีความสนใจเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ตรงกับความสนใจแม้ว่ากิจกรรมการเรียนรู้ในช่วงต้นจะเป็นลักษณะการบรรยายก็ตาม แต่เนื่องจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นประโยชน์และสามารถลงมือทำพร้อมทั้งสามารถปรับความรู้ให้เข้ากับลวดลายการทอได้ โดยเฉพาะการออกแบบลวดลายผ้าทอมือในกระดาศกรภาพ การให้อิสระผู้เข้าร่วมได้ออกแบบตามจินตนาการ ยังเป็นการส่งเสริมความมั่นใจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้มีความรู้สึกต่อตนเองได้ดีขึ้น
ผลที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	ได้ความรู้จากการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติเรื่องคู่มือ และความรู้การสร้างลวดลายของลงแผนกราฟ สร้างสรรค์ลวดลายด้วยตนเอง และใช้คู่มือได้

ผลการสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย”	
	ถูกต้อง แสดงในภาคผนวกที่
ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	5.ออกมาเลยสู่ออกเลยมาเลย
สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่เกิดกับตัวผู้เข้าร่วม	1.ออกแบบลวดลายผ้าทอมือ 2.สามารถนำเสนอลวดลายผ้าทอมือ
ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม	<p>“ชอบอันนี้ที่สุด ที่ให้เราทำลายของบ้านเรา ตอนแรกไม่คิดว่าพวกเราทำได้ แต่พอมันทำได้ ทำออกมาได้ดีเลย ช่วยทำได้ถึง 5 ลายเลย ก็ต้องมาเลือกกัน”</p> <p style="text-align: right;">ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 4</p> <p>“อันนี้นะ พี่ตั้งใจทำมากเลย แล้วพี่ก็เล่าว่าที่มาของลายเป็นยังไงมาได้ยังไง เอาที่เคยเรียนแรกๆ มาใช้”</p> <p style="text-align: right;">ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 12</p> <p>“กิจกรรมอะไรไม่รู้ตื่นตื่น ค่อยๆ วาดออกแบบ วาดลพๆ แต่ก็ออกมาเป็นลวดลายนะ พวกเราก็ทำแบบที่เรียนมาก่อนหน้า ที่น้องสอน ดีที่ฝึกทำอยู่บ่อยๆ เลยทำเร็ว”</p> <p style="text-align: right;">ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 6</p> <p>“อันนี้เหมือนว่าเอาที่เราทำทุกอันมารวมที่กิจกรรมนี้เลย คือทำให้เรารู้ทุกอย่างเลยนะ เราก้เล่าบอกกันไป ชอบที่ให้ออกแบบเองเป็นของเรา แต่ที่ต้องอธิบายได้สนุกดี”</p> <p style="text-align: right;">ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 15</p>
พฤติกรรม/ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	กระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม มารอก่อนถึงเวลา พยายามจดจำคำ หรือประโยคเพื่อใช้ในการนำเสนอลวดลายผ้าที่ตนและกลุ่มสร้างสรรค์เพื่อให้ได้เป็นส่วนหนึ่งของลวดลายชุมชน
วิธีการแก้ไขปัญหาของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	ไม่มีปัญหาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของผู้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้การสังเกตของผู้วิจัย	ผู้เข้าร่วมได้รับอิสระในการคิดและจินตนาการ ภายใต้อาสาที่ต้องการที่จะพัฒนา/สร้างสรรค์สิ่งใหม่ให้กับชุมชนร่วมกัน ในบรรยากาศที่ปลอดภัย

ผลการสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย”	
ผลที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	สร้างคำอธิบายและลดทลายผ้าทอมือของพื้นที่จากการทำกิจกรรม
ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	6.ทำลิต้องรออะไร
สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่เกิดกับตัวผู้เข้าร่วม	1.การรับผิดชอบต่อน้ำที่ 2.มีความมั่นใจและกล้าแสดงความคิดเห็น
ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม	<p>“มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่และสนับสนุนกันและกันในการแสดงความคิดเห็น...ลงคะแนนเสียงเลือกลดทลายของกลุ่ม”</p> <p style="text-align: right;">ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 2</p> <p>ตอนแรกจะเลือกเหมือนเพื่อนนะ แต่ว่าเราไม่ได้ชอบแบบนั้น เราก็ต้องเอาที่เราชอบแล้วที่นี้ ไม่ใช่เอาตามเพื่อน”</p> <p style="text-align: right;">ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 15</p>
พฤติกรรม/ความรู้สึกรของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	ตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงด้วยตนเอง ไม่ถามเพื่อน มั่นใจในการลงคะแนนเสียงของตนเอง ผู้ประสานงานแบ่งงานให้สมาชิกกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรมตามมติกลุ่มที่ดูจากความถนัดของสมาชิก
วิธีการแก้ไขปัญหาของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	<p>ผู้วิจัยติดโรคระบาดทางเดินหายใจ (COVID-19) ทำให้การดำเนินการล่าช้ากว่ากำหนด 45 วัน</p> <p>มีปัญหาในการจัดวางภาพในการลงคะแนนเสียงใช้ไม่สะดวก ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องเดินทางมาที่บ้านหัวหน้ากลุ่มผ้าทอมือ และไม่สามารถลงคะแนนได้ตลอดเวลาตามที่ต้องการ</p> <p>วิธีการแก้ไข ในครั้งต่อไปต้องจัดวางในบริเวณโรงเรียน เพื่อให้สามารถมาลงคะแนนได้สะดวก</p>
การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของผู้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้สังเกตของผู้วิจัย	การให้อิสระในการเรียนรู้ การเชื่อในผู้เรียน นำมาสู่ประชาธิปไตยในกลุ่ม
ผลที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	กล้าตัดสินใจ และลงคะแนนเสียงตามความต้องการของตนเอง

ผลการสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย”	
ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	7.ตั้งใจทอดูด้วยใจ...ชายที่บ้าน
สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่เกิดกับตัวผู้เข้าร่วม	1.การทำงานร่วมกับผู้อื่น 2.การวางแผนการดำเนินงาน 3.การแก้ไขปัญหาในการดำเนินการ 4.การนำเสนอขายผ้าทอมือด้วยตนเอง
ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการเข้าร่วมกิจกรรม	<p>“มันใจมากขึ้น กล้าเล่ากล้าพูด อายแต่ก็นำเสนอได้ดี บอกเล่าเรื่องราวที่มาของลวดลายได้ดี” ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 2</p> <p>“ต้องวางแผนกันนะว่าใครเตรียม ใครทอ มาช่วยกัน มาตกลงกัน” ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 6</p> <p>“ก่อนทำก็ต้องไปเตรียมหาของมาข้อม ก็ทำตามตกลง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 11</p> <p>“ตอนทอนี่ขึ้นวังลงอยากเห็น คอยถามว่ามีอะไรให้ช่วยไหม” ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 9</p> <p>“ก่อนทอก็มาตรวจสอบว่าเดินเส้นกันถูกไหม ที่มีลายมีกีสี่ โหนดันมาก” ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 3</p> <p>“ตอนทอเสร็จ ดีใจ ลายของพวกเราเอง ออกมาแบบนี้หรือ” ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 8</p>
พฤติกรรม/ความรู้สึกของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	<p>รวมกันจัดเตรียมและตรวจสอบวัสดุอุปกรณ์</p> <p>ปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>ตื่นเต้นอยากเห็นผ้าทอจากลวดลายที่รวมกันออกแบบ</p> <p>ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรม ดำเนินการนำเสนอตามรูปแบบโครงสร้างที่วางไว้</p> <p>มีการปรับให้เหมาะกับตนเองเพื่อให้จดจำง่าย</p> <p>ผู้วิจัยสังเกตการนำเสนอและสอบถามกลุ่มผู้ซื้อ</p>
วิธีการแก้ไขปัญหาของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	ไม่มีปัญหาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

ผลการสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์@อมก๋อย”	
การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ของผู้ร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้จากผู้การสังเกต ของผู้วิจัย	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สามารถลงมือสร้างสรรค์ผลงานและทำได้สำเร็จ จากการเรียนรู้และลงมือปฏิบัติ
ผลที่ได้จากการเข้าร่วม กิจกรรมการเรียนรู้	ทอผ้าตามลวดลายที่ออกแบบ และเลือกใช้วัสดุได้ถูกต้อง อธิบายที่มาของสี ย้อมและลวดลายได้เมื่อนำเสนอผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือด้วยตนเอง
ชื่อกิจกรรมการเรียนรู้	8.ถ้าเรา
สมรรถนะการเป็น ผู้ประกอบการผ้าทอมือ ที่เกิดกับตัวผู้เข้าร่วม	สามารถขายและนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือด้วยตนเองได้อย่างถูกต้อง และมั่นใจ
ข้อมูลเชิงประจักษ์จาก การเข้าร่วมกิจกรรม	<p>“ตื่นเต้นตามไปด้วยเลย ลุ้นว่าถ้าลูกค้าถาม เราจะตอบแบบไหนนะ...ถึงจะมีคำแนะนำแต่เราก็ตื่นเต้นนะ</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 6</p> <p>“เราต้องปรับปรุงเพื่อต่อไปนะ ปรับปรุงจากลูกค้าอยากทราบเพิ่มจะจำแล้วเอามาบอกกันเพื่อเพิ่มเป็นข้อมูลไว้ตอบคำถามเพิ่ม นำความต้องการของลูกค้ามาบอกกันเพื่อทำสิ่งที่ลูกค้าต้องการ”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 8</p> <p>“ดีที่พวกเราทำกันมาก่อน ฝึกฝนบ่อยๆอยู่ พอลูกค้ามาเราก็ตอบได้ สนุกดี”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 6</p> <p>“ลูกค้าถามว่าลายอะไร ชีไปที่ลาย เราก็บอกได้เลย ลายนี้ เป็นลายสัตว์ในพื้นที เป็นเหมือนจิ้งจอกน้ำ หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ของน้ำและพืชในพื้นที่ พอมาอยู่บนเสื้อ เชื่อว่าคนที่ได้ใส่จะมีสุขภาพดี”</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 8</p>
พฤติกรรม/ความรู้สึก ของผู้เข้าร่วมกิจกรรม การเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> ตั้งใจฟังตัวแทนเล่าประสบการณ์ที่ลงไปขายผลิตภัณฑ์ให้สมาชิกกลุ่มฟัง พร้อมทั้งวิธีการแก้ไขปัญหาที่ตนทำ ร่วมถามอย่างกระตือรือร้น <p>นำข้อมูลจากความต้องการของลูกค้ามาเพื่อปรับการนำเสนอให้สมบูรณ์มากขึ้น</p> <ol style="list-style-type: none"> ร่วมกันสรุปผลการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
วิธีการแก้ไขปัญหาของ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้	ไม่มีปัญหาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้
การเรียนรู้ของผู้ใหญ่	การร่วมเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์การเรียนรู้ที่อยู่ในในความสนใจทำให้

ผลการสังเกตผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์ @ อมก๋อย”	
ของผู้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากผู้การสังเกตของผู้วิจัย	ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สามารถพิจารณาเลือกรับ และปรับใช้ข้อมูลความรู้ ทักษะที่เหมาะสมกับตนเองได้อย่างเต็มความสามารถ รวมถึงสามารถทำเรื่องใหม่ที่เคยได้เรียนรู้มาก่อนได้เป็นอย่างดีสมบูรณ์
ผลที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	สามารถนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือได้ด้วยตนเอง

4. ผลการวิจัยของขั้นตอนการสะท้อนคิด (Reflect)

ผลการวิจัยของขั้นตอนการสะท้อนคิด แบ่งออกเป็น 2 กิจกรรม คือ ผลของกิจกรรมที่ 1 ผลการสรุปและถอดบทเรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้การถอดบทเรียน และผลของกิจกรรมที่ 2 การสังเคราะห์แนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือของชุมชน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ผลของกิจกรรมที่ 1 การสรุปและถอดบทเรียนจากกิจกรรมการเรียนรู้

1) สรุปผลการดำเนินการเรียนรู้ตามแผนเป็นเราชาวโปว์ @ อมก๋อย

แผนการดำเนินการเป็นเราชาวโปว์ @ อมก๋อย สามารถแก้ไขปัญหาการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของด้วยตนเอง พบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ให้ความคิดเห็นต่อแผนการดำเนินการ สามารถแก้ไขปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือได้จริงโดยสามารถขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือด้วยตนเอง และจากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มีความรู้สามารถนำความรู้ใหม่เข้ามาปรับใช้กับชีวิตประจำวันและการประกอบการได้ โดยสามารถนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ได้ในแบบของตนเองจนออกมาเป็นค่าขายผลิตภัณฑ์แสดงถึงเอกลักษณ์ของพื้นที่ “ผ้าซัลมัลซัลมา ผ้าทอมือกะเหรียงโปว์ จากไม่มั่งคั่งในพื้นที่ ไร่แล้วแข็งแรง” จากการสร้างค่าขายผลิตภัณฑ์ยังนำมาสู่การปรับใช้ทรัพยากรในพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจและวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ช่วยดึงดูดความสนใจสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆ ให้เข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อสมาชิกกลุ่มจากการร่วมกันทำงาน ร่วมกันรับผิดชอบต่อตนเอง คือ การกำกับตนเองในการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และการรับผิดชอบร่วมกับกลุ่มในการจัดการและเตรียมทรัพยากรให้พร้อมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และยังสร้างบรรยากาศปลอดภัยต่อการแสดงความคิดเห็นอย่างปลอดภัย ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพได้อย่างเต็มที่ ดังคำกล่าวของผู้เข้าร่วมประชุมสรุปผลการดำเนินการตามแผนการดำเนินการเป็นเราชาวโปว์ @ อมก๋อย ในตารางที่ 40

ตารางที่ 40 ตารางสรุปการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการดำเนินการเป็นเราชาวโปว์ @ อด
ก้อย

ประเด็นจากการสรุปผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้	ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการประชุมสรุปผล	ผลลัพธ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
<p>1.การดำเนินงานสามารถช่วยแก้ไข ปัญหาของกลุ่มได้ จริง</p>	<p>“...พอรู้แล้วทำออกมาได้ดีกว่าเดิม...” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 1</p> <p>“...ได้รู้และได้เห็นตัวอย่างทำให้เรารู้ว่าจะพูดแบบ ไหน เลือกเอง แล้วก็ค่อยมาปรับคำ ค่อยๆพูดไป จนเข้ามาเป็นเรา “ ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้ที่ 2</p> <p>“มันไม่ใช่แค่พูดขายได้...แต่ช่วยให้เรามีรายได้เพิ่ม เลย เรายกขายอีก...ขายได้ดีใจ...ยิ้มออกแล้ว” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้ที่ 3</p> <p>“มันยากนะจะพูดให้ชัด...แต่ก็พยายามพูดมีตัด ออกบาง จำไม่ได้ แต่ก็ดีที่ได้...เราพยายามแบบ ที่เป็นเรา ถ้าแต่ก่อนไม่รู้เลยนะ ทำไม่เป็น...มันได้ ฝึกมาเรื่อยๆเรียนรู้ ค่อยๆทำจนเราทำในแบบของ เรา ตรงนี้แหละทำให้เราทำได้ เสนอขายได้ในแบบ ของเรา” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้ที่ 5</p> <p>เราขายได้แล้ว ดีใจมาก ขายเอง เราตอบเค้าได้ ด้วยนะเวลาเค้าถาม ดีในมากที่ขายได้ นี่เป็นครั้ง แรกเลยที่ขายเองนะ” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้ที่ 8</p> <p>“ขายได้ มีคนสั่งเพิ่มด้วย เสียตายเพราะมีไปไม่ มาก คิดว่าที่ขายได้เพราะสีเราโดดเด่น และมีลาย ที่ไม่เหมือนใคร เราใช้สมุนไพรย้อมคนก็นิยม” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้ที่ 12</p>	<p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอ มือได้ด้วยตนเองจาก</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้ เรียนรู้วิธีการที่ใช้ในการแก้ไข ปัญหาการประกอบการของ ชุมชนผ้าทอมือ</p> <p>ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ สามารถสร้างประวัติชุมชน กลุ่มผ้าทอมือ ลวดลายพื้นที่ และการสร้างลวดลายของ ชุมชนพร้อมคำอธิบายที่เกิด จากความร่วมมือของชุมชน</p> <p>ขายผ้าทอมือได้และมีลูกค้า สนใจสั่งซื้อเพิ่มขึ้น</p>

ประเด็นจากการสรุปผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้	ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการประชุมสรุปผล	ผลลัพธ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
<p>2. การนำความต้องการ และ ข้อจำกัดของสมาชิก ผู้เข้าร่วมมาเป็นส่วนหนึ่งในแผนการดำเนินการ ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการแก้ไขปัญหา และพร้อมที่จะเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มใจ และรับผิดชอบ</p>	<p>“แผนการมาจากที่พวกเราคิดร่วมกันมันอยู่ในแผน เราคิดเราอยากได้แบบนี้ เราก็ต้องมาทำ และก็เชื่อนะว่าจะสำเร็จ” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 3</p> <p>“แผนที่มาจากพวกเราช่วยคิดกัน แล้วเค้าก็ทำตามที่เราต้องการอะไรที่พวกเราไม่เอาเค้าก็ปรับให้ถือว่าแผนการนี้เฉพาะเราเลย ของๆเราเราต้องทำเต็มที่ที่เรารับผิดชอบเต็มที่ด้วย” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 4</p> <p>“มันทำให้เห็นว่าแผนนี้สำคัญกับเรามาก เราเป็นคนสำคัญที่ทำให้มีแผนร่วมกัน ทุกคนในกลุ่มสำคัญหมดเลย เราก็ต้องเต็มที่ตามที่เราทำได้” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 6</p> <p>“พี่รู้สึกว่าเป็นของพวกเรา พวกเราก็จะทำอย่างรับผิดชอบและทำเต็มศักยภาพ” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 9</p>	
<p>3.บรรยากาศของความต้องการแก้ไขปัญหาทำให้ผู้เข้าร่วมเกิดความ เป็นหนึ่งเดียวกัน และนำไปสู่การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีของสมาชิกกลุ่ม และผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้</p>	<p>“กิจกรรมทำให้เราได้เปิดใจคุยกัน และตีความตรงที่ทุกคนมาเห็นปัญหาและก็จะมาแก้ไขร่วมกัน ทำให้พวกเราคิดไปทีเดียวกัน” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 3</p> <p>“พี่คิดว่าการมาเข้าร่วมกิจกรรมเปิดโอกาสให้พวกเราได้สนิทกันมากขึ้น มาคุยเรื่องเดียวกันช่วยกันคิดไม่ผิดไม่ถูก ร่วมกันอย่างตั้งใจ ทำให้การทำกิจกรรมเป็นหนึ่งใจเดียวกัน เราอยากแก้ไขปัญหานี้” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่ 15</p>	

ประเด็นจากการสรุปผลการทำกิจกรรมการเรียนรู้	ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการประชุมสรุปผล	ผลลัพธ์จากการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้
4. ผลของกิจกรรมการเรียนรู้สามารถนำไปปรับใช้กับชีวิตประจำวันและการประกอบการผ้าทอมือของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้	<p>“พี่ว่าเรื่องสีนี้เอาไปใช้ได้เลยนะ เวลาทอเสื้อเราใช้สีตัดกัน เราใช้สีคู่ตรงข้าม หรือใช้เวลาแต่ตัวก็ได้ เอามาทาก่อนลงทำจริง” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่8</p> <p>”คนนอกมาสอนคูสี...น้องเค้าสอนสีข้างกันสอนให้เรามองเป็นคู่ๆ กันนี่พี่เอามาปรับทอเลยเป็นสีคู่กัน...น้องเอาสีพลาสติกมาด้วยนะสวยดี เราก็ลองเอามาปรับกับการทอของเรา เราก็บอกลูกเราด้วยนะ” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่12</p> <p>“เรื่องออกแบบน้องสอนดีมาก ง่ายๆ แล้วเราก็เอาไปออกแบบอื่นๆที่เราชอบมาไว้ในผ้า...เราเอามาทอได้ลายใหม่ๆ ด้วย เช่น ใบไม้ ดอกไม้ที่หัวกลมๆ นะ ” ผู้เข้าร่วมการเรียนรู้คนที่11</p>	

2) ผลของกิจกรรมการถอดบทเรียน

ผลการถอดบทเรียนจากการทำกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการดำเนินการเป็นเราชาวโปว์ @ อมก้อย ดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์หรือสิ่งที่ดีที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้มีอะไรบ้าง และจะพัฒนาต่อยอดให้ดีขึ้นอย่างไร

พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยสร้างความมั่นใจและก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและมีความมั่นใจในความรู้ของตนเอง มองเห็นคุณค่าของตนเอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เกิดความคิดสร้างสรรค์จากบรรยากาศการเรียนรู้ที่ปลอดภัยและกล้าเผชิญปัญหาในการประกอบการผ้าทอมือจากการเสริมแรงบวกจากคำพูด และการอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและตรงตามความต้องการ ยังทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนอื่นๆ และในการพัฒนาต่อยอดนั้นจะเป็นการปรับการนำเสนอให้ทันสมัยเท่าทัน

ต่อยุคสมัยซึ่งมาจากความต้องการและคำแนะนำของลูกค้าผ้าทอมือของชุมชน และควรมีการจัด
กิจกรรมกันเองอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งเพื่อฝึกฝนและให้ข้อมูลใหม่ๆในการนำเสนอขายของชุมชน

ตั้งการสะท้อนผลการถอนบทเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

“กิจกรรมให้เรามีความรู้ พอทำให้มีความรู้ลงมือทำ
เรามั่นใจว่าเราจะขายได้ เพราะเรารู้วิธีการ
เราฝึกมาจนเข้าปาก เราทำได้แบบของเรา
เป็นการนำเสนอขายที่ใช้งานได้จริงตามวิธีของเรา”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 3

“เพราะว่าบรรยากาศที่เราพูดเรื่องเดียวกัน คิดแก้ไขปัญหาในเรื่องเดียวกัน มันไปที่เป้าหมาย
...เพื่อแก้ไขปัญหา...ทำให้เราคุยกันแบบสนิทกัน...และเพราะแบบนี้เราก็คิดมุ่งไปที่ต้องแก้ไขร่วมกันได้
วิธีที่หลากหลาย ได้ความสุขในการร่วมคิด มีรอยยิ้มในการร่วมคิดร่วมทำ
จึงทำให้อยากมาร่วมกิจกรรมและอยากทำออกมาให้สำเร็จ”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 7

“เพราะว่ามันรู้สึกสบายใจที่จะพูด...กล้าที่จะออกความคิดในการแก้ไขเรื่องของปัญหา”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 8

“...ไม่เคยว่าพวกเราเลย...จะบอกว่าพวกเราทำได้ ให้เชื่อมั่นในตัวเอง
บอกว่าพวกเรามีความสามารถให้ลองและคอยให้กำลังใจ ตลอด วิธีการนี้ช่วยให้พวกที่รู้สึก
เราเป็นคนเก่ง และมันภูมิใจในตัวเองเสมอเลย ที่สามารถทำกิจกรรมต่างๆได้
หรือจริงเรื่องเล็กน้อย น้องก็ใช้คำพูดให้กำลังใจไม่เคยทำให้รู้สึกว่าคุณอื่นไม่ได้”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 14

“พี่ว่าการที่น้องสามารถช่วยแนะนำ... รวมทั้งการที่ช่วยพวกเราจดค่อยพูดซ้ำ คอยผลักดัน
พวกพี่ทั้งการใช้คำถาม...การตั้งใจฟัง เป็นอีกวิธีการที่ช่วยพวกเราให้ทำได้สำเร็จด้วยตัวเอง”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 15

“ต้องมีกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้เรื่อย ๆ
อย่างน้อยเดือนละครั้งเพื่อให้ทันสมัยและได้ฝึกการนำเสนอขายผลิตภัณฑ์จะได้เก่งขึ้น”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 11

“เข้ามาทำกิจกรรมเรามีความรับผิดชอบต่อตัวเองมากขึ้น...เรารู้หน้าที่ตัวเอง เราทำตาม
หน้าที่ของตัวเองนะ แต่เราไม่ขาดการทำงานกับเพื่อนก็ต้องรับผิดชอบ ถ้าเราไม่รับผิดชอบเพื่อนๆ...ก็
จะไม่มีอุปกรณ์ใช้ ไม่มีของมากิจกรรมก็ทำไม่ได้อดทำ อดรู้ อดลอง”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 14

2. ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลทำให้เกิดผลสำเร็จในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

พบว่าในการทำกิจกรรมมีความสำเร็จจากบรรยากาศของความพร้อมผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการพูดคุยและร่วมฟังเพื่อตระหนักประเด็นปัญหาการประกอบการของชุมชน การร่วมคิดแก้ไขปัญหาวិเคราะห์ความต้องการและลำดับความสำคัญจำเป็นในการแก้ไขปัญหา ร่วมกำหนดทิศทาง การดำเนินการแก้ไขปัญหานี้ เนื้อหา วางแผนดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล ร่วมสร้างและดำเนินการอย่างรับผิดชอบตามที่ ร่วมสรุปและประเมินผลการเรียนรู้ และร่วมติดตามความก้าวหน้า ผู้วิจัยสรุปเป็นขั้นตอนโดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. การสร้างบรรยากาศเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนการสร้างบรรยากาศเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เริ่มต้นจากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือในชุมชน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้รู้และเห็นความสำคัญของปัญหา เพื่อพร้อมการเข้าร่วมฟังเพื่อตระหนักประเด็นปัญหา การประกอบการของชุมชน การสร้างบรรยากาศเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ มีความรู้สึกร่วมในเรื่องปัญหาการประกอบการผ้าทอมือช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คิดไปในทิศทางเดียวกัน และทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

ตั้งการสะท้อนผลการถอนบทเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

“แรกเลยเตรียมตัวไป...มาคุยกัน”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 14

“คุยกันเรื่องเดียวกันที่เป็นปัญหานะ”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 12

“เรามาเพราะมาแก้ปัญหาทอผ้าเรา”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 14

“มาคุยกันแบบสนุกเลย...มันคุยเรื่องเดียวกันไง...เรื่องปัญหา”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 9

“มาคุยร่วมแบบนี้เลยมาร่วมแบบรู้ว่า เป็นเรื่องปัญหา...เวลาคิดกันก็ตรงไปที่ปัญหา”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 7

ผลการสังเกตจากการถอดบทเรียนพบว่า เมื่อมีการกล่าวถึงปัญหาการประกอบการในชุมชน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จะพูดถึงปัญหาของการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของชุมชน ซึ่งก่อนการหน้าการดำเนินการจะกล่าวถึงปัญหาอื่น ๆ ว่าเป็นปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือ และมองไปหลากหลายทิศทาง ยังพบว่าเมื่อมีการพูดคุยถึงปัญหาการประกอบการผ้าทอมือจะฟังอย่างตั้งใจ ก่อนแล้วจึงถาม ซึ่งต่างจากพฤติกรรมก่อนหน้าการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมมักจะเดินหนีเมื่อรู้ว่ากำลังคุยถึงปัญหาการประกอบการ

ขั้นตอนที่ 2. การร่วมคิดแก้ไขปัญหาวิเคราะห์ความต้องการการแก้ไขปัญหาร่วมลำดับความสำคัญจำเป็นในการแก้ไขปัญหา

ขั้นตอนการร่วมคิดแก้ไขปัญหาและวิเคราะห์ความต้องการการแก้ไขปัญหา เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เข้าใจและตระหนักถึงปัญหาและต้องการแก้ไขปัญหาการประกอบการผ้าทอมือ เกิดการมีส่วนร่วม จากการระดมความคิดเห็นต่อความต้องการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยวิธีการของชุมชน ทรัพยากรของชุมชน ซึ่งทุกคนสามารถออกความคิดเห็นได้อย่างเป็นกันเอง และไม่มีผิดถูก เกิดการยอมรับในความคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และการลำดับความสำคัญจำเป็นในการแก้ไขปัญหาจากการลงคะแนนเสียงช่วยให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งอย่างแท้จริงและทุกคนเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหการประกอบการผ้าทอมือ การลำดับความสำคัญยังช่วยให้ผู้เข้าร่วมสามารถมองเห็นความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาและหาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม

ดังการสะท้อนผลการถอดบทเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

มาคิดกัน มาร่วมกันเพื่อมาหาให้เจอกับ ปัญหาของเรา

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 15

ปัญหาเยอะต้องมาเลือก และก็เลือกให้ได้ เพราะเราจะหาวิธีแก้ด้วยกัน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 6

“...มาคิดแก้ปัญหของเรา เราคิดได้สินะ...เพราะไม่มีใครมาตัดสินว่าดี ถูกหรือผิดเรา มาร่วมกันแบบนี้ทำให้หาปัญหาเจอแล้วก็แก้ปัญหได้... ”

คือหาปัญหาที่เราคิดว่าเราให้ความสำคัญ ต้องแก้เลย

แก้ด้วยวิธีการแบบของพวกเรา ใช้ของๆ ดีสุด...”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 7

ผลการสังเกตพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มีความกระตือรือร้นเมื่อมีการจัดลำดับความสำคัญ พร้อมให้เหตุผลที่เกี่ยวข้องกับการประกอบการผ้าทอมือเป็นหลัก ซึ่งก่อนการทำกิจกรรมมักจะทำตามคนอื่น ๆ หรือตอบว่า “ไม่รู้...ไม่รู้จักก่อนเสมอ” ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มั่นใจ

ขั้นตอนที่ 3. ร่วมกำหนดทิศทางการดำเนินการแก้ไขปัญหา เนื้อหา วางแผนดำเนินกิจกรรมและการประเมินผล

ขั้นตอนกำหนดทิศทางการดำเนินการแก้ไขปัญหา เนื้อหา วางแผนดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล เป็นการการระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างแนวทางโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยนำข้อจำกัด ความแตกต่างระหว่างผู้ร่วมเรียนรู้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการ สร้างแนวทาง วิธีการแก้ไขปัญหาที่เป็นไปได้ตามศักยภาพและสามารถทำได้จริงจากบริบทพื้นที่ตามความต้องการและศักยภาพของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การเป็นส่วนหนึ่งในการคิดวิธีการ แนวทาง ทำให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้เกิดความมั่นใจในศักยภาพของตนเองมากขึ้น และเมื่อนำข้อจำกัดของกลุ่มผู้ร่วมเรียนรู้สอดแทรกเข้าไปในแผนยังทำให้ผู้ร่วมเรียนรู้ รู้สึกถึงความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา เกิดความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของบทบาทการแก้ไขปัญหาที่สำคัญ กิจกรรม “เป็นเรา...ชาวโปว์๑อมก้อย” จึงเป็นกิจกรรมที่ยืดหยุ่นเพื่อให้เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมเรียนรู้มีโอกาสนำตนเองในการเข้าร่วมเรียนรู้ และช่วยสร้างความมั่นใจทั้งกับตนเองและการประกอบการผ้าทอมือเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเองมากขึ้น

ตั้งการสะท้อนผลการถอดบทเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

“มันสำคัญที่เราช่วยกันสร้างแผน และดีที่เราได้ทำตามที่เราต้องการ มาคิดแก้ไข...มันทำให้เรารู้ว่าอะไรที่จะทำให้เราไม่ยอมมาทำ.. แต่พอออกไปหมดแล้วก็มีแต่ที่จะทำ ที่ชอบที่สนุก...”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 8

“มันเป็นแผน...ที่พวกเราคิดกัน มันทำให้เราเห็นว่าเราทำได้”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 3

ผลการสังเกตพบว่า ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้กล่าวถึงข้อจำกัดและความต้องการที่ตนได้กำหนดกันไว้อีกครั้ง ผู้เข้าร่วมเรียนรู้บอกข้อจำกัดของตนเองอย่างกระตือรือร้น ยิ้ม กระตือรือร้นในการพูดอีกครั้ง

ขั้นตอนที่ 4. ร่วมสร้างและดำเนินการอย่างรับผิดชอบตามหน้าที่

ขั้นตอนการร่วมสร้างและดำเนินการอย่างรับผิดชอบตามหน้าที่เป็นการทำตามแผนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายของตนเอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมตรวจสอบแผนและการดำเนินการ ในการดำเนินการมีการปรับเวลาการดำเนินการเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถมาเข้าร่วมได้ การดำเนินการเป็นไปตามแผนมีความยืดหยุ่นในด้านระยะเวลาแต่ทำต่อเนื่องตามแผนการดำเนินงาน การร่วมลงมือของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองและของกลุ่ม นอกจากนี้ยังพบว่าการลงมือปฏิบัติยังช่วยส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ชุมชน และคุณค่าในการเป็นผู้ประกอบการ สร้างความมั่นใจให้ผู้เข้าร่วม มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ นำเสนอขายสินค้าได้อย่างคล่องแคล่วชัดเจน และสามารถติดตามผลการดำเนินงานได้ จากการร่วมกันทำ จนทำให้กิจกรรมสำเร็จสมบูรณ์ในบรรยากาศที่ปลอดภัย ไร้ความกังวลก่อให้เกิดความสุขในการดำเนินการนำไปสู่จากการคิดออกแบบสร้างสรรค์ลวดลายของกลุ่ม เป็นการร่วมใจคิดสร้างสรรค์ ร่วมแรงนำวัตถุดิบเข้ามาช่วยในการสร้างสรรค์ผลงาน และสละเวลาเพื่อร่วมตรวจสอบความถูกต้องและสละเวลาในการร่วมทอผ้าตามลวดลายที่กำหนด ช่วยให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้เกิดความภาคภูมิใจให้กับผู้เข้าร่วมเรียนรู้ จากการเห็นผลงานที่ร่วมกันทำ และสร้างความมั่นใจในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น และรู้สึกถึงการเป็นหุ้นส่วนของการร่วมเรียนรู้ในครั้งนี้อย่างแท้จริง จากการร่วมลงมือทำสิ่งใหม่ที่ไม่เคยทำมาก่อนร่วมกัน

ตั้งการสะท้อนผลการถอดบทเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

“คิดได้...ทำได้...เหนื่อยที่สุด...ได้ทั้งแก้ปัญหาและความรับผิดชอบ”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 6

“...คือเราได้แผนและมาทำตามสิ่งที่เราได้คิดไว้...มันทำให้เราตั้งใจที่เราทุกคนตั้งใจที่จะแก้ไขพยายามทำจนสำเร็จ...สำเร็จแบบมีแผนที่และเราก็เดินตามแผนที่จนได้มา...”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 2

ผลการสังเกต: ร่วมกันเล่าการดำเนินการที่ผ่านมาอย่างกระตือรือร้น พร้อมหยิบมาผ้าลาลโป้วรวมใจขึ้นมา

ขั้นตอนที่ 5.ร่วมสรุปและประเมินผลการเรียนรู้

ขั้นตอนการสรุปและประเมินผลการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทบทวนความรู้ที่ตนเองได้จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ และผลของการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้สามารถแก้ไขปัญหาการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือได้ เนื่องจากการใช้วิธีการแก้ไขปัญหาตามความต้องการและข้อจำกัดของชุมชนเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการสร้างแผนการดำเนินการเรียนรู้ และการประเมินผลที่มาจากความต้องการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เข้าร่วมไม่กดดันในการเข้าร่วมกิจกรรม แต่ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อยากทำให้ได้ จนนำตนเองไปสู่ผู้ที่สามารถขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือได้ด้วยตนเอง และมีรูปแบบวิธีการของตนเองสามารถขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือได้ในงานกาชาดของพื้นที่มีลูกค้าให้ความสนใจผลิตภัณฑ์มากขึ้น มีการสั่งสินค้าเพิ่มขึ้น พบว่าในขณะที่ลูกค้าถามเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ตัวแทนผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้สามารถเล่าเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ได้ในรูปแบบของตนเองซึ่งครบถ้วนทั้งเนื้อหาที่มาการทอผ้า ที่มาลวดลายความหมาย ขนาดราคาขาย และช่องทางการติดต่อ รวมถึงการดูแลรักษา แม้จะติดขัดในการนำเสนอขายในช่วงแรกแต่ก็สามารถทำได้อย่างสมบูรณ์และดีขึ้นโดยเฉพาะเมื่อขายได้จะพุดนำเสนอขายเพิ่มเติม

ตั้งการสะท้อนผลการถอดบทเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

“ทบทวนนะ มามองดูกันมาพูดคุยว่าทำอะไรไป ถูกไหม ใช่มั้ย ที่ทำทำเป็นยังไง”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 10

“...มาคุยว่าเราทำไปเป็นยังไง”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 5

“...ทำแล้วต้องรู้ว่าทำได้ดีไหม ตรงไหนไม่ไม่ จะแก้ไข ทำแบบไหนจะดีมากขึ้น...”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 12

ผลการสังเกต ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้หลายคนเสนอตัวเพื่อนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ แม้จะอายแต่เป็นการนำเสนอที่มีรอยยิ้ม ผู้ฟังตั้งใจฟังและยิ้มในการฟังเพื่อนเล่า และผู้เข้าร่วม

ขั้นตอนที่ 6. ร่วมติดตามความก้าวหน้า

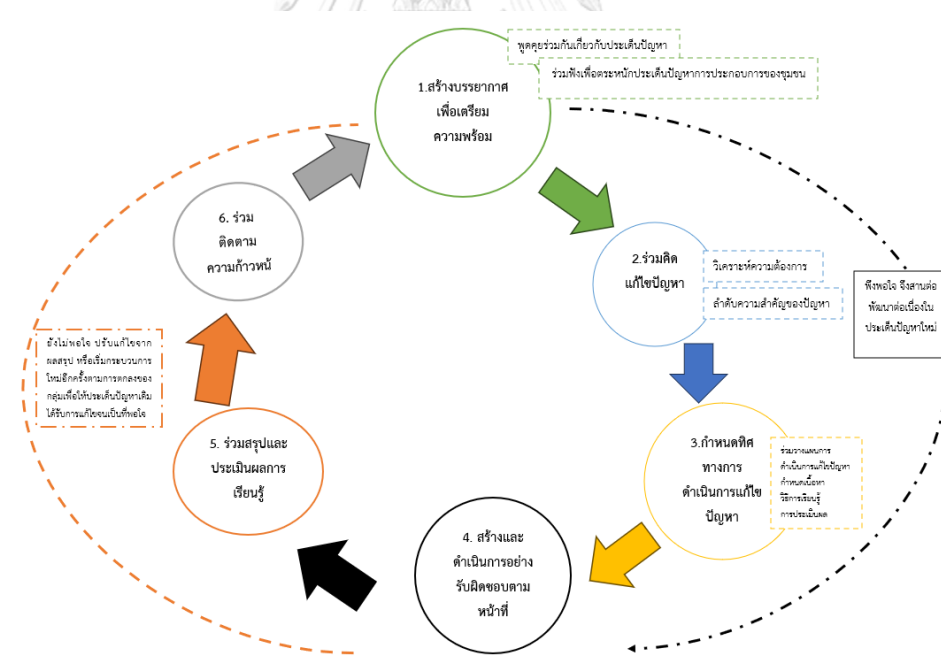
ขั้นตอนการติดตามความความก้าวหน้าของกิจกรรมทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต้องการเพิ่มเติมข้อความในการนำเสนอขาย เพื่อเตรียมตัวผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ ให้มีความพร้อมในการนำเสนอขายในพื้นที่จริง จากการเล่าเรื่องราวของตัวแทนกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกัน และร่วมกันปรับปรุงการนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ใหม่และมีการพัฒนาได้ต่อเนื่องที่ทันสมัย

ดึงคำพูดจากการถอดบทเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

“...เราต้องมาร่วมกันฟังข้อมูลเพื่อนๆเราไปทำมา
อันนี้ช่วยให้พวกเรามีข้อมูลใหม่ เตรียมตัวให้พร้อมตลอด..”.

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนที่ 4

ผลการสังเกต: ตั้งใจฟังและให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ที่เกี่ยวกับการนำเสนอขาย และมีการเตรียมการนำเสนอใหม่เพื่อใช้ขายผลิตภัณฑ์ มีการขอคำถามจากลูกค้าเพื่อนำมาหาคำตอบร่วมกันอย่างตื่นเต็น

ภาพที่ 8 ผลขั้นตอนการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ

2. ข้อบกพร่องหรือจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงคืออะไรและปรับปรุงอย่างไร

จุดบกพร่องของกิจกรรมการเรียนรู้ คือ อุปกรณ์ไม่เพียงพอต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ จึงต้องปรับปรุงโดยการจัดเตรียมให้มากกว่าจำนวนคนเพื่อจะได้ไม่ต้องรอกัน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จะได้มีประสบการณ์และเรียนรู้อย่างตั้งจมากขึ้น และเพื่อไม่ให้เกิดการรบกวนการทำกิจกรรมเรียนรู้ของผู้เข้าร่วม ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบคู่ขนาดให้กับเด็กๆ ในชุมชนเพื่อให้ลูกๆ ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ไม่มารบกวนเพราะมีกิจกรรมการเรียนรู้ทำเช่นกัน

“...มีของเยอะๆ เท่ากับพวกเรานั้นจะไม่รอ...”

การสะท้อนผลการถอนบทเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 5

“เด็กๆ กวน ถ้ามีคนดูแลหรือมีกิจกรรมทำไปด้วยกันก็ดี เพราะต่างคนต่างเรียนไม่กวนกัน จะตั้งใจเรียนได้ดีกว่า”

การสะท้อนผลการถอนบทเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 9

3. อะไรบ้างที่ทำให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ประสบความสำเร็จ

การเตรียมตัวของผู้วิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาชุมชนและสภาพแวดล้อมรอบข้าง ศึกษาวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย จึงสามารถเตรียมและปรับสภาพของตนเองทั้งร่างกายและจิตใจให้พร้อมรับกับสิ่งใหม่ๆ ในพื้นที่และไม่ทำให้เสียเวลา

“เค้าเตรียมตัวมาดี...ทำได้ทุกอย่าง อยู่กินง่าย...เรียบง่าย”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 8

..ไม่เรียกร้อง...เรารู้สึกดีนะที่เค้าทำความรู้จักเรา

..เห็นเราสำคัญ...ทำให้เราอยากรู้จักเค้าด้วย

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 4

การปฏิบัติตัวของผู้วิจัยขณะอยู่ในพื้นที่

1. ผู้วิจัยไม่ถือตนว่าเป็นผู้มีความรู้ ไม่อวดเก่ง แต่เป็นผู้ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

“...รู้ก็บอกไม่รู้ก็บอกไม่รู้ แล้วมาเรียนรู้ด้วยกัน”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 15

“ไม่กลัวเสียหน้า เวลาบอกว่าไม่รู้อะไร”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 7

2. ผู้วิจัยเข้าใจการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนจากการเข้ามาอาศัยในชุมชนและเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน

“...กิจกรรมไม่เคยจัดเวลาที่พวกเราต้องทำงานนะ

...เกี่ยวข้าวได้ ปลุกผักได้ไม่ต้องหยุดมา”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 2

“ไม่ต้องหยุดงานมา เค้ารู้ว่าเวลาไหนเราทำอะไร

ว่างมาทำกิจกรรมด้วยกัน”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 1

“ดีที่รู้ว่าวันๆทำอะไร ทำโดยไม่ยุ่งกับงาน ไม่ยุ่งกับครอบครัว
CHULALONGKORN UNIVERSITY เราเต็มใจอยากทำอยากเต็มใจ”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 9

3. ผู้วิจัยให้ความเคารพ ให้เกียรติผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อย่างเสมอภาค

“...น้องพูดและทำตัวปกติกับเราทุกคนเหมือนกันหมด...

เป็นน้องเป็นปกติ..ไม่มีมองหน้าไม่ดี.”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 4

“...ไม่ดกกัน ว่ากัน ตูถูกกันด้วยคำพูด...หรือมีท่าทางรังเกียจ...น้องมองพวกเรา..
เท่ากันกับน้องและทำกับพวกเราปกติ...ให้เกียรติ...สุภาพ...เกรงใจมีมารยาทกับพวกเรา...”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 12

4. ผู้วิจัยคิดบวก และเชื่อใจ รวมถึงเชื่อในศักยภาพของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

“...เค้ามั่นใจเรา ปล่อยให้ทำให้คิด ช่วยแนะนำ ไม่สั่ง..”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 6

“เค้ามั่นใจพวกเรา เชื่อว่าพวกเราทำได้ มากกว่าที่พวกเราเชื่อตัวเองอ

ก...และเราก็ทำได้จริงๆ...แถมทำได้ดีด้วย”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 8

5. ผู้วิจัยตรงไปตรงมามีความจริงใจ และเคียงข้างในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

“พูดทำเหมือนกัน ไม่มีสิ่งอื่น ไม่ร้ายเอาเปรียบกัน”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 3

“ต่อหน้าแบบไหน รับหลังเหมือนกัน ทำให้พี่เชื่อว่ามาช่วยจริงๆ”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 11

“ตอนลงไปขาย น้องก็ไม่เอาหน้า...ให้พื้นที่ชุมชนได้

แสดงศักยภาพของตนว่าเป็นการรวมกันแก้ปัญหาของชุมชน”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 3

CHULALONGKORN UNIVERSITY

“ตอนที่ขายของได้ น้องก็บอกว่าเป็นเพราะ

เราช่วยกันทำกันจนสำเร็จ...แต่ก็มาจากการเรียนรู้ที่สอนพวกพี่”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 14

6. ผู้วิจัยให้พื้นที่และให้เวลาผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้ย่อยและนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

“ให้เวลาเรียน ให้เวลาทำกิจกรรม ทำให้ได้จริง ทำให้ได้จริงๆ

เคยมีแรงให้ทำได้ ก็ทำไม่ได้ บางทีก็ลืม”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 5

“ไม่เร่งให้ทำกิจกรรมเร็วๆ ค่อยเป็นค่อยไปช่วยให้จำได้มากขึ้นฝึกทำได้เยอะขึ้น
 แล้วก็คิดว่าเราจะทำต่อยังไง เอาไปใช้ได้แบบไหน และก็ได้จริงๆ
 ถ้าเรียนแบบเร็วๆ รีบๆให้จบคงไม่มาและก็ได้ไม่รู้
 ค่อยๆเรียนรู้ ค่อยฝึกฝนทำ ช่วยทำให้คิดต่อยอดได้ว่าสิ่งนั้นจะปรับกับเราอย่างไร”
 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 10

7. ผู้วิจัยใส่ใจและให้ความสำคัญกับความต้องการและข้อจำกัดของผู้เข้าร่วมกิจกรรม
 การเรียนรู้

“ถามตลอด ถามหาว่าต้องการอะไร เป็นไง...แบบไหน เพื่อมาจัดความสำคัญ”
 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 6

“เอาเรื่องที่เราบอกมาเป็นส่วนหนึ่งในแผน ทำให้ทุกคนได้เรียน
 มีโอกาสได้เรียน ได้ทำ ได้ฟังดีนะรู้ว่าไม่ชอบนั่งอบรม
 แบบเรียนหนังสือ ไม่มีการบ้าน ก็ไม่มี แต่เป็นลงมือทำเลยหลังจากสอน
 ดีสนุก ทำได้เลยรู้เลยว่าทำตรงไหนได้ตรงไหนไม่ได้ก็ฝึกเพิ่ม”
 ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 2

8. ผู้วิจัยทำทุกๆ เรื่องให้ง่าย โดยเฉพาะเรื่องที่ยากๆ ผู้วิจัยช่วยอธิบายและมีวิธีการ
 ทำให้เข้าใจง่าย ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ไม่รู้สึกลำบาก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

“น้องช่วยอธิบายหลายๆอันให้เข้าใจง่าย ยากๆ ก็ง่ายๆ
 อันไหนอธิบายยากบางทีก็ทำให้ดู ดีที่ค่อยอธิบาย”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 8

“ใส่ใจพวกเรารู้...อยู่ด้วยกัน...ดีที่...อยู่ด้วยกันตลอดกิจกรรม

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 13

2. ผู้นำชุมชนและผู้นำกลุ่ม

1. การให้เวลามีส่วนร่วม ร่วมฟังและมาร่วมทำกิจกรรม

“เค้ามาร่วมกิจกรรมกับเราตลอดนะ...

หัวหน้ากลุ่มนะ มาคิดมาฟัง เดินทำกิจกรรมไปด้วยกัน
แทบจะเข้าร่วมทุกกิจกรรมนะ ลงไปให้กำลังใจด้วย ช่วยขายด้วย”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 6

2. การให้กำลังใจและให้ความสำคัญช่วยเหลืออย่างเต็มใจ

“ใส่ใจสอบถามพูดคุยกันตลอดในการทำกิจกรรม
และช่วยเหลือของมาให้ ช่วยเป็นหาช่วยพาไปซื้อของด้วย
ตอนทำกิจกรรมก็มาให้กำลังใจ หรือว่าถ้าทำร่วมกันก็ให้กำลังใจกันตลอด”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 3

3. การสร้างพื้นที่ผ่อนคลายเพื่อให้เกิดบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

“หัวหน้าช่วยให้พวกเราได้คุยกันเปิดอกได้ กล้าพูดมากขึ้น
ให้อิสระสามารถพูดได้อย่างตรงไปตรงมา”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 9

“แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับหัวหน้าได้อย่างตรงไปตรงมา
แถมไม่ดูไม่ว่า แยกขอบให้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 12

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY

“ไม่ตัดสินความคิดเห็นว่าถูกหรือผิด
แต่ดูความเหมาะสมกับการนำไปใช้”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 10

4. เป็นตัวอย่างสร้างแรงบันดาลใจ

“ทำให้เห็นก่อน และทำได้ลองแล้ว
ลองทำแล้วดีทำได้ บอกทุกคนว่าทำได้”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 5

5. การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชน

“หัวหน้าช่วยให้พวกเราจุกกันมากขึ้น...
เป็นคนเชื่อมั่นให้เราจุกกัน...แนะนำกันตอนทำกิจกรรมการเรียนรู้”
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 14

6. การเรียนรู้พัฒนาตนเอง

“หยุดรู้ไม่ได้เลย
การมาเข้าร่วมครั้งนี้ทำให้มีความรู้เรื่องการประกอบการเพิ่ม
คือมีความรู้เรื่องอาชีพใหม่”
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 3

“ไม่หยุดเรียนรู้ มีอะไรเข้ามา เราต้องมาเรียนรู้ รู้
อย่างทันสมัยนี้แหละจะพัฒนาต่อไปได้เรื่อย ๆ”
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 4

3. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

1. เห็นความสำคัญเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้และเข้าเป็นส่วนหนึ่ง

“ใช่เราต้องเข้าร่วม ร่วมคิด ร่วมทำ ถึงจะแก้ไขได้”
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 1-15

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

“เริ่มที่มาก่อน แล้วก็มาร่วมทำ มาคิด มาฝึกด้วยกัน
เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น”
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 7 และ 11

“มาฟัง มาคิด มารู้ มาลอง มาฝึก”
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 12

2. การเข้าร่วมเป็นการเห็นความสำคัญของเรื่องที่จะแก้ไข

“เรามาเข้าร่วม ได้คิด ได้วางแผน ได้ทำมันทำให้เป็นหนึ่งเดียว”
ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 14 และ 15

4. ผู้ประสานงานกิจกรรมการเรียนรู้

1. ติดตามและสื่อสารอย่างชัดเจน

“ประกาศให้ทราบก่อนวันทำกิจกรรม เพื่อให้เตรียมตัว
และมีติดตามพวกเราตลอดในการทำกิจกรรม”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 2

“ถามนะว่าเป็นไงบ้าง ต้องการเพิ่มเติม”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 9

5. หน่วยงานและนักปฏิบัติในพื้นที่

1. การเพิ่มทางเลือก และติดตามผล

“ตอนทำกิจกรรมเข้ามาดูนะ
อยากให้จัดกิจกรรมแบบนี้ และก็มาคุยบ่อยๆ”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 12

“อยากให้มีโอกาสเยอะๆ ไม่ซ้ำกัน จะได้ช่วยให้เราทำได้มามากขึ้น
แล้วก็ขึ้นมาบ่อยๆ ถ้าทำไปแล้วมีปัญหาจะได้มีคนช่วยแนะนำ”

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ 15

ผลการถอดบทเรียน ผู้วิจัยนำมาสังเคราะห์แนวปฏิบัติปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือของชุมชนในลำดับต่อไป

ผลของกิจกรรมที่ 2. การสังเคราะห์แนวปฏิบัติปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือของชุมชน

ผู้วิจัยนำข้อค้นพบที่ได้จากการถอดบทเรียนมาร่างเป็นแนวปฏิบัติปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือของชุมชน ซึ่งประกอบด้วยบทบาท แนวทางการปฏิบัติ และการนำแนวปฏิบัติไปใช้ สำหรับผู้ปฏิบัติเพื่อการส่งเสริมสมรรถนะผู้ประกอบการผ้าทอมือ ดังนี้ 1. บทบาทผู้นำกลุ่มผ้าทอมือ 2. บทบาทของสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ 3. บทบาทของผู้นำชุมชน 4. บทบาทของหน่วยงาน 5. บทบาทของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และ 6. ปัจจัยและเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ดังตารางที่ 41

ตารางที่ 41 ตารางร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ

ร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ	
บทบาทของผู้ปฏิบัติ 1. ผู้นำกลุ่มผ้าทอมือ	
แนวทางการปฏิบัติ	การนำไปใช้
1. การสร้างพื้นที่เพื่อให้มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายและปลอดภัยในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำกลุ่มจัดกิจกรรมการพูดคุยเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ เพื่อร่วมกันรับทราบความเป็นไปในการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้บอกเล่า เกี่ยวกับการทำงานของตนเอง แสดงความคิดเห็นอย่างกัลยาณมิตร เพื่อร่วมกันป้องกันเรื่องราวที่อาจจะก่อปัญหาในการประกอบการผ้าทอมือในอนาคต - ผู้นำกลุ่มต้องให้พื้นที่ และโอกาสสมาชิกได้แสดงศักยภาพของตนเองในการแก้ไขปัญหา
2. การทำเป็นตัวอย่าง	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำกลุ่มต้องเข้าร่วมและร่วมลงมือปฏิบัติกิจกรรม พร้อมทั้งอยู่จนสิ้นสุดกิจกรรม - ผู้นำกลุ่มต้องใช้หลักประชาธิปไตยและหลักเหตุผล ในการบริหารจัดการกลุ่ม - ผู้นำกลุ่มเป็นตัวอย่างของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่หาความรู้ อยู่เสมอ สู้ปัญหา และเป็นผู้มีรายได้จากการประกอบการผ้าทอมือของกลุ่ม
3. การสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ประกอบการผ้าทอมือ	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำกลุ่ม ต้องเชื่อมั่นใน ศักยภาพของสมาชิกว่าเป็น ผู้มีความสามารถ โดยปล่อยให้สมาชิกได้คิด วางแผน ลงมือทำด้วยตนเอง ภายใต้การมีส่วนร่วมรับผิดชอบของกลุ่ม - ผู้นำกลุ่มจงใจสมาชิกกลุ่มที่มีรายได้ร่วมสร้างกำลังใจพูดคุย และเล่าประสบการณ์ ให้คำแนะนำในการทำงาน เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้สมาชิกท่านอื่น ๆ ในการประกอบการผ้าทอมือ
4. การมีส่วนร่วม	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำกลุ่มร่วมเรียนรู้และสละเวลาเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ - ผู้นำกลุ่มส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มทุกคนมีส่วนร่วมสร้างแผนการทำงานของกลุ่มผ้าทอมือ โดยเริ่มจากแผนการทำงานของกลุ่มผ้าทอมือระยะสั้น และเน้นการรับผิดชอบร่วมกัน - ผู้นำกลุ่มดึงสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์เกี่ยวกับการทอและเทคนิคการทอให้เป็นวิทยากรประจำกลุ่ม เพื่อให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่ม
5. การสร้างความสัมพันธ์	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้นำกลุ่มทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการกระจายข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม โดยไม่ขึ้นใจการตัดสินใจ - ผู้นำกลุ่มเป็นผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มกับหน่วยงานภาครัฐและ

ร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ	
	<p>เอกชน เพื่อสร้างกิจกรรมที่ดึงศักยภาพของสมาชิกกลุ่มให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>-ผู้นำกลุ่มสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันชุมชนและสมาชิกทุกคนในกลุ่ม</p>
6.การช่วยเหลืออย่างเต็มที่	<p>-ผู้นำกลุ่มพิจารณาประเด็นการจัดกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อตัวสมาชิกกลุ่มทุกคนเป็นลำดับแรก</p> <p>-ผู้นำกลุ่มจะต้องไม่ละทิ้ง หนีหาย ปล่อยให้สมาชิกต้องอยู่ลำพังกับปัญหาในการประกอบการผ้าทอมือ</p>
7.การเรียนรู้พัฒนาต่อเนื่อง	<p>-ผู้นำกลุ่มพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกกลุ่ม</p> <p>-ผู้นำกลุ่มส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มได้แสดงศักยภาพที่จะเป็นผู้นำกลุ่มได้ในอนาคต</p>
บทบาทของผู้ปฏิบัติ 2.สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ	
การเรียนรู้และเข้าเป็นส่วนหนึ่ง	<p>-สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือเข้าร่วม/รับฟัง เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>-สมาชิกกลุ่มทอผ้าเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความต้องการอยากพัฒนาตนเองหรือเห็นประโยชน์ มิใช่จากการความเกรงใจ</p> <p>-ในการประชุมกลุ่มทุกครั้ง เมื่อมีปัญหาในการประกอบการ สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือต้องร่วมกันสร้างโอกาสการเรียนรู้ โดยนำประสบการณ์ของสมาชิกแต่ละคนเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น</p>
การกล้าตัดสินใจ	<p>-สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือต้องสอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจนในการทำงาน</p> <p>-สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับวางแผนการปฏิบัติงานกลุ่ม</p> <p>-สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือต้องกล้านำเสนอความ</p> <p>-สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ คิดเห็นในการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักเหตุผล</p> <p>-สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ ทวนถาม/พูดซ้ำ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันกับวิทยากร/เจ้าหน้าที่ในประเด็นที่กำหนด เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน</p>
บทบาทของผู้ปฏิบัติ 3.ผู้นำชุมชน	
การให้เวลาและเข้าร่วม	<p>-ผู้นำชุมชนมีเวลาเข้าร่วมรับฟังและให้ความสนับสนุนกลุ่มอย่างใจกว้าง ใ้ทั้งงบประมาณในการส่งเสริมอย่างเหมาะสม</p>
การให้กำลังใจและให้ความสำคัญ	<p>-ผู้นำชุมชนจัดพื้นที่และเปิดใช้พื้นที่ส่วนกลางเพื่อให้กลุ่ม/สมาชิกชุมชนได้เข้าใช้งานสะดวก</p>

ร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ	
	<ul style="list-style-type: none"> -ผู้นำชุมชนช่วยเหลือตามที่กลุ่มร้องขออย่างเต็มใจ -ผู้นำชุมชนสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกคนในชุมชนและให้ความสำคัญกับผู้ประกอบอาชีพทุกๆ คน อย่างเท่าเทียมเพื่อสร้างความสามัคคีของชุมชน -ผู้นำชุมชนใช้คำพูดและพูดให้กำลังใจ ให้พลังบวกกับคนในชุมชน ถึงความสำคัญของการทอผ้าเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และสร้างรายได้ -ผู้นำชุมชนร่วมกับกลุ่มทอผ้า ให้ความรู้และประสบการณ์กับสมาชิกชุมชนเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ โดยให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านบุคคลให้ความรู้ พร้อมทั้งได้ทดลองทอผ้า จากอุปกรณ์จริงเพื่อให้มีประสบการณ์ -ผู้นำชุมชนผลักดันผลิตภัณฑ์จากการประกอบการผ้าทอมือโดยคำแนะนำ นำเสนอผลิตภัณฑ์ของชุมชน ให้เป็นที่รู้จักในระดับท้องถิ่น สู่ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ นอกจากนี้จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีแล้ว ยังเป็นการช่วยสืบสานภูมิปัญญาของพื้นที่อีกด้วย
บทบาทของหน่วยงาน 4.กรม./กระทรวง	
การเพิ่มทางเลือกและติดตามผล	<ul style="list-style-type: none"> -ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องออกแผนพัฒนาที่มีความหลากหลาย สำหรับกลุ่มผู้ประกอบการผ้าทอมือที่มีปัญหา ให้ได้รับการแก้ไขปัญหานั้น สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณภาพ โดยไม่ละทิ้งผู้ประกอบการบางกลุ่มที่ยังมีปัญหาไว้ข้างหลัง -ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องออกมาตรการในการติดตามผลการดำเนินการแก้ไขปัญหายังเป็นรูปธรรม สามารถนำมาปฏิบัติได้
บทบาทของผู้ปฏิบัติ 5.ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่	
การรับฟังและเข้าใจ	<ul style="list-style-type: none"> -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องรับฟังและฟังอย่างตั้งใจ พร้อมจับประเด็นในสิ่งที่กลุ่มต้องการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องสื่อสารชัดเจน ใช้คำง่าย และตรงไปตรงมา โดยเฉพาะประเด็นที่ต้องการให้กลุ่มได้รับการส่งเสริมการพัฒนา และจำเป็นต้องชี้แจงข้อดี/เสีย อย่างตรงไปตรงมา -แผนการดำเนินการส่งเสริม/พัฒนาที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมจำเป็นต้องต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมวางแผนการทำงาน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญห และลดช่วยลดค่าใช้จ่ายจากข้อจำกัดที่ไม่พึงประสงค์ -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมเมื่อสร้างแผนการปฏิบัติการในพื้นที่แล้ว

ร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ	
	<p>ต้องมีกิจกรรมสอดรับกับความแตกต่างหลากหลาย กับปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือของแต่ละพื้นที่</p> <p>-การส่งเสริมและพัฒนา ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องคำนึงถึงความต้องการของกลุ่ม โดยเน้นการแก้ไขปัญหาก่อน แล้วจึงเสริมประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติม</p> <p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องเข้าใจและเปิดใจยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมประเพณีของพื้นที่ ร่วมเรียนรู้ในวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่ม/ชุมชน เพื่อเข้าใจความรู้สึก ความคิด และร่วมเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่</p> <p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริม จำเป็นต้องสร้างแผนการดำเนินการที่ยืดหยุ่น โดยเฉพาะด้านระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถ เข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างสะดวก</p>
การให้เคารพและเสมอภาคกับผู้เข้าร่วม	<p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องไม่ตีตรา ดูแคลนเกี่ยวกับสัญชาติ เชื้อชาติ แห่่งก่าเน็ด แห่่งที่อยู่อาศัย การศึกษา ความชื่นชอบและความเชื่อส่วนตัว รวมทั้งประสบการณ์เดิมของผู้เข้าร่วม</p> <p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องเคารพ ให้เกียรติความแตกต่างของบุคคล ปฏิบัติกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนเท่าเทียมกัน เสมือนมนุษย์ควรปฏิบัติต่อกัน</p> <p>- ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องไม่แสดงตนว่ามีความรู้เหนือกว่ากลุ่มเป้าหมาย</p> <p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียม เสมอหน้าในทุกพื้นที่ ทุกกลุ่ม ไม่ใช่เพียงบางกลุ่ม</p> <p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องเชื่อมั่นในผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาได้ สามารถประสบความสำเร็จได้จากที่ไม่รู้ ทำไม่เป็น ไม่กล้าทำ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ กล้าคิดกล้าทำ และประสบความสำเร็จ</p>
การมีความรู้ลึกในเรื่องที่ทำ	<p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะส่งเสริม และสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวข้องได้ในหลากหลายวิธีการ</p> <p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องสามารถให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องทั้งในขณะทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและพัฒนาต่อยอดต่อไป</p>
การเสริมแรงบวก	<p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องใช้คำพูดเสริมแรงบวกกับผู้เข้าร่วม เช่น ทำได้สิคะ ไม่ยากเลยคะ สวยจังคะ และมี....เพิ่มต้องสวยขึ้นแน่ ๆ เป็นต้น</p>

ร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ	
	<ul style="list-style-type: none"> - ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องมีบุคลิกภาพที่เป็นมิตรยิ้มแย้ม พูดจาชัดเจน เมื่อตั้งคำถามต้องรอคำตอบ และกระตุ้นผู้เข้าร่วมช่วยกันคิด สามารถให้ตัวอย่างในการให้เห็นภาพเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจ ไม่ใช่ให้ตัวอย่างที่ชี้นำ เป็นต้น - ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องสร้างกิจกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เข้าร่วม ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงศักยภาพของตนเอง เน้นกิจกรรมที่ชี้แนะ-แนะนำ ไม่ใช่ชี้นำให้ทำตาม
6. เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ	
1.คุณลักษณะของผู้ส่งเสริม	<ul style="list-style-type: none"> -ผู้ส่งเสริมมีความเชื่อว่าทุกคนเป็นผู้มีจิตใจดี และเป็นคนดี -เป็นคนช่างสังเกตและเรียบง่ายพร้อมเรียนรู้ไปกับชุมชน -เป็นผู้เปิดกว้างทางความคิดและเชื่อว่าความรู้ไม่ได้เกิดจากการอ่านและประสบการณ์เดิมของตนและคนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ -ผู้ส่งเสริมเคารพการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม -ผู้ส่งเสริมใช้เวลากับพื้นที่เพื่อเข้าใจคน พื้นที่ สิ่งแวดล้อม -ผู้ส่งเสริมพร้อมช่วยเหลือ สนับสนุน เมื่อชุมชนร้องขอด้วยความเต็มใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ -ผู้ส่งเสริมไม่สร้างข้อจำกัด และพิจารณาก่อนให้คำมั่นสัญญากับผู้เข้าร่วมกิจกรรม -ผู้ส่งเสริมมีความสามารถในการอธิบายและยกตัวอย่าง เรื่องยากให้เป็นเรื่องง่ายจากบริบทพื้นที่ -ผู้ส่งเสริมเป็นผู้ติดตามผลการดำเนินงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย -ผู้ส่งเสริมไม่ตัดสินหรือเปรียบเทียบผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างชุมชน
2.พื้นที่สร้างสรรค์และปลอดภัย	<p>การปฏิบัติการเพื่อให้ทราบความต้องการของพื้นที่ในการแก้ไข ปัญหาหรือพัฒนา จำเป็นต้องมีการสร้างความเข้าใจ พูดคุย แสดงความคิดเห็น ระดมความคิดเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ จึงต้องมีพื้นที่ที่เป็นสถานที่เพื่อให้ทุกคนได้มาร่วมกันทำกิจกรรม โดยจัดให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ตลอดเวลา นอกจากสถานที่แล้ว จำเป็นจะต้องสร้างให้สมาชิกทุกคนเป็นผู้ที่รับฟังและเปิดกว้างทางความคิดร่วมด้วย</p>
3.การยอมรับในคุณค่าของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	<p>การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ต้องคำนึงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มิใช่เพียง ร่วมแสดงความคิดเห็นแก้ไข แต่ต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเพื่อ</p>

ร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ	
	<p>ขับเคลื่อนแผนกิจกรรมในการแก้ไขปัญหา ซึ่งผู้ส่งเสริมต้องเปิดใจกว้างไม่มีอคติกับศักยภาพของผู้เข้าร่วมกิจกรรม พลักดันให้ผู้เข้าร่วมคิดแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยผู้ส่งเสริมต้องกระตุ้นถามพร้อมรอคอยคำตอบ ไม่ชี้คำตอบหลังจากถามคำถามไปแล้ว</p> <p>เมื่อผู้เข้าสามารถสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาได้แล้ว ผู้ส่งเสริมจำเป็นต้องอ่านบททวนเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้ทบทวนอีกครั้ง หากมีการแก้ไขจำเป็นอย่างยั้งที่ผู้ส่งเสริมจะต้องอ่านทวนให้ผู้เข้าร่วมได้</p> <p>ทบทวนตรวจสอบ การที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถสร้างแผนการแก้ไขปัญหาการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือร่วมกัน ช่วยสร้างความมั่นใจความกล้าแสดงออกทางความคิด และมีมุมมองทางบวกต่อศักยภาพของตนเองมากขึ้น</p>
4.ความมั่นใจและเชื่อในผลประโยชน์ที่จะได้รับการร่วมกิจกรรม	<p>ต้องให้เกียรติผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นหุ้นส่วนของความสำเร็จที่เกิดขึ้น มิใช่เกิดจากผู้ส่งเสริม หรือผู้ประสานงาน แต่เกิดจากผู้เข้าร่วมทุกคน เมื่อมีการขอบคุณ หรือกล่าวถึงความสำเร็จ ต้องกล่าวถึงผู้เข้าร่วมกิจกรรมในฐานะหุ้นส่วนของความสำเร็จ</p>
5.นโยบายที่เป็นจริง	<p>การสร้างนโยบายให้สามารถดำเนินงานได้ ต้องมาจากการมีส่วนร่วมและการมองเห็นความสำคัญของการประกอบการผ้าทอมือ ซึ่งเริ่มต้นจากการการรับฟังปัญหาและหาปัญหาที่แท้จริงโดยผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย และการร่วมคิดวางแผนที่เป็นไปได้จริงบนฐานศักยภาพของบริบทพื้นที่</p>
7.ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	
1.การสื่อสาร	<p>การใช้คำง่ายชัดเจนมีความหมาย ตรงไปตรงมา เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ไม่บิดเบือน ช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม</p>
2.ความเข้าใจธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย	<p>ธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมายเป็นสิ่งที่ผู้ส่งเสริมต้องทำความเข้าใจและเข้าใจในชีวิตเพื่อนำไปปรับการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวิถีของผู้เข้าร่วมกิจกรรม จึงจะดำเนินการได้อย่างสุนทรบารื่นและได้รับความร่วมมือ</p>
3.ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรมและการติดตามต่อเนื่อง	<p>การทำกิจกรรมแม้ต้องให้เวลากับผู้เข้าร่วมได้นำการเรียนรู้ไปปรับใช้ด้วยตนเอง</p>
4.การสร้างแรงจูงใจในการเผชิญปัญหา	<p>เป็นการปลักดันให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำตนเองให้ผ่านไปได้ โดยการให้คำที่เป็นพลังบวก การยกตัวอย่างที่สามารถทำได้จริงและสอดคล้องกับบริบท พร้อมกับการเคียงข้างเมื่อลงมือทำ</p>

ร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ	
5.การนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย	แผนงานหรือนโยบายที่มี เมื่อนำมาใช้กับพื้นที่ต้องพิจารณาและปรับให้สอดคล้องกับวิถีของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ส่งเสริมต้องย่อข้อมูลก่อนแล้วปรับแต่ละข้อมูลย่อให้สอดคล้องและยืดหยุ่นไปตามวิถีของกลุ่มเป้าหมาย

ผลการประชุมกลุ่มเพื่อนำเสนอร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ ดังนี้

ผลการแสดงความคิดเห็นของท่านต่อร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้เห็นชอบตรงกันว่าร่างแนวปฏิบัติมีประโยชน์ต่อพื้นที่และเป็นประโยชน์มากสำหรับพนักงานและผู้ที่ทำหน้าที่กำกับส่งเสริมการทอผ้าและการประกอบการผ้าทอมือ

ผลการแสดงความคิดเห็นต่อการนำร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือในการนำไปใช้ปฏิบัติงาน พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้เห็นตรงกันว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง เนื่องจากแนวปฏิบัติมีความซับซ้อนน้อย เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน/กลุ่มแนวปฏิบัติคำนึงถึงกลุ่มผู้รับการส่งเสริมที่มีศักยภาพต่างกันจึงสามารถเลือกบางส่วนไปใช้ได้ให้เหมาะสมกับกลุ่ม

ผลการแสดงความคิดเห็นต่อการนำร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือในการนำไปใช้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ จำเป็นจะต้องจัดให้มีการพัฒนาเฉพาะกลุ่มผู้นำทั้งผู้นำกลุ่มและผู้นำชุมชน เนื่องจากเป็นแกนนำ โดยกำหนดเนื้อหาเกี่ยวกับความสำคัญและการให้คุณค่าของทุกอาชีพในชุมชน การบริหารจัดการคนในชุมชน หลักสำคัญในการประกอบการ และจริยธรรมในการประกอบการ เพื่อให้มีความรู้และเข้าใจเห็นคุณค่าเรื่องอาชีพจึงจะนำไปสู่การขยายผลกับกลุ่มชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากการให้ความรู้แล้วจำเป็นต้องช่วยให้เกิดความเป็นปึกแผ่นของกลุ่มร่วมด้วย

เงื่อนไขและปัจจัยเพื่อความสำเร็จของร่างแนวปฏิบัติในการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือหรือไม่ และมีข้อสนับสนุนเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง

พบว่าผู้ทรงคุณวุฒิเห็นตรงกันว่า ปัจจัยและเงื่อนไขแห่งความสำเร็จจะช่วยให้การทำงานผิดพลาดน้อยลงหรืออาจไม่ผิดพลาดเลย ทั้งยังช่วยลดปัญหาการปะทะหรือความเข้าใจผิด

ระหว่างชุมชน หน่วยงาน และตัวผู้ส่งเสริมพร้อม ทั้งให้คำแนะนำ ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ด้านการสื่อสารเพื่อความชัดเจนนั้น นอกจากจะเป็นการให้ข้อมูลโดยใช้คนในพื้นที่แล้ว หากเป็นไปได้ควรต้องมีการให้ข้อมูลทั้งภาษาเขียนที่เป็นภาษาทางราชการ ภาษาท้องถิ่น ภาษาเฉพาะท้องถิ่น และเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ควรมีการเตรียมตัวผู้ส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือก่อนลงพื้นที่ และควรใช้เวลากับพื้นที่ เพื่อให้สามารถเข้าถึง เข้าใจบริบท และเกิดการสร้างความไว้วางใจ เพื่อให้สามารถเข้าถึงปัญหาที่แท้จริงได้ และปรับปรุงแบบการจัดวางในตารางเพื่ออำนวยความสะดวกและควรให้ปัจจัยและเงื่อนไขอยู่ก่อนแนวปฏิบัติกลุ่มเป้าหมาย เนื่องจากเป็นเรื่องที่สำคัญอาจเรียกได้ว่าเป็นหัวใจของแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ

ผลการปรับปรุงแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ มีรายละเอียดดังตารางที่ 42

ตารางที่ 42 ตารางรายละเอียดข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิต่อร่างแนวปฏิบัติ

แนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน	รายละเอียดข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสัมภาษณ์ออนไลน์
1 สำหรับผู้นำกลุ่มผ้าทอมือ	แนวปฏิบัติและสามารถนำแนวปฏิบัติไปใช้ได้จริง มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรื่อง การพัฒนาผู้นำชุมชนอย่างค่อยเป็นค่อยไปและช่วยเหลือแนะนำอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอทั้งความรู้ และทักษะฝีมือ รวมถึงจริยธรรมในการประกอบการ	<p>“...คิดว่าจำเป็นที่ผู้นำกลุ่มต้องมีศักยภาพ ทุ่มเท เสียสละ และควรมีการพัฒนา ศักยภาพผู้นำกลุ่มร่วมด้วยโดยเฉพาะ...และควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาโดยตรง...”</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 1</p> <p>“ทำได้จริง แนวทางที่ดี ไม่วุ่นวาย เริ่มจากฟังและคุยกันก่อนจะทำอะไร และคุยกันให้ชัดเจนจึงเป็นวิธีการไม่ซับซ้อนเลย การทำเป็นตัวอย่างเป็นเรื่องที่ดีมาก แต่ระวังเป็นดาบสองคม...เพราะว่าถ้าเป็นคนไม่ดีคนอื่น ๆ ก็ไม่ชอบ ไม่อยากทำแล้ว...ต้องให้ความรู้เรื่องจริยธรรมร่วมด้วย”</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2</p> <p>“ควรเพิ่มการพัฒนาทั้งความรู้ที่เกี่ยวกับการทอผ้า เทคนิคใหม่ๆ และการบริหารจัดการในการประกอบการอย่างง่าย รวมถึงหลัก</p>

แนวปฏิบัติการ พัฒนาสมรรถนะการ เป็นผู้ประกอบการ ผ้าทอมือของชุมชน	รายละเอียดข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสัมภาษณ์ ออนไลน์
		จริยธรรมในการประกอบการ” ผู้ทรงคุณวุฒิประชุมออนไลน์คนที่ 9
2 สำหรับสมาชิก กลุ่มผ้าทอมือ	สามารถนำแนวปฏิบัติไปใช้ได้จริง ข้อเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับการ คิดเป็นส่วนหนึ่งเพื่อขับเคลื่อน กลุ่ม ต้องระวังอย่าให้เกิดการคิด เอาแต่ได้ จนล้มความเป็นกลุ่ม	<p>“...ที่คิดว่านอกจากจะให้ความรู้ที่จำเป็นกับ สมาชิกแล้ว ยังต้องเสริมความสำคัญของ กลุ่ม สามัคคี และต้องมีการช่วยวางระบบ การเงินให้ชัดเจน ตรวจสอบได้ เพื่อลด ปัญหาการทะเลาะกันในภายหลัง...” ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7</p> <p>“คือเวลากลุ่มแตกมาจากผลประโยชน์ ต้อง วางระบบกันเอาไว้ให้ดีตั้งแต่การให้ความรู้ และการตรวจสอบจำเป็นต้องสอนให้เกิด ความชัดเจนแต่แรก...” ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 3</p> <p>“...เสริมแรงเรื่องการทำงานเป็นกลุ่มช่วย เสริมสมาชิกเห็นคุณค่ากันและกัน และยัง ช่วยให้ชุมชนผ้าทอมือพัฒนาไปได้ไกล ก่อ เกิดเป็นเครือข่ายได้อีก...” ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 9</p>
3. สำหรับผู้นำ ชุมชน	แนวปฏิบัติสามารถปฏิบัติไปได้ จริง มีการเพิ่มเติมเกี่ยวกับความ เท่าเทียมของอาชีพ และการทำ เป็นตัวอย่าง	<p>“...คือสำหรับผู้นำชุมชน...ความแยกเรื่อง ความเท่าเทียมออกมาเป็นอีกแนวปฏิบัติและ การนำไปใช้ เพราะชุมชนจะนำเรื่องนี้ไปใช้ได้ จริง ผู้นำมีความสำคัญมากทั้งเรื่องการเห็น ความสำคัญของการประกอบการผ้าทอมือ เท่าเทียมกับเกษตรกร...ซึ่งชุมชนนี้ได้ผู้นำ ที่ให้ความสำคัญกับทุก ๆ การประกอบการ ในชุมชน...ต้องให้ผู้นำมาเข้าร่วม ร่วมรับรู้จึง ทำให้นำไปปฏิบัติได้จริง...หรือหากผู้นำ ชุมชนเพียงแค่นี้ให้ความสำคัญโดยให้ความ ร่วมมืออำนวยความสะดวกและร่วม</p>

แนวปฏิบัติการ พัฒนาสมรรถนะการ เป็นผู้ประกอบการ ผ้าทอมือของชุมชน	รายละเอียดข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสัมภาษณ์ ออนไลน์
		<p>ขับเคลื่อน..”</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 5</p> <p>“...ควรเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาด้าน ความรู้...ให้ผู้นำกลุ่มและผู้นำชุมชน...เพราะ ผู้นำเป็นคนที่จะช่วยพากลุ่มและคนในชุมชน ไปในทางเจริญก้าวหน้าได้...การที่ผู้นำมี ความรู้โดยเฉพาะการจัดการทั้งต้นทุนและ คน และเป็นแบบอย่างของผู้มีความรู้ใน ชุมชน ช่วยให้คนในชุมชนกลุ่มเห็นตัวอย่าง อย่างพัฒนาตนเอง...”</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2</p>
<p>สำหรับผู้ทำหน้าที่ ส่งเสริม</p>	<p>สำหรับกระทรวง/กรม มีงบประมาณสนับสนุนการส่งเสริม ในการดำเนินงานระยะสั้น ระยะ กลาง ระยะยาว เพื่อการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง โดยการจัดสรร งบประมาณที่ต่างกัน เช่น การ พัฒนาของระยะเริ่มแรก ต้องใช้งบ ที่มากกว่า เนื่องจากเป็นการให้ ความต้องการและทิศทางการ แก้ไขปัญหา</p> <p>สำหรับผู้ทำหน้าที่ส่งเสริม แผนสามารถปฏิบัติได้จริงและทำ ได้ไม่ยาก สามารถปรับใช้กับกับ กลุ่มอื่นๆ ได้ เน้นการมีส่วนร่วม ของชุมชนและแผนมีลักษณะค่อย เป็นค่อยไป เพิ่มเติมเรื่องระดับ ความยากในการปฏิบัติต้องมีการ</p>	<p>“ร่างการส่งเสริมสมรรถนะการประกอบการ ผ้าทอมือ...สามารถปฏิบัติได้จริง พัฒนาได้ จริง เพราะเป็นวิธีการที่สามารถทำได้ไม่ยาก ...และมีตัวอย่างการนำไปใช้ทำให้สามารถ นำไปคิด...ปรับในการทำงานกับกลุ่มอื่นๆ ต่อได้ ทั้งยังเสริมการมีส่วนร่วม และที่ทำได้ จริงมาจากแผนค่อยๆ เป็นค่อยไป ซึ่งคนใช้มา อ่านจะทำตามได้ แต่อยากให้เพิ่มตรงความ ต่อเนื่อง เช่น กรณีที่ยังไม่สามารถพัฒนา หรือไม่ผ่านการประเมินต้องไม่ปล่อยผ่าน ต้องปรับวิธีการเพื่อพัฒนาไปให้ได้ โดยเฉพาะการพัฒนา ความรู้ เทคนิคทักษะ ที่เป็นพื้นฐาน ไม่งั้นการจะส่งเสริมจะเกิดได้ ยากมาก หรือไม่เกิดเลย..”</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 6</p> <p>“...มองว่าทำได้จริง เพราะแผนเป็นลักษณะ ค่อยเป็นค่อยไปและต่อเนื่อง...”</p>

แนวปฏิบัติการ พัฒนาสมรรถนะการ เป็นผู้ประกอบการ ผ้าทอมือของชุมชน	รายละเอียดข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ	ข้อมูลเชิงประจักษ์จากการสัมภาษณ์ ออนไลน์
	<p>กำหนดความยากระดับที่1ทุกคน ต้องทำได้และค่อยไล่ระดับไป เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ และเกิด การพัฒนาอย่างแท้จริงกับตัวผู้ ได้รับการส่งเสริม รวมถึงจำเป็นที่ ผู้นำกลุ่มจะต้องมีศักยภาพ ทุ่มเท เสียสละ และควรมีการพัฒนา ศักยภาพผู้นำกลุ่มร่วมด้วยและ โดยเฉพาะควรจัดให้มีการอบรม พัฒนาผู้นำกลุ่มในการบริหาร จัดการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ</p>	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 8</p> <p>“...สามารถทำได้จริงเพราะแผนต่ออยากให้เป็นลักษณะค่อยเป็นค่อยไป...และถ้ายังทำระดับความยากที่ 1 ไม่ได้ต้องทำงานกว่าจะได้...เพื่อการสร้างการพัฒนาได้ และนำไปสู่แผนใหม่ๆในอนาคต..”</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 4</p> <p>“ผู้นำกลุ่มด้านการบริหารจัดการกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ.....โดยยึดศักยภาพและบริบทของพื้นที่เป็นสำคัญ”</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 7</p>
5.ปัจจัยและเงื่อนไข แห่งความสำเร็จ	<p>ปรับรูปแบบการจัดวางในตาราง เพื่อง่ายต่อการอ่าน และเสนอแนะ ให้ทำเป็นภาษาล้านเพิ่มเติมให้เพิ่ม เรื่องการเตรียมตัวของผู้ส่งเสริม ก่อนลงพื้นที่และควรใช้เวลากับพื้นที่ เพื่อให้สามารถเข้าถึง เข้าใจบริบท และเกิดการสร้างความไว้วางใจ เพื่อให้สามารถเข้าถึงปัญหาที่ แท้จริงได้ และควรทำเป็นตาราง เช่นเดียวกันกับแนวปฏิบัติ จะช่วย ให้อ่านง่ายมากขึ้น จะดีมากถ้าให้ ปัจจัยและเงื่อนไขอยู่ก่อนแนว ปฏิบัติ</p>	<p>“การสื่อสาร...การใช้คำง่ายและครอบคลุม ความหมาย...เป็นเรื่องที่ต้องให้เกิดขึ้นในทุก แผนการทำงาน...เพื่อความชัดเจนและไม่ เกิดความรู้สึกเป็นอื่น...”</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิคนที่ 2</p> <p>“เป็นการช่วยให้ชาวบ้านที่เข้าร่วมไม่รู้สึก แปลกแยก...สำหรับพื้นที่ที่ใช้ภาษาล้านควรมี การตรวจสอบการสื่อสารร่วมด้วย โดยใช้คน ในพื้นที่...”</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิประชุมคนที่ 4</p> <p>“หากภาษาล้านนั้นมีตัวอักษรควรมีการ สื่อสารผ่านลายอักษรร่วมด้วย”</p> <p>ผู้ทรงคุณวุฒิประชุมคนที่ 9</p>

ผู้วิจัยทำการปรับปรุงและเพิ่มเติมข้อความตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้แนว
ปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนมีความสมบูรณ์ ดังตารางที่ 43

ตารางที่ 43 แนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน

แนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ			
เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ		การนำไปใช้	
เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ	1.คุณลักษณะของผู้ส่งเสริม	ระยะก่อนลง/เข้าพื้นที่	<ol style="list-style-type: none"> 1.ผู้ส่งเสริมศึกษาข้อมูลพื้นที่โดยละเอียดทั้งทางกายภาพ/วัฒนธรรม/ความเชื่อ 2.ผู้ส่งเสริมมีความเชื่อว่าทุกคนเป็นผู้มีจิตใจดี และเป็นคนดี 3.เป็นผู้เปิดกว้างทางความคิดและเชื่อว่าความรู้ไม่ได้เกิดจากการอ่านและประสบการณ์เดิมของตนและคนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ 4.ผู้ส่งเสริมไม่สร้างข้อจำกัด และพิจารณาก่อนให้คำมั่นสัญญากับผู้เข้าร่วมกิจกรรม 5.ผู้ส่งเสริมมีความสามารถในการอธิบายและยกตัวอย่าง เรื่องยากให้เป็นเรื่องง่ายจากบริบทพื้นที่ 6.ผู้ส่งเสริมไม่ตัดสินหรือเปรียบเทียบผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างชุมชน
		ขณะลงพื้นที่	<ol style="list-style-type: none"> 1.เป็นคนช่างสังเกตและเรียบง่ายพร้อมเรียนรู้ไปกับชุมชน 2.ผู้ส่งเสริมเคารพการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม 3.ผู้ส่งเสริมใช้เวลาอยู่กับพื้นที่เพื่อเข้าใจคน พื้นที่ สิ่งแวดล้อม 4.ผู้ส่งเสริมพร้อมช่วยเหลือ สนับสนุน เมื่อชุมชนร้องขอด้วยความเต็มใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ 5.ผู้ส่งเสริมเป็นผู้ติดตามผลการดำเนินงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย 6.ผู้ส่งเสริมไม่ตัดสินหรือเปรียบเทียบผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างชุมชน
	2.พื้นที่สร้างสรรค์และปลอดภัย	<p>การปฏิบัติการเพื่อให้ทราบความต้องการของพื้นที่ในการแก้ไข้ปัญหาหรือพัฒนา จำเป็นต้องมีการสร้างความเข้าใจ พูดคุย แสดงความคิดเห็น ระดมความคิดเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ จึงต้องมีพื้นที่ที่เป็นสถานที่เพื่อให้ทุกคนได้มาร่วมกันทำกิจกรรม โดยจัดให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ตลอดเวลา นอกจากสถานที่แล้ว จำเป็นจะต้องสร้างให้สมาชิกทุกคนเป็นผู้ที่รับฟังและเปิดกว้างทางความคิดร่วมด้วย</p>	
3.การยอมรับในคุณค่าของผู้เข้าร่วมกิจกรรม	<p>การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ต้องคำนึงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมในการทำ</p>		

แนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ		
		กิจกรรม มิใช่เพียงร่วมแสดงความคิดเห็น แต่ต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเพื่อขับเคลื่อนแผนกิจกรรมในการแก้ไขปัญหา ซึ่งผู้ส่งเสริมต้องเปิดใจกว้างไม่มีอคติกับศักยภาพของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผลักดันให้ผู้เข้าร่วมคิดแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยผู้ส่งเสริมต้องกระตุ้นถาม พร้อมรอคอยคำตอบ ไม่ชี้นำคำตอบ หลังจากถามคำถามไปแล้ว เมื่อผู้เข้าสามารถสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาได้แล้ว ผู้ส่งเสริมจำเป็นจะต้องอ่านทบทวน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้ทบทวนอีกครั้ง หากมีการแก้ไขจำเป็นอย่าง ยิ่งที่ผู้ส่งเสริมจะต้องอ่านทวนให้ผู้เข้าร่วมได้ทบทวนตรวจสอบ การที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถสร้างแผนการแก้ไขปัญหาการ เป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือร่วมกัน ช่วยสร้างความมั่นใจความ กล้าแสดงออกทางความคิด และมีมุมมองทางบวกต่อศักยภาพ ของตนเองมากขึ้น
	4. ความมั่นใจและเชื่อในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการร่วมกิจกรรม	ต้องให้เกียรติผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นหุ้นส่วนความสำเร็จที่เกิดขึ้น มิใช่เกิดจากผู้ส่งเสริม หรือผู้ประสานงาน แต่เกิดจากผู้เข้าร่วมทุกคน เมื่อมีการขอบคุณ หรือกล่าวถึงความสำเร็จ ต้องกล่าวถึงผู้เข้าร่วมกิจกรรมในฐานะหุ้นส่วนความสำเร็จ
	5. นโยบายที่เป็นจริง	การสร้างนโยบายให้สามารถดำเนินงานได้ ต้องมาจากการมีส่วนร่วมและการมองเห็นความสำคัญของการประกอบการผ้าทอมือ ซึ่งเริ่มต้นจากการรับฟังปัญหาและหาปัญหาที่แท้จริงโดยผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย และการร่วมคิดวางแผนที่เป็นไปได้จริงบนฐานศักยภาพของบริบทพื้นที่
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ		การนำไปใช้
ปัจจัยแห่งความสำเร็จ	1. การสื่อสาร	1. การใช้คำง่ายชัดเจนมีความหมาย ตรงไปตรงมา เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ไม่บิดเบือน ช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม 2. การสร้างข้อมูลในการพัฒนาสมรรถนะอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรทั้งภาษาทางการและภาษาท้องถิ่นเพื่อ เป็นแบบแผนสำหรับชุมชนเมื่อผู้ส่งเสริมออกจากพื้นที่ไปแล้ว
	2. ความเข้าใจธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย	ธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมายเป็นสิ่งที่ผู้ส่งเสริมต้องทำความเข้าใจและเข้าใจในวิถีชีวิตเพื่อนำไปปรับการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวิถีของผู้เข้าร่วมกิจกรรม จึงจะดำเนินการได้อย่างสนุกราบรื่นและได้รับความร่วมมือ
	3. ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรมและการ	การทำกิจกรรมแม้ต้องให้เวลากับผู้เข้าร่วมได้นำการเรียนรู้ไปปรับใช้ด้วยตนเอง

แนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ		
	ติดตามต่อเนื่อง	
	4.การสร้างแรงจูงใจในการเผชิญปัญหา	เป็นการปลุกดันให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำตนเองให้ผ่านไปได้อย่างแท้จริงและสอดคล้องกับบริบท พร้อมกับการเคียงข้างเมื่อลงมือทำ
	5.การนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย	แผนงานหรือนโยบายที่มี เมื่อนำมาใช้กับพื้นที่ต้องพิจารณาและปรับให้สอดคล้องกับวิถีของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ส่งเสริมต้องย่อยข้อมูลก่อนแล้วปรับแต่ละข้อมูลย่อยให้สอดคล้องและยึดหยุ่นไปตามวิถีของกลุ่มเป้าหมาย
บทบาทของผู้ปฏิบัติ		
บทบาทของผู้ปฏิบัติ	แนวทางการปฏิบัติ	การนำไปใช้
1. ผู้นำชุมชน	การให้เวลาและเข้าร่วม	-ผู้นำชุมชนมีเวลาเข้าร่วมรับฟังและให้ความสนับสนุนกลุ่มอย่างใจกว้าง ให้งบประมาณในการส่งเสริมอย่างเหมาะสม
	การพัฒนาตนเองต่อเนื่อง	-ผู้นำชุมชนจำเป็นต้องหาความรู้ใหม่เพื่อให้ตนเองเป็นผู้มีความรู้ที่ทันสมัยเท่าทันความเปลี่ยนแปลง และสามารถใช้เทคโนโลยี เพื่อนำความรู้เหล่านั้นมาใช้เป็นข้อมูลอันจะเป็นประโยชน์ต่อสมาชิกในชุมชน
	การให้กำลังใจและให้ความสำคัญ	-ผู้นำชุมชนจัดพื้นที่และเปิดใช้พื้นที่ส่วนกลางเพื่อให้กลุ่ม/สมาชิกชุมชนได้เข้าใช้งานสะดวก -ผู้นำชุมชนช่วยเหลือตามที่กลุ่มร้องขออย่างเต็มใจ -ผู้นำชุมชนสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกคนในชุมชนและให้ความสำคัญกับผู้ประกอบอาชีพทุกๆ คน อย่างเท่าเทียมเพื่อสร้างความสามัคคีของชุมชน -ผู้นำชุมชนใช้คำพูดและพูดให้กำลังใจ ให้พลังบวกกับคนในชุมชน ถึงความสำคัญของการทอผ้าเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และสร้างรายได้ -ผู้นำชุมชนร่วมกับกลุ่มทอผ้า ให้ความรู้และประสบการณ์กับสมาชิกชุมชนเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ โดยให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านบุคคลให้ความรู้ พร้อมทั้งได้ทดลองทอผ้าจากอุปกรณ์จริงเพื่อให้มีประสบการณ์

แนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ		
	ความเท่าเทียมกันทางอาชีพ	<p>-ผู้นำชุมชนสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกคนในชุมชนและให้ความสำคัญกับผู้ประกอบอาชีพทุกๆ คน อย่างเท่าเทียมเพื่อสร้างความสามัคคีของชุมชน</p> <p>-ผู้นำชุมชนผลักดันผลิตภัณฑ์จากการประกอบการผ้าทอมือ โดยการแนะนำนำเสนอผลิตภัณฑ์ของชุมชน ให้เป็นที่รู้จักในระดับท้องถิ่น สู่ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ นอกจากนี้จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีแล้ว ยังเป็นการช่วยสืบสานภูมิปัญญาของพื้นที่อีกด้วย</p>
2.ผู้นำกลุ่มผ้าทอมือ	1.การสร้างพื้นที่เพื่อให้มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายและปลอดภัยในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	<p>1.1 ผู้นำกลุ่มจัดกิจกรรมการพูดคุยเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ เพื่อร่วมกันรับทราบความเป็นไปในการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้บอกเล่า เกี่ยวกับการทำงานของตนเอง แสดงความคิดเห็นอย่างกัลยาณมิตร เพื่อร่วมกันป้องกันเรื่องราวที่อาจจะก่อปัญหาในในการประกอบการผ้าทอมือในอนาคต</p> <p>1.2 ผู้นำกลุ่มต้องให้พื้นที่ และโอกาสสมาชิกได้แสดงศักยภาพของตนเองในการแก้ไขปัญหา</p>
	2.การเป็นตัวอย่างที่ดี	<p>2.1 ผู้นำกลุ่มต้องเข้าร่วมและร่วมลงมือปฏิบัติกิจกรรม พร้อมทั้งอยู่จนสิ้นสุดกิจกรรม</p> <p>2.2 ผู้นำกลุ่มต้องใช้หลักประชาธิปไตยและหลักเหตุผล ในการบริหารจัดการกลุ่ม</p> <p>2.3 ผู้นำกลุ่มเป็นตัวอย่างของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่หาความรู้อยู่เสมอ สู้ปัญหา และเป็นผู้มีรายได้จากการประกอบการผ้าทอมือของกลุ่ม</p> <p>2.4 เป็นตัวอย่างด้านการเป็นผู้นำ โดยผู้นำกลุ่มเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาตนเองด้านผู้นำ</p>
	3.การสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ประกอบการผ้าทอมือ	<p>-ผู้นำกลุ่มต้องเชื่อมั่นในศักยภาพของสมาชิกว่าเป็นผู้มีความสามารถ โดยปล่อยให้สมาชิกได้คิด วางแผน ลงมือทำด้วยตนเอง ภายใต้การมีส่วนร่วมรับผิดชอบของกลุ่ม</p> <p>-ผู้นำกลุ่มจงใจสมาชิกกลุ่มที่มีรายได้ร่วมสร้างกำลังใจพูดคุยและเล่าประสบการณ์ ให้คำแนะนำในการทำงาน เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้สมาชิกท่านอื่น ๆ ในการประกอบการผ้าทอมือ</p>
	4.การมีส่วนร่วม	-ผู้นำกลุ่มร่วมเรียนรู้และสละเวลาเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ		
		<p>กับกลุ่มอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ</p> <p>-ผู้นำกลุ่มส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มทุกคนมีส่วนร่วมสร้างแผนการทำงานของของกลุ่มผ้าทอมือ โดยเริ่มจากแผนการทำงานของของกลุ่มผ้าทอมือระยะสั้น และเน้นการรับผิดชอบร่วมกัน</p> <p>-ผู้นำกลุ่มดึงสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ เกี่ยวกับการทอและเทคนิคการทอให้เป็นวิทยากรประจำกลุ่ม เพื่อให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่ม</p>
	5.การสร้างความสัมพันธ์	<p>-ผู้นำกลุ่มทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการกระจายข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม โดยไม่ขึ้นใจการตัดสินใจ</p> <p>-ผู้นำกลุ่มเป็นผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มกับหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เพื่อสร้างกิจกรรมที่ดึงศักยภาพของสมาชิกกลุ่มให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>-ผู้นำกลุ่มสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันชุมชนและสมาชิกทุกคนในกลุ่ม</p>
	6.การช่วยเหลืออย่างเต็มใจ	<p>-ผู้นำกลุ่มพิจารณาประเด็นการจัดกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อตัวสมาชิกกลุ่มทุกคนเป็นลำดับแรก</p> <p>-ผู้นำกลุ่มจะต้องไม่ละทิ้ง หนีหาย ปล่อยให้สมาชิกต้องอยู่ลำพังกับปัญหาในการประกอบการผ้าทอมือ</p>
	7.การเรียนรู้พัฒนาต่อเนื่อง	<p>-ผู้นำกลุ่มพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกกลุ่ม</p> <p>-พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้ลึกจึ้งจริงในการทอผ้า การย้อมผ้า และเทคนิคที่หลากหลาย</p> <p>-เข้าอบรมเกี่ยวกับการเป็นผู้นำ</p> <p>-เรียนรู้และเข้าอบรมเกี่ยวกับหลักจริยธรรมในการประกอบการ</p>
3.สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ	1.การสนใจเรียนรู้และเข้าเป็นส่วนหนึ่ง	<p>-สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือเข้าร่วม/รับฟัง เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ</p> <p>-สมาชิกกลุ่มทอผ้าเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความต้องการอยากพัฒนาตนเองหรือเห็นประโยชน์ มิใช่จากการความเกรงใจ</p> <p>-ในการประชุมกลุ่มทุกครั้ง เมื่อมีปัญหาในการประกอบการสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือต้องร่วมกันสร้างโอกาสการเรียนรู้ โดยนำประสบการณ์ของสมาชิกแต่ละคนเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น</p>

แนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ		
	2.การกล้าตัดสินใจ	<ul style="list-style-type: none"> -สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือต้องสอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความชัดเจนในการทำงาน -สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือต้องรีบสอบถามทันที เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับวางแผนการปฏิบัติงานกลุ่ม -สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือต้องกล้านำเสนอความ -สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ คิดเห็นในการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักเหตุผล -สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ ทวนถาม/พูดซ้ำ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันกับวิทยากร/เจ้าหน้าที่ในประเด็นที่กำหนด เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน
	3.คิดเป็นส่วนหนึ่งเพื่อขับเคลื่อน	<ul style="list-style-type: none"> -เน้นการทำงานเป็นกลุ่ม ร่วมกันส่งเสริมพัฒนาผลิตภัณฑ์ร่วมกัน -ร่วมกันสอนการทอผ้า เทคนิคการย้อมผ้า การสร้างลวดลายรวมกัน โดยเฉพาะเมื่อมีตัวแทนออกไปเรียนรู้นอกพื้นที่ -เมื่อเกิดรายได้จากการขายผลิตภัณฑ์ของสมาชิกจะต้องหักรายได้ในการพัฒนากลุ่มเอาไว้ส่วนหนึ่ง
4. กระทบวง/หน่วยงาน	1.การเพิ่มทางเลือก และติดตามผล	<ul style="list-style-type: none"> -ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องออกแผนพัฒนาที่มีความหลากหลายสำหรับกลุ่มผู้ประกอบการผ้าทอมือที่มีปัญหา ให้ได้รับการแก้ไขปัญหาจนสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณภาพ โดยไม่ละทิ้งผู้ประกอบการบางกลุ่มที่ยังมีปัญหาไว้ข้างหลัง -ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องออกมาตรการในการติดตามผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำมาปฏิบัติได้ -จัดงบประมาณต่อเนื่องและเพิ่มขึ้นเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมในระยะสั้น ระยะยาว เพื่อพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
	2.การเพิ่มแผนการปฏิบัติการในหลากหลายระยะและมีการประเมินสอดคล้องกับสภาพ	<ul style="list-style-type: none"> -ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในพื้นที่พิจารณาความสามารถของกลุ่มเพื่อจัดลำดับกลุ่มในการเป็นกลุ่มเริ่มต้น พัฒนา ต่อยอด และใช้การประเมินจากศักยภาพของกลุ่มเป็นหลัก
5.ผู้ส่งเสริม	1.การรับฟังและเข้าใจ	<ul style="list-style-type: none"> -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องรับฟังและฟังอย่างตั้งใจ พร้อมจับประเด็นในสิ่งที่กลุ่มต้องการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องสื่อสารชัดเจน ใช้คำง่าย และ

แนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ	
	<p>ตรงไปตรงมา โดยเฉพาะประเด็นที่ต้องการให้กลุ่มได้รับการส่งเสริมการพัฒนา และจำเป็นต้องชี้แจงข้อดี/เสีย อย่างตรงไปตรงมา</p> <ul style="list-style-type: none"> -แผนการดำเนินการส่งเสริม/พัฒนาที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมจำเป็นต้องชี้แจงข้อดี/เสียให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมวางแผนการทำงาน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา และลดช่วยลดค่าใช้จ่ายจากข้อจำกัดที่ไม่พึงประสงค์ -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมเมื่อสร้างแผนการปฏิบัติการในพื้นที่แล้ว ต้องมีกิจกรรมสอดรับกับความแตกต่างหลากหลาย กับปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือของแต่ละพื้นที่ -การส่งเสริมและพัฒนา ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องคำนึงถึงความต้องการของกลุ่ม โดยเน้นการแก้ไขปัญหา ก่อน แล้วจึงเสริมประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติม -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องเข้าใจและเปิดใจยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมประเพณีของพื้นที่ ร่วมเรียนรู้ในวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่ม/ชุมชน เพื่อเข้าใจความรู้สึก ความคิด และร่วมเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริม จำเป็นต้องสร้างแผนการดำเนินการที่ยืดหยุ่น โดยเฉพาะด้านระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถ เข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างสะดวก เช่น ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมที่ 1 ใช้ระยะเวลา 5 วัน แต่เวลาในการดำเนินงานสามารถปรับได้ตามที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสะดวก เช่น ช่วงเย็น ช่วงค่ำ เป็นต้น
2.การให้เคารพและเสมอภาคกับผู้เข้าร่วม	<ul style="list-style-type: none"> -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องไม่ตีตรา ดูแคลนเกี่ยวกับสัญชาติ เชื้อชาติ แหล่งกำเนิด แหล่งที่อยู่อาศัย การศึกษา ความชื่นชอบ และความเชื่อส่วนตัว รวมทั้งประสบการณ์เดิมของผู้เข้าร่วม -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องเคารพ ให้เกียรติความแตกต่างของบุคคล ปฏิบัติกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนเท่าเทียมกัน เสมือนมนุษย์ควรปฏิบัติต่อกัน -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องไม่แสดงตนว่ามีความรู้เหนือกว่ากลุ่มเป้าหมาย -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียม เสมอหน้าในทุกพื้นที่ ทุกกลุ่ม ไม่ใช่เพียงบางกลุ่ม

แนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ	
	-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องเชื่อมั่นในผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาได้ สามารถประสบความสำเร็จได้ จากที่ไม่รู้ทำไม่เป็น ไม่กล้าทำ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ กล้าคิดกล้าทำ และประสบความสำเร็จ
3.การมีความรู้ลึกในเรื่องที่ทำ	ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะส่งเสริม และจะสามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวข้องได้ในหลากหลายวิธีการ -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องสามารถให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องทั้งในขณะทำกิจกรรมและหลังการทำกิจกรรมเพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและพัฒนาต่อยอดต่อไป
4.การเสริมแรงบวก	-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องใช้คำพูดเสริมแรงบวกกับผู้เข้าร่วม เช่น ทำได้ลืคะ ไม่ยากเลยคะ สวยจังคะ ถ้าเพิ่มเติม...(สิ่งที่ต้องการให้ปรับปรุง)...เพิ่มเติมสวยขึ้นแน่ ๆ เป็นต้น - ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องมีบุคลิกภาพที่เป็นมิตรยิ้มแย้ม พูดจาชัดเจน เมื่อตั้งคำถามต้องรอคำตอบ และกระตุ้นผู้เข้าร่วมช่วยกันคิด สามารถให้ตัวอย่างในการให้เห็นภาพเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจ ไม่ใช่ให้ตัวอย่างที่ชี้นำ เป็นต้น - ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องสร้างกิจกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เข้าร่วม ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงศักยภาพของตนเอง เน้นกิจกรรมที่ชี้แนะ-แนะนำ ไม่ใช่ชี้นำให้ทำตาม

สรุปแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนประกอบด้วย
ขั้นตอนปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนทั้ง 6 ขั้นตอน และ
ปัจจัยเงื่อนไขแห่งความสำเร็จ และ บทบาทของผู้ส่งเสริม ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 สรุปแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการวิจัย

วิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน และเพื่อนำเสนอแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน แบ่งการดำเนินการวิจัย 2 ระยะ

ระยะที่ 1 การสังเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

ระยะที่ 2 การนำเสนอแนวทางการปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชน มีการดำเนินการ 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสังเคราะห์กระบวนการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน ด้วยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1.ขั้นตอนการวางแผน 2.ขั้นตอนการลงมือปฏิบัติการ 3.ขั้นตอนการสังเกต และ 4. ขั้นตอนการสะท้อนผล ตามแนวคิด Kemmis & McTaggart (1988) และขั้นตอนที่ 2 การสังเคราะห์แนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชน

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ จำแนกเป็นสมรรถนะหลัก (CORE COMPETENCIES) และสมรรถนะทางวิชาชีพ (FUNCTIONAL COMPETENCIES) ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบจำแนกเป็นสมรรถนะย่อยด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

1.1 สมรรถนะหลัก (CORE COMPETENCIES) เป็นสมรรถนะพื้นฐานที่ผู้ประกอบการผ้าทอมือ จำเป็นต้อง ประกอบด้วย

องค์ประกอบที่ 1 การเป็นผู้ผู้นำ ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย ดังนี้

ด้านความรู้

- (1) ความรู้พื้นฐานการสร้างธุรกิจ
- (2) ปัจจัยและอิทธิพลต่อการประกอบธุรกิจ
- (3) กฎหมายเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ
- (4) การบัญชีเพื่อการทำธุรกิจเบื้องต้น

ด้านทักษะ

- (1) ทักษะการจัดการการประกอบการ
- (2) ทักษะการบัญชีสำหรับประกอบธุรกิจ
- (3) ทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ด้านคุณลักษณะ

- (1) มีความมั่นใจและเห็นความสำคัญในการประกอบการ

- (2) ไม่โทษคนอื่นเมื่อเกิดสิ่งผิดพลาดในการดำเนินการ
- (3) เรียนรู้จากสิ่งผิดพลาดและพัฒนาแก้ไข
- (4) เข้าถึงง่ายมีเหตุผล

องค์ประกอบที่ 2 การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการ ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย ดังนี้

ด้านความรู้	การตั้งเป้าหมายการประกอบการที่เป็นไปได้
ด้านทักษะ	<ol style="list-style-type: none"> (1) ทักษะการคิดวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายลูกค้าผ้าทอมือเป้าหมาย และที่มีโอกาสเป็นเป้าหมาย (Segment) (2) ทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล
ด้านคุณลักษณะ	<ol style="list-style-type: none"> (1) มีความภาคภูมิใจ (2) มีความรับผิดชอบและอดทนในการทำงาน (3) มีความละเอียดรอบคอบ (4) รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง

องค์ประกอบที่ 3 การแก้ไขปัญหาและการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยสมรรถนะย่อยดังนี้

ด้านความรู้	<ol style="list-style-type: none"> (1) ความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ (2) ความรู้ด้านการบริการ (3) ความรู้การสื่อสารการตลาด (4) ความรู้ด้านการตลาดและการตลาดออนไลน์ (5) ความรู้เกี่ยวกับการทำการตลาดผ้าทอมือ
ด้านทักษะ	<ol style="list-style-type: none"> (1) ทักษะการแก้ไขปัญหา (2) ทักษะการบริการ (3) ทักษะการสื่อสารการตลาด (4) ทักษะการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัล
ด้านคุณลักษณะ	<ol style="list-style-type: none"> (1) มีน้ำใจและรักการบริการ (2) สื่อสารชัดเจน (3) ซื่อสัตย์รับผิดชอบไม่หนีปัญหา

องค์ประกอบที่ 4 ความรู้ความชำนาญในการทอผ้าประกอบด้วยสมรรถนะย่อยดังนี้

ด้านความรู้	(1) ที่มาและการผลิตและการทอผ้าฝ้ายและผ้าไหม (2) ความรู้การผลิตผ้าฝ้าย (3) ความรู้การเลี้ยงหม่อนเพื่อการผลิตผ้าไหม (4) ความรู้ในการเตรียมและการดูแลวัตถุดิบในการทอผ้า (5) วิธีการและเทคนิคการทอผ้า
ด้านทักษะ	1) ทักษะการผลิตและคัดเลือกผ้า (2) ทักษะการทอผ้า (3) ทักษะการแก้ไขปัญหาในการทอผ้า
ด้านคุณลักษณะ	(1) ละเอียดรอบครอบ (2) ความรับผิดชอบต่องาน

1.2 สมรรถนะทางวิชาชีพ (FUNCTIONAL COMPETENCIES) ประกอบด้วยสมรรถนะย่อย ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 จริยธรรมในการประกอบการผ้าทอมือ

ด้านความรู้	จริยธรรมในการประกอบการ
ด้านทักษะ	(1) ทักษะการฟัง (2) ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น
คุณลักษณะ	(1) สามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดี (2) เป็นผู้ฟังที่ดี (3) ยินดีและให้โอกาสผู้อื่นได้แสดงศักยภาพ (4) ซื่อสัตย์สุจริต (5) รักษาคำพูด (6) เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับกลุ่ม

องค์ประกอบที่ 2 การออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ

ด้านความรู้	(1) การเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้การออกแบบลวดลายผ้าทอมือ (2) การย้อมและเทคนิคการย้อมผ้า (3) การสร้างลวดลายจากเทคนิคการทอผ้า (4) การสร้างลวดลายจากย้อมผ้า
ด้านทักษะ	(1) ทักษะการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้ (2) ทักษะการสื่อสาร (3) ทักษะการออกแบบ
ด้านคุณลักษณะ	(1) กล้าคิดกล้าทำ (2) คิดนอกกรอบ (3) เป็นคนละเอียด (4) สื่อสารชัดเจนและสื่อสารเข้าใจง่าย

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารต้นทุนผ้าทอมือ

ด้านความรู้	(1) ด้านการวางแผนจัดการต้นทุนการผลิต : วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน, วิธีการลดต้นทุน, และเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้า (2) ด้านกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจ: การวิเคราะห์ SWOT ของผลิตภัณฑ์และการจัดการและการเผชิญความเสี่ยง
ด้านทักษะ	(1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ (2) ทักษะการคิดต่อยอด
ด้านคุณลักษณะ	(1) ประเมินตนเองและการประกอบกันได้ (2) มีแผนสำรองเพื่อรองรับความเสี่ยง

2 ขั้นตอนการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1. การสร้างบรรยากาศเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เริ่มต้นจากการพูดคุยอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือในชุมชน เพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้รู้และเห็นความสำคัญของปัญหา เพื่อพร้อมการเข้าร่วมฟังเพื่อตระหนักประเด็นปัญหาการประกอบการของชุมชนการสร้างบรรยากาศเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้มีความรู้สึกร่วมในเรื่องปัญหาการประกอบการผ้าทอมือช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คิดไปในทิศทางเดียวกัน และทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2. การร่วมคิดแก้ไขปัญหาวิเคราะห์ความต้องการการแก้ไขปัญหาพร้อมลำดับความสำคัญจำเป็นในการแก้ไขปัญหา เมื่อผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ เข้าใจและตระหนักถึงปัญหาและต้องการแก้ไขปัญหาการประกอบการผ้าทอมือ เกิดการมีส่วนร่วมจากการระดมความคิดเห็นต่อความต้องการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการของชุมชน ทรัพยากรของชุมชน ซึ่งทุกคนสามารถออกความคิดเห็นได้อย่างเป็นกันเอง และไม่มีผิดถูก เกิดการยอมรับในความคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และการลำดับความสำคัญจำเป็นในการแก้ไขปัญหาจากการลงคะแนนเสียงช่วยให้ผู้เข้าร่วมมีความรู้สึกถึงการเป็นส่วนหนึ่งอย่างแท้จริงและทุกคนเป็นส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาการประกอบการผ้าทอมือ การลำดับความสำคัญยังช่วยให้ผู้เข้าร่วมสามารถมองเห็นความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหาและหาวิธีการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

ขั้นตอนที่ 3. ร่วมกำหนดทิศทางการดำเนินการแก้ไขปัญหา เนื้อหา วางแผนดำเนินกิจกรรม และการประเมินผล เป็นการการระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างแนวทางโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม โดยนำข้อจำกัด ความแตกต่างระหว่างผู้ร่วมเรียนรู้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการ สร้างแนวทาง วิธีการแก้ไขปัญหาที่เป็นไปได้ตามศักยภาพและสามารถทำได้จริงจากบริบทพื้นที่ตามความต้องการและศักยภาพของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การเป็นส่วนหนึ่งในการคิดวิธีการ แนวทาง ทำให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้เกิดความมั่นใจในศักยภาพของตนเองมากขึ้น และเมื่อนำข้อจำกัดของกลุ่มผู้เข้าร่วมเรียนรู้สอดแทรกเข้าไปในแผนยังทำให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้ รู้สึกถึงความเป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา เกิดความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของบทบาทการแก้ไขปัญหาที่สำคัญ กิจกรรม “เป็นเรา...ชาวโปร๋โอมก๋อย” จึงเป็นกิจกรรมที่ยืดหยุ่นเพื่อให้เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้มีโอกาสนำตนเองในการเข้าร่วมเรียนรู้ และช่วยสร้างความมั่นใจทั้งกับตนเองและการประกอบอาชีพที่ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและเชื่อมั่นในศักยภาพของตนมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 4. ร่วมสร้างและดำเนินการอย่างรับผิดชอบตามที่ เป็นการทำตามแผนตามหน้าที่ที่ได้รับผิดชอบของตนเอง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมตรวจสอบแผนและการดำเนินการ ในการดำเนินการมีการปรับเวลาการดำเนินการเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถมาเข้าร่วมได้ การดำเนินการเป็นไปตามแผนมีความยืดหยุ่นในด้านระยะเวลาแต่ทำต่อเนื่องตามแผนการดำเนินงาน การร่วมลงมือของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ได้ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อตนเองและของกลุ่ม นอกจากนี้ยังพบว่าการลงมือปฏิบัติยังช่วยส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ชุมชน และคุณค่าในการเป็นผู้ประกอบการ สร้างความมั่นใจให้ผู้เข้าร่วม มีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ นำเสนอขายสินค้าได้อย่างคล่องแคล่วชัดเจน และสามารถติดตามผลการดำเนินงานได้ จากการร่วมกันทำ จนทำให้กิจกรรมสำเร็จสมบูรณ์ในบรรยากาศที่ปลอดภัย ไร้ความกังวลก่อให้เกิดความสุขในการดำเนินการนำไปสู่จากการคิดออกแบบสร้างสรรค์ลวดลายของกลุ่ม เป็นการร่วมใจคิดสร้างสรรค์ ร่วมแรงนำวัตถุดิบเข้ามาช่วยในการสร้างสรรค์ผลงาน และสละเวลาเพื่อร่วมตรวจสอบความถูกต้องและสละเวลาในการร่วมทอผ้าตามลวดลายที่กำหนด ช่วยให้ผู้เข้าร่วมเรียนรู้เกิดความภาคภูมิใจให้กับผู้เข้าร่วมเรียนรู้ จากการเห็นผลงานที่ร่วมกันทำ และสร้างความมั่นใจในการประกอบอาชีพเพิ่มมากขึ้น และรู้สึกถึงการเป็นส่วนของการร่วมเรียนรู้ในครั้งนี้อย่างแท้จริง จากการร่วมลงมือทำสิ่งใหม่ที่ไม่เคยทำมาก่อนร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 5. ร่วมสรุปและประเมินผลการเรียนรู้ ช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ทบทวนความรู้ที่ตนเองได้จากการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ และผลของการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้สามารถแก้ไขปัญหาการขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือได้ เนื่องจากการใช้วิธีการแก้ไขปัญหาตามความต้องการและข้อจำกัดของชุมชนเข้ามาเป็นส่วนสำคัญในการสร้างแผนการดำเนินการเรียนรู้ และการประเมินผลที่มาจากความ

ต้องการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เข้าร่วมไม่กดดันในการเข้าร่วมกิจกรรม แต่ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้อยากทำได้ และจรรยาตนเองไปสู่ผู้ที่สามารถขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือได้ด้วยตนเอง และมีรูปแบบวิธีการของตนเอง

ขั้นตอนที่ 6. ร่วมติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรมทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต้องการเพิ่มเติมข้อความในการนำเสนอขาย เพื่อเตรียมตัวผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ ให้มีความพร้อมในการนำเสนอขายในพื้นที่จริง จากการเล่าเรื่องราวของตัวแทนกลุ่มเพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกัน และร่วมกันปรับปรุงการนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ใหม่และมีการพัฒนาได้ต่อเนื่องที่ทันสมัย

3. แนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ ประกอบด้วย

เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย

1 การเตรียมความพร้อมตนเองก่อนการลงปฏิบัติการในพื้นที่ : ผู้ส่งเสริมต้องใช้เวลาและใช้เวลากับพื้นที่เพื่อเข้าใจคน พื้นที่ สิ่งแวดล้อม ระวังว่าเสมอว่ามนุษย์ทุกคนเป็นผู้มีจิตใจดี และมีประสบการณ์ในการเรียนรู้ต่างกัน ทุกคนจึงสามารถพัฒนาตนเองได้ และระวังตลอดเวลาว่า ในฐานะผู้ส่งเสริมต้องทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยให้เกิดการไขปัญหาของพื้นที่ มิใช่ผู้ทำหน้าที่สงเคราะห์ หรืออนุเคราะห์ชุมชนหรือกลุ่มผู้ประกอบการที่ระมัดระวังและรอบรอบตระหนักรู้การให้คำสัญญากับชุมชนและผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องรักษาคำพูด การช่วยเหลือสนับสนุนให้กระทำเมื่อมีการร้องขอในเรื่องที่เกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือเท่านั้น

2 เมื่อเข้าพื้นที่และอยู่ในพื้นที่ ผู้ส่งเสริมต้องไม่สร้างข้อจำกัดในการดำเนินตามวิถีของชุมชน จะต้องดำเนินชีวิตด้วยความเรียบง่าย และช่างสังเกต เคารพการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ระวังการเปรียบเทียบผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างชุมชน และต้องใช้คำง่ายในการอธิบายประกอบยกตัวอย่าง เพื่อให้เรื่องยากให้เป็นเรื่องง่ายที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่ ติดตามผลการดำเนินงานด้วยวิธีการที่หลากหลายตามลักษณะของบุคคล

3 การสร้างพื้นที่สร้างสรรค์และปลอดภัย เพื่อให้ทราบความต้องการ การแก้ไขปัญหา หรือการพัฒนาภายในพื้นที่ จำเป็นต้องมีพื้นที่ที่เป็นสถานที่เพื่อให้ทุกคนได้มาร่วมกันพูดคุย แสดงความคิดเห็น ระดมความคิดเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ และแสดงเจตจำนงของตน ก่อนการลงมือปฏิบัติการ โดยจัดให้ทุกคนเข้าถึงพื้นที่ได้ตลอดเวลา นอกจากการมีพื้นที่ที่เป็นสถานที่แล้ว ต้องเสริมสร้างให้สมาชิกทุกคนเป็นผู้ที่รับฟังและเปิดกว้างทางความคิดร่วมกันเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ มิใช่ได้มีเพียงความคิดของคนใดคนหนึ่งเป็นใหญ่

4 การยอมรับในคุณค่าของผู้เข้าร่วมกิจกรรม การลงมือปฏิบัติการต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นหลัก มิใช่เพียงการร่วมแสดงความคิดแก้ไขปัญหา แต่ต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญ

เพื่อขับเคลื่อนแผนกิจกรรมในการแก้ไขปัญหา ผู้ส่งเสริมต้องเปิดใจกว้างไม่มีอคติกับศักยภาพของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ผลักดันให้ผู้เข้าร่วมคิดแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยผู้ส่งเสริมต้องกระตุ้นถาม พร้อมรอยยิ้มคำตอบ ห้ามชี้หน้าคำตอบหลังจากถามคำถามไปแล้ว เมื่อผู้เข้าสามารถสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาได้แล้ว ผู้ส่งเสริมจำเป็นจะต้องอ่านทบทวนเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้ทบทวนอีกครั้ง หากมีการแก้ไขจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ส่งเสริมจะต้องอ่านทบทวนให้ผู้เข้าร่วมได้ทบทวนตรวจสอบ การที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถสร้างแผนการแก้ไขปัญหาการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือร่วมกัน ช่วยสร้างความมั่นใจความกล้าแสดงออกทางความคิด และมีมุมมองทางบวกต่อศักยภาพของตนเองมากขึ้น

5 ความมั่นใจและเชื่อในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการร่วมกิจกรรม ต้องให้เกียรติผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นหุ้นส่วนของความสำเร็จที่เกิดขึ้น มิใช่เกิดจากผู้ส่งเสริม หรือผู้ประสานงาน แต่เกิดจากผู้เข้าร่วมทุกคน เมื่อมีการขอบคุณ หรือกล่าวถึงความสำเร็จ ต้องกล่าวถึงผู้เข้าร่วมกิจกรรมในฐานะหุ้นส่วนของความสำเร็จ

6 นโยบายที่เป็นจริง การสร้างนโยบายให้สามารถดำเนินงานได้ ต้องมาจากการมีส่วนร่วมและการมองเห็นความสำคัญของการประกอบการผ้าทอมือ ซึ่งเริ่มต้นจากการการรับฟังปัญหาและหาปัญหาที่แท้จริงโดยผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย และการร่วมคิดวางแผนที่เป็นไปได้จริงบนฐานศักยภาพของบริบทพื้นที่

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

1 การสื่อสาร การใช้คำง่ายมีความหมายตรงไปตรงมา ช่วยสร้างความเข้าใจแก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้เกิดความชัดเจนในการรับรู้และการลงมือปฏิบัติอย่างถูกต้อง

2 การเข้าใจธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย ธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมายเป็นสิ่งที่ผู้ส่งเสริมต้องทำความเข้าใจและเข้าใจในวิถีชีวิต เพื่อนำไปปรับการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวิถีของผู้เข้าร่วมกิจกรรม จึงจะดำเนินการได้อย่างสนุกราบรื่นและได้รับความร่วมมือ

3 ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรมและการติดตามต่อเนื่อง การทำกิจกรรมต้องให้ผู้เข้าร่วมได้ใช้เวลาคิดทบทวน และนำไปปรับใช้ตามความเข้าใจ

4 การสร้างแรงจูงใจในการเผชิญปัญหา เป็นการผลักดันให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำตนเองให้ผ่านไปได้ โดยการให้คำที่เป็นพลังบวก การยกตัวอย่างที่สามารถทำได้จริงและสอดคล้องกับบริบท พร้อมกับการเคียงข้างเมื่อลงมือทำ

5 การนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย แผนงานหรือนโยบายเมื่อจะนำมาใช้กับพื้นที่จำเป็นต้องพิจารณาและปรับให้สอดคล้องกับวิถีของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ส่งเสริมต้องย่อยให้สอดคล้องและยืดหยุ่นเป็นไปตามวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย

แนวปฏิบัติสำหรับผู้ส่งเสริม

1. ผู้นำชุมชน: ผู้นำชุมชนต้องใช้เวลาและเข้าร่วม พร้อมทั้งให้กำลังใจ เห็นความสำคัญของผู้ประกอบการผ้าทอมือในชุมชน ความเท่าเทียมกับทุกคนที่ประกอบการในชุมชน
2. แนวปฏิบัติสำหรับผู้นำกลุ่มผ้าทอมือ: ผู้นำกลุ่มต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมการทำกิจกรรมและเป็นผู้ที่สามารถสร้างพื้นที่เพื่อให้มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายและปลอดภัยในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเป็นแบบอย่างของ การทำเป็นตัวอย่าง สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ประกอบการผ้าทอมือ สร้างความสัมพันธ์ ช่วยเหลืออย่างเต็มที่ เรียนรู้พัฒนาต่อเนื่อง
3. แนวปฏิบัติสำหรับสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ: การสนใจเรียนรู้และเข้าเป็นส่วนหนึ่ง การกล้าตัดสินใจ การคิดเป็นส่วนหนึ่งเพื่อขับเคลื่อน
4. แนวปฏิบัติสำหรับหน่วยงาน: การเพิ่มทางเลือกและติดตามผลการดำเนินการ
5. แนวปฏิบัติสำหรับผู้ส่งเสริมในพื้นที่: การรับฟังและเข้าใจ การให้เคารพและให้ความเสมอภาคกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การมีความรู้สึกในสิ่งที่ทำการส่งเสริม และการเสริมแรงบวกให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

อภิปรายผลการวิจัย

1. สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือทั้งสมรรถนะหลักที่ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบและสมรรถนะทางวิชาชีพที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ที่พบจากงานวิจัยนี้ เป็นสมรรถนะที่มีความคลาดเคลื่อนน้อยทางสถิติเนื่องจากผู้วิจัยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับสมรรถนะพร้อมสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีความรู้จริงรู้สึกและเป็นผู้ประสบความสำเร็จในการประกอบการผ้าทอมือ ผลการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์มาสร้างประเด็นและแบ่งเป็นสมรรถนะหลักและสมรรถนะทางวิชาชีพ อีกทั้งการที่ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมจึงทำให้งานวิจัยมีความน่าเชื่อถือ รวมถึงค่าเฉลี่ยของตัวบ่งชี้ในงานวิจัยนี้ทุกตัวอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้วิจัยได้พัฒนาตัวแปรให้เป็นไปตามขั้นตอนของนงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ (2551) ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ผู้วิจัยทำการคัดเลือกและสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อทวนสอบอีกครั้งกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อให้ได้ตัวบ่งชี้สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญของตัวบ่งชี้ตามแนวคิดของ Johnstone (1981) คือ ตัวบ่งชี้ต้องน่าเชื่อถือ มีความทันสมัย และสามารถตอบวัตถุประสงค์ของการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ Goleman (2017) ทำให้ได้ตัวแปรที่มีคุณภาพและชี้วัดได้โดยมีความเป็นปรนัย

องค์ประกอบของสมรรถนะหลักในการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ เป็นองค์ประกอบที่ผู้ประกอบการจำเป็นจะต้องมี เรียกได้ว่าเป็นพื้นฐานสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

ประกอบด้วย 1.การเป็นผู้นำ 2.การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการผ้าทอมือ 3.การแก้ไขปัญหา และการให้บริการทางการตลาดของผลิตภัณฑ์และ 4.ความรู้ความชำนาญในการทอผ้า สอดคล้องกับ สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (2554 อ้างถึงใน ชลิตา บุญนภา, 2557) ได้ ศึกษาปัจจัยของความสำเร็จของผู้ประกอบการธุรกิจไทย ประกอบด้วย 1.ความมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศ 2.การเป็นผู้นำ 3.ทักษะการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ 4.ภูมิปัญญา และ 5 การบริหารเวลา และเป็นไปตามแนวคิดของ Pickleand Abrahamson (1989) ได้ทำการศึกษาผู้ประกอบการขนาดย่อม จำนวน 97 ตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการทำธุรกิจมาจากการมีพื้นฐานที่ดีด้านความรู้สามารถ ทางด้านสติปัญญา ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ ด้านความสามารถด้าน มนุษยสัมพันธ์ ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสัมพันธ์ส่วนตัว การเข้าสังคม และการเห็นอกเห็นในผู้อื่น ด้านความสามารถในการติดต่อสื่อสาร และด้านเทคนิคความสามารถที่จำเป็นต่อการประกอบการธุรกิจ นั้น ๆ และแรงผลักดันหรือแรงจูงใจในการทำงานทั้งความรับผิดชอบ ความกระฉับกระเฉง ความเพียร พยายาม และความทะเยอทะยาน Miller & Friesen, 1982 Miller, 1983 Lumpkin & Dess, 1996 Mintzberg, 1973 ยังกล่าวถึงคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จนอกจากจะเป็นผู้มี ความรู้ ความชำนาญแล้ว ยังต้องเป็นผู้ที่มีความรู้คิด รู้จักตนเอง รู้ประมาณตนเองตามขีด ความสามารถ และความเชี่ยวชาญ ซึ่งแสดงออกผ่านการบริหารงานด้วยความเชื่อมั่นใจอย่างเต็ม ประสิทธิภาพ ธนวรรธ ศรีธรรมย์, 2560 กล่าวถึงความสำเร็จของผู้ประกอบการประสบความสำเร็จ นอกจากการมีความรู้ความชำนาญในการประกอบการแล้ว ยังพบคุณลักษณะการเป็นผู้รู้จักและนำ ตนเองได้ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของผู้ใหญ่ เนื่องจากเป็นคุณลักษณะที่มีความรับผิดชอบ (อาชัญญา รัตน์อุบล, 2562) ในปัจจุบันผู้ประกอบการทำเป็นจะต้องมีพื้นฐานการใช้เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการทำ ตลาดยุคดิจิทัล เป็นปัจจัยที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้บริโภคเกิดความสนใจ และต้องการสินค้า เกิดความ ต้องการซื้อขาย และยังเป็นการสร้างโอกาสหรือช่องทางที่ทำให้การประกอบการได้เปรียบในการ แข่งขัน (Competitive aggressiveness) เป็นการประกอบการในรูปแบบของตนเองอย่างมีอิสระ ที่ สามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค (สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2566) ดังนั้น คุณลักษณะของการเป็นผู้ใหญ่ที่เรียนรู้ต่อเนื่องจะเป็นอาวุธสำคัญที่ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการ พัฒนาตนเองและเจริญเติบโตสู่ความสำเร็จ และปรับเพื่อเท่านั้นต่อความเปลี่ยนแปลง

นอกจากพบลักษณะของผู้ประกอบการที่สำเร็จไม่ได้ดำเนินการเพียงลำพังแต่เป็นการทำงานที่ทีมที่ ดีซึ่งเป็นอีกปัจจัยของความสำเร็จ ความสามารถทำงานร่วมกับคนอื่นได้ดีนั้นจะต้องมาจากการเป็น ผู้ฟังที่ดี และเป็นผู้ที่ยินดีและให้โอกาสผู้อื่นได้แสดงศักยภาพ และการที่ทำให้ทีมมีความรักสามัคคี และดำเนินงานอย่างราบรื่นนั้นย่อมมาจากกรมีแบบอย่างที่ดีและมีจริยธรรมในการประกอบการ จากการศึกษาของบุริม โอทกานนท์ (2557) กล่าวถึงลักษณะและทัศนคติต่อโลกธุรกิจผู้ประกอบการ ที่ประสบความสำเร็จจะผสมผสานคตินิยมธรรมเนียมประเพณี และแนวความคิดสมัยใหม่ (Michael

Frese, 2000) และเป็นมีความอ่อนน้อม ไม่ถือตัว ทีมงานที่ไวใจได้ ความรู้สึกยินดีเมื่อต้องให้ รวมถึงความซื่อสัตย์ของผู้ประกอบการ (Personal Integrity) การสร้างความน่าไว้วางใจต่อลูกค้า และการจัดหาวัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

แม้ว่าจะยังไม่พบว่ามีกรกล่าวถึงสมรรถนะของผู้ประกอบการผ้าทอมือโดยตรง แต่พบว่ามีองค์ประกอบที่สามารถเทียบเคียงได้จากลักษณะที่แตกต่าง การสร้างตัวตน เอกลักษณ์ของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจซึ่งมีลักษณะสอดคล้องกันสร้างสรรค์นำเสนอซึ่งสิ่งใหม่ๆ ที่มาจากการทดลอง หรือมาจากประสบการณ์ กระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ๆ ซึ่งนอกจากจะได้ผลิตภัณฑ์ใหม่แล้วยังจากการสร้างสรรค์ยังช่วยให้เกิดนวัตกรรมในกระบวนการทำงาน ซึ่งเป็นผลมาจากความเปิดกว้างและเปิดใจยอมรับสิ่งใหม่เพื่อให้เกิดสร้างสรรค์ และการทดลองลงมือเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อปรับให้สอดคล้องกับการดำเนินการผลิต หรือการมีนวัตกรรม (Innovativeness) Dess, Lumpkin and Taylor (2005 อ้างถึงใน องค์กร รุ่งสุข, 2559) และยังเป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่แสดงความเป็นผู้ประกอบการ (Antoncic and Hisrich, 2000 อ้างถึงใน ชาญนันท ไสกระจำง, 2557) สอดคล้องกับสมรรถนะทางวิชาชีพองค์ประกอบที่ 2 การออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ซึ่งเป็นความสามารถของผู้ประกอบการในสร้างสรรค์ลวดลายผ้าทอมือจากการใช้เทคนิควิธีการการทอและย้อมสีเข้ามาสร้างสรรค์ให้เกิดความโดดเด่น จะช่วยสร้างการจดจำให้กับลูกค้า รวมถึงตรวจสอบและถ่ายทอดทักษะองค์ความรู้การผลิตเส้นใยและขั้นตอนการทอผ้าได้อย่างถูกต้องเป็นลำดับขั้นตอนให้สมาชิกเข้าใจได้ง่าย ซึ่งสามารถอธิบายความเป็นองค์ประกอบร่วมตามค่าสถิติได้ถึง (Eigenvalue) 5.176 ซึ่งหมายถึงตัวแปรข้างต้นเป็นส่วนประกอบขององค์ประกอบการออกแบบและถ่ายทอดการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และองค์ประกอบสามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรทั้งหมดได้ถึงร้อยละ 20.465 และยังสามารถสอดคล้องกับการศึกษาของศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ 2565 ที่ศึกษาความสำเร็จของการทอผ้า คือ สามารถสร้างตัวอย่างตามจินตนาการของตนเอง หรือเป็นไปตามต้นแบบที่ได้ถูกต้องออกมาเป็นชิ้นงาน

นอกจากนี้ยังพบว่าสมรรถนะทางวิชาชีพ องค์ประกอบที่ 3 การจัดการต้นทุนผ้าทอมือ ซึ่งหมายถึงความรู้ความเข้าใจการวางแผนจัดการต้นทุนการผลิตและกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจผ้าทอมือเพื่อความสำเร็จ ซึ่งประกอบด้วย วิเคราะห์สถานการณ์ปัจจุบัน, วิธีการลดต้นทุน, การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์การแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผ้า และการจัดการและการเผชิญความเสี่ยง พบว่างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จส่วนหนึ่งมาจากการวางแผนงานและกลยุทธ์ในการดำเนินการ และการมองหาวิธีการลดต้นทุนเพื่อให้มีกำไรมากขึ้น ซึ่งตามแนวคิดของ French and Bell (1984 อ้างถึงใน ศิริญา ตังนถมิตร, 2558) อธิบายความสำเร็จของการวางแผนการดำเนินงานอย่างครอบคลุม เพื่อให้การดำเนินการสามารถบรรลุเป้าหมายจากการวางแผนเตรียมการรองรับความเสี่ยงจากปัจจัยที่แตกต่างกัน ทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี

2. ขั้นตอนการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน

เกิดจากการมีส่วนร่วมอย่างเต็มศักยภาพจากการมองเห็นความสำคัญของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนผ้าทอ สอดคล้องตามความต้องการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และยังสามารถนำไปแก้ไข ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ทันที และเป็นการผสมผสานความรู้พื้นฐานเดิมหรือสอดคล้องกับประสบการณ์ เดิมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เดิมเพื่อให้เกิดการต่อยอดจากปัญหาที่กำลังจริงที่กำลังเผชิญอยู่ ขั้นตอนการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือมีขั้นตอนการส่งเสริม สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนทั้ง 6 ขั้นตอน สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2543 ที่ให้ความสำคัญหรือ ประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นการเรียนรู้ที่มีความสุข เนื้อหา วิธีการสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ทันสมัย เน้นการมีส่วนร่วม เรียนรู้ปฏิบัติ ตามสภาพจริง สอดคล้องกับธรรมชาติการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ของอาชญาญา รัตนอุบล (2562) ผู้ใหญ่ เรียนรู้ได้ดีเมื่อมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ทุกขั้นตอน เพื่อให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดตาม ศักยภาพของผู้เรียน การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้และตั้งเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จึงเป็นการส่งเสริมและผลักดันให้ผู้เข้าร่วมอยากเรียนรู้ และเป็นการเรียนรู้ที่คุ้มค่าต่อการดำเนินชีวิต

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างบรรยากาศเพื่อเตรียมความพร้อมให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในงานนี้ โดยเริ่มต้นจากการพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือในชุมชน เพื่อให้เกิดการรับรู้ และกระตุ้นให้เข้าใจถึงความสำคัญของปัญหา เพื่อพร้อมการเข้าร่วมฟังเพื่อตระหนักประเด็นปัญหา การประกอบการของชุมชน และยังทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้เกิดความรู้สึกร่วม คิดแก้ไข ปัญหา และเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของอรวิภา มงคลดาวและอาชญาญา รัตนอุบล 2564 ที่กล่าวถึงพื้นที่ปลอดภัยในการเรียนรู้เป็นจุดเริ่มต้นของการ แก้ไขปัญหาชุมชน ที่เกิดจากมุมมองเห็นปัญหาและให้ความสำคัญร่วมกัน การเคารพและยอมรับ ความเห็นต่าง เพื่อให้เกิดการแก้ไขปัญหา

ขั้นตอนที่ 2.การร่วมคิดแก้ไขปัญหา วิเคราะห์ความต้องการการแก้ไขปัญหา จัดลำดับความสำคัญ ในการแก้ไขปัญหา เป็นการลงมือสร้างความร่วมมือ ร่วมใจ ก่อเกิดการมีส่วนร่วมจากการร่วมคิด ยอมรับและเคารพความคิดของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ก่อเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งการ ร่วมกัน

ขั้นตอนที่ 3.การระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างแนวทางโดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ความยืดหยุ่นใน การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ การให้ความสำคัญกับข้อจำกัดในการเรียนรู้ ความแตกต่างของบุคคล ทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้รับโอกาสในการเข้าถึงความรู้และทักษะ เกิดความมั่นใจและม ีความสุขในการทำกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งสามารถนำตนเองเข้าร่วมเรียนรู้ เกิดประสบการณ์ตรง และ เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและเชื่อมั่นในศักยภาพของตนมากขึ้น สอดคล้องกับที่ ชูชัย สมितिไกร

(2554) ให้ความสำคัญกับการระดมสมอง หรือการระดมความคิดอย่างเสรีความคิดเห็นอย่าเสรี ไม่ตัดสินและวิจารณ์ความคิดเห็นในการนำเสนอ และการระดมความคิดเห็นยังช่วยฝึก การรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง และแสดงออกทางความคิดเห็นอย่างเสรี สู่การตัดสินใจและแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 4. ร่วมสร้างและดำเนินการอย่างรับผิดชอบตามที่ ได้เสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเองและของผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และช่วยส่งเสริมการเห็นคุณค่าในตนเอง ชุมชน และคุณค่าในการเป็นผู้ประกอบการ การร่วมดำเนินการของกลุ่ม ช่วยสร้างความกล้าในการเผชิญปัญหาให้กับผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และสร้างรู้สึกถึงการเป็นหุ้นส่วนของการเรียนรู้และหุ้นส่วนของการประกอบการชุมชนอย่างแท้จริง การลงมือปฏิบัติยังเป็นการทำให้ผู้เรียนได้ทบทวนความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมและแสดงความเข้าใจผ่านการลงมือปฏิบัติ ซึ่งยังเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และส่งเสริมผู้เรียนให้เป็นผู้เรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต (อาชัญญา รัตนอุบล ,2562) นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม มีมุมมองต่อตนเอง การเรียนรู้ในเชิงบวก คือมองเห็นคุณค่าและความสามารถของตนเองและชุมชนมากขึ้น รวมถึงการเห็นคุณค่าของการเป็นผู้ประกอบการ มีความมั่นใจสามารถแก้ไขปัญหาได้คล่องแคล่ว (ทศนา แคมณี,2560)

ขั้นตอนที่ 5. ร่วมสรุปและประเมินผลการเรียนรู้ การร่วมสรุปผลช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้ทบทวนการดำเนินการสามารถตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาได้อย่างไร และวิธีประเมินผลจากความต้องการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ นำไปสู่ผลสำเร็จตามรูปแบบวิธีการของตนเอง และการสรุปเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทำให้ผู้จัดทราบถึงความเข้าใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การสรุปยังเป็นการช่วยผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการคิดรวบยอดการเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ทั้งยังเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's Taxonomy) ในการพัฒนาการเรียนรู้ต้องเริ่มจากการมีความรู้และความเข้าใจ เมื่อสามารถประยุกต์ใช้ในบริบทการดำเนินชีวิตและการทำงาน ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ดีจึงต้องเริ่มจากความรู้และความเข้าใจสู่การคิดรวบยอดเพื่อประยุกต์ใช้ต่อไป (สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน สำนักงาน กพ. 2553) ความสามารถของบุคคลในการประยุกต์ความรู้เพื่อปรับให้สอดคล้องกับบริบท เป็นการเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เช่น การช่วยให้ผู้ ประสานงานการจัดประชุมเกิดการเรียนรู้จากการทำงานและขอบเขตของงานทั้งในระดับบุคคล การทำงานเป็น ทีม การเรียนรู้ร่วมกันภายในทีม ให้ความสำคัญกับตัวกระตุ้นการเรียนรู้จากภายนอกและระบบการทำงาน และ การสนับสนุนความสะดวกในการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และการเอื้ออำนวยให้ผู้ปฏิบัติงานนำสมรรถนะที่ได้ เรียนรู้และพัฒนาไปใช้กับการทำงาน โดยการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่กระตุ้นการใช้สมรรถนะที่ได้ เรียนรู้มาในทุกด้านทั้งความรู้ ทักษะและคุณลักษณะ และส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ศุภกานต์ พวงช่อและพัทริยา หลักเพ็ชร (2562)

ขั้นตอนที่ 6.ร่วมติดตามความก้าวหน้าของกิจกรรม ช่วยเตรียมตัวผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้คนอื่นๆ ให้มีความพร้อมต่อการเผชิญปัญหา โดยการนำประสบการณ์ผ่านการเล่าเรื่องที่ได้พบเจอในการนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ เพื่อให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงร่วมกัน เกิดรูปแบบการนำเสนอขายผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ที่ทันสมัยและตอบสนองความต้องการของลูกค้า และไม่หยุดการพัฒนาตนเอง สอดคล้องกับ Maslow (1954) ที่ว่าเมื่อผู้เรียนประสบความสำเร็จในการนำเอากระบวนการเรียนรู้ที่ได้รับมาสร้างองค์ความรู้ใหม่และมีการพัฒนาองค์ความรู้ที่ดีกว่าเดิม ย่อมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความมั่นใจในตนเองในการทำสิ่งต่างๆ Maslow, A. H. (1954). *Motivation and Personality*. (Under the editorship of Gardner Murphy. Harper & Bros. การที่ผู้เข้าร่วมได้พิจารณากลับมาองตนเอง เป็นไปตามแนวคิดของ คาร์ล อาร์ โรเจอร์ (Rogers, 1970) มโนภาพต่อตนเอง (Self-concept) มโนทัศน์การรับรู้ของตนเองของที่สามารถนำตนเอง สามารถชี้แนะและควบคุมตนเองได้ และโดยยึดปัญหาเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ สอดคล้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ Malcolm Knowles ในการกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้เพื่อวางแผนและจัดระบบการเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมายด้วยตนเอง การสร้างความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนปฏิบัติกับเป้าหมาย การมุ่งเน้นให้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง มีอิสระในการคิดและการตัดสินใจทางการเรียนรู้ใช้การเรียนรู้โดยการกำกับตนเองเป็นสำคัญ การเชื่อมโยงประสบการณ์ชีวิตเข้ากับเนื้อหาสาระของการเรียนรู้ และการเชื่อมโยงการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการทำงานและการดำรงชีวิต สามารถนำความรู้ที่เรียนไปใช้งานได้จริง และเน้นการประยุกต์ความรู้ไปใช้ในประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในวิชาชีพของผู้เรียน

ขั้นตอนการการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนมีลักษณะเป็นวงจรคือมีจุดเริ่มต้นวนไปเป็นขั้นตอน สอดคล้องกับวงจรการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของ Goh (1998) 1.การรับรู้ประสบการณ์จากการปฏิบัติจากการเข้าร่วมกิจกรรม หรือการสร้างประสบการณ์ของบุคคลรวมถึงผลลัพธ์ที่สร้างขึ้นจากการนำเสนอการแก้ปัญหาประเด็นสำคัญ การเรียนรู้จากประสบการณ์ให้ความสำคัญกับสิ่งที่บุคคลเรียนรู้จากประสบการณ์มากกว่าปริมาณหรือคุณภาพของประสบการณ์ (Experience and Exploration) 2.การแลกเปลี่ยน (Share) เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูล การสังเกต การไตร่ตรองและนำเสนอข้อมูลผู้เรียนจะแบ่งปันผลปฏิบัติกริยา และสังเกตกับสมาชิกอื่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ความรู้สึกที่สร้างขึ้นจากประสบการณ์ การแบ่งปันจะสะท้อนถึงความรู้ใหม่ที่ค้นพบและสัมพันธ์กับประสบการณ์ในอดีตและสามารถนำมาใช้ในอนาคต 3.การวิเคราะห์ (Process) สะท้อนกลับข้อมูลเพื่อค้นหาประสบการณ์ร่วมกัน สนทนาวิเคราะห์และสะท้อนประสบการณ์ที่จะช่วยให้เชื่อมโยงกับอนาคต 4.การสรุปภาพรวมกำหนดเป็นประสบการณ์ใหม่ และทดสอบ/ปฏิบัติจริง (Generalize) เข้าใจหลักการของชีวิตจริงที่กำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน 5.การประยุกต์ใช้ผลการเรียนรู้ไปในสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นการนำไป

ปฏิบัติจริง พร้อมวิเคราะห์ผลเพื่อปรับให้เหมาะกับบริบท (Apply and Application) อภิปรายถึงประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ไปใช้ประโยชน์ในอนาคตหรือพัฒนาแนวปฏิบัติ ยังพบว่ากระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ได้ถูกนำมาใช้ในขั้นตอนการสร้างผู้ประกอบการ (Grof, 2017) เนื่องจากเป็น กระบวนการเรียนรู้ที่เป็นพลวัต (Dynamic Process) เปลี่ยนแปลงได้ตามบริบท เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เข้าร่วมได้อย่างเต็มศักยภาพ มีขั้นตอนที่คล้ายคลึงกับกระบวนการคิดสร้างสรรค์อย่างมีวิจารณญาณและกระบวนการคิดออกแบบ ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการระบุประเด็นปัญหา 2) ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล 3) ขั้นการใช้จินตนาการฟุ้งฟึกความคิด 4) ขั้นการสังเคราะห์เพื่อพัฒนาความคิด 5) ขั้นการประเมินผลผลิตที่ได้จาก ความคิดและ 6) ขั้นการบูรณาการและต่อยอดความคิด ทิศนา แคมมณี, 2556 และสอดคล้องกับคำกล่าวของ Kolb (1984 อ้างถึงใน เกศสุตา รัชฎาวิชิตกุล, 2547) ว่าการเรียนรู้ของผู้เรียนในสิ่งใหม่ๆ นั้น จะเรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการที่ดำเนินกันไปเป็นวงจร ซึ่งแต่ละขั้นต่อนั้นก็จะมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องในการส่งเสริมการเรียนรู้และเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษ และสอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2551) ที่ว่าการที่ผู้สอนจัดสถานการณ์ของการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสได้เคลื่อนไหว ใช้ความคิด ย้ำความรู้สึกและฝึกสัมผัสจะช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (Active Participation) รอบด้านคือ ด้านกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม อันจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีตาม

3.แนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ

แนวปฏิบัติสำหรับผู้นำชุมชน: ผู้นำชุมชนมีความสำคัญและเป็นขวัญกำลังใจของชุมชน การที่ผู้นำชุมชนให้ความสำคัญต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในชุมชนจะทำให้คนในชุมชนรู้สึกถึงความสำคัญด้วย ดังนั้นเมื่อผู้นำชุมชนให้ความสำคัญกับเรื่องการประกอบการผ้าทอมือ ซึ่งเป็นอาชีพสุจริตสามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน ครอบครัว และตัวผู้ประกอบการเอง การเข้าร่วมและให้กำลังใจจึงเป็นลักษณะของผู้นำแบบประชาธิปไตย (Democratic Leader) ซึ่งผู้นำชุมชนที่ช่วยประสานและทำให้เกิดความร่วมมือกันของคนในชุมชนอย่างแท้จริง จำไปสู่การเกิดความร่วมมือประสานงานอย่างจริงจังและเต็มที่ระหว่างผู้นำกับสมาชิก จะทำให้สมาชิกชุมชนเกิดกำลังใจเสริมสร้างพลังใจและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนพร้อมทั้งให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มกำลังด้วยความเต็มใจเมื่อกลุ่มร้องขอ

แนวปฏิบัติสำหรับผู้นำกลุ่มผ้าทอมือ: ผู้นำกลุ่มผ้าทอมือจำเป็นต้องเป็นแบบอย่างของผู้เรียนรู้ลงมือทำเพื่อเป็นแบบอย่างของผู้ประสบความสำเร็จ และเป็นกำลังใจให้แก่สมาชิกกลุ่ม ทั้งเป็นตัวอย่างเพื่อปลุกดันตนเองให้ประสบความสำเร็จ และจะต้องเป็นผู้ที่หาความรู้อยู่เสมอเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่และยังจำเป็นจะต้องเป็นผู้ที่รับฟังและเข้าถึงง่าย ซึ่งเป็นลักษณะของผู้นำที่สร้างขวัญกำลังใจให้กับผู้อยู่ใต้การปกครอง ดังการศึกษาของพัชรี ทองเรือง ปัญญา เลิศไกรและกันตภณ หนูทองแก้ว (2565)

ในการศึกษารูปแบบของชุมชนแห่งการเรียนรู้พบว่าปัจจัยสำคัญอันดับหนึ่งของความสำเร็จคือ ผู้นำที่ น่าเชื่อถือ ที่ศรัทธาและมีความโดดเด่นในความเป็นผู้นำ สามารถถ่ายทอดความรู้ที่เกิดจากแรง กระตุ้นภายในจนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงการได้รับโอกาสจากแหล่งต่างๆ ที่เข้ามาให้ความรู้ และนำไปปรับใช้ความรู้จากการไปศึกษาดูงานในที่ต่างๆ และนำความรู้ที่ได้รับมาทดลองใช้ ปรับปรุง และพัฒนา เรียนรู้จนประสบผลสำเร็จ และถ่ายทอดให้แก่บุคคลหลายๆ คน ที่มีความพร้อมในการรับ ความรู้และสามารถขยายถ่ายทอดไปยังบุคคลอีกหลายๆคนที่สนใจใฝ่รู้ และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง พึ่งพาตนเองได้

แนวปฏิบัติสมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ: สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือต้องเข้าร่วมการเรียนรู้ ตัดสินใจ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการขับเคลื่อนพัฒนากลุ่มไปในทิศทางที่เหมาะสมกับชุมชน ซึ่งเป็นลักษณะของ ชุมชนที่เข้มแข็งตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของชุมชน Cohen et al. (1977) ยังพบว่าการเข้าร่วม จะนำมาซึ่งการมีส่วนร่วมคิด แสวงหาข้อมูล ร่วมทำออกแบบแก้ปัญหา ร่วมปฏิบัติ และร่วมสะท้อน ผล ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของกระบวนการพัฒนาชุมชน (สุชาติ น้าใจดี, 2552.; ครรชิต พุทธโกษา, 2554.; สนอง โลหิตวิเศษ, 2559, สอดคล้องกับการศึกษาชุมชนบ้านห้วยใหญ่เกี่ยวกับที่กลุ่มคนที่มี ความมุ่งมั่น เข้มแข็ง พร้อมรับความรู้จากบุคคลจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในกลุ่ม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีการพัฒนาความรู้โดยการสร้างและพัฒนา นวัตกรรมขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหา พัฒนา ปรับปรุง และเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้วย วิธีการต่างๆ และสมาชิกยังได้แสดงศักยภาพของตนเอง ด้วยการถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคคลอื่นได้รับ รู้ นำผลสะท้อนและข้อเสนอแนะที่ได้รับกลับมาวิเคราะห์ปรับปรุง และพัฒนาต่อยอดความรู้ได้อย่าง สม่าเสมอและต่อเนื่องเพื่อพัฒนากลุ่มให้เข้มแข็งและอย่างยั่งยืน

แนวปฏิบัติของผู้ส่งเสริม

ด้านนโยบายจากส่วนกลางของกระทรวง/กรม: การออกแผนการดำเนินงานจำเป็นจะต้องให้พื้นที่ ที่ได้รับบริการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการ เนื้อหา ซึ่งเป็นข้อดีของการให้พื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมใน การพัฒนา การให้พื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมสามารถช่วยแก้ไขปัญหาการบริหารแบบ top down และยัง สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างตรงประเด็น ซึ่งเป็นลักษณะของการแก้ไขปัญหาแบบ design thinking ตรงประเด็นด้วยวิธีการที่ง่าย หากหน่วยงานปรับตนเองมาเป็นผู้สนับสนุน และมั่นใจในศักยภาพของ ประชาชนยังจะช่วยประหยัดงบประมาณการดำเนินการ และไปพัฒนาในส่วนอื่นแทน

สำหรับผู้ที่ทำหน้าที่ส่งเสริม ต้องเป็นผู้รับฟัง เข้าใจ และเปิดรับความรู้และความคิดเห็นที่แตกต่าง บนฐานเหตุและผล ให้เกียรติผู้เข้าร่วมด้วยความเสมอภาคและผู้ส่งเสริมจะต้องปรับตนเองให้เป็นผู้ อำนวยความสะดวกเพื่อผลักดันและนำความต้องการ/ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่ม/ชุมชน เพื่อให้ได้รับการ แก้ไขด้วยวิธีการตามความถนัดของชุมชน จึงจะเป็นการส่งเสริมการพัฒนาของชุมชนอย่างแท้จริง

ซึ่งสอดคล้องการเป็นอำนวยการความสะดวกที่กรมวิชาการ,(2548) พิมพ์ เศษคุปต์,(2553) ระเบียบ สัจโสภณ,(2565) ได้กล่าวว่าผู้อำนวยความสะดวกจำเป็นจะต้องทำหน้าที่นำเสนอ ช่วยเหลือ สร้างและจัดบรรยากาศการเรียนรู้เพื่อช่วยให้ผู้เข้าร่วมสามารถสร้างองค์ความรู้ในแบบของตนเองได้ เต็มศักยภาพ และยังเป็นการให้ความเคารพสิทธิและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ตามที่ Knowles ได้กล่าวถึงลักษณะของการส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ

การศึกษาสนามและใช้เวลาในการปฏิบัติการที่ยืดหยุ่น เป็นหนึ่งในข้อสำคัญของการส่งเสริมการเรียนรู้ผู้จัด/ผู้ส่งเสริมจำเป็นต้องศึกษาข้อมูลของพื้นที่ที่จะทำการศึกษาให้ละเอียดทั้งในเชิงเอกสาร และในระหว่างลงพื้นที่ ต้องสร้างสัมพันธ์ภาพในสนาม (Rapport) ด้วยการเรียนรู้และเป็นส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการดำเนินตามวิถีความเรียบง่ายของชุมชน (ชาย โปธิสิตา, 2562) การสร้างสัมพันธ์ภาพในสนามช่วยให้ผู้ส่งเสริมทราบความต้องการ/ปัญหา จากการฟังและแสดงความคิดเห็น ระดมความคิด เกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ และแสดงเจตจำนงของตน ก่อนการลงมือปฏิบัติการ เป็นไปตาม การศึกษาของ อรวีภา มงคลดาวและอาชญญา รัตนอุบล (2565) เรื่องการส่งเสริมการเรียนรู้ภูมิ ปัญญาการทอผ้าของคนหลายวัย จำเป็นจะต้องให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกคนและผู้ที่มีความสนใจ ในเรื่องเดียวกัน ได้ร่วมพูดคุยและให้ความคิดเห็นต่อกัน เพื่อเกิดการพัฒนาร่วมกัน และยังเป็นการ ช่วยกระชับความสัมพันธ์ของคนในกลุ่ม/ชุมชนอีกด้วย และยังเป็นการฝึกฝนสมาชิกให้เป็นผู้ที่รับฟัง และเปิดกว้างทางความคิดร่วมกันเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ มิใช่ยึดตามความคิดของคนใด คนหนึ่งเป็นใหญ่

การไม่ตัดสินและเคารพความแตกต่างของบุคคลและพลักดันการคิดแก้ปัญหาด้วยตนเองเป็นการ ยอมรับในคุณค่าของผู้เข้าร่วมกิจกรรม จากการศึกษาของสุธีรา งามเกียรติทรัพย์ 2560 ศึกษา กระบวนการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมความมั่นใจและสร้างความคิดสร้างสรรค์ พบว่าการไม่ตีตราและ ยอมรับความแตกต่างเป็นแรงพลักดัน ให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการเรียนรู้ของตนเอง และไม่กลัว การเผชิญหน้ากับปัญหา และคิดแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

การสร้างผลประโยชน์ร่วมกันของคนในชุมชน เป็นวิธีการดึงดูดผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้มีความสนใจ และเห็นความสำคัญของปัญหาอย่างแท้จริง การได้ผลประโยชน์โดยเฉพาะความเป็นหุ้นส่วนของ ความสำเร็จ ทั้งในกระบวนการแก้ไขและรายได้ ช่วยเสริมความภาคภูมิใจให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการ เรียนรู้ ซึ่งในการศึกษาของอรวีภา มงคลดาว and อาชญญา รัตนอุบล (2022) ที่กล่าวถึงการร่วม ผลประโยชน์ในการเรียนรู้ทำให้ผู้เข้าร่วมอยากทำกิจกรรมด้วยความสมัครใจและยินดีที่จะร่วมสละ แรงกายและร่วมพลักดันกลุ่ม/ชุมชนให้พัฒนาไปอย่างยั่งยืน

การร่วมกันสร้างความสุขในการเรียนรู้โดยชุมชน การที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ได้เรียนในสิ่งที่ สนใจ เรียนตามความต้องการ ร่วมเรียนรู้กันและกันผ่านประสบการณ์ ลงมือทำด้วยความรับผิดชอบ

โดยไม่มีการตัดสิน ซึ่งเป็นลักษณะของการเรียนรู้ที่มีความสุข ซึ่งเป็นไปตามการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีและมีความสุขในการเรียนรู้เมื่อการเรียนรู้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สนใจหรือสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดให้ตนเองได้ อาชัญญา รัตนอุบล 2562 ยังสอดคล้องกับการศึกษาของวิจารณ์ พานิช 2562 การส่งเสริมความสุขในการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่สร้างความสุขให้ผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนเกิดความต้องการเข้าร่วมด้วยตนเองและต้องการร่วมคิด ลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ให้ได้ ซึ่งพบว่าการเรียนรู้ที่มีความสุข ผู้เรียนจะแสดงออกผ่านการอยากเข้าร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมออยากทำกิจกรรมกับผู้เข้าร่วมคนอื่นๆ เมื่อมาเข้าร่วมรู้สึกผ่อนคลาย สบายใจที่ได้มาทำกิจกรรมร่วมกับคนอื่น มีความรู้สึกเป็นกันเองต่อบรรยากาศการเรียนรู้ อีกทั้งยังทำให้การเรียนรู้เกิดประสิทธิภาพ ลักษณะของความสุขในการเรียนรู้ยังสอดคล้องกับหลักการทรงงานที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการทำงานให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพต้องอาศัยจิตใจเป็นเรื่องสำคัญ ต้องสร้างบรรยากาศรอบตัวให้มีความสุข ไม่เครียด ทรงมีพระราชดำรัสว่า ทำงานต้องสนุกกับงานมีฉะนั้นเราจะเบื่อและหยุดทำงานในระยะต่อมา ดังนั้นปัจจัยของการทำงานที่มีประสิทธิภาพ คือ ร่าเริง รื่นเริง คึกคัก ครึกครื้น ร่าเริง รื่นเริง เวลาทำงานตัวเราเองก็ต้องร่าเริง และระหว่างทำงานก็ต้องสร้างบรรยากาศให้ผู้เข้าร่วมในการทำงานมีความร่าเริง คึกคัก ครึกครื้น คือ ตัวเองต้องคึกคักกระฉับกระเฉงมีพลังเสียก่อน และต้องสร้างบรรยากาศในการทำงานให้ครึกครื้นสนุกสนานพระบรมราโชวาทพระราชทานในงานประชุมสโมสรไลออนส์สากล ประจำปี 2513

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

การสื่อสารง่ายและชัดเจน ใช้คำง่ายและตรงไปตรงมา เพื่อให้เกิดความเข้าใจและรับสารได้ถูกต้อง ไม่คลาดเคลื่อน ช่วยลดความคลาดเคลื่อนและการเข้าใจผิดระหว่างผู้ส่งเสริมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนรู้เกิดความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะๆ ต่างๆ ต้องให้เป็นไปตามหลักการการสื่อสารดังที่ปัญญารัตน์ วันทอง (2558) ทำการศึกษากลยุทธ์การสื่อสารเพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าไหมของชุมชนบ้านประทุน กล่าวถึงความสำเร็จของชุมชนมาจากการสื่อสารด้วยความชัดเจน ช่วยสร้างความตระหนักรู้ในสิ่งที่ชุมชนประสบอยู่ ก่อเกิดความร่วมมือของคนในชุมชน Everett M. Rogers (1995)

การเข้าใจธรรมชาติและวิถีชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย การพัฒนาและการพัฒนาการเรียนรู้ของมนุษย์ เพื่อให้เข้าถึงแก่นแท้ของปัญหาจำเป็นจะต้องมีความรู้และเข้าใจกลุ่มที่จัดกระทำ (ทิตนา แคมณี, 2562) เพื่อให้สามารถพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งเป็นไปตามหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (รัชกาลที่ 9) สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงานกปร.) 2563) เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน โดยต้องเข้าใจปัญหา เพื่อหาทางแก้ไขปัญหานั้น เข้าใจ

กระบวนการจัดการ และปรับความเข้าใจระหว่างผู้ให้ผู้รับให้เข้าใจซึ่งกันและกัน เข้าถึงใจระหว่างกัน ทุกประการครบถ้วนแล้ว ต้องเข้าถึงการกระทำ สร้างความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องเข้าถึงเครื่องมือ เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์และความสามัคคีร่วมจิตร่วมใจของผู้ปฏิบัติร่วมมือร่วมไม้กันทำงาน จึงพัฒนาดำเนินการไปอย่างยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและการเมือง หากแต่นำไปสู่ความสมดุลมั่นคง และยั่งยืน

ความสม่ำเสมอ และติดตามผลต่อเนื่องและการสร้างแรงจูงใจในการเผชิญ ปัญหา การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตื่นอกจะสามารถให้ผู้เข้าร่วมได้รับความรู้และเกิดทักษะจากการเรียนรู้ แล้ว ผู้จัดการกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องคอยติดตามผลอย่างเป็นระยะ เนื่องจากกิจกรรมบางกิจกรรม ต้องให้ผู้เข้าร่วมได้ใช้เวลาคิดทบทวนการเรียนรู้และการลงมือปฏิบัติ ก่อนที่จะนำไปใช้ในบริบทได้ การติดตามผลอย่างสม่ำเสมอยังช่วยให้การเรียนรู้เกิดความต่อเนื่อง และนำไปสู่การคิดต่อยอดสร้างสรรค์ ผลิตภัณฑ์หรือวิธีการทำงานแบบใหม่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม และยังพบว่า การติดตามผลสม่ำเสมอทำให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ รู้สึกไม่ถูกละทิ้งให้โดดเดี่ยวในการเผชิญปัญหาเพียงลำพัง แต่เป็นการร่วมเคียงข้างเรียนรู้และสร้างความมั่นใจต่อการเผชิญปัญหาเพื่อให้ พัฒนาในทิศทางที่เหมาะสมและสามารถความก้าวหน้าในการทำงานและมีคุณภาพชีวิตที่ดี (Geoff Beers, 2017 อ้างถึงใน ศุภกานต์ พวงซ่อ 2562 (ทศนา แคมณี, 2557) ยังสอดคล้องกับลักษณะของผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ถึงหน้าที่ของการติดตามผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ นอกจากการติดตามอย่างใส่ใจแล้ว ผู้ใหญ่ยังต้องการการเสริมแรงทางบวกจากการชื่นชมร่วมด้วย อาชญญา รัตนอุบล, 2562

การนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย ในการกำหนดนโยบายสู่การปฏิบัติจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงผู้ใช้งาน ปรับและย่อยข้อมูลให้สอดคล้องและยืดหยุ่นไปตามวิถีของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งในการพัฒนาประเทศและชุมชน เพื่อประโยชน์สูงสุดจะต้องเป็นไปตามธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย หมายถึง คือการเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่ม/ชุมชนให้น้อยที่สุดหรืออาจไม่เปลี่ยนแปลง เพื่อให้การพัฒนาผสานร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตและเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนสามารถปรับเปลี่ยนเข้ากับการดำเนินชีวิตได้ โดยใช้วิธีการที่ทำให้ง่ายตามแบบวิถีชุมชน” หรือ “Simplicity ไม่ติดตำรา” เป็นการทำให้ยากให้กลายเป็นสิ่งที่ย่าง ทำสิ่งที่สลับซับซ้อนให้เข้าใจง่าย ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงเพราะสภาพปัญหาที่มี ไม่เหมือนกัน หากใช้ปัญญาไตร่ตรองให้รอบคอบครบถ้วนจะพบวิธีการพัฒนาใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาของประชาชน (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.), 2563) จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกโรงเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของ อรวิภา มงคลดาว and วีรฉัตร สุปัญญา (2559) การทำเรื่องให้ง่าย เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนา การทำเรื่องให้ง่ายคือการนำเรื่องที่อยู่ในชีวิตประจำวันหรือวิถีการดำเนินชีวิตเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ การทำ

เรื่องให้ท้ายยังเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของแผนการเรียนรู้/แผนการปฏิบัติอย่างมีส่วนร่วมทั้งการแสดงความคิดเห็น ทรัพยากร และการดำเนินการร่วมกันกับหน่วยงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

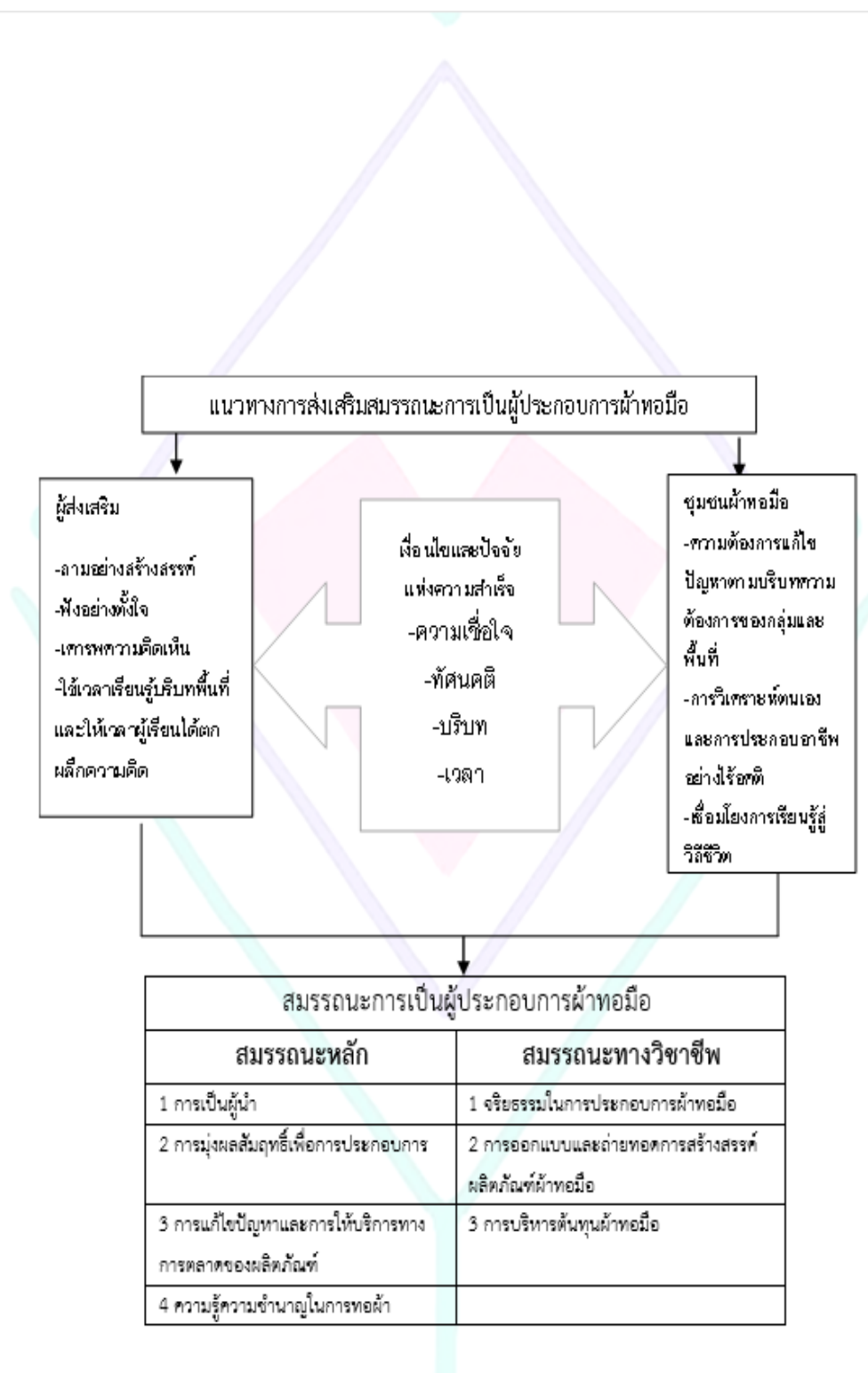
องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

1. สิ่งสำคัญที่ทำให้กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเองและการประกอบอาชีพของกลุ่มเป้าหมายประสบความสำเร็จ คือ ปฏิสัมพันธ์ที่อยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจกันระหว่างกลุ่มเป้าหมายกับผู้ส่งเสริม ดังนั้นกระบวนการส่งเสริมจึงต้องใช้เวลาในการสร้างความไว้วางใจเป็นลำดับแรก ซึ่งความไว้วางใจมีพื้นฐานมาจากความเคารพในความคิดเห็นและความสามารถที่ผู้ส่งเสริมมีต่อกลุ่มเป้าหมาย ข้อนี้อาจจะไม่ใช่องค์ความรู้ใหม่แต่เป็นสิ่งที่ทำได้ยากที่สุดและใช้เวลานานที่สุด

2. ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายมีความสำคัญแต่ความจำเป็นที่แท้จริงของกลุ่มเป้าหมายสำคัญกว่า การค้นหาความจำเป็นต้องอาศัยการวิเคราะห์ตนเองและวิเคราะห์บริบทตามความเป็นจริงของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ส่งเสริมจึงต้องมีทักษะในการฟังอย่างลึกซึ้งและในการตั้งคำถามเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้ตรวจสอบวิเคราะห์และสะท้อนคิดเกี่ยวกับตนเองอย่างไม่อคติ

3. ได้ลดรายจ่ายประจำชุมชนที่เกิดจากความร่วมมือใจ สร้างสรรค์ขึ้นจากความรู้ด้านการตลาด ความคิดและอัตลักษณ์ชุมชน ซึ่งมีชื่อลดรายจ่ายว่าชาวโป้วร่วมใจ ที่หมายถึง “ดินแดนแห่งผู้พิทักษ์ความสุขกาย อุดมด้วยพืชผลและอากาศบริสุทธิ์ในพื้นที่ของเราชาวโป้ว” ลดรายจ่ายสะท้อนความรู้เกี่ยวกับกลุ่มเป้าหมายว่า ทุกคนมีศักยภาพและสามารถนำศักยภาพออกมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ถ้ามีโอกาสและความรู้ความเข้าใจ โดยความช่วยเหลือด้วยความเหมาะสม

4. การให้เวลากลุ่มเป้าหมายตกผลึกในสิ่งที่เรียนรู้และเชื่อมโยงการเรียนรู้สู่วิถีการดำเนินชีวิตด้วยตนเองเป็นวิธีการสร้างความมั่นใจในการเรียนรู้ให้กับผู้เข้าร่วมโดยไม่ต้องใช้การส่งเสริมอย่างอื่น ทั้งยังช่วยกระตุ้นผู้เข้าร่วมเรียนรู้ให้คิดต่อยอดและคิดสร้างสรรค์ ผู้ส่งเสริมจึงไม่ค่อยเร่งเอาผลลัพธ์กับผู้เข้าร่วม ควรให้เวลาผู้เข้าร่วมได้ตกผลึกการเรียนรู้ของตนเอง สามารถแสดงเป็นแผนภาพองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยได้ ดังภาพที่ 11

ภาพที่ 10 องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. งานวิจัยนี้มุ่งที่การส่งเสริมสมรรถนะของผู้ประกอบการผ้าทอมือ ดังนั้นสมรรถนะที่ค้นพบจากการวิจัยนี้อาจไม่สอดคล้องกับผู้ประกอบการอาชีพอื่นๆ หากจะนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ควรให้ความสำคัญกับกระบวนการมากกว่าตัวสมรรถนะ

2. องค์กรประกอบสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ช่วยให้ผู้ประกอบการสามารถประเมินตนเอง และยังช่วยสำรวจกลุ่มของตนเองว่ามีสมรรถนะอยู่ในระดับใด ควรเพิ่มเติมสมรรถนะด้านใดเป็นพิเศษเพื่อให้เป็นผู้มีสมรรถนะการประกอบการผ้าทอมือที่สูงขึ้น

3. ผลของสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการสามารถนำไปสร้างเป็นหลักสูตรให้ผู้ประกอบการผ้าทอมือโดยแบ่งเป็นหลักสูตรพื้นฐานให้ขึ้นไปตามสมรรถนะหลัก ประกอบด้วย และหลักสูตรเพิ่มเติมเป็นไปตามสมรรถนะทางวิชาชีพการประกอบการผ้าทอมือ

4. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือต้องให้ความสำคัญกับการฟังเพื่อตระหนักปัญหาเป็นสำคัญ เพื่อให้แผนการดำเนินการสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ และจำเป็นจะต้องให้กลุ่ม/ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

5. กิจกรรมในแผนการดำเนินการสามารถนำไปปรับให้สอดคล้องกับบริบทที่มีความคล้ายคลึงกัน ผู้วิจัยไม่แนะนำให้ นำแผนการปฏิบัติการไปใช้กับชุมชนอื่นหากไม่มีการปรับให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่

6. บุคลิกภาพของผู้ส่งเสริมมีความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ จึงจำเป็นที่ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมจะต้องคำนึงถึงปัจจัยและเงื่อนไขของแนวปฏิบัติเพื่อลดปัญหาในการส่งเสริม เช่น การให้ความเป็นกันเองกับกับผู้เข้าร่วม ไม่ถือว่าตนว่าเก่งกว่าผู้เข้าร่วม เป็นต้น

ข้อจำกัดในการวิจัย **CHULALONGKORN UNIVERSITY**

การวิจัยครั้งนี้เริ่มต้นในช่วงระยะเวลาการระบาดของโรคติดต่อทางเดินหายใจเฉียบพลันทำให้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำเป็นจะต้องใช้การโทรศัพท์สัมภาษณ์ หรือการ Zoom Meeting พร้อมทั้งมีการเปลี่ยนพื้นที่เป้าหมายเนื่องจากความกังวลของกลุ่มเป้าหมายต่อการป้องกันโรคระบาดดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือสำหรับผ้าฝ้ายและผ้าไหมเท่านั้น หากผู้วิจัยจะทำการวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษากับกลุ่มผ้าทอมือทุกประเภท เพื่อขยายขอบเขตให้กว้างมากขึ้น

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการในพื้นที่ที่มีลักษณะเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่เพิ่มขึ้น นักวิจัยควรทำการศึกษาสมรรถนะการประกอบการผ้าทอมือในบริบทอื่นเพิ่มเติม เช่น ในภาคกลาง ภาคใต้ เป็นต้น

3. การศึกษาวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน

4. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปัญหาการประกอบการผ้าทอมือในพื้นที่ชุมชนขุนอมแฮดใน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ หากมีการทำวิจัยโดยการเปรียบเทียบพื้นที่เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ จะช่วยให้ได้ความรู้ที่กว้างขวางมากขึ้น

5. การทำวิจัยในครั้งต่อไปควรปรับกิจกรรมให้หลากหลายและสามารถเน้นเฉพาะวัยเพื่อปูพื้นฐานการเรียนรู้การเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมืออย่างเหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสัมภาษณ์เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ

ประเด็นในการสัมภาษณ์

1. ท่านเริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของท่าน หรือกลุ่มของท่านอย่างไร ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน
2. ผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องมีความรู้เรื่องอะไรบ้าง และความรู้เรื่องใดสำคัญที่สุด เพราะเหตุผลใด
3. ผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องมีทักษะหรือความสามารถเรื่องใด และเรื่องใดสำคัญที่สุด เพราะเหตุผลใด
4. ผู้ประกอบการผ้าทอมือที่ประสบความสำเร็จ จะต้องมีเจตคติแบบใด และเจตคติใดสำคัญที่สุด เพราะเหตุผลใด
5. อะไรที่ทำให้ท่านประสบความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือประกอบด้วยอะไรบ้าง สิ่งนั้นมีความเหมือนหรือแตกต่างจากในอดีตอย่างไร
6. ปัญหาของการประกอบการผ้าทอของท่านหรือของชุมชนผ้าทอมือของท่านประกอบด้วยอะไรบ้าง และมีวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างไร
7. ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรู้ ทักษะ และเจตคติของผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ อย่งไรบ้าง

ผู้วิจัยกราบขอขอบพระคุณท่านที่สละเวลาให้การสัมภาษณ์ในครั้งนี้

นางสาวอรวิภา มงคลดาว นิสิตผู้วิจัย

ภาคผนวก ข แบบสอบถามความต้องการของกลุ่ม/ชุมชนผ้าทอมือ

คำชี้แจง ขอให้ท่านตอบคำถาม 6 ข้อ เกี่ยวกับความต้องการในการประกอบการของ
ชุมชนผ้าทอมือ

1. ชุมชน/กลุ่มผ้าทอมือของท่านชื่อ _____
 2. ตำแหน่งหน้าที่ของท่านในกลุ่ม/ชุมชนผ้าทอมือ _____
 3. สมาชิกในกลุ่มทอผ้าทอมือของท่านมีกี่คนเมื่อรวมท่านแล้ว _____
 4. สินค้าของกลุ่ม/ชุมชนของท่านมีอะไรบ้าง _____
 5. ชุมชนของท่านมีปัญหาในการประกอบการผ้าทอมือใช่หรือไม่
 - ไม่มี ○ ใช่ ปัญหานั้นคืออะไร _____
-
6. กลุ่ม/ชุมชนของท่านมีความต้องการการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในข้อที่ 5 เพื่อให้กลุ่ม/ชุมชนของท่านประสบความสำเร็จในการประกอบการผ้าทอมือใช่หรือไม่ และมีแนวทางอย่างไร _____
-
7. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่ม/ชุมชนของท่าน _____

ผู้วิจัยกราบขอขอบพระคุณท่านที่สละเวลาตอบแบบสอบถาม

นางสาวอรรวิภา มงคลดาว (ผู้วิจัย)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

085214-7779 (มะปราง) Line id: ornwipa

(1/2)

มีต่อหน้าต่อไป โปรดพลิก

แบบสอบถามความต้องการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของกลุ่ม/ชุมชนผ้าทอมือ (ต่อ)

ข้อมูล ความเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาลำดับที่ 1 - 4 1 มากที่สุด เรียงลำดับตามความเร่งด่วน		ระดับความต้องการในการแก้ไขปัญหาของการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ (ชื่อชุมชนของท่าน _____)				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
คุณลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือ						
การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการผ้าทอมือ						
การยึดถือความถูกต้องและความยุติธรรม โปร่งใส						
การทำงานได้กับทุกคน						
การตัดสินใจเด็ดขาดและคาดการณ์แม่นยำ						
ภาวะผู้นำ						
ความรู้และความสามารถในการผลิต ออกแบบ และแปรรูปผ้าทอมือ						
ความรู้ความชำนาญในการคัดเลือกเส้นใยและการเตรียมอุปกรณ์ทอผ้า						
ความรู้และชำนาญในการทอผ้า						
ความรู้ความชำนาญในการออกแบบและสร้างสรรค์ลวดลาย						
การตรวจสอบความถูกต้องและการถ่ายทอดวิธีการทอผ้า						
การบริหารจัดการการประกอบการผ้าทอมือ						
การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการประกอบการ						
ความรู้และความสามารถในการตลาดและการตลาดออนไลน์						
การให้บริการด้วยความเต็มใจและตั้งใจ						

ภาคผนวก ค แบบสอบถามสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

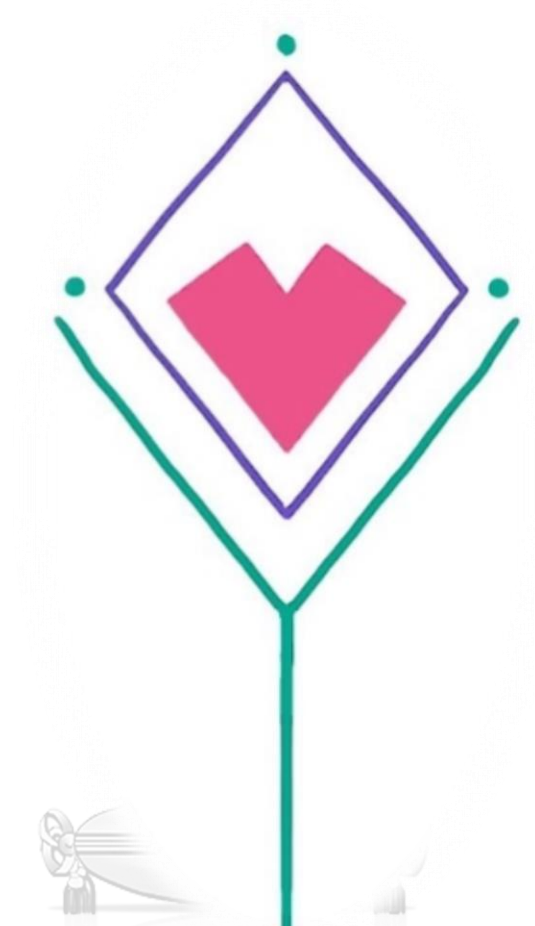
ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
		← น้อยที่สุด		มากที่สุด →		
คุณลักษณะของผู้ประกอบการผ้าทอมือ (ข้อที่ 1- ข้อที่ 23)						
การมุ่งผลสัมฤทธิ์เพื่อการประกอบการผ้าทอมือ						
1	เป็นผู้มีความพากเพียรเพื่อความสำเร็จในการประกอบการผ้าทอมือ	1	2	3	4	5
2	ทำนอหดทนต่อความยากลำบากในที่เกิดขึ้นในการประกอบการผ้าทอมือ	1	2	3	4	5
3	ทำนสนใจและลงรายละเอียดในการประกอบการผ้าทอมือ	1	2	3	4	5
4	ท่านตรวจสอบดูแลวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการประกอบการผ้าทอมือก่อนใช้งานและดูแลหลังการใช้งานอย่างสม่ำเสมอ	1	2	3	4	5
5	ท่านยอมรับทั้งข้อเสนอนะ และคำแนะนำดีเยี่ยมเพื่อปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น	1	2	3	4	5
6	ท่านมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเองในการประกอบการผ้าทอมือ	1	2	3	4	5
การยึดถือความถูกต้องและความยุติธรรม โปร่งใส						
7	ในการทำงานร่วมกันจะพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือด้วยความถูกต้องเป็นสำคัญ	1	2	3	4	5
8	ให้ความยุติธรรมต่อสมาชิกกลุ่มอย่างเท่าเทียม	1	2	3	4	5
9	เป็นแบบอย่างของผู้ที่รักษาคำพูด	1	2	3	4	5
10	เป็นแบบอย่างของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่มีความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการ	1	2	3	4	5
การทำงานได้กับทุกคน						
11	สามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับสมาชิกในกลุ่มผ้าทอมือได้อย่างราบรื่น	1	2	3	4	5
12	รับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในและบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและการประกอบการผ้าทอมือ *ให้ความสำคัญกับเสียงของสมาชิกกลุ่มเป็นสำคัญในการดำเนินงาน	1	2	3	4	5
13	ให้โอกาสและเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มผ้าทอมือได้แสดงศักยภาพของตนเองในการทอผ้าและสร้างสรรค์ลวดลาย	1	2	3	4	5
14	ยินดีช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกเมื่อมีปัญหาในการทำงานหรือปัญหาอื่น ๆ	1	2	3	4	5
การตัดสินใจเด็ดขาดและคาดการณ์แม่นยำ						
15	สามารถตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านบวกและด้านลบที่เกิดขึ้นได้ทันทีและมีประสิทธิภาพ	1	2	3	4	5
16	สามารถคาดการณ์ทิศทาง แนวโน้มการประกอบการผ้าทอมือ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาวได้อย่างแม่นยำ	1	2	3	4	5
ภาวะผู้นำ						
17	ท่านสามารถควบคุมตนเองในการประกอบการผ้าทอมือโดยไม่หวั่นไหวกับกระแสนิยมจนขาดความเป็นอัตลักษณ์ในการของตนเอง	1	2	3	4	5
18	ท่านสามารถควบคุมตนเองให้พร้อมรับกับวิกฤติการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น	1	2	3	4	5
19	ท่านเรียนรู้จากสิ่งผิดพลาดและพัฒนาแก้ไข เพื่อให้การประกอบการผ้าทอมือกลับมามีดีขึ้น	1	2	3	4	5
20	ท่านเป็นคนมั่นใจในการประกอบการผ้าทอมือของตนเอง	1	2	3	4	5
21	ท่านรู้จักประมาณศักยภาพของตนเองในการดำเนินการประกอบการผ้าทอมือ	1	2	3	4	5
22	ท่านเข้าถึงง่ายพร้อมให้คำปรึกษาผู้อื่นเกี่ยวกับการจัดการปัญหาต่าง ๆ ในการ	1	2	3	4	5

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
		← น้อยที่สุด		มากที่สุด →		
	ประกอบกรผ้าทอมือได้อย่างสมเหตุสมผล					
23	ท่านมองเห็นคุณค่าของการประกอบกรผ้าทอมือของตนเอง	1	2	3	4	5
ความรู้และความสามารถในการผลิต ออบแบบ และแปรรูปผ้าทอมือ (24-38)						
ความรู้ความชำนาญในการคัดเลือกเส้นใยและการเตรียมอุปกรณ์ทอผ้า						
24	ท่านมีความรู้และสามารถคัดเลือกเส้นใยฝ้ายหรือเส้นใยไหมที่มีคุณภาพเพื่อใช้ทอผ้า	1	2	3	4	5
25	ท่านมีความรู้และทักษะความชำนาญในการจัดเตรียมกรใช้วัตุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตผ้าทอมือ ตามขั้นตอนการผลิต	1	2	3	4	5
ความรู้และชำนาญในการทอผ้า						
26	ท่านมีความรู้ เรื่องเทคนิคและการใช้เทคนิคในกรทอผ้า	1	2	3	4	5
27	ท่านมีความรู้และทักษะความชำนาญในการจัดเตรียมกรใช้วัตุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตผ้าทอมือ ตามขั้นตอนการผลิต					
ความรู้ความชำนาญในการออกแบบและสร้างสรรค์ลวดลาย						
28	สามารถสร้างสรรค์ลวดลายผ้าทอมือจากการใช้เทคนิคการทอ (จก,ยก,เกาะ,ขีด,ลิ้ว,ควบเส้น,มัดห่ม) ได้ด้วยตนเอง	1	2	3	4	5
29	มีความชำนาญในการย้อมสีธรรมชาติสามารถสร้างสรรค์สีลวดลายผ้าทอมือให้เป็นที่จดจำ	1	2	3	4	5
30	มีความรู้เรื่องทฤษฎีสี การจับคู่สี และสามารถคาดการณ์แนวโน้มเทรนด์สีได้ และสามารถนำความรู้ทฤษฎีสี การจับคู่สีเข้ามาสร้างสรรค์ลวดลายให้เป็นที่น่าจดจำ	1	2	3	4	5
31	สามารถสร้างตัวอย่างลวดลายบนผืนผ้าเพื่อเป็นแบบอย่างในการทอ (ผ้าแล้ว)	1	2	3	4	5
32	สามารถอ่านและสร้างกราฟเพื่อออกแบบลวดลายผ้าทอมือได้	1	2	3	4	5
33	มีความรู้และมีความสามารถในการย้อมสีผ้า โดยใช้เทคนิคการย้อมสีธรรมชาติให้สีติดทน และสามารถตรวจสอบความถูกต้องของการย้อมสี	1	2	3	4	5
การตรวจสอบความถูกต้องและการถ่ายทอดวิธีการทอผ้า						
34	มีการตรวจสอบความถูกต้องในทุกขั้นตอนของการทอผ้า	1	2	3	4	5
35	สามารถถ่ายทอดทักษะองค์ความรู้การผลิตเส้นใยและขั้นตอนการทอผ้าได้อย่างถูกต้องเป็นลำดับขั้นตอน	1	2	3	4	5
36	สามารถอธิบายเรื่องผ้าและวิธีการขั้นตอนในการทอผ้าให้สมาชิกเข้าใจได้ง่าย	1	2	3	4	5
37	มีความรู้สามารถแปรรูปและตรวจสอบผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือได้	1	2	3	4	5
38	มีการพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่จากการแปรรูปผ้าทอมือ	1	2	3	4	5
การบริหารจัดการการประกอบกรผ้าทอมือ (39-50)						
39	มีการวางแผนการดำเนินงานและกำหนดเป้าหมายในการประกอบกรผ้าทอมือทั้งระยะสั้นและระยะยาว	1	2	3	4	5
40	สามารถกำหนดระยะเวลาการผลิตผ้าทอมือได้	1	2	3	4	5
41	สามารถวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือและการประกอบกรผ้าทอมือของท่านได้	1	2	3	4	5
42	วางแผนการทำตลาดและการจัดจำหน่ายให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนการดำเนินการกรประกอบกรผ้าทอมือ	1	2	3	4	5
43	มีการวางแผนการตลาดและการจำหน่ายผ้าทอมืออย่างมีประสิทธิภาพ	1	2	3	4	5
การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการประกอบกร						
44	ท่านสามารถปรับใช้ความรู้หรือประสบการณ์ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาในการประกอบกรผ้า	1	2	3	4	5

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		1	2	3	4	5
		← น้อยที่สุด		มากที่สุด →		
	ทอมือได้อย่างเหมาะสม					
ความรู้และความสามารถในการตลาดและการตลาดออนไลน์						
45	ท่านมีความรู้ความสามารถในการทำการตลาดและการตลาดออนไลน์	1	2	3	4	5
46	ท่านสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของท่านได้	1	2	3	4	5
การให้บริการด้วยความเต็มใจและตั้งใจ						
47	ท่านให้บริการด้วยความเต็มใจและตั้งใจให้บริการ	1	2	3	4	5
48	ในการให้บริการท่านสามารถอธิบายความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของท่านได้ถูกต้อง	1	2	3	4	5
49	ท่านสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอมือที่เป็นประโยชน์แก่ลูกค้าเมื่อได้รับผ้าทอมือไปแล้ว เช่น การดูแลและเก็บรักษาผ้าไหมทอมือ เป็นต้น	1	2	3	4	5
50	ท่านหาแนวทางแก้ไขหรือเป็นธุระให้ลูกค้าเมื่อลูกค้าต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับผ้าทอมือ	1	2	3	4	5

ภาคผนวก ง ร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ

ลวดลายผ้าทอมือร่วมสมัยจากการระดมความคิดสู่ “ลวดลายไปร่วมใจ”

ร่างแนวปฏิบัติการส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผ่านจริยธรรมในการวิจัยเลขที่ 68/150 ไม่อนุญาตให้คัดลอกส่วนใดส่วนหนึ่งหรือทั้งหมดไปใช้หรือเผยแพร่ จนกว่าวิทยานิพนธ์จะได้รับการเผยแพร่อย่างเป็นทางการ

นางสาวอรวิภา มงคลดาว นิสิตผู้วิจัย

การพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ

บทนำ

การเป็นผู้ประกอบการถูกยกให้เป็นประเด็นสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประชาคมโลก ในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการค้าและการพัฒนา (UNCTAD) 2022 โดยเฉพาะการพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการในระดับบุคคลและชุมชน ประเทศไทยตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันการเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการ ("Thai government gazette in Thai-English translated from the government gazette," 2021) เน้นความสำคัญในการพัฒนาผู้ประกอบการทั้งในระดับบุคคลและชุมชน ด้วยการพัฒนาผู้ประกอบการให้ มีความพร้อมทางด้านทัศนคติ ทักษะความสามารถ และความรู้เพื่อรับมือกับการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (The Office of SMEs Promotion, 2018) จะเห็นได้ว่าผู้ประกอบการเป็นผู้ที่มีความสำคัญในขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจของประเทศไทยให้เจริญเติบโต (Nara, 2020) ประเทศไทยมีผู้ประกอบการมากกว่า 3 ล้านราย (The Office of SMEs Promotion, 2020) ส่วนใหญ่ผู้ประกอบการเกี่ยวกับปัจจัย 4 ซึ่งเป็นสินค้าและบริการที่สำคัญ ประกอบด้วย อาหาร ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค และเครื่องนุ่งห่ม จากรายงานมูลค่าการส่งออกผ้าทอมือเดือนมกราคม 2564 พบว่าการขยายตัวของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ติดลบร้อยละ -20.1 และมีมูลค่าการส่งออกเพียงลดลงจากปีก่อนหน้าลดลงถึง 1,074.09 ล้านบาท (THE SUSTAINABLE ARTS AND CRAFTS INSTITUTE OF THAILAND (PUBLIC ORGANIZATION), 2021) ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลของกรมพัฒนาชุมชนปี 2564 พบว่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือที่ได้รับการยอมรับในมาตรฐานศักยภาพการแข่งขันระดับ 5 ดาว มีเพียง 6,008 ผลิตภัณฑ์ จากจำนวนผู้ประกอบการผ้าทอมือที่มีมากกว่า 9 หมื่นราย (Development., 2022) ซึ่งเกิดจากปัญหาการไม่รักษาคุณภาพการทอผ้า การผลิตไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น ผู้ประกอบการขาดความรู้ ความเข้าใจเรื่องผ้าและการทอผ้าในเชิงลึกและไม่ให้ความสำคัญกับคุณค่าของเอกลักษณ์ผ้าทอมือ และยังขาดความชำนาญในการประกอบการ เมื่อเกิดปัญหาจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ในทันที รวมทั้งการไม่อดทนรอความสำเร็จของผู้ประกอบการทำให้เลิกกิจการกลางคัน นอกจากนี้ปัญหาที่ตัวผู้ประกอบการและการจัดการการผลิตแล้ว ยังพบว่าผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือขาดการวิจัยและพัฒนาทั้งในด้านการผลิต การออกแบบ การตลาด และขาดการส่งเสริมผ้าทอมือให้ใช้สอยเป็นประโยชน์ในชีวิตปัจจุบัน (The Office of SMEs Promotion, 2020; TRADE POLICY AND STRATEGY OFFICE, 2018; Yenthong, 2015) เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้ประกอบการเกิดสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ โดยการใช้ความรู้ ทักษะความเชี่ยวชาญชำนาญในการประกอบการผ้าทอมือรวมถึงคุณลักษณะที่เหมาะสมของผู้ประกอบการ เพื่อรองรับกับสิ่งที่ไม่คาดฝัน

สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันเวลา ซึ่งจะช่วยให้ผู้ประกอบการผ้าทอมือประสบความสำเร็จในการประกอบการ

ชุมชนขุนอมแฮดใน ตำบลแม่หลอง อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ชุมชนชาติพันธุ์กะเหรี่ยงโปว์ ชาวบ้านที่นี่ได้ชื่อว่าเป็นคนซื่อสัตย์และอารมณดี บ้านขุนอมแฮดในเป็นพื้นที่ที่อยู่บนภูเขาโอบล้อมด้วยหมอก หมู่บ้านแห่งนี้มีเอกลักษณ์เรื่องการทำนา ไร่ แบบขั้นบันได และการทอผ้ากะเหรี่ยงอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่ การทอผ้าของชาวบ้านที่นี่ต่างจากในเมือง เพราะใช้อุปกรณ์ที่เรียกว่าก๊อเว ซึ่งสามารถพกพาไปบริเวณไหนของบ้านก็ได้ และเก็บพับไว้มุมใดมุมหนึ่งไม่เกะกะพื้นที่ ลวดลายบนผืนผ้าส่วนใหญ่เกิดจากวิถีชีวิตที่เกี่ยวข้องกับ ชุมชน คน และป่า ที่ผู้ทอตั้งใจด้วยเทคนิคสอด ยก และจกอย่างตั้งใจ

การผลิตเครื่องนุ่งห่มของพื้นที่มีความเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต เดิมที่มีการปลูกฝ้ายร่วมกับการปลูกข้าว เพื่อใช้เป็นเส้นใยในทอผ้า ในปัจจุบันเส้นใยได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและมีการสั่งซื้อขึ้นไปเพื่อทอผ้า ลักษณะของผ้ากะเหรี่ยง ชาวกะเหรี่ยงจะวางแผนและเตรียมการก่อนการทอผ้าโดยกำหนดว่าจุดประสงค์การทอก่อนเสมอ เช่น ทอเสื่อ ทอผ้าห่ม ผ้าปูโต๊ะ เป็นต้น

การย้อมผ้าของกลุ่มจะให้พืชในท้องถิ่นเป็นหลัก ทำให้ได้สีที่ไม่เหมือนที่อื่น ๆ และยังมีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่ ที่มีความเคร่งครัดในขนบธรรมเนียมของชาวโปว์ ที่แสดงออกถึงความเคารพในการอยู่ร่วมกันของมนุษย์และธรรมชาติ เรียกลวดลายนี้ว่า “ลายโปว์ร่วมใจ” ซึ่งลวดลายดังกล่าว ได้นำสัญลักษณ์ต่างๆ ของความสมบูรณ์ในชุมชน ประกอบด้วย อากาศบริสุทธิ์ ความอุดมสมบูรณ์ของผลผลิต และความสุขในการแบ่งปันของคนในชุมชน จนเป็นลวดลายใหม่ให้กับกลุ่มทอผ้า

การประกอบการผ้าทอมือของกลุ่มผ้าทอมือจากการระบาดของ COVID-19 ทำให้ไม่สามารถขายสินค้าได้ เนื่องจากไม่มีพ่อค้าขึ้นไปรับผลิตภัณฑ์ และกลุ่มไม่สามารถขายสินค้าได้เอง เนื่องจากขาดประสบการณ์และความรู้ในการขายสินค้า ประกอบกับไม่กล้าทำอะไรใหม่ ผู้วิจัยได้ใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาแก้ไขปัญหาของกลุ่มใช้เวลาในการทำวิจัยในพื้นที่ 4 เดือน 28 วัน จากการวิจัยทำให้ได้กิจกรรมเป็น เราชาวโปว์ @ อมก๋อยในการแก้ไขปัญหาพร้อมทั้งได้ร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน ได้แก่

- 1.ร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนสำหรับกลุ่มผ้าทอมือ
- 2.ร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนสำหรับสำหรับชุมชน
- 3.ร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนสำหรับ สำหรับผู้ส่งเสริม และปัจจัยและเงื่อนไขในการปฏิบัติ มีรายละเอียดดังนี้

1.ร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนสำหรับกลุ่มผ้าทอมือ

ผู้ปฏิบัติ	แนวทางการปฏิบัติ	การนำไปใช้
1.ผู้นำ กลุ่มผ้า ทอมือ	การสร้างพื้นที่เพื่อให้ มีบรรยากาศที่ผ่อนคลายและปลอดภัยในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	-ผู้นำกลุ่มจัดกิจกรรมการพูดคุยเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือเพื่อร่วมกันรับทราบความเป็นไปในการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้สมาชิกกลุ่มได้บอกเล่า เกี่ยวกับการทำงานของตนเอง แสดงความคิดเห็นอย่างกัลยาณมิตร เพื่อร่วมกันป้องกันเรื่องราวที่อาจจะก่อปัญหาในในการประกอบการผ้าทอมือในอนาคต -ผู้นำกลุ่มต้องให้พื้นที่ และโอกาสสมาชิกได้แสดงศักยภาพของตนเองในการแก้ไขปัญหา
	การทำเป็นตัวอย่าง	-ผู้นำกลุ่มต้องเข้าร่วมและร่วมลงมือปฏิบัติกิจกรรม พร้อมทั้งอยู่จนสิ้นสุดกิจกรรม -ผู้นำกลุ่มต้องใช้หลักประชาธิปไตยและหลักเหตุผล ในการบริหารจัดการกลุ่ม -ผู้นำกลุ่มเป็นตัวอย่างของผู้ประกอบการผ้าทอมือที่หาความรู้อยู่เสมอ สู้ปัญหา และเป็นผู้มีรายได้จากการประกอบการผ้าทอมือของกลุ่ม
	การสร้างแรงบันดาลใจ ให้ผู้ประกอบการผ้าทอมือ	-ผู้นำกลุ่มต้องเชื่อมั่นในศักยภาพของสมาชิกว่าเป็นผู้มีความสามารถ โดยปล่อยให้สมาชิกได้คิด วางแผน ลงมือทำด้วยตนเอง ภายใต้การมีส่วนร่วมรับผิดชอบของกลุ่ม -ผู้นำกลุ่มจงใจสมาชิกกลุ่มที่มีรายได้ร่วมสร้างกำลังใจพูดคุย และเล่าประสบการณ์ ให้คำแนะนำในการทำงาน เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้สมาชิกท่านอื่น ๆ ในการประกอบการผ้าทอมือ
	การมีส่วนร่วม	-ผู้นำกลุ่มร่วมเรียนรู้และสละเวลาเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ -ผู้นำกลุ่มส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มทุกคนมีส่วนร่วมสร้างแผนการทำงานของกลุ่มผ้าทอมือ โดยเริ่มจากแผนการทำงานของกลุ่มผ้าทอมือระยะสั้น และเน้นการรับผิดชอบร่วมกัน -ผู้นำกลุ่มดึงสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถ ประสบการณ์เกี่ยวกับการทอและเทคนิคการทอให้เป็นวิทยากรประจำกลุ่ม เพื่อให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่ม
	การสร้างความสัมพันธ์	-ผู้นำกลุ่มทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางการกระจายข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่ม โดยไม่ขึ้นใจการตัดสินใจ -ผู้นำกลุ่มเป็นผู้ประสานงานระหว่างกลุ่มกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เพื่อสร้างกิจกรรมที่ดึงศักยภาพของสมาชิกกลุ่มให้เกิดการ

ผู้ปฏิบัติ	แนวทางการปฏิบัติ	การนำไปใช้
		<p>พัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>-ผู้นำกลุ่มสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันชุมชนและสมาชิกทุกคนในกลุ่ม</p>
การช่วยเหลืออย่างเต็มใจ		<p>-ผู้นำกลุ่มพิจารณาประเด็นการจัดกิจกรรมที่เกิดประโยชน์ต่อตัวสมาชิกกลุ่มทุกคนเป็นลำดับแรก</p> <p>-ผู้นำกลุ่มจะต้องไม่ละทิ้ง หนีหาย ปล่อยให้สมาชิกต้องอยู่ลำพังกับปัญหาในการประกอบการค้าทอมือ</p>
การเรียนรู้พัฒนาต่อเนื่อง		<p>-ผู้นำกลุ่มพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีความรู้ที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อสมาชิกกลุ่ม</p> <p>-ผู้นำกลุ่มส่งเสริมให้สมาชิกกลุ่มได้แสดงศักยภาพที่จะเป็นผู้นำกลุ่มได้ในอนาคต</p>

ผู้ปฏิบัติ	แนวปฏิบัติ	การนำไปใช้
2. สมาชิก กลุ่มผ้า ทอมือ	การเรียนรู้และ เข้าเป็นส่วน หนึ่ง	-สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือเข้าร่วม/รับฟัง เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการประกอบการ ผ้าทอมือของกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ -สมาชิกกลุ่มทอผ้าเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความต้องการอยากพัฒนาตนเอง หรือเห็นประโยชน์ มีไฟจากการความเกรงใจ -ในการประชุมกลุ่มทุกครั้ง เมื่อมีปัญหาในการประกอบการ สมาชิกกลุ่มผ้า ทอมือต้องร่วมกันสร้างโอกาสการเรียนรู้ โดยนำประสบการณ์ของสมาชิกแต่ ละคนเข้ามาร่วมแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น
	การกล้า ตัดสินใจ	-สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือต้องสอบถามรายละเอียดและข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อความ ชัดเจนในการทำงาน -สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือต้องรับสอบถามทันที เมื่อมีข้อสงสัยเกี่ยวกับวาง แผนการปฏิบัติงานกลุ่ม -สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือต้องกล้านำเสนอความ -สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ คิดเห็นในการแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักเหตุผล -สมาชิกกลุ่มผ้าทอมือ ทวนถาม/พูดซ้ำ เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันกับ วิทยากร/เจ้าหน้าที่ในประเด็นที่กำหนด เพื่อความเข้าใจที่ตรงกัน

1. ท่านเห็นด้วยกับร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน
สำหรับกลุ่มผ้าทอมือหรือไม่ เพราะเหตุใด โปรดอธิบาย

.....

.....

2. ท่านคิดเห็นว่าร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน
สำหรับกลุ่มผ้าทอมือ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

3. หากท่านจะนำแนวปฏิบัติไปใช้ มีอะไรบ้างที่ควรเพิ่มเติมโปรดอธิบาย

.....

.....

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวปฏิบัติข้างต้น

.....

.....

2. รายนามปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนสำหรับชุมชน

ผู้ปฏิบัติ	แนวปฏิบัติ	การนำไปใช้
ผู้นำชุมชน	การให้เวลาและเข้าร่วม	-ผู้นำชุมชนมีเวลาเข้าร่วมรับฟังและให้ความสนับสนุนกลุ่มอย่างใจกว้าง ใ้ทั้งงบประมาณในการส่งเสริมอย่างเหมาะสม
	การให้กำลังใจและให้ความสำคัญ	-ผู้นำชุมชนจัดพื้นที่และเปิดใช้พื้นที่ส่วนกลางเพื่อให้กลุ่ม/สมาชิกชุมชนได้เข้าใช้งานสะดวก -ผู้นำชุมชนช่วยเหลือตามที่กลุ่มร้องขออย่างเต็มใจ -ผู้นำชุมชนสร้างความสัมพันธ์อันดีกับทุกคนในชุมชนและให้ความสำคัญกับผู้ประกอบอาชีพทุกๆ คน อย่างเท่าเทียมเพื่อสร้างความสามัคคีของชุมชน -ผู้นำชุมชนใช้คำพูดและพูดให้กำลังใจ ให้พลังบวกกับคนในชุมชนถึงความสำคัญของการทอผ้าเป็นเรื่องที่ก่อให้เกิดประโยชน์ และสร้างรายได้ -ผู้นำชุมชนร่วมกับกลุ่มทอผ้า ให้ความรู้และประสบการณ์กับสมาชิกชุมชนเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ โดยให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านบุคคลให้ความรู้ พร้อมทั้งได้ทดลองทอผ้า จากอุปกรณ์จริงเพื่อให้มีประสบการณ์ -ผู้นำชุมชนผลักดันผลิตภัณฑ์จากการประกอบการผ้าทอมือโดยการแนะนำนำเสนอผลิตภัณฑ์ของชุมชน ให้เป็นที่รู้จักในระดับท้องถิ่น สู่ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ นอกจากนี้จะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีชีวิตที่ดีแล้ว ยังเป็นการช่วยสืบสานภูมิปัญญาของพื้นที่อีกด้วย

1. ท่านเห็นด้วยกับรายนามปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน สำหรับชุมชนหรือไม่ เพราะเหตุใด โปรดอธิบาย

2. ท่านคิดเห็นว่ารายนามปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน สำหรับชุมชน สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่ เพราะเหตุใด

3. หากท่านจะนำรายนามปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน สำหรับชุมชน นี้ไปใช้ มีอะไรบ้างที่ควรเพิ่มเติมโปรดอธิบาย

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้า
ทอมือของชุมชนสำหรับชุมชน

3.ร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชนสำหรับผู้ทำหน้าที่
ส่งเสริม

ผู้ปฏิบัติ	แนวปฏิบัติ	การนำไปใช้
1 กรม./ กระทรวง	การเพิ่ม ทางเลือก และ ติดตามผล	-ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องออกแผนพัฒนาที่มีความหลากหลาย สำหรับกลุ่ม ผู้ประกอบการผ้าทอมือที่มีปัญหา ให้ได้รับการแก้ไขปัญหานั้นสามารถ พัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการที่มีคุณภาพ โดยไม่ละทิ้งผู้ประกอบการ บางกลุ่มที่ยังมีปัญหาไว้ข้างหลัง -ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องออกมาตรการในการติดตามผลการดำเนินการแก้ไข ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม สามารถนำมาปฏิบัติได้

ผู้ปฏิบัติ	แนวปฏิบัติ	การนำไปใช้
2 ผู้ทำ หน้าที่ ส่งเสริม	การรับฟัง และเข้าใจ	<p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องรับฟังและฟังอย่างตั้งใจ พร้อมจับประเด็นในสิ่งที่กลุ่มต้องการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา</p> <p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องสื่อสารชัดเจน ใช้คำง่าย และตรงไปตรงมา โดยเฉพาะประเด็นที่ต้องการให้กลุ่มได้รับการส่งเสริม การพัฒนา และจำเป็นต้องชี้แจงข้อดี/เสีย อย่างตรงไปตรงมา</p> <p>-แผนการดำเนินการส่งเสริม/พัฒนาที่มีความเกี่ยวข้องกับพื้นที่ ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมวางแผนการทำงาน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหา และลดช่วยลดค่าใช้จ่ายจากข้อจำกัดที่ไม่พึงประสงค์</p> <p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมเมื่อสร้างแผนการปฏิบัติการในพื้นที่แล้ว ต้องมีกิจกรรมสอดคล้องกับความแตกต่างหลากหลาย กับปัญหาของการประกอบการผ้าทอมือของแต่ละพื้นที่</p> <p>-การส่งเสริมและพัฒนา ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องคำนึงถึงความต้องการของกลุ่ม โดยเน้นการแก้ไขปัญหาก่อน แล้วจึงเสริมประเด็นอื่น ๆ เพิ่มเติม</p> <p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องเข้าใจและเปิดใจยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมประเพณีของพื้นที่ ร่วมเรียนรู้ในวัฒนธรรมประเพณีของกลุ่ม/ชุมชน เพื่อเข้าใจความรู้สึก ความคิด และร่วมเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่</p> <p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริม จำเป็นต้องสร้างแผนการดำเนินการที่ยืดหยุ่น โดยเฉพาะด้านระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างสะดวก</p>
การให้เคารพ และเสมอภาคกับ ผู้เข้าร่วม		<p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องไม่ตีตรา ดูแคลนเกี่ยวกับสัญชาติ เชื้อชาติ แหล่งกำเนิด แหล่งที่อยู่อาศัย การศึกษา ความชื่นชอบและความเชื่อส่วนตัว รวมทั้งประสบการณ์เดิมของผู้เข้าร่วม</p> <p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องเคารพ ให้เกียรติความแตกต่างของบุคคล ปฏิบัติกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมทุกคนเท่าเทียมกัน เสมือนมนุษย์ควรปฏิบัติต่อกัน</p> <p>- ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องไม่แสดงตนว่ามีความรู้เหนือกว่ากลุ่มเป้าหมาย</p> <p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องปฏิบัติอย่างเท่าเทียม เสมอหน้าในทุกพื้นที่ ทุกกลุ่ม ไม่ใช่เพียงบางกลุ่ม</p> <p>-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องเชื่อมั่นในผู้เข้าร่วม กิจกรรมว่าเป็นผู้ที่สามารถพัฒนาได้ สามารถประสบความสำเร็จได้ จากที่ไม่รู้ ทำไม่เป็น ไม่กล้าทำ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ กล้าคิดกล้าทำ และประสบความสำเร็จ</p>

ผู้ปฏิบัติ	แนวปฏิบัติ	การนำไปใช้
	การมีความรู้ ลึกในเรื่องที่ ทำ	-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องมีความเชี่ยวชาญในเรื่องที่จะส่งเสริม และจะ สามารถแก้ไขปัญหาในเรื่องที่เกี่ยวข้องได้ในหลากหลายวิธีการ -ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องสามารถให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่องทั้งในขณะทำ กิจกรรมและหลังการทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องและพัฒนาต่อ ยอตต่อไป
	การเสริมแรง บวก	-ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องใช้คำพูดเสริมแรงบวกกับผู้เข้าร่วม เช่น ทำได้สัค ไม่ยากเลยคะ สวยจังคะ และมี....เพิ่มต้องสวยขึ้นแน่ ๆ เป็นต้น - ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องมีบุคลิกภาพที่เป็นมิตรยิ้มแย้ม พูดจาชัดเจน เมื่อ ตั้งคำถามต้องรอคำตอบ และกระตุ้นผู้เข้าร่วมช่วยกันคิด สามารถให้ ตัวอย่างในการให้เห็นภาพเพื่อนำไปสู่ความเข้าใจ ไม่ใช่ให้ตัวอย่างที่ขี้น่า เป็นต้น - ผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมต้องสร้างกิจกรรมให้เหมาะสมกับศักยภาพของ ผู้เข้าร่วม ส่งเสริมให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงศักยภาพของตนเอง เน้นกิจกรรมที่ ชี้แนะ-แนะนำ ไม่ใช่ชี้้นำให้ทำตาม

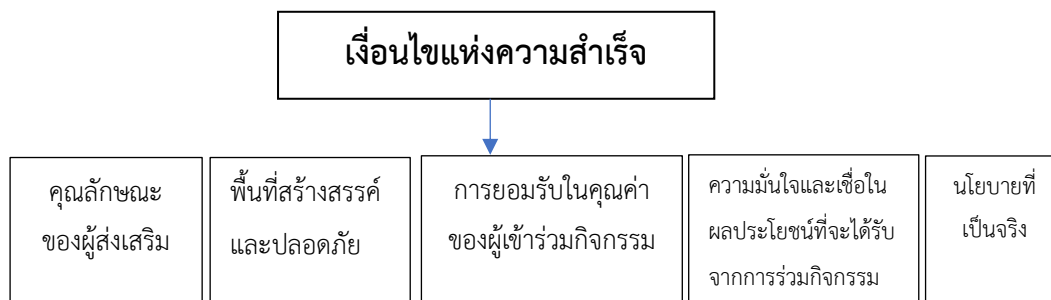
1. ท่านเห็นด้วยกับร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน
สำหรับผู้ทำหน้าที่ส่งเสริมหรือไม่ เพราะเหตุใด โปรดอธิบาย

2. ท่านคิดเห็นว่าร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน
สำหรับผู้ทำหน้าที่ส่งเสริม สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่ เพราะเหตุใด

3. หากท่านจะนำแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน
สำหรับผู้ทำหน้าที่ส่งเสริม นี้ไปใช้ มีอะไรบ้างที่ควรเพิ่มเติมโปรดอธิบาย

4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของ
ชุมชนสำหรับผู้ทำหน้าที่ส่งเสริม

จากร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะผู้ประกอบการผ้าทอมือ เพื่อให้การปฏิบัติงานสำเร็จ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีเงื่อนไขในการปฏิบัติการ ซึ่งจะต้องเกิดขึ้นก่อนและระหว่างการดำเนินการ ประกอบด้วย

1. คุณลักษณะของผู้ส่งเสริม ความสำเร็จของการพัฒนาส่งเสริมสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือที่สำคัญมาจากคุณลักษณะของผู้ส่งเสริมที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินการ ผู้ส่งเสริมจึงต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ ผู้ส่งเสริมมีความเชื่อว่าทุกคนเป็นผู้มีจิตใจดี และเป็นคนดี

ผู้ส่งเสริมเป็นคนช่างสังเกตและเรียบง่ายพร้อมเรียนรู้ไปกับชุมชน

ผู้ส่งเสริมเป็นผู้เปิดกว้างทางความคิดและเชื่อว่าความรู้ไม่ได้เกิดจากการอ่านและประสบการณ์เดิมของตนและคนทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้ ปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้

ผู้ส่งเสริมเคารพการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ผู้ส่งเสริมใช้เวลาอยู่กับพื้นที่เพื่อเข้าใจคน พื้นที่ สิ่งแวดล้อม

ผู้ส่งเสริมพร้อมช่วยเหลือ สนับสนุน เมื่อชุมชนร้องขอด้วยความเต็มใจในเรื่องที่เกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ

ผู้ส่งเสริมไม่สร้างข้อจำกัด และพิจารณาก่อนให้คำมั่นสัญญากับผู้เข้าร่วมกิจกรรม

ผู้ส่งเสริมมีความสามารถในการอธิบายและยกตัวอย่าง เรื่องยากให้เป็นเรื่องง่ายจากบริบทพื้นที่

ผู้ส่งเสริมเป็นผู้ติดตามผลการดำเนินงานด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ผู้ส่งเสริมไม่ตัดสินหรือเปรียบเทียบผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้เข้าร่วมกิจกรรมระหว่างชุมชน

2. พื้นที่สร้างสรรค์และปลอดภัย การปฏิบัติการเพื่อให้ทราบความต้องการของพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนา จำเป็นต้องมีการสร้างความเข้าใจ พูดคุย แสดงความคิดเห็น ระดมความคิดเกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ จึงต้องมีพื้นที่ที่เป็นสถานที่เพื่อให้ทุกคนได้มาร่วมกันทำกิจกรรม

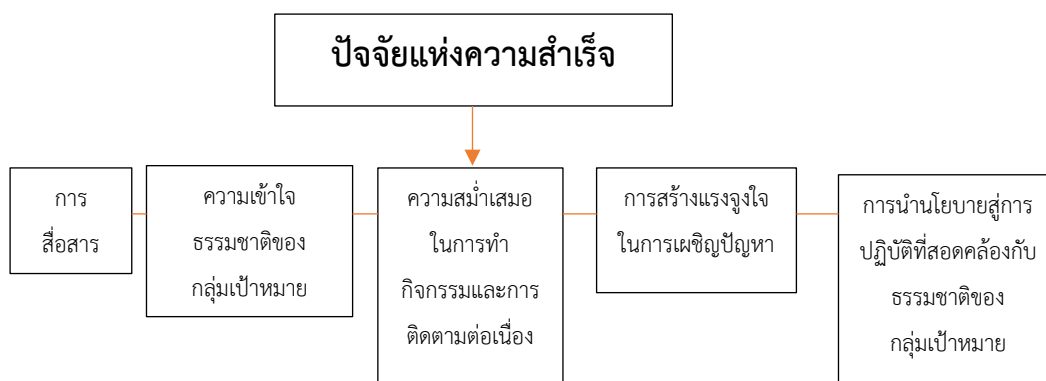
โดยจัดให้ทุกคนสามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ตลอดเวลา นอกจากสถานที่แล้ว จำเป็นจะต้องสร้างให้สมาชิกทุกคนเป็นผู้ที่รับฟังและเปิดกว้างทางความคิดร่วมด้วย

3. การยอมรับในคุณค่าของผู้เข้าร่วมกิจกรรม การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ ต้องคำนึงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม มิใช่เพียง ร่วมแสดงความคิดเห็น แต่ต้องเป็นผู้มีบทบาทสำคัญเพื่อขับเคลื่อนแผนกิจกรรมในการแก้ไขปัญหา ซึ่งผู้ส่งเสริมต้องเปิดใจกว้างไม่มีอคติกับศักยภาพของผู้เข้าร่วมกิจกรรม พลักดันให้ผู้เข้าร่วมคิดแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง โดยผู้ส่งเสริมต้องกระตุ้นถาม พร้อมรอคอยคำตอบ ไม่ขึ้นนำคำตอบหลังจากถามคำถามไปแล้ว เมื่อผู้เข้าสามารถสร้างแนวทางแก้ไขปัญหาได้แล้ว ผู้ส่งเสริมจำเป็นต้องอ่านบททวนเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้ทบทวนอีกครั้ง หากมีการแก้ไขจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ส่งเสริมจะต้องอ่านทวนให้ผู้เข้าร่วมได้ทบทวนตรวจสอบ การที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถสร้างแผนการแก้ไขปัญหาคือการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือร่วมกัน ช่วยสร้างความมั่นใจความกล้าแสดงออกทางความคิด และมีมุมมองทางบวกต่อศักยภาพของตนเองมากขึ้น

4. ความมั่นใจและเชื่อในผลประโยชน์ที่จะได้รับจากการร่วมกิจกรรม ต้องให้เกียรติผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นหุ้นส่วนของความสำเร็จที่เกิดขึ้น มิใช่เกิดจากผู้ส่งเสริม หรือผู้ประสานงาน แต่เกิดจากผู้เข้าร่วมทุกคน เมื่อมีการขอบคุณ หรือกล่าวถึงความสำเร็จ ต้องกล่าวถึงผู้เข้าร่วมกิจกรรมในฐานะหุ้นส่วนของความสำเร็จ

5. นโยบายที่เป็นจริง การสร้างนโยบายให้สามารถดำเนินงานได้ ต้องมาจากการมีส่วนร่วมและการมองเห็นความสำคัญของการประกอบการผ้าทอมือ ซึ่งเริ่มต้นจากการการรับฟังปัญหาและหาปัญหาที่แท้จริงโดยผู้เข้าร่วมทุกฝ่าย และการร่วมคิดวางแผนที่เป็นไปได้จริงบนฐานศักยภาพของบริบทพื้นที่

นอกจากเงื่อนไขของแนวปฏิบัติแล้ว ยังพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการและสิ่งนี้อาจทำให้การดำเนินการไม่ราบรื่น ประกอบด้วย การสื่อสาร ความเข้าใจธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรมและการติดตามต่อเนื่อง การสร้างแรงจูงใจในการเผชิญปัญหา การนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย

การสื่อสาร การใช้คำง่ายชัดเจนมีความหมาย ตรงไปตรงมา เพื่อสร้างความเข้าใจที่ตรงกัน ไม่บิดเบือน ช่วยให้ผู้ใช้เข้าร่วมกิจกรรม

ความเข้าใจธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย ธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมายเป็นสิ่งที่ผู้ส่งเสริมต้องทำความเข้าใจและเข้าใจในวิถีชีวิตเพื่อนำไปปรับการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับวิถีของผู้เข้าร่วมกิจกรรม จึงจะดำเนินการได้อย่างสนุกราบรื่นและได้รับความร่วมมือ

ความสม่ำเสมอในการทำกิจกรรมและการติดตามต่อเนื่อง การทำกิจกรรมต้องให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ ซึมซับและย่อยความรู้ด้วยตนเองจากการนำไปทดลองทำ ผู้ส่งเสริมต้องเผื่อเวลาในส่วนนี้พร้อมช่วยย้าข้อมูลและวิธีการดำเนินการกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทั้งในขณะทำกิจกรรมและระหว่างการดำเนินกิจกรรม และเฝ้าสังเกตผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

การสร้างแรงจูงใจในการเผชิญปัญหา การผลักดันให้ผู้เข้าร่วมสามารถนำตนเองให้ผ่านไปได้ โดยใช้คำกระตุ้นเชิงบวก ผสมการยกตัวอย่างสถานการณ์ เหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นจริงที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่จะช่วยฉายภาพให้ผู้เข้าร่วมรู้สึกพร้อม นอกจากนี้กิจกรรมที่สร้างขึ้นจำเป็นต้องคำนึงถึงความเข้มข้นของระดับปัญหา ควรเริ่มจากน้อย-ปานกลาง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมสามารถเผชิญปัญหาและแก้ไขปัญหาได้ เมื่อผู้เข้าร่วมสามารถแก้ไขปัญหาในระดับแรกได้แล้วจะเกิดกำลังใจต่อตนเอง และพร้อมเผชิญปัญหาต่อไปได้

- สำหรับผู้ส่งเสริมเมื่อเกิดความท้อแท้ สามารถดึงตนเองให้กลับมาสู้ใหม่ในทุกครั้ง โดยมองว่าเป็นเรื่องสนุก เป็นเรื่องที่ท้าทาย

การนำนโยบายสู่การปฏิบัติที่สอดคล้องกับธรรมชาติของกลุ่มเป้าหมาย แผนงานหรือนโยบายที่มีเมื่อจะนำมาใช้กับพื้นที่ต้องพิจารณาและปรับให้สอดคล้องกับวิถีของกลุ่มเป้าหมาย ผู้ส่งเสริมต้องย่อยข้อมูลก่อนแล้วปรับแต่ละข้อมูลย่อยให้สอดคล้องและยึดหยุ่นไปตามวิถีของกลุ่มเป้าหมาย

ท่านเห็นด้วยกับปัจจัยและเงื่อนไขของร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ
ของชุมชนผ้าทอมือหรือไม่ และมีข้อเสนอเพิ่มเติมอย่างไร

.....

.....

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่สละเวลาเข้าร่วมพิจารณา
ร่างแนวปฏิบัติการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนผ้าทอมือ
นางสาวอรวิภา มงคลดาว

นิสิตผู้วิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก จ แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์ @ อมก้อย

แบบสังเกตพฤติกรรมผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์ @ อมก้อย

กิจกรรมที่..... ชื่อกิจกรรม

วันที่..... เวลา.....

สภาพบรรยากาศการจัดกิจกรรม

ผู้สังเกต.....

ประเด็นการสังเกต	กิจกรรมพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือของชุมชน	สิ่งที่ผู้เข้าร่วมแสดงออก
การเข้าร่วมกิจกรรม		
การรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการปฏิบัติกิจกรรม		
ความรู้สึกรู้สึกต่อการทำกิจกรรม		

ภาคผนวก ฉ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ “เป็นเราชาวโปว์ @ อมก้อย

กิจกรรมที่.....ชื่อกิจกรรม.....วัน เดือน ปี.....

ผู้ประเมินผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้ประสานงาน

ความรู้สึกรู้สึกของท่านต่อการเข้าร่วมกิจกรรม	
ความพอใจมาก	ไม่พอใจ
Ö	TT

ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือจาก
โปรแกรม LESREL

สมรรถนะหลักการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ

	Factor			
	1	2	3	4
a01		.768		
a02		.818		
a03		.794		
a04	.318	.685		
a05	.305	.629		
a06	.375	.711		
a17	.705			
a18	.654			
a19	.704	.360		
a20	.751	.315		
a21	.770			
a22	.720	.322		
a23	.682	.390		
a24	.358			.527
a25	.413		.316	.644
a27		.340	.306	.683
a44			.596	.459
a45			.542	.324
a46			.727	.314
a47	.509	.342	.549	
a48	.472		.666	
a49	.454		.732	
a50	.455		.672	
a26	.306	.384		.622

Extraction Method: Principal Axis Factoring.

Rotation Method: Varimax with Kaiser

Normalization.

a. Rotation converged in 10 iterations.

สมรรถนะทางวิชาชีพการเป็นผู้ประกอบการค้าทอมือ

	Factor		
	1	2	3
a7	.709		
a8	.796		
a9	.789		
a10	.776		
a11	.817		
a12	.822		
a13	.663		
a14	.804		
a15	.519		.482
a16	.359		.520
a28		.805	
a29		.602	.493
a30		.703	.411
a31		.831	
a32		.732	.386
a33		.453	.531
a34	.407	.534	.371
a35		.680	
a36	.305	.630	.416
a37		.438	.666
a38		.495	.619
a39		.369	.619
a40	.360	.399	.499
a41	.321	.311	.671
a42		.308	.794
a43			.781

Extraction Method: Principal Axis Factoring.

Rotation Method: Varimax with Kaiser

Normalization.

a. Rotation converged in 6 iterations.

ภาคผนวก ข ข้อคำถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับปรุง
1	ท่านเป็นผู้มีความพากเพียรในการประกอบกร ผ้าทอมือ	มีความพากเพียรเพื่อความสำเร็จในการ ประกอบการผ้าทอมือ
2	ท่านเป็นผู้มีความอดทนในการประกอบกรผ้า ทอมือ	มีความอดทนต่อความยากลำบากในที่เกิดขึ้นใน การประกอบการผ้าทอมือ
3	ท่านใส่ใจและลงรายละเอียดในการ ประกอบการผ้าทอมือ	มีความใส่ใจและลงรายละเอียดในการประกอบการ ผ้าทอมือ
4	ท่านตรวจสอบวัตถุดิบและอุปกรณ์ในการ ประกอบการผ้าทอมือก่อนใช้งานและดูแลหลัง การใช้งานอย่างสม่ำเสมอ	มีความสม่ำเสมอในการตรวจสอบดูแลวัตถุดิบและ อุปกรณ์ในการประกอบการผ้าทอมือก่อนใช้งาน และดูแลหลังการใช้งาน
5	ท่านยอมรับทั้งข้อเสนอแนะ และคำแนะนำดี เดียน	มีความใจกว้างยอมรับทั้งข้อเสนอแนะ และ คำแนะนำดีเดียนเพื่อปรับปรุงผลงานให้ดีขึ้น
6	ท่านรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองในการ ประกอบการผ้าทอมือ	มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองในการ ประกอบการผ้าทอมือ
7	ท่านมักจะพิจารณาเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการ ประกอบการ ผ้าทอมือด้วยความถูกต้องเป็น สำคัญ	มีความรอบครอบในการใช้เหตุผลพิจารณาเรื่อง ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการประกอบการผ้าทอมือ
8	ท่านดำเนินการประกอบการผ้าทอมือด้วยความ ยุติธรรม	มีความยุติธรรมในการปฏิบัติต่อสมาชิกกลุ่มอย่าง เท่าเทียม
9	ท่านเป็นแบบอย่างของผู้ร่วมงานที่รักษาคำพูด	มีความรับผิดชอบต่อคำพูด
10	ท่านเป็นแบบอย่างของผู้ประกอบการผ้าทอมือ ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการ	มีความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบการ
11	ท่านสามารถทำงานเป็นทีมร่วมกับสมาชิกใน กลุ่มผ้าทอมือได้อย่างราบรื่น	มีความสามารถในการทำงานเป็นทีมร่วมกับ สมาชิกในกลุ่มผ้าทอมือ
12	ท่านรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกและบุคคล อื่นเกี่ยวข้องกับการผลิตและการประกอบการ ผ้าทอมือ	มีความเป็นประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับเสียง ของสมาชิกกลุ่มในการดำเนินงาน
13	ท่านให้โอกาสและเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่ม ผ้าทอมือได้แสดงศักยภาพของตนเองในการทอ ผ้าและสร้างสรรค์ลวดลาย	มีความเปิดกว้างให้สมาชิกในกลุ่มได้แสดงศักยภาพ ของตนเองในการทอผ้าและสร้างสรรค์ลวดลาย
14	ท่านยินดีช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกเมื่อมีปัญหาใน การทำงานหรือปัญหาอื่น ๆ	มีความเอาใจใส่ช่วยเหลือสมาชิกเมื่อมีปัญหาใน การทำงานหรือปัญหาอื่น ๆ
15	ท่านสามารถตัดสินใจภายใต้สถานการณ์ต่าง ๆ	มีความสามารถในการตัดสินใจภายใต้สถานการณ์

ข้อที่	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับปรุง
	ที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านบวกและด้านลบที่เกิดขึ้นได้ ทันทั่วทั้งและมีประสิทธิภาพ	ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งทางด้านบวกและด้านลบได้ ทันทั่วทั้งและมีประสิทธิภาพ
16	ท่านสามารถคาดการณ์ทิศทาง แนวโน้มการ ประกอบการค้าทอมือ ทั้งในระยะสั้นและระยะ ยาวได้อย่างแม่นยำ	มีความสามารถในการคาดการณ์ทิศทาง แนวโน้ม การประกอบการค้าทอมือ ทั้งในระยะสั้นและ ระยะยาวได้อย่างแม่นยำ
17	ท่านสามารถควบคุมตนเองในการประกอบการ ค้าทอมือโดย ไม่หวั่นไหวกับสิ่งต่าง ๆ ภายนอก	มีความสุขไม่หวั่นไหวกับกระแสนิยมจนค้าทอมือ ของกลุ่มชาติอัครลักษณะของตนเอง
18	ท่านมีการควบคุมและประมาณการดำเนินงาน ของตนเองเพื่อรองรับกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิด ขึ้นอยู่เสมอ	มีความสามารถในการควบคุมตนเองให้พร้อมรับ กับวิกฤติการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น
19	ท่านเรียนรู้จากสิ่งผิดพลาดและพัฒนาแก้ไข เพื่อให้การประกอบการค้าทอมือกลับมาดีขึ้น และไม่กลับไปทำผิดซ้ำ	มีความถ่อมตนเรียนรู้จากสิ่งผิดพลาดและพัฒนา แก้ไข เพื่อให้การประกอบการค้าทอมือกลับมาดี ขึ้น
20	ท่านเป็นคนมั่นใจในการประกอบการค้าทอมือ ของตนเอง	มีความมั่นใจในการประกอบการค้าทอมือของ ตนเอง
21	ท่านรู้จักประมาณตนเองในการดำเนินการ ประกอบการค้าทอมือ	มีความสามารถในการประเมินศักยภาพของตนเอง ในการดำเนินการประกอบการค้าทอมือ
22	ท่านเข้าถึงง่ายพร้อมให้คำปรึกษาผู้อื่นเกี่ยวกับ การจัดการปัญหาต่าง ๆ ในการประกอบการค้า ทอมือได้อย่างสมเหตุสมผล	ความพร้อมที่จะให้คำปรึกษาผู้อื่นเกี่ยวกับการ จัดการปัญหาต่าง ๆ ในการประกอบการค้าทอมือ ได้ตลอดเวลา
23	ท่านมองเห็นคุณค่าของการประกอบการค้าทอ มือของตนเอง	มีความภาคภูมิใจในคุณค่าของการประกอบการค้า ทอมือของตนเอง
24	ท่านมีความรู้และสามารถคัดเลือกเส้นใยฝ้าย หรือเส้นใยไหมที่มีคุณภาพเพื่อใช้ทอผ้า	มีความรู้และสามารถคัดเลือกเส้นใยฝ้ายหรือเส้นใย ไหมที่มีคุณภาพเพื่อใช้ทอผ้า
25	ท่านมีความรู้และทักษะความชำนาญในการ จัดเตรียม การใช้วัตถุดิบและอุปกรณ์ในการผลิต ผ้าทอมือ ตามขั้นตอนการผลิต	มีความรู้และทักษะความชำนาญในการจัด เตรียมการใช้วัตถุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตผ้าทอ มือ ตามขั้นตอนการผลิต
26	ท่านมีความรู้และทักษะความชำนาญในการทอ ผ้าเป็นอย่างดี	มีความรู้ เรื่องเทคนิคและการใช้เทคนิคในสารทอ ผ้า
27	ท่านมีความรู้และทักษะความชำนาญในการจัด เตรียมการใช้วัตถุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตผ้า ทอมือ ตามขั้นตอนการผลิต	มีความรู้และทักษะความชำนาญในการจัด เตรียมการใช้วัตถุดิบและอุปกรณ์ในการผลิตผ้าทอ มือ ตามขั้นตอนการผลิต
28	ท่านสามารถใช้เทคนิคการทอผ้า (จก,ยก,เกาะ	มีความสามารถในการสร้างสรรค์ลวดลายผ้าทอมือ

ข้อที่	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับปรุง
	,ขีด,ล้วง,ควบเส้น,มัดหมี่) ในการสร้างลวดลาย ผ้าทอมือด้วยตนเอง	จากการใช้เทคนิคการทอ (จก,ยก,เกาะ,ขีด,ล้วง ,ควบเส้น,มัดหมี่) ได้ด้วยตนเอง
29	ท่านมีความชำนาญในการย้อมสีเส้นใย	มีความชำนาญในการย้อมสีธรรมชาติสามารถ สร้างสรรค์สีลวดลายผ้าทอมือให้เป็นที่จดจำ
30	ท่านมีความรู้เรื่องทฤษฎีสีและการจับคู่สี	มีความรู้เรื่องทฤษฎีสี การจับคู่สี และสามารถ คาดการณ์แนวโน้มเทรนด์สีได้ และสามารถนำ ความรู้ทฤษฎีสี การจับคู่สีเข้ามาสร้างสรรค์ ลวดลายให้เป็นที่น่าจดจำ
31	ท่านสามารถสร้างตัวอย่างลวดลายบนผืนผ้า ของตนเอง (ผ้าแล้ว) เพื่อเป็นแบบในการทอ	มีความสามารถในการสร้างตัวอย่างลวดลายบนผืน ผ้าเพื่อเป็นแบบอย่างในการทอ (ผ้าแล้ว)
32	ท่านสามารถอ่านและสร้างกราฟออกแบบ ลวดลายผ้าทอมือได้	มีความสามารถในการอ่านและสร้างกราฟเพื่อ ออกแบบลวดลายผ้าทอมือได้
33	ท่านมีความรู้และมีความสามารถในการย้อมสี ผ้า โดยใช้เทคนิคการย้อมสีธรรมชาติให้สีติดทน	มีความรู้และมีความสามารถในการย้อมสีผ้า โดยใช้ เทคนิคการย้อมสีธรรมชาติให้สีติดทน และ สามารถตรวจสอบความถูกต้องของการย้อมสี
34	ท่านมีการตรวจสอบความถูกต้องในทุกขั้นตอน ของการทอผ้า	มีความสามารถในการถ่ายทอดทักษะองค์ความรู้ การผลิตเส้นใยและขั้นตอนการทอผ้าได้อย่าง ถูกต้องเป็นลำดับขั้นตอน
35	ท่านสามารถถ่ายทอดทักษะองค์ความรู้การผลิต เส้นใยและขั้นตอนการทอผ้าได้อย่างถูกต้องเป็น ลำดับขั้นตอน	มีความสามารถในการอธิบายเรื่องผ้าและวิธีการ ขั้นตอนในการทอผ้าให้สมาชิกเข้าใจได้ง่าย
36	ท่านสามารถอธิบายเรื่องที่ซับซ้อนในการผลิต และการทอผ้าให้เข้าใจได้ง่าย	มีความสามารถในการอธิบายเรื่องผ้าและวิธีการ ขั้นตอนในการทอผ้าให้สมาชิกเข้าใจได้ง่าย
37	ท่านมีความรู้และสามารถแปรรูปผลิตภัณฑ์จาก ผ้าทอมือได้	มีความรู้สามารถในการแปรรูปและตรวจสอบ ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือได้
38	ท่านมีการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จาก การแปรรูปผ้าทอมือ	มีความสามารถในการพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์ ใหม่จากการแปรรูปผ้าทอมือ
39	ท่านมีการวางแผนการดำเนินงานและกำหนด เป้าหมายในการประกอบการผ้าทอมือทั้งระยะ สั้นและระยะยาว	มีความสามารถในการวางแผนการดำเนินงานและ กำหนดเป้าหมายในการประกอบการผ้าทอมือทั้ง ระยะสั้นและระยะยาว
40	ท่านสามารถกำหนดระยะเวลาการผลิตผ้าทอ มือได้	มีความสามารถในการกำหนดระยะเวลาการผลิต ผ้าทอมือได้
41	ท่านสามารถวิเคราะห์จุดแข็ง-จุดอ่อนของ	มีความสามารถในการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของ

ข้อที่	ข้อความเดิม	ข้อความที่ปรับปรุง
	ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือและการประกอบการผ้าทอมือของท่านได้	ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือและการประกอบการผ้าทอมือของท่านได้
42	ท่านวางแผนการทำการตลาดและการจัดจำหน่ายให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนการดำเนินการประกอบการผ้าทอมือ	มีความสามารถในการวางแผนการทำการตลาดและการจัดจำหน่ายให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนการดำเนินการประกอบการผ้าทอมือ
43	ท่านมีการวางแผนการตลาดและการจำหน่ายผ้าทอมืออย่างมีประสิทธิภาพ	มีความสามารถในการวางแผนการตลาดและการจำหน่ายผ้าทอมืออย่างมีประสิทธิภาพ
44	ท่านสามารถปรับใช้ความรู้หรือประสบการณ์เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาในการประกอบการผ้าทอมือได้อย่างเหมาะสม	มีความสามารถในการปรับใช้ความรู้หรือประสบการณ์ เพื่อนำมาแก้ไขปัญหาในการประกอบการผ้าทอมือได้อย่างเหมาะสม
45	ท่านมีความรู้ความสามารถในการทำการตลาดและการตลาดออนไลน์	มีความรู้ความสามารถในการทำการตลาดและการตลาดออนไลน์
46	ท่านสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของท่านได้	มีความสามารถในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของท่านได้
47	ท่านให้บริการด้วยความเต็มใจและตั้งใจให้บริการ	มีความสามารถในการให้บริการด้วยความเต็มใจและตั้งใจให้บริการ
48	ในการให้บริการท่านสามารถอธิบายความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของท่านได้ถูกต้อง	มีความสามารถในการให้บริการ สามารถอธิบายความเป็นมาของผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือของท่านได้ถูกต้อง
49	ท่านสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอมือที่เป็นประโยชน์แก่ลูกค้าได้ถูกต้อง เช่น การดูแลและเก็บรักษาผ้าไหมทอมือ เป็นต้น	มีความสามารถในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอมือที่เป็นประโยชน์แก่ลูกค้าเมื่อได้รับผ้าทอมือไปแล้ว เช่น การดูแลและเก็บรักษาผ้าไหมทอมือ เป็นต้น
50	ท่านหาแนวทางแก้ไขหรือเป็นธุระให้ลูกค้าเมื่อลูกค้าต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับผ้าทอมือ	มีความสามารถในการหาแนวทางแก้ไขหรือเป็นธุระให้ลูกค้าเมื่อลูกค้าต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับผ้าทอมือ

ภาคผนวก ญ ผลการวิเคราะห์สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการผ้าทอมือ
Core Competency

DATE: 2/ 3/2022

TIME: 12:50

L I S R E L 8.72

BY

Karl G. J"reskog & Dag S"rbom

This program is published exclusively by
Scientific Software International, Inc.
7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.
Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005
Use of this program is subject to the terms specified in the
Universal Copyright Convention.
Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\Users\User\Desktop\CFA\set3 new\CORE\CORE.spl:

TI CORE
DA NI=4 NO=522 MA=CM NG=1
LA
CORE1 CORE2 CORE3 CORE4
KM
1.000
.606 1.000
.657 .544 1.000
.740 .586 .665 1.000
ME
4.203 4.339 3.822 3.920
SD
.641 .624 .835 .851
MO NK=1 NX=4 LX=FU,FI TD=FU,FI PH=FU,FI
LK
CORE
FR LX(1,1) LX(2,1) LX(3,1) LX(4,1)
FR TD(1,1) TD(2,2) TD(3,3) TD(4,4)
FR PH(1,1)
PD
OU FS SC MI ND=3

TI CORE

Number of Input Variables 4
 Number of Y - Variables 0
 Number of X - Variables 4
 Number of ETA - Variables 0
 Number of KSI - Variables 1
 Number of Observations 522

TI CORE

Covariance Matrix

	CORE1	CORE2	CORE3	CORE4
	-----	-----	-----	
CORE1	0.411			
CORE2	0.242	0.389		
CORE3	0.352	0.283	0.697	
CORE4	0.404	0.311	0.473	0.724

TI CORE

Parameter Specifications

LAMBDA-X

CORE

CORE1	1
CORE2	2
CORE3	3
CORE4	4

THETA-DELTA

CORE1	CORE2	CORE3	CORE4
-----	-----	-----	-----
5	6	7	8

TI CORE

Number of Iterations = 3

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-X

CORE

CORE1 0.552
(0.024)
23.440

CORE2 0.434
(0.025)
17.363

CORE3 0.644
(0.032)
19.973

CORE4 0.729
(0.031)
23.246

PHI

CORE

1.000

THETA-DELTA

CORE1	CORE2	CORE3	CORE4
0.106	0.201	0.283	0.193
(0.011)	(0.014)	(0.022)	(0.019)
9.852	14.195	13.053	10.096

Squared Multiple Correlations for X - Variables

CORE1	CORE2	CORE3	CORE4
0.742	0.485	0.594	0.734

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 2
Minimum Fit Function Chi-Square = 1.101 (P = 0.577)
Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 1.082 (P = 0.582)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 0.0
 90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 5.480)

Minimum Fit Function Value = 0.00211
 Population Discrepancy Function Value (F0) = 0.0
 90 Percent Confidence Interval for F0 = (0.0 ; 0.0105)
 Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0
 90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.0725)
 P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.846

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.0345
 90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.0345 ; 0.0451)
 ECVI for Saturated Model = 0.0384
 ECVI for Independence Model = 2.443

Chi-Square for Independence Model with 6 Degrees of Freedom = 1265.010
 Independence AIC = 1273.010
 Model AIC = 17.082
 Saturated AIC = 20.000
 Independence CAIC = 1294.041
 Model CAIC = 59.143
 Saturated CAIC = 72.577

Normed Fit Index (NFI) = 0.999
 Non-Normed Fit Index (NNFI) = 1.002
 Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.333
 Comparative Fit Index (CFI) = 1.000
 Incremental Fit Index (IFI) = 1.001
 Relative Fit Index (RFI) = 0.997

Critical N (CN) = 4360.362

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.00279
 Standardized RMR = 0.00526
 Goodness of Fit Index (GFI) = 0.999
 Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.995
 Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.200

TI CORE

Modification Indices and Expected Change

No Non-Zero Modification Indices for LAMBDA-X

No Non-Zero Modification Indices for PHI

Modification Indices for THETA-DELTA

	CORE1	CORE2	CORE3	CORE4
CORE1	--			
CORE2	0.382	--		
CORE3	1.081	0.210	--	
CORE4	0.210	1.081	0.382	--

Expected Change for THETA-DELTA

	CORE1	CORE2	CORE3	CORE4
CORE1	--			
CORE2	0.006	--		
CORE3	-0.016	0.006	--	
CORE4	0.009	-0.014	0.013	--

Completely Standardized Expected Change for THETA-DELTA

	CORE1	CORE2	CORE3	CORE4
CORE1	--			
CORE2	0.016	--		
CORE3	-0.030	0.012	--	
CORE4	0.016	-0.027	0.018	--

Maximum Modification Index is 1.08 for Element (4, 2) of THETA-DELTA

TI CORE

Factor Scores Regressions

KSI

	CORE1	CORE2	CORE3	CORE4
CORE	0.577	0.239	0.251	0.418

TI CORE

Standardized Solution

LAMBDA-X

	CORE
CORE1	0.552
CORE2	0.434

CORE3 0.644
 CORE4 0.729

PHI

CORE

 1.000

TI CORE

Completely Standardized Solution

LAMBDA-X

CORE

 CORE1 0.862
 CORE2 0.696
 CORE3 0.771
 CORE4 0.857

PHI

CORE

 1.000

THETA-DELTA

CORE1	CORE2	CORE3	CORE4
-----	-----	-----	-----
0.258	0.515	0.406	0.266

Time used: 0.016 Seconds

 CHULALONGKORN UNIVERSITY

Functional Competency

DATE: 2/3/2022

TIME: 14:17

LISREL 8.72

BY

Karl G. Jöreskog & Dag Sörbom

This program is published exclusively by
 Scientific Software International, Inc.
 7383 N. Lincoln Avenue, Suite 100
 Lincolnwood, IL 60712, U.S.A.
 Phone: (800)247-6113, (847)675-0720, Fax: (847)675-2140
 Copyright by Scientific Software International, Inc., 1981-2005
 Use of this program is subject to the terms specified in the
 Universal Copyright Convention.
 Website: www.ssicentral.com

The following lines were read from file C:\Users\User\Desktop\CFA\set3 new\FUNT\SYNTAX2.pr2:

```

TI FUNT
DA NI=3 NO=522 MA=CM NG=1
LA
FUNT1 FUNT2 FUNT3
KM
1.000
.470 1.000
.541 .894 1.000
ME
4.347 3.393 3.528
SD
.543 1.045 .914
MO NK=1 NX=3 LX=FU,FI TD=FU,FI PH=SY
LK
FUNT
FR LX(1,1) LX(2,1) LX(3,1)
FR TD(1,1) TD(2,2)
VA .02 TD 3,3
PD
OU FS SC MI ND=3 AD=OFF

TI FUNT

```

Number of Input Variables 3
 Number of Y - Variables 0
 Number of X - Variables 3
 Number of ETA - Variables 0
 Number of KSI - Variables 1
 Number of Observations 522

TI FUNT

Covariance Matrix

	FUNT1	FUNT2	FUNT3
FUNT1	0.295		
FUNT2	0.267	1.092	
FUNT3	0.268	0.854	0.835

TI FUNT

Parameter Specifications

LAMBDA-X

	FUNT
FUNT1	1
FUNT2	2
FUNT3	3

THETA-DELTA

	FUNT1	FUNT2	FUNT3
	4	5	0

TI FUNT

Number of Iterations = 5

LISREL Estimates (Maximum Likelihood)

LAMBDA-X

	FUNT

FUNT1 0.296
(0.022)
13.353

FUNT2 0.945
(0.035)
26.748

FUNT3 0.903
(0.029)
31.507

PHI

FUNT

1.000

THETA-DELTA

FUNT1	FUNT2	FUNT3
-----	-----	-----
0.207	0.199	0.020
(0.013)	(0.014)	
15.991	14.553	

Squared Multiple Correlations for X - Variables

FUNT1	FUNT2	FUNT3
-----	-----	-----
0.297	0.818	0.976

Goodness of Fit Statistics

Degrees of Freedom = 1

Minimum Fit Function Chi-Square = 2.376 (P = 0.123)

Normal Theory Weighted Least Squares Chi-Square = 2.360 (P = 0.124)

Estimated Non-centrality Parameter (NCP) = 1.360

90 Percent Confidence Interval for NCP = (0.0 ; 10.119)

Minimum Fit Function Value = 0.00456

Population Discrepancy Function Value (FO) = 0.00261

90 Percent Confidence Interval for FO = (0.0 ; 0.0194)

Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA) = 0.0511

90 Percent Confidence Interval for RMSEA = (0.0 ; 0.139)

P-Value for Test of Close Fit (RMSEA < 0.05) = 0.350

Expected Cross-Validation Index (ECVI) = 0.0237

90 Percent Confidence Interval for ECVI = (0.0211 ; 0.0405)

ECVI for Saturated Model = 0.0230

ECVI for Independence Model = 1.324

Chi-Square for Independence Model with 3 Degrees of Freedom = 683.978

Independence AIC = 689.978

Model AIC = 12.360

Saturated AIC = 12.000

Independence CAIC = 705.751

Model CAIC = 38.648

Saturated CAIC = 43.546

Normed Fit Index (NFI) = 0.997

Non-Normed Fit Index (NNFI) = 0.994

Parsimony Normed Fit Index (PNFI) = 0.332

Comparative Fit Index (CFI) = 0.998

Incremental Fit Index (IFI) = 0.998

Relative Fit Index (RFI) = 0.990

Critical N (CN) = 1456.168

Root Mean Square Residual (RMR) = 0.00530

Standardized RMR = 0.00935

Goodness of Fit Index (GFI) = 0.997

Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.982

Parsimony Goodness of Fit Index (PGFI) = 0.166

TI FUNT

Modification Indices and Expected Change

No Non-Zero Modification Indices for LAMBDA-X

No Non-Zero Modification Indices for PHI

Modification Indices for THETA-DELTA

	FUNT1	FUNT2	FUNT3
FUNT1	--		
FUNT2	2.360	--	
FUNT3	2.360	2.360	2.360

Expected Change for THETA-DELTA

	FUNT1	FUNT2	FUNT3
FUNT1	--		
FUNT2	-0.014	--	
FUNT3	0.014	0.044	-0.042

Completely Standardized Expected Change for THETA-DELTA

	FUNT1	FUNT2	FUNT3
FUNT1	--		
FUNT2	-0.026	--	
FUNT3	0.028	0.046	-0.051

Maximum Modification Index is 2.36 for Element (2, 1) of THETA-DELTA

TI FUNT

Factor Scores Regressions

	FUNT1	FUNT2	FUNT3
FUNT	0.031	0.102	0.967

TI FUNT

Standardized Solution

LAMBDA-X	
	FUNT
FUNT1	0.296
FUNT2	0.945
FUNT3	0.903

PHI

	FUNT
	1.000

TI FUNT

Completely Standardized Solution

LAMBDA-X

FUNT

FUNT1	0.545
FUNT2	0.904
FUNT3	0.988

PHI

FUNT

1.000

THETA-DELTA

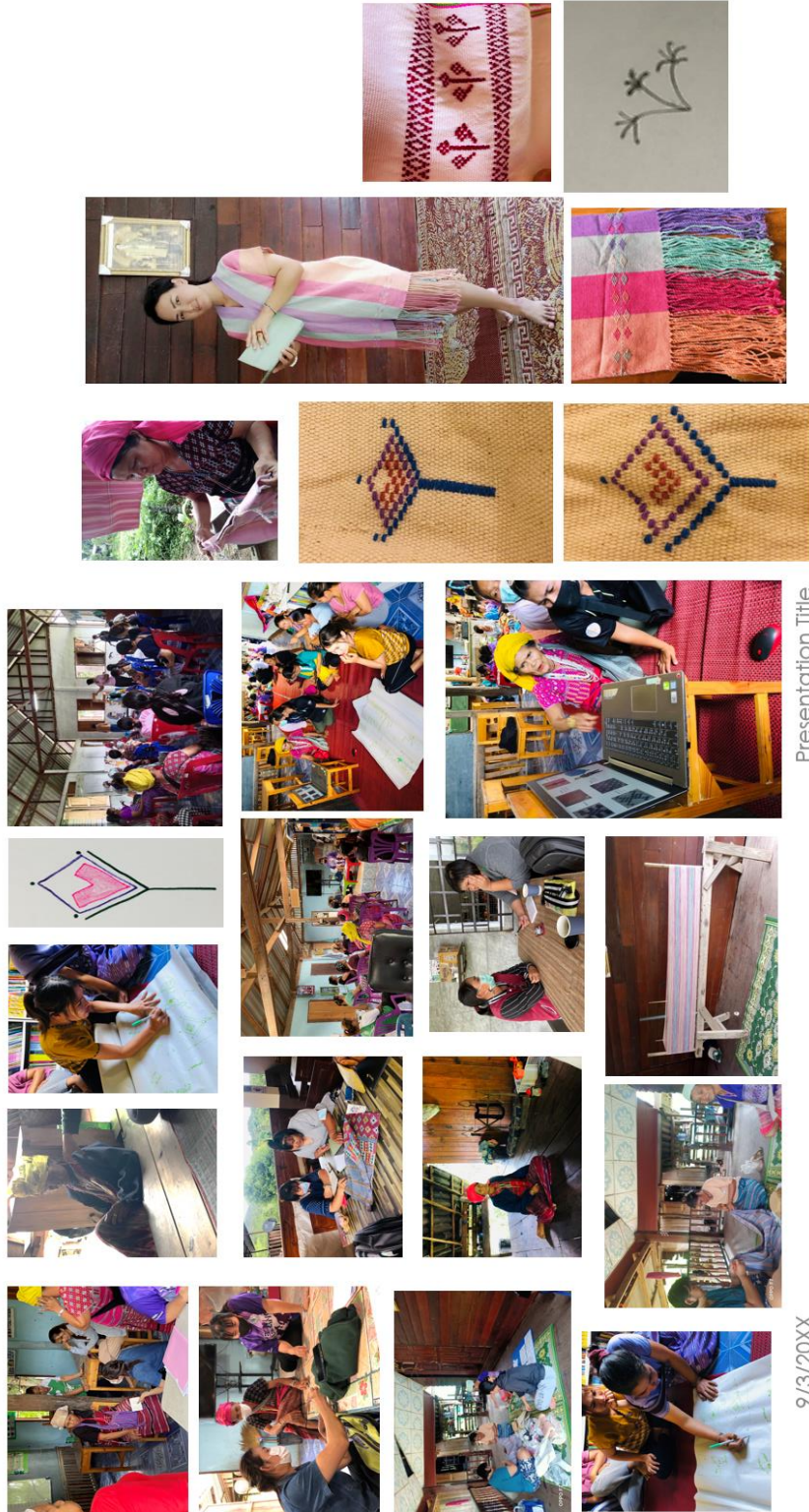
FUNT1	FUNT2	FUNT3
-------	-------	-------

0.703	0.182	0.024
-------	-------	-------

Time used: 0.016 Seconds

ภาคผนวก ฎ ภาพบรรยากาศในการเก็บข้อมูล

ประมวลภาพการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

Presentation Title

9/3/20XX

ภาคผนวก ฐ ผลลัพธ์ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ในกิจกรรมเป็นเราชาวโปร๋ ๑ อมก๋อย

ผลการทอของเครื่องปั้นดินเผา

ผลการปักของเครื่องปัก

รูปภาพ	ชื่อของภาพ	ลักษณะเฉพาะ	ความหมายของภาพ	สัญลักษณ์	สีที่ใช้ในภาพ
	รูปที่ 1	มีลักษณะเป็นรูปสี่เหลี่ยม	แสดงถึงความแข็งแรงและความมั่นคง		สีน้ำเงิน, สีแดง, สีขาว
	รูปที่ 2	มีลักษณะเป็นรูปวงกลม	แสดงถึงความกลมกลืนและความสามัคคี		สีน้ำเงิน, สีแดง, สีขาว

Angkor University

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- Akera, R. (2022). THE FUTURE ENTREPRENEUR FOR 4.0. *VRU Research and Development Journal Science and Technology*, 12(2), 79-88 [in Thai].
- Bacigalupo, M., Kampylis, P., Punie, Y., Van den Brande, G. (2016). *EntreComp: The Entrepreneurship Competence Framework*. Published. Publication Office of the European Union.
- Baumol, W. J. (1990). Entrepreneurship: productive, unproductive and destructive. *Journal of Political Economy*, 98, 893-921.
- Boyatzis, R. E. (1982). *The Competent Manager: A Model for Effective Performance*. Published. John Wiley and Sons, Inc.
- Burnard, P. (1996). Teaching the Analysis of Textual Data: An Experiential Approach. *Nurse Education Today*, 16, 278-281.
- Bygrave, W. D. a. Z., A. (2011). *Entrepreneurship*. Published. John Wiley & Sons.
- Covin, J. G., & Slevin, D. P. (1991). A conceptual model of entrepreneurship as firm behavior. *Erurepreneurship Theory & Practice*, 16(1), 7-25.
- Crockett, L. W., & Churches, A. . (2017). *Mindful Assessment: The 6 Essential Fluencies of Innovative Learning*. Published. SolutionTree Press.
- Dess, G. G., & Lumpkin, G. T. (2005). The role of entrepreneurial orientation in stimulating effective corporate entrepreneurship. *Academy of Management Executive*, 19(1), 147-156.
- Dewey, J. (2007). *Experience and education*. Published. Simon and Schuster.
- Ester, G. (1996). *Processing experiential learning in the pfeiffer library*. Published.
- Flanagan, J. C. (1954). The Critical Incident Technique. *Psychological Bulletin*, 51(4), 327-358.
- Forum., W. E. (2011). *Unlocking entrepreneurial capabilities to meet the global challenges of the 21st century: Final report on the entrepreneurship education workstream*, World Economic Forum.
- Frese, M., Krauss, S. I., & Friedrich, C. (2000). *Microenterprises in Zimbabwe: The function of sociodemographic factor, psychological strategies, personal*

- initiative, and goal setting for entrepreneurial success and failure of microbusiness owners in Africa: A psychological approach.*Published. Conn: Quorum.
- Furukawa., P. a. (1980). *modeling methods in : Helping People Change* Published. Pergamon Press.
- Gartner, W. B., & Bellamy, M. G. (2010). *Enterprise.*Published. Educational Publishing.
- gazette., T. g. (2021). Thai government gazette in Thai-English translated from the government gazette. .
- Gould, J. (2012). *Learning theory and classroom practice in the lifelong learning sector.*Published. Learning Matters.
- Hair, J. F., Jr., Anderson, R. E., Tatham, R. L. and Black, W. C. (2010). *Multivariate Data Analysis.*Published. Macmillan Publishing Company.
- Hair, J. F. J., Anderson, R. E., Tatham, R. L. and Black, W. C. (1995). *Multivariate Data Analysis (3rd edition).* .Published. Macmillan.
- Hopkins, D. (1985). *A teacher's guide to classroom research.*Published. Open University Press.
- Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planner : Doing Critical Participatory Action Research.*Published. Springer.
- Knowles, M. (1984). *Andragogy in Action.*Published. Jossey-Bass.
- Knowles, M. S. (1970). *The modern practice of adult education: Androgogy versus pedagogy.*Published. New York Association Press.
- Knowles, M. S. (1987). *The adult learner.*Published. Gulf.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential Learning: Experience as the Source of Learning and Development.*Published. Prentice Hall.
- Luckner, J. L., & Nadler, R. S. (1997). *Processing the adventure experience.*Published. Kendall/Hunt.
- McClelland, D. C. (1961). *The Achieving Society.*Published. The Free Press.
- Miller, D. (1983). The correlates of entrepreneurship in three types of firms. *Management Science*, 29(7), 770-791.
- Pfeiffer, J. W., & Jones, J.E., Eds. (1983). *Experiential learning cycles. In reference guide*

- to *handbooks and annuals (revised)*. Published. University Associates Publishers.
- Pretty, J. N. (1997). Participatory Learning for Integrated Farming Retrieved from <http://agris.fao.org/agris-search/search/display.do?f=2000/DK/DK00026.x ml; DK2000000878>
- Pretty, J. N., Guijt, I., Scoones, I., & Thompson, J. (1995). *A Trainer's Guide for Participatory Learning and Action*. Published. IEED.
- Promotion., D. o. I. (2020). Annual project: Kon phan r startup. Retrieved from <https://www.dip.go.th/files/article/attachments/dip>
- Punpom, D. (2018). Effects of participatory learning on behavior changing for smoking cessation among high school students in Chiang Mai Province *Chiang Mai*.
- REES., F. (2005). *the facilitator excellence handbook*. Published. John Wiley & Sons, Inc.
- Rogers., E. M. (2003). *Diffusion of Innovations*. Published. The Free Press.
- Schumpeter, J. A. (2008). *The Theory of Economic Development. An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*. Published. Transaction Publishers.
- Spencer L.M, M. D. C., Spencer S. (1994). *Competency assessment methods*. Published. Hay-McBer Research Press.
- Suttirut, S., Phunpanich, T., & Leamsuwan, I. (2019). Participation learning management for development of immunology learning outcomes and 21st century skills. *Huachiew Chalermprakiet University Journal*, 23(2), 267-278 (in Thai).
- Timmons, J. A., & Spinelli, S. (2009). *New Venture Creation: Entrepreneurship for the 21st Century*. Published. McGraw-Hill/Irwin.
- UNESCO. (2001a). Module Four Participatory Learning. Retrieved from <http://www2.unescobkk.org/elib/publications/nonformal/M4.pdf>
- UNESCO. (2001b). Module Four Participatory Learning. Retrieved from <http://www2.unescobkk.org/elib/publications/nonformal/M4.pdf>
- Vora, D., Vora, J., & Polley, D. (2012). Applying entrepreneurial orientation to a medium sized firm. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 18(3), 352–379.

- Wennekers, A. R. M., Uhlaner., L. M., & Thurik., A. R. . (2002). Entrepreneurship and its conditions: a macro perspective. *International Journal of Entrepreneurship Education*, 1(1), 25-64. .
- Whitehead, J. M. J. (2006). *All You Need to Know About Action Research*.Published. SAGE.
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม. (ม.ป.ป.). การรณรงค์ส่งเสริมการใช้“ผ้าไทย”มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. Retrieved from <http://164.115.27.97/digital/files/original/da963174300f8686d379e93942a46714.pdf>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). รายงานวิจัยการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ (*Entrepreneurship Education*).Published. พริกหวานกราฟฟิค.
- กระทรวงอุตสาหกรรม. (2562). โครงการพัฒนาผู้ประกอบการธุรกิจ (Entrepreneurship Development Programme: EDP). Retrieved from <http://library.dip.go.th/elib/cgi-bin/opacexe.exe?op=dig&cat=sub&ref=S:@9048&nx=321&lang=0&db=Main&pat=19623&cat=cal&skin=u&lpp=256&catop=&scid=zxx>
- กิตติวดี บุญชื้อ. (2540). การเรียนรู้อย่างมีความสุข. วารสารครุศาสตร์, 26(1), 7-22.
- คณะกรรมการการปฏิรูปการเรียนรู้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). การปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด.Published. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- จงกลณี ชุตินาเวทินทร์. (2544). การฝึกอบรมเชิงพัฒนา Published. สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2554). 80 นวัตกรรม การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ.Published. แดเน็กซ์ อินเตอร์ คอร์ปอเรชั่น .
- ชุตินา หวังเบ็ญหมัด และ เจตน์สฤกษ์ สังกขพันธ์. (2555). สมรรถนะทางด้านบริหารธุรกิจและความตั้งใจเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิตในจังหวัดสงขลา. (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยสงขลา, สงขลา.
- ชุตินา โอภาสานนท์. (2543). ก้าวสู่การเป็นผู้ประกอบการ.Published. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมและสถาบันพัฒนารัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.
- ชูชัย สมितिไกร. (2556). การสรรหาการคัดเลือกและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร. Published. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- दनัย เทียนพุด. (2551). บริหารคนในทศวรรษหน้า.Published. บริษัทเอ็กซ์เปอร์เน็ท จำกัด.

ธารา ทวีโภค. (2558). คุณลักษณะที่ดีของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม.

Retrieved from <http://cms.dru.ac.th/jspui/handle/123456789/1296>

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2537). ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. Published. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นิวิทย์ เอมเอก, ดนุวิศ สุวรรณวงศ์, เกียรติศักดิ์ พันธุ์พงศ์, & ปาริฉัตร ตู้อำ. (2558). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ สมรรถนะผู้ประกอบการธุรกิจอาหารฮาลาลในจังหวัดชายแดนภาคใต้.

Published. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.

นันทวัฒน์ สุขผล. (2543). คู่มือปฏิบัติการฝึกอบรม. Published. เอ็กชเปอร์เน็ท.

นิสดารย์ เวชยานนท์. (2543). การบริหารทรัพยากรมนุษย์แบบไทย Published. คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันจัดการพัฒนบริหารศาสตร์.

บุญจวรรณ วิงวอน. (2555). การเป็นผู้ประกอบการเชิงกลยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 1). Published. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

บุริม โอทกานนท์. (2557). คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ. Retrieved from <http://www.cmmu.mahidol.ac.th/ubi/index.php/articles/3-entrepreneurship>

ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และ สุภาพ ฉัตรภรณ์. (2555). การออกแบบการวิจัย *Research Design* (7 ed.). Published. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ผนทิพย์ ชาร์ไสว, ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ, & ไฉ จามรมาน. (2555). การศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จของธุรกิจโรงแรมในจังหวัดภาคเหนือตอนล่างของไทย. วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 7, 39-50.

พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต. (2555). พุทธธรรม. Published. สำนักพิมพ์ผลิธัมม.

พัชรมน ฐระธรรมานนท์, & กังวาน ยอดวิเศษศักดิ์. (2565). ปัจจัยธุรกิจ คุณลักษณะของผู้ประกอบการและการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่นำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจเบเกอรี่บนออนไลน์. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ, 13, 16-31.

มารุต พัฒนาผล. (2561). เอกสารประกอบการเรียนรู้รายวิชา การโค้ชเพื่อการรู้คิด *Module 9* การสร้างความยึดมั่นผูกพันในการเรียนรู้. Published. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ยุรนนท์ ตามกาล, สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล, & เกียรติวรรณ อมาตยกุล. (2561). การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมตามหลักวิถีชีวิตสีเขียวเพื่อเสริมสร้างสุขภาวะของครอบครัว *Journal of HR intelligence* สถาบันเสริมศึกษาและทรัพยากรมนุษย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 13(1), 121-145.

เยาวลักษณ์ เคลือบมาศ. (2551). ความสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการในปัจจุบัน. *FEU Academic*

- Review Journal*, 1(2 (2008): ธันวาคม 2550 - พฤษภาคม 2551), 45-51.
- วนิดา ชนินทุยทรวงศ์. (2543). คู่มือการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม.Published. สำนักงานพัฒนา
สุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- วัฒน์ จุฑะวิภาต. (2555). ผ้าทอกับชีวิตคนไทย.Published. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2544). เทคนิคและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544.Published. พริกหวานกราฟฟิค.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). พลังการเรียนรู้: ในกระบวนการทัศน์ใหม่ Published. SR PRINTING LIMITES
PARTNERSHIP.
- วิมลวิภา เกตุเทียน. (2556). คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการดำเนิน
ธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลาง ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี,
- ศิริวัฒน์ ตั้งทรงเจริญ. (2558). คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาระดับปริญญาโทด้าน
บริหารธุรกิจในเขตกรุงเทพมหานคร. Retrieved from
https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:94480
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). (2548). นี่คือนโยบายพื้นฐาน โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการการ
กำหนดมาตรฐานผ้าทอพื้นบ้านเพื่อสิ่งแวดล้อม.Published. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
วิจัย, สำนักงานภาค.
- คู่มือแนวทางการพัฒนาบุคลากรภาครัฐ, (2548).
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). แผนฯ 12 ฉบับประชาชน
นวัตกรรมคือหัวใจของการพัฒนา.Published. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.).
(2563). หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช
บรมนาถบพิตร Published. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.).
- สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. (2550). ผ้าไทย สายใยจากอดีตสู่ปัจจุบัน ก้าวทันสู่โลกอนาคตใน
เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ. โรงแรมรอยัลซิตี้, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2561). รายงานสถานการณ์ SMEs ปี 2561.
Retrieved from <http://sme.go.th>
- สำนักอนุรักษ์และตรวจสอบมาตรฐานหม่อนไหม. (2537a). มาตรฐานตราสัญลักษณ์พระราชทาน.

Retrieved from

<https://qsds.go.th/newocss/%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%90%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%A2%E0%B8%B9%E0%B8%87%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%97/>

สำนักอนุรักษ์และตรวจสอบมาตรฐานหม่อนไหม. (2537b). มาตรฐานตรานกยูงพระราชทาน.

Retrieved from

<https://qsds.go.th/newocss/%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%90%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%95%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%81%E0%B8%A2%E0%B8%B9%E0%B8%87%E0%B8%9E%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%97/>

สุธีรา อะทะวงษ์. (2556). คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และลักษณะของสถานประกอบการที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย. Retrieved from:

https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14458/DPU.the.2013.119

เสรี พงศ์พิศ. (ม.ป.ป.). วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. Retrieved from

<http://www.personel.cdd.go.th/GroupJob/banju/webpage1/SME.htm>

อรวิภา มงคลดาว, & วีรฉัตร สุปัญญา. (2559). แนวทางส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนัศึกษานอกระบบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือโดยใช้บริบทชีวิตประจำวัน. วารสารเศรษฐศาสตร์, 44(4), 246-266.

อรวิภา มงคลดาว, & อาชัญญา รัตนอุบล. (2022). แนวทางการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ระหว่างวัยของปราชญ์ชุมชน เยาวชน และผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาชุมชนผ้าไหมและผ้าฝ้ายทอมือ. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 33(1), 65-79.

อาชัญญา รัตนอุบล. (2562). การส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่และผู้สูงอายุในสังคมไทย. Published. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาทิตย์ วุฒิศะโร. (2543). อุดมศึกษากับการสร้างบัณฑิตให้เป็นผู้ประกอบการ. *Chulalongkorn Review*, 12(46), 1-30.

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2551). การตั้งคำถามบนพื้นฐานของพฤติกรรม (Behavior based Interview Questions). Retrieved from

https://hrcenter.co.th/file/columns/hr_f_20170512_155142.pdf

อุดม เขยกิจวงศ์. (2545). หลักสูตรท่องถิ่น : ยุทธศาสตร์การปฏิรูปการเรียนรู้.Published. สำนักพิมพ์
บรรณกิจ.

พิชิต ฤทธิจรูญ. (2561). เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้.Published. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	อรวิภา มงคลดาว
วัน เดือน ปี เกิด	29 March 1987
สถานที่เกิด	Bangkok
วุฒิการศึกษา	อักษรศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ที่อยู่ปัจจุบัน	-
ผลงานตีพิมพ์	บทความวิจัย 1. แนวทางการส่งเสริมความใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนนอกกระบบโรงเรียนใน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2. แนวทางการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ระหว่างวัยของปราชญ์ชุมชน เยาวชน และผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาชุมชนผ้าไหมและผ้าฝ้ายทอมือ

บทความสารคดี

เห็ด : บุคคลแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ธวัชชัย เชื่อเต็ง: การสืบสานภูมิปัญญาแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY